سەرنووسەر
عثمان محمد فائق

ڕۆژنامەیەکی هەفتانەی گشتییە لە دەزگای ڕۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی دەردەچێ

١٢ لاپەڕە

هاوکاری

٢٥ فلس

کانونی دووەمی ١٩٧٠ دامەزراوە

چوارشەممە ١٦ی ئازاری ١٩٧٧ ژمارە ٣٥٩

الاربعاء ١٦ اذار ١٩٧٧ العدد ٣٥٩

ئەی میللەتی سەربەرز ، شۆڕشی حەقدەی تەموز باوەشی بۆ هەموو هاوڵاتیەکان کردۆتەوە ، هەمیشە دڵفراوانە چونکە زۆر چاک ئەزانێ کێ وا لە ڕیزی میللەتو کێ وا لەریزی دوژمنەکانی .

سەرۆکی فەرمانده
احمد حسن البكر

کارتەر ئەوانەی هیوابڕاو کرد کە پشتیان بە چارەسەری ئەمەریکا بەستوە

قسەکانی کارتەر لە ئەنجامی موناقەشە درێژەکانی لەگەڵ وەزیری دەرەوەو ڕاوێژکەری ئاسایشی نەتەوایەتی ئەمەریکاوە هاتوە ..

ئاژانسەکان : قەوارەی زایۆنی ، لە ئەنجامی جوڵانەوەو قسەی کاربەدەستانی ئەمەریکا بە ... (سازاندن)ی داوە بەدەستەوەی بەهیچ چەشنێ لە بنەما بنەڕەتیەکانی ... نەخشەی ئیمپریالیزمو سروشتی بەرفراوانکردنی دەوری دیاری ... وانی کردنی دابڕ ناکرێت .

دواقسەکانی جیمی کارتەرو دوپاتکردنەوەی لەلایەن دوژمنەوە ، بەتەواوی ڕاستی بۆ چوونەکانی (سازاندن ی - چارەسەری ئەمەریکیانەی ساغ کردۆتەوە ، لە بارەی کێشەی ناوچەکەو دڵسادری ئەو لایانەی کە بڕوایان لەسەر ... بوو .. سەرەڕای دەرخستنی گەلێ بەڵگەی سەرشۆڕیانەی وای ئەوە سازاندنە .

دیمتز وتویەتی : لە ئەتوڵکەکانی سوریاو بیابانی سینا کشانەوە نییە ، چونکە ئەم شوێنانە بۆ ئیسرائیل زۆر پێویستە .

هەروا لە کۆبونەوەیەکی ڕاژونی لەگەڵ ... وتویەتی : ئامانجی حکومەتەکەی ، بەخولقاندنی بارێکی وایە ، کە دراوسێ عەرەبەکان نەتوانن هێرش بەرن ، بارەی ئەم بە بەتەوەیش ، گۆڤاری (نیوزویك) وتویەتی : جیمی کارتەر ، هیچ خەڵەتێکی نەکردوەکان لە پاراستنی (سنووری ئیسرائیلی) دووپات کردۆتەوە . ژمارەیە وتویەتی : ئەم قسەیە ، لەئەنجامی موناقەشە درێژەکانی کارتەر ... لەگەڵ ڕاوێژکەری ئاسایشی نەتەوایەتی سیغنیۆ برژینسکی و وەزیری دەرەوەی سیرۆس ڤانس .

هەروا وتویەتی : سەرۆکی ئەمەریکی ، لەوەدا ڕژێمە عەرەبیەکانی سەربەسازاندنەکە بەبوونی ئەو هێزانەی کە بەئامرازی ئەلیکترۆنی چاودێری لەسنوورەکان ئەکەن ڕازی بکەن .

ئەمەو لەلایەکی ترەوە ، حکومەتی دوژمن - دوێنێ - کۆبونەوەیەکی کردوەو تیایا ڕاپۆرتەکەی سەرۆوەزیران ئیسحاق ڕابین خوێنراوەتەوە ، کەلەبارەی گەشتەکەی بۆ ئەمەریکاو کۆبونەوەی لەگەڵ جیمی کارتەرەوەبووە .

کارتەریش لەکاتی سەردانەکەی ڕابیندا وتویەتی : حکومەتی ئێمە پاڵپشتی داگیرکردنی زایۆنی ئەدات ، ئامادەشیاتی خاکی عەرەب داگیربکاتو خۆی بپارێزێ ..

لەقاهیرەشدا (الاهرام) وتویەتی : سەردانەکەی میرفەهدی سعودی بۆ ئەمەریکا ، تا دوانزەی مانگی داهاتوو دواخرا ، چونکە شاخالد لەلەندەنە .. ئەوەی ئاشکرایە سەرۆکی میسری انور السادات لە چواری مانگی داهاتودا ئەچێتە واشنتۆنو جیمی کارتەر ئەبینێ ..

هەروا کارتەر بانگی بۆ حسێنو سەرۆکی ڕژێمی سوریا حافظ اسد ڕاهێشتوە ئاپێکراو . لە بارەی هەمان مەسەلەوە کۆبونەوەیەك بسازێنن .

سەروتار :

لێدوانی کارتەر دووپات کردنەوەی بەرژەوەندی ئەمەریکاو زایۆنیزمە

جیمی کارتەر سەرکۆماری ئەمەریکا لەکاتی سەردانەکەی ئیسحاق ڕابین سەرۆك وەزیرانی زایۆنی دوژمن بۆ واشنتۆن وتی : (ئەمەریکا لایەنگری ئەوەیە کە قەوارەی زایۆنی تەنها سازاندن هەبێو هیچ ... لەو خاکە عەرەبیانە لەدەستخۆیدا بهێڵێتەوە کە ساڵی ١٩٦٧ داگیری کردن .. هەروەها دیاری ئەوەیە کە (ئیسرائیل) لە دەرەوەی ئەو خاکانە بوونی ... هەبێ ، بەبیانووی دابین کردنی ... بەرگری کردن) .

ئەم لێدوانەی کارتەر جارێکی تریش ... ولاتە یەکگرتووەکان بۆ قەوارەی زایۆنیو ڕێککەوتنی بەرژەوەندی هەر دوولایان لەناوچەی عەرەبیدا دەردەخاو .. خۆهەڵکێشانو فشەفشی ڕژێمە عەرەبیەکانی لایەنگری سازاندن وە درۆدەخاتەوە کە ولاتە یەکگرتووەکانی ئەمەریکا سوورە لەسەر کشانەوەی تەواوی دوژمن لە خاکە داگیرکراوەکانی عەرەب .

ئەو بانگەوازی سازاندنە لەگەڵ زایۆنی دوژمن کە هێندێك ڕژێمی عەرەبی هەوڵی بۆدەدەن خەیانەتە چونکە لە بنەمای ساتوسەودا لەسەر قازانجی نیشتمانیو لە هەڵویستی شانخەواندنو سەرشۆڕکردن بۆ پیلانەکانی ئیمپریالیزمەوە سەرچاوەدەگرێ کە دەیەوێ ناوچەی عەرەبی بخاتەوە ژێر دەسەڵاتی ئیمپریالیزمو سەرلەنوێ بیکاتەوە مۆڵگەی ئیستیعمارو بەوجۆرە دەستکەوتەکانی جوولانەوەی ڕزگاریخوازی عەرەب لەناوبەرێو ناوچەکە بخاتە تاریکایی دەسەڵاتی بێگانەوە .

ئەمجار سازاندن لەبەر ئەوەش خەیانەتە کە بەبێ هاڕینی شۆڕشی چەکدارانەی فەلەستینو بەفیڕۆدانی دەستکەوتە گرنگەکانی لە مەیدانی خەباتی چەکدارانەو شوێنەوارە باشەکانی لەسەر هوشیاریو بێداری جەماوەرکە بەهەزاران شەهیدو شەرگەرو گیراو لە بەندیخانەکانی دوژمندا دەست گەتوە ئەو سازاندنە سەر ناگرێو لەبەر ئەوەش خەیانەتە چونکە دژی ڕێبازی خەباتی ڕزگاریخوازی بەردەوامە لەهەموو بەشەکانی نیشتمانی عەرەبدا دژی قازانجی ئیمپریالیزمو ڕژێمە کۆنەپەرستەکانو گەڕانەوە بەرەودوایە بە قازانجی ڕێبازە ڕاستڕەوو کۆنەپەرستیەکان .

نەخشەی ئەمریکاو زایۆنیزم لە مەیدانی سازاندندا ئەوەیە کە ڕژێمە عەرەبیەکانی لایەنگری سازاندن زیاتر پاشەکشەبکەن تا دەگاتە ڕادەی ڕێككەوتن لەگەڵ هەڵویستی قەوارەی زایۆنی بەچەشنێك کە لەگەڵ خەونو ئاواتەکانی زایۆنیزمدا بۆ زاڵبوونو دەستبەسەراگرتنو کردنەوەی سنوورو دامەزراندنی پێوەندی دیپلۆماسیو بازرگانی لەنێوانیاندا بگونجێ .

ڕابین سەرۆك وەزیرانی دوژمن هەموو چاوڕوانیکی ڕژێمەکانی لایەنگری سازاندنو ئەوانەی بەدوای چارەسەری ئەمریکادا زمانیان کێشاوەو ستایشی سەرکۆماری تازەی ئەمریکادەکەن وە درۆخستەوە کە گوتی کارتەر (یەکەم سەرکۆماری ئەمریکایە کە لە لێکدانەوەی « ئاشتی »دا دەگاتە ئەوشتەی کە (ئیسرائیل) دەیەوێو بەچەشنێك کە لەگەڵ ئەو

● هاوکاری ●

بڕوانە : ل ١١

کارتەر بە پێی ڕێگای فرۆشتنی چەک ئەمریکایی بە دوژمن داوە .

واشنتۆن - ١٤ - آب ، ئا.د.ع : گۆڤاری « یواس نیوز اند وورلد ریپورت » لە ژمارەی ئەمڕۆیدا نووسیویە ئیسحاق ڕابین سەرۆك وەزیرانی زایۆنی دوژمن لەسەردانی ئەم دوواییەیدا بۆ واشنتۆن موافەقەتی « تایبەتی » جیمی کارتەر سەرکۆماری ئەمریکای وەرگرتوە بۆ بەردەوامبوونی تەلئەبیب لەسەر فرۆشتنەوەی تەوچەکانەی حکومەتی واشنتۆن دەیداتێ بەلایەنەکانی تر بەومەرجەی موافەقەتی دامودەزگاکانی ئەمریکای بۆ وەربگیرێ .

گۆڤارەکە گوتوویە ڕابین نەختێك لەوە دەترسا کە کارتەر دژی ئەو چەك فرۆشتنە بێبچەقێنێ ، بەڵام « بێ ماندوبوون» موافەقەتی کارتەری بۆ درێژەدان بەو چەك فرۆشتنەوەیە وەرگرت .

وەك دەزانین لەمێژەوە زایۆنی دوژمن بەشێوەیەکی ئاشکرا چەك بەڕژێمە ڕەگەزپەرستەکانی ئەفریقا دەفرۆشێ .

هەروەها دوێنێ ڕۆژنامەی (یدیعوت ئاحرانوت)ی زایۆنیزمەکان بڵاوی کردەوە کە جیمی کارتەری سەرۆکی ئەمەریکاو هەروا براونی وەزیری بەرگری ، بەڵێنیان داوە بە زایۆنیزمی دوژمن کە مەعلوماتی تەکنەلوجی پێویستیان دەربارەی هەندێك چەکی هەمەچەشنە بدەنێ .

هەروەها گوتی : کارتەرو براون ئەم بەڵێنەیان لەکاتی چاوپێکەوتنی ئیسحاق ڕابینی سەرۆك وەزیرانی دوژمندا داوە .

ڕۆژنامەیەکی بەحرەینیش قسەکانی جیمی کارتەری سەرۆکی ئەمەریکایی دەربارەی سازاندن لە نێوان زایۆنیزمی دوژمنو هەندێ ڕژێمی عەرەبیا وا باس کردوە کە ئاوێکی ساردەو بەسەر هیواو ئاواتی نزیك بوونەوەی ڕاپەڕاندنی سازاندنا ڕژا . ڕۆژنامەی « اخبار الخليج » دوێنێ لە وتارێکدا بەهێزایانەی بانگی کردوە کە دوای ئەوقسانە بەسەرلی خۆیاندا بچنەوە دەربارەی کۆنفرانسی جنیف کە تایبەتە بە سازانەوە .

هاوڕێ طی باسی باری لبنانی کردوە

پێرێ نیوەڕۆ هاوڕێ محمد طی ئەندامی سەرکردایەتی هەرێمایەتی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست لە لوبنان لە زانکۆی تەکنۆلۆژیو لە چوارچێوەی وەرزی ڕۆشنبیری زانکۆ کەدا وتارێکی خوێندەوە .

هاوڕێ طی لە وتاری خۆیدا باسی ئاڵوگۆڕەکانی دۆخی لوبنانی کردو مێژووی پێوەندی هێزە گۆشەگیرەکانی لەگەڵ نەخشەو پیلانی دژ بەجەماوەرو نەخشەو پیلانەکانی ئیمپریالیزم وزایۆنیزم خستەروو .

هاوڕێ طی دۆخی ئێستای ناوچەی عەرەبی لێکدایەوەو باسی ئەو دەورە خائینانەیەی کرد کە ڕژێمی سوریا لە لوبناندا یاری دەکا .

ناوبراو گوتی تەنانەت ئیمپریالیزم خۆشی ناتوانێ لەمانەوەی ئەو ڕژێمەو ڕژێمەکانی تری سەر بە ئیمپریالیزم دڵنیابێ چونکە باش ئاگای لە ڕەسەنیو توانای شۆڕشگێری گەلەکەمان هەیە .

یەکتر بینینی کومەناوی نێوان کارتەرو ئەسەد

دوێنێ ڕۆژنامەی «الاخبار»ی ئەردەنی بڵاوی کردەوە کە حافظ ئەسەدی سەرۆکی ڕژێمی سازاندن لە سوریا لە هەشتی مانگی داهاتوودا ، لە شاری لەندەن چاوی بە جیمی کارتەری سەرۆکی ئەمەریکا ئەکەوێت .

ئەم چاوپێکەوتنەی لە کاتی گەشتەکەی کارتەردا ئەبێ بە پایتەختەکانی ئەورووپادا ، لە چوار چێوەی مەنتو مری حکومەتی نوێی ئەمەریکادایە بۆ ڕاپەڕاندنی سازاندنی ملکەچی نێوان زایۆنیزمی دوژمنو ڕژێمە عەرەبیەکانی سەربەم لایەنە .

لە بەیاننامەیەکی لیژنەی بەرگری کردن لە گیراوە سیاسیەکانی سوریادا :

ڕژێمی سوریا هێرشێکی ڕامالینی تازەی دژی گەلی عەرەبی سوریا دەست پێکردوە

پێرێ لیژنەی بەرگری کردن لە گیراوە سیاسیەکانی سوریا پەردەی لەسەر ئەوەلادا کە ڕژێمی سوریا پەلامارێکی ڕامالینی تازەی دژی گەلی عەرەبی سوریاو پێشرەوە خەباتکەرەکانیو ڕۆڵە هەڵکەوتووەکانی دەستپێ کردوە .

ئەو لیژنەیە لە بەیاننامەیەکدا کە ئاراستەی ئەنجومەنی نیشتمانی فەلەستینی کرد کە ئێستا لە قاهیرە کۆبۆتەوەو ڕادیۆی دەنگی سوریای عەرەبی بڵاوی کردەوە گوتوویە سیاسەتی زایۆنی دوژمن بەتەنیا نەیتوانیوەو ناتوانێ مەسەلەی فەلەستین لەناو بەرێو بەڵگەش **ڕاپەڕینی بەردەوامی جەماوەری عەرەبە لەخاکی داگیرکراودا .**

بەڵام شتێکی ئەو سیاسەتە زیاتر سامناکدەکا دەسەڵاتی پەیمانی بەرینی نێوان ڕژێمە کۆنەپەرستو خۆبەدەستەوەدەرەکانە بەسەر زۆربەی وڵاتانی عەرەبیداو ڕەفتاری زەبرووزەنگی خوێناوییو بەردەوامی ئەوانە لەدژی کۆمەڵانی خەڵك .

لە کوشتارەکەی ساڵانی ٧٠و ٧١ی ئەردەنەوە تا کوشتارەکەی لوبنان کەزیاتر لە دوو ساڵە بەردەوامە .. ڕژێمی کۆنەپەرستی ئەردەنو پاشان ڕژێمی حافظ اسدو هاوپەیمانەکانی کەرەستەیەکی خوێناوی بوون بۆ بەرەنگاربوونەوەی شۆڕشی فەلەستینو دەبابەکانیان ناردوە بۆ هاڕینی خواستی خۆڕاگری نیشتمانیو نەتەوایەتی لە پۆردووگاکانی گەلی فەلەستیندا .

بەیاننامەکە پاشان دەڵێ ڕژێمی سوریا بەوجۆرە لە خەیانەتو خوێندا نوقم نەدەبوو ئەگەر لە پێشئەوەدا شەڕێکی ڕامالینی تری دژی گەلی عەرەبی سوریا نەکردبایەو - بە بەشێوەیەکی کاتیش بێ - نەی خستبایە ژێر حوکمی ئاگرو ئاسنو بەندیخانەکانی پڕ نەکردبایە لە هەزاران کەس لە ڕۆڵە پێشڕەوو خەباتکەرەکانی گەل .

بەم هێرشانە ژمارەی گیراوە سیاسیەکانی سوریا لە دە هەزار کەس مەدەنیو عەسکەری تێپەڕی کە لەهەموو بەندیخانەکانی وڵات ئاخنراونو تووشی خراپترین ئەشکنجەی لەشیو گیانی هاتوون . ئەمە بێجگە لە سەدان خەباتکەری شۆڕشی فەلەستینو بزووتنەوەی نیشتمانیو پێشکەوتنخوازی لوبنان کە لە لوبنان دەگیرێنو بۆ بەندیخانەکانی سوریا بەڕێ دەکرێن .

بەیاننامەکە لە کۆتاییدا دەڵێ لیژنەی بەرگری کردن لە گیراوە سیاسیەکانی سوریا لەکاتێکدا وەزعەکەتان دەخاتە پێشچاوو داواتان لێدەکا هەڵوێستێکی خەباتکەرانەی مێژوویی بەرامبەر وەربگرن خۆی بە بەختیار دەزانێ کە سڵاوی هەزاران خەباتکەرمان لە بەندیخانەکانی سوریا وەبێ ڕابگەیەنێ کە لەپشت میلە ئاسنەکانی بەندیخانەوە ئامادەیی خۆیان بۆ خەبات لەپێناوی بەرچەدانەوەی پیلانەکانی دوژمنانداو بۆ بەرەوژوور بردنی خەبات لەڕێگای ڕزگاری فەلەستیندا دەردەبڕن .

بەرهەڵستی توندی سازاندن گفتوگۆکانی ناو ئەنجومەنی نیشتمانی فەلەستین داگرتووە

قاهیرە : ١٥ی ئادار - ئا.د.ع :

دوێنێ لێرەوە ڕاگەیەنرا کە بەرهەڵستی توند دژی ئەو سیاسەتەی هەندێ لایەنی ڕێکخراوی ڕزگاریخوازی فەلەستین بەرچاوەخراوەو ئەوەی تیایە کە داوا لە ڕێکخراوی سازاندنی ملکەچی لەسەری ئەڕژێن، لەسەرەتای گفتوگۆکانی پێری وە لەئەنجومەنی نیشتمانی فەلەستیندا دەستی پێ کردوە .

ئەم بەرهەڵستیە توندە ، لەو کاتەوە سەری هەڵداوە کە ڕاپۆرتی سیاسی لیژنەی تەنفیزی ڕێکخراوی ڕزگاریخوازی فەلەستین بەرچاوەو ئەوەی تیایە کە داوا لە ڕێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکان بکرێ بانگی بکات بۆ بەشدار بوون لە کونفرانسی جنیفدا کە تایبەتە بە مەسەلەی سازاندنی نێوان زایۆنیزمی دوژمنو هەندێ ڕژێمی عەرەب .

ئاژانسی دەنگو باسی ڕۆیتەر ڕای گەیاند کە زوربەی قسەکەران لە لێکۆڵینەوەی **ڕاپورتەکەدا پشتی لایەنی ڕەفز کردنی سازاندنیان گرتوە کە بەرەی ڕەفزی فەلەستین لەسەری ئەڕواتو ئەو ڕێکخراوە فەلەستینیانەی تیایە بە سازاندنی ملکەچی لەگەڵ زایۆنیزمی دوژمنا نارازین ، گوتو شیە پێری شەو پێنج کەس قسەیان کردوە ، بەر بە ستی ئەوەیان کردوە فەلەستینیەکان لە کونفرانسی جنیفدا بەشداری بکەنو پرسیاریان دەربارەی چونیەتیو مەرجەکانی** دامەزراندنی دەوڵەتی فەلەستین بەووردی بەرچاو خستوە . سەرچاوەیەکی فەلەستینیش بۆ (ئا.د.ع) ڕوونی کردۆتەوە کە ئەنجومەنی نیشتمانی فەلەستین ڕۆژی پێنج شەممەی داهاتو لە لێکۆڵینەوەکانی نابێتەوە .

شەڕێکی گەرم لە نێوان هێزە نیشتمانیە هاوبەشەکانو گۆشەگیرەکان دا لە خوارووی لوبنان

بیروت - ١٤ - ئاژانسەکان : لە چلوهەشت سەعاتی ڕابردوودا لە ناوچەکانی خوارووی لوبنان شەڕێکی توند لەنێوان هێزە هاوبەشەکانو هێزە گۆشەگیرەکان دا کە تۆپخانەی زایۆنی دوژمن پشتیوانییان لێدەکا ، ڕوویداوە .

هێزە گۆشەگیرەکان بە پاڵپشتی هێزە داگیرکەرەکانی زایۆنیزم هێرشێکی ناڕەوایان

بڕوانە : ل ١١

Institut Kurde de Paris

• ڕاپۆرتی سیاسی •

لە نێوان « مافە ڕەواکان »و « سنورە بێ ترسەکان »دا ··!

نوسەری سیاسی هاوکاری نوسیویە ئەڵێ :

جەماوەرە کەمان بە بایەخ پێدانێکی زۆرەوە سەرنج ئەدەنە ڕووداوەکانی ناوچەو ئەوئاڵ و گۆڕەی ئەمڕووداوانە بەسەر مەسەلەی فەلەستینیدا دێنن کە ناوەندی گرانایەکی گەورەیە لە خەباتی ڕزگاریخوازی نەتەوەییداو پێوەندیەکی بەردەوامی هەیە بە چارەنووسی مرۆڤەوە لەم ناوچەیەی جیهاندا ·

مەسەلەی فەلەستین لە قۆناخی ئێستادا وەختە ببێتە یەکێک لە دژوارترین مەسەلەکان و کاریگەرترین مەسەلە لە ژیانی سیاسی کۆمەڵانی ناوچەکەدا ، بە تایبەتی پاش ئەوەی لە پلەی جیهانیدا ئەیشتۆتە پایەیەکی مەزن و گرنگیەکی زۆری لە تێکۆشانە سیاسیەکاندا بە هەموو لایەن و ئامانجەکانیانەوە پەیدا کردوە · بەڵام بۆ ئەوەی بە وردی شارەزای ئەو ئاڵ و گۆڕانە بین کە لە قۆناخی ئێستادا بە سەر مەسەلەی فەلەستینیدا دێن پێویستە تینی ناوخۆیی و دەرەوەی مەسەلەکەو ئەو کارتێ کردنانە لێک بدەینەوە کە لە هەموو لایەکەوە دەورەیان داوە ·

لە چوارچێوەی ناوخۆیی مەسەلەی فەلەستیندا هێندێک تەوژم (تیار) پەیدابوون کە پێوەندیەکانی هێندێ توخمی سەرکردایەتی و دەوروەدانی هێندێ ڕژێمی ڕەسمی لە دروستکردنیاندا بەشداربوون بۆ ئەوەی پردێک لە نێوان ئامانجەکانی ئەو ڕژێمانەو هێندێ توخمی سەرکردایەتیدا دروست بێ بۆ پێکهێنانی دۆخێکی لەبار کە وەدی هێنانی بەش بەش بوون و لێک دابڕان هاسان بکا ، بۆ لادانی شۆڕشی فەلەستین لە ڕێبازی خەبات بۆ ڕزگاری خاک و مرۆڤ و پاشان بۆ ئەمارۆدانی شۆڕش لە چوارچێوەی داوای هێندێ دروشمی ناهومێدانەدا کە لە مەسەلەی داوای « مافە ڕەوا !! » ناپارەکان و دامەزرانی (قەوارەیەکی فەلەستینی !!) لە بەشێک لە خاکی داگیر کراویان تەنانەت لە خاکێکی تریشدا تێ نەپەڕێ ، قەوارەیەکی کاتی یان حکوومەتێکی کاتی ·

ئەم ڕێبازە کە لە لایەنی فەلەستینییەوە (تیپی سات و سەوداکەر)و لە لایەنی ڕەسمییەوە ڕژێمە بەزیوو سەرشۆڕکەرو خۆ بەدەستەوە دەرەکان لە دروست کردنیدا بەشدار بوون لەگەڵ ئەو بانگەوازە ڕێک دەکەوێ کە چەند ڕۆژ لەمەوبەر (جیمی کارتەر) سەر کۆماری ئەمریکا کردی بۆ پێک هێنانی (سازاندنێک لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا) کە لەوانە بێ سنوورێک بۆ (دەوڵەتەکانی ناوچە) پێک بێنێ کە بتوانرێ (بەرگری یان لێ بکرێ) ·· وەک دەزانین پێ خۆشبوونی ڕەسمیی ئەمریکا بۆ پێک هێنانی (سنووری بێ ترس لە بەر خاتری ئیسرائیلە) نەک لایەنەکانی تر ، سنوورێک کە ئیمپریالیزمی جیهانی بە سەرکردایەتی وڵاتە یەکگرتووەکان (بتوانێ بەرگری لێ بکا) ·

ئەمە لێکدانەوەیەکی ئاشکرای دۆخی مەسەلەی فەلەستینە لە چوارچێوەی ناوخۆیی و لە چوارچێوەی ئەو بڕیارانەدا کە بە تەسیراتی دەرەوەی دەبەستنەوە لە ڕێگای ئەو گۆڕوگۆمەڵانەوە کە باسمان کردن ·

بەڵام هێندێ شتی کاریگەری دەرەوەش هەیە کە لە هەڵوێستی ناو دەوڵەتان بەگشتی و لە هێندێ تێ بینی تایبەتی ڕەفتار لەگەڵ ئەو مەسەلە گرنگەدا بوون ، بێجگە لە پێویستیەکانی ڕەفتاری خۆ بەخۆی دەوڵەتەکانیش ·· ئەو شتە کاریگەرانە مەسەلەی فەلەستینیان دژوار تر کردوە ، کاتێک زوربەی زۆری دەوڵەتەکانی جیهان مافەکانی گەلی فەلەستینیان سەلماندو ئەو مەسەلە لە ڕێکخراوی ناو دەوڵەتان ـ نەتەوە یەکگرتووەکان ـ دا شوێنێکی بەرچاوی بۆ خۆی کردوە ، پێویست بوو سەرکردە فەلەستینییەکان لەو بایەخ پێدانەو لەو هەوا دەنگیە بەر بڵاوە بەقازانجی بەردەوام بوونی خەباتی چەکدارانە ئاوەدی هێنانی هەموو مافە ڕەواکانی گەلی فەلەستین لە گەڕانەوە بۆ خاک و نیشتمانی خۆیدا کەڵک وەر بگرن · بەڵام هێندێک لە سەرکردە سبات و سەوداکەرەکان ئەم دەستکەوتانەیان بە دەرفەتێک زانی بۆ ئەوەی بەسەر ڕووداوەکاندا باز بدەن و پەردەیەک بەسەر ئەو ڕێبازەدا بکێشن کە شۆڕشی فەلەستین پێیدا ڕۆیشتوەو بریتیە لە ڕێبازی خەباتی چەکدارانەو شەڕی ڕزگاریخوازی گەل ·

لە گەڵ ئەوەشدا جەماوەری بەرینی شۆڕش گوێیان نەدایە ئەو دیاردەو مەرج و مەرجانەو لە کۆنفرانسەکانداو لە سەنگەری خەبات و شیارانەدا بەرەنگاری ئەو هەوڵ و تەقەلایانە بوونەوە کە دەیانویست شۆڕشی فەلەستین لە ڕێبازی پابەند بوون بەدروشمی ڕزگار کردنی تەواوی خاک و مرۆڤ لابدەن ·

دەتوانین بڵێین لە کۆبوونەوەکانی ئەنجومەنی نیشتمانی فەلەستینیشدا سەرەڕای سروشتی ئەو مەسەلانەی لێیان دەکۆڵنەوەو سەرەڕای هەوڵ و تەقەلای پاشگەز بوونەوە لە ئامانجەکانی شۆڕشی فەلەستین ، ئەو هەوڵ و تەقەلایەی هێزە کۆنە پەرستەکان و ڕژێمە خۆ بە دەستەوە دەرو سەر شۆڕکەرەکان و لە سەرووی هەموویانەوە ڕژێمی دیمەشق پشتگیری لێ دەکەن ، سەرە ڕای هەمووی ئەوانە دەنگی بەر پەرچدانەوە (الرفض) بەرز دەبێتەوەو ئەڵقەکانی پیلانەکە زیاتر دەر دەکەون · ئەو کوێرەوەری و ئازارەی لە ئەردەن و سووریاو ئەم دواییانەی لە لوبنان بەسەر گەلی فەلەستین هاتووە زیاتر سووری دەکا لە سەر خۆ ڕاگرتن و ڕۆیشتن بە ڕێگای سەر کەوتنی ڕاستەقینەدا ، و جەماوەریش لە هەموو جێگایەک لە گەڵ گەلی فەلەستینەو هەموو چەشنە پێویستیەکی خەباتی بۆ دابین دەکا ، تا ئەوەی لە بەربەرەکانی بیرۆزی خۆیدا سەر دەکەوێ ·

خۆپیشاندان و ڕاپەڕینەکانی خاکی زەوتکراو ڕەتکردنەوەی تێڕوری دوژمن و چارەسەری خۆبەدەستەوەدەران ساغ ئەکەنەوە

– حمید عزیز –

لەکاتێکدا کارتەری سەرۆکی ئەمریکا لەواشنتۆن پێشوازی ئیسحاق رابینی سەرەک وەزیرانی دوژمن ئەکات و دڵنیای ئەکات کە واشنتۆن بەتەواوی پشتگیری سیاسەت و هەڵویستی « ئیسرائیل » ئەکات دەربارەی چارەسەرکردنی کێشەی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست و لەکاتێکدا ڕژێمی بەکرێ گیراوی سوریا گرنگترین ئاڵقەی ئەو نەخشانە جێبەجێ ئەکات کە ئیمپریالیزم دژی گەلی عەرەب و ناوچەکە ڕەنگی ڕشتوەو لە کاتێکدا هەوڵ و تەقەللایەکی زۆرو زەبەندە لەئارادان بۆ سنوورداتان بۆ بزوتنەوەی بەرگری فەلەستین و هێنانی کەسانی ڕاستڕەوو خۆبەدەستەوەدەر بۆ ئەنجومەنی نیشتمانی فەلەستین بۆ ئەوەی پارسەنگی کێشەکە بەلای هێزی خۆبە دەستەوە دەرانداڵاسەنگت بێ ، وەلەکاتێکدا ڕەنگی نەخشەی ئاشت کردنەوەی بەرتری فەلەستین و ڕژێمی ئەردەن ئەدرێ و واڵەخەڵکی ئەگەیەنرێ کە پێویستە فەلەستینیەکان لەگەڵ ڕژێمی ئەردەندا وەفدێک پێکبهێنن و لەکۆنگرەی جنێفدا بەشدار بین بۆئەوەی کێشەی گەلی تێکۆشەری فەلەستین بەلایەکدا بخرێت و باری شەڕ لەگەڵ دوژمن کۆتایی پێبهێنرێت و دان بەبوون و قەوارەکەیدا لەناو چوار چێوەی وەکو ئەڵێن (سنووری ئاشتی دا) بنرێت و دەوڵەتێکی فەلەستین لەسەر بەشێکی خاکی گەلی فەلەستین دابمەزرێت · ئالەم کاتەدا کە گەورەترین پیلان دژی پاشەڕۆژو مانەوەو خاکی گەلی فەلەستین لەئارادایە ·· ئالەم کاتەدا ئاژانسەکانی دەنگوباس بەیتا بەیتا هەواڵی خەبات و تێکۆشان و خۆراگری و مانگرتن و خۆپێشاندانی هاووڵاتیانی خاکی زەوتکراو بڵاو ئەکەنەوە دژی کاربەدەستە داگیرکەرە ڕەگەز پەرستە زایۆنیستەکان ·· وە ئەو ڕاپەڕین و مانگرتن و خۆپێشاندانانەیان ترس و لەرزێکی زۆری خستۆتە دڵی داگیرکەرانەوەو سەری لێشێواندون و نامەردانە ـ شەڵ و کوێرم ئاپارتـزم ـ دەستیان کردوە بەزەبرو پلار وەشاندن و بەکارهێنانی شێوازی نامەردانە بۆ کپ کردنەوەی ئەم ڕاپەڕینانە · بەڵام دوژمن نەیتوانیوە تاوە تۆزقاڵێک لە خواست و ئیرادەو وزەی خۆراگری هاووڵاتیانی عەرەبی خاکی زەوت کراو کەمبکاتەوە ·· هەروەها هەفتەی ڕابوردووش ئاژانسی دەنگوباسی فەلەستین (وەفا) بڵاوی کردوە کە مانگرتنی گیراو و بەند کراوانی بەندیخانەی عەسقەلان و جنین لەبەری ڕۆژئاوا درێژەی هەیەو ئەم شەپۆل و تەوژمی مانگرتنەش گیراوەکانی بەندیخانەی شارەکانی تری خاکی زەوت کراوی گرتۆتەوە ·

وە لە شاری ـ رام الله ـ وابوو سێ ڕۆژی تەواو قوتابی و کاسبکارو ڕوشنبیرو هاووڵاتیان خەریکی خۆپێشاندان و ڕاپەڕین و بەشەقامەکانی شاردا گەڕاون و هەموو دەزگاو دوکانەکانی شارەکە داخراون و هەموو جۆرە چالاکییەکی ژیانی کۆمەڵایەتی ڕۆژانە پەکی کەوتوە ·· خۆپێشاندەرانیش دلێرانە بەرەنگاری سەربازو پۆلیسی داگیرکەرانیان کردوەو بەتوندی بەرد بارانیان کردون - کەوابوو ئەم ڕاپەڕینە بۆچی و چی ئەگەیەنێ ؟!

ڕاپەڕینەکانی ئەم دواییەی هاووڵاتیانی خاکی زەوتکراو دژی داگیرکەران ناوەڕۆکێکی قوڵ و مەبەست و ئامانجی نیشانەیەکی بەپێت و پیرۆزی هەیەو چەندین خاڵ ساغ ئەکاتەوە :

لەپێش هەموو شتێکا ئەم ڕاپەڕین و خۆپێشاندانانە بەئاشکرا ساغی ئەکەنەوە کە جەماوەری خاکی زەوت کراو هەرچەندە دووچاری دەستی گرتن و کوشتن و بڕین بووەو بەهەموو جۆرێک دەنگی دلێرانەی کپ ئەکرێت بەڵام لەگەڵ ئەمەشدا هەر بەتوانایەو ئابەزێوە هەڵئەستێتە سەر پێی و ئەڵێ نەء ··· بۆ توندوتیژی دوژمن · نەء بۆ خۆبەدەستەوەدان و ڕێککەوتن لەگەڵ دوژمن ·· ئەم گەلی فەلەستین دەست لەبستێک لەخاکی زەوتکراوی هەڵناگرێ ·· خەبات ئەکات و تێئەکۆشێ و قوربانی ئەدات تا سەرانسەری خاکی زەوت کراوی ڕزگار ئەکات و گەلی دەربەدەری فەلەستین ئەگەڕێنێتەوە سەرخاکی نیشتمانی و ئەوسا شان بەشانی گەلان بۆ دانانی بەردی بناغەی پاشەڕۆژێکی بەختەوەری مرۆڤایەتی تێئەکۆشێ ·

مەسەلەی فەلەستینیەکان لەناو بەندیخانەکانی ئیسرائیل دا

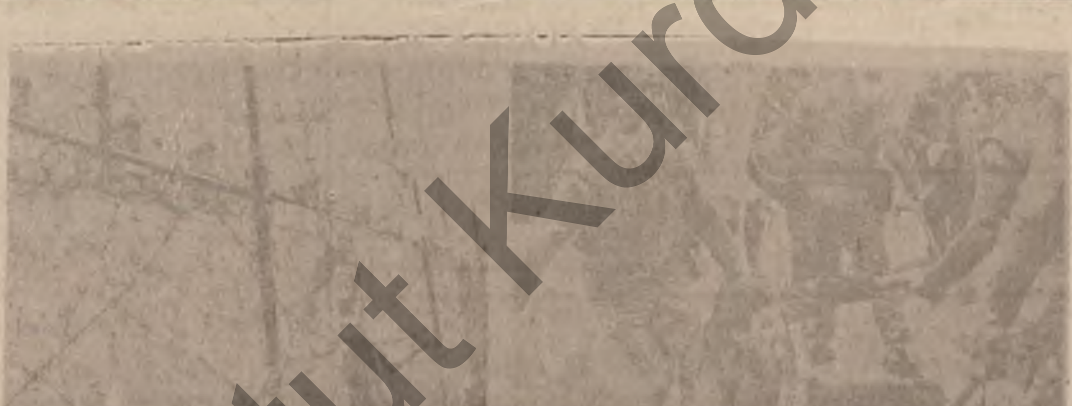

کێ بۆ ڕزگار کردنی ژیانی ئەو خەباتگێرانە هەوڵ ئەدات کە یانزە هەفتەیە وا لە مانگرتندان و دەها کەسیان لە ژێر گورزی قەمچی و ئازارا گیانیان داوە ، سەدەها بەڵکوو هەزارەهاشیان لە هەموو کات و ساتێکدا لە ڕووبەڕووی تارمایی مردندان ، تاوانیشیان ئەوەیە کە فەلەستینین و داوای خاک و گەڕانەوە بۆ سەر خاکی خۆیان ئەکەن ·

هیچ کەسێک بۆ ڕزگار کردنیان جووڵە ناکات ، نە کەسیش لە سەریان هەڵ ئەداتێ خۆ ئەگەر ئەو لەسەر هەڵدانەش تەنها بریتی بێت لە بەر جێهێنانی بیروباوەڕەکانی مافی مرۆڤ ·

لە خاکی داگیرکراوەوە ، لەقووڵای بەندیخانە تاریکەکانی فاشی یە نوێیەکانەوە ئەو تێکۆشەرانە نامەیەکیان ئاراستەی هەموو ئەو کەسانە کردووە کە داوای ئاشتی ئەکەن ·· نامەیەک کە بەخوێنی گەشی خۆیان نوسیویانەو دێڕەکانیشی بەو ئیرادەیە کێشاویانە کە بۆتە ویردی سەر زمانی هەموو ڕۆڵەیەکی ئەو سەر جیهانە ·· لە نامەکەیانا ئەڵێن :

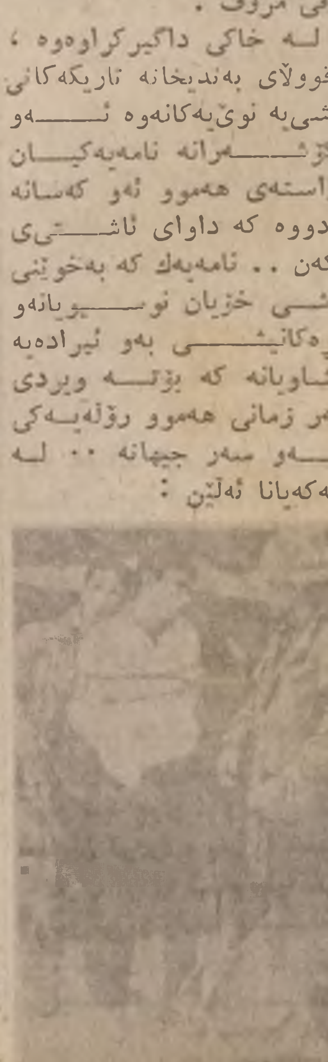

ئێمە وا لە بەندیخانەکانی ئیسرائیلدا گیان ئەدەین ·· لەئێش و ئازارێکی زۆر ناخۆشدا ئەژین ، ئەوەی داواشمانە تەنها ئەوەیە کە ڕای گشتیی جیهان بۆ چاکەی مەسەلەکەمان بجووڵێت ·· هەتا زایۆنیزمی دوژمن ناهێڵێ کاربەدەستانی خاچی سووری دەوڵەتانیش ئەرکی مرۆڤانەی خۆیان بە جێ بهێنن ، ئەوەی کارگەرانی خاچی سووریش مەبەستیانە ، جێبەجێ کردنی پەیمانی جنێڤە کە بەپێی ئەوە ئەو بەندکراوانە بە دیلی شەڕ لە قەڵەم ئەدرێن و ئەو مامڵەتە نامرۆڤایەتیەی لە ناو بەندیخانەکانی خاکی داگیر کراویشدا لەگەڵیان ئەکرێت ئەبێ بگۆڕرێت بە مامڵەتێکی مرۆڤانە ·

نامەی هاوار کە تێکۆشەران تیا داوای فریاکەوتن ئەکەن ، لە قووڵایی بەندیخانەکانەوە هاتۆتە دەرێ و هەموو ئەو دڕندەیی یەتیە ئەگێڕێتەوە کە کاربەدەستانی زایۆنیزم لە بەندیخانەکانی (عسقلان و بئرسبع و بیت لید و غزە و نابلس و خلیل و رام الله و جنین و طولکرم)دا دژی ئەو تێکۆشەرە قارەمانانەی ئەکەن ·

هەزارەها فەلەستینی لە دەست جەوروو ستەم و دڕندەیی یەتی موخابەراتی زایۆنیزمدا ئەناڵێنن ، موخابەراتێک کە پیشەی کوشتن و بڕین و لەش کوت کوت کردن و دەروون ژاکان و ستەمکاریی و گیان دەرکێشان و ئابڕوو بردنە ناوی ئەو خەباتکەرانەش گەلێ زۆرن کە لە دەست ستەم و ئازارو لە دەست برسیەتی و تیمار نەکردنی قەوارەی برینەکانی لەشیان گیانیان بە خاکی نیشتمان سپاردووە ·

خۆ پێوەندکردنە دەست و پێی تێکۆشەران و سەرماو سۆڵەی دەرەقی زستانیش لەوێ بوەستێت کە بە ئیسقانەکانیانا ئەچووە خوارەوەو لە هەمان کاتیشدا بە کۆمەڵ ئازارو سزا ئەدران ·

خۆ ئەگەر ئەو نامەیەی ماوەیەک لەمەوبەر لەبەندیخانەی خاکی داگیرکراوەوە هاتووە ، ئەو نیشانەی ئازارو سزایەی لەسەر کێشرابێت کە براکانمان لە بەندیخانەکاندا ئەیچێژن ·· لە هەمان کاتدا نیشانەی خۆ ڕاگرتن و کۆڵنەدانی میللەتێکیش ئەخاتە ڕوو کە ڕێگەی خەباتی خۆی چاک ئەزانێ و لەو کاتەشدا لەوە بەو لاوە شک نابات کە تەنها لە خەباتکردنی خۆیدا بەردەوام بێت تاوەکوو حەق ئەکەوێتەوە دەست خاوەنی خۆی و هەموو خاکی زەوت کراوی فەلەستینیش لە زایۆنیزمەکان ئەسێنرێتەوە ·

کاروباری جیهانی

جەزا صالح

بۆپێکەوە کردنی پێوەندی نێوان زایۆنیزم و ئەمریکا ئیسحاق رابین سەرۆک وەزیرانی زایۆنی دوژمن چۆتە سەردانی وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا · رابین لەگەڵ جیمی کارتەر سەرۆک کۆماری ئەمریکاو چەند لێپرسراوێکی ئەمریکادا کۆبۆتەوە ، وئاژانسەکان دەڵێن لەو کۆبوونەوەدا باسی پتەوکردنی پێوەندی دوو قۆڵی نێوان وڵاتە یەکگرتووەکان و قەوارەی زایۆنی و دەست پێکردنەوەی کۆنفرانسی جنێف کراوە · رابین لە گەڵ « هارۆڵد براون » وەزیری بەرگری ئەمریکادا دەربارەی یارمەتی عەسکەری زیاتری ئەمریکا بە زایۆنی دوژمن قسەی کردوەو چاوی بە راوێژکەری کاروباری وزەی کۆشکی سپیش کەوتوە ·

هەرچەند رابین ئەوتی « ئەمە یەکەم سەفەری ئەوە بۆ واشنتۆن کە لیستەی چەکی داواکراوی تێدانیە » ، بەڵام ئەوە نابێ سەرنجی خەڵک لە یارمەتی عەسکەری زۆرو زەوەندی ئەمریکا بە قەوارەی زایۆنی لابدا · بەڵکو قسەی رابین ئەوە دەردەخا کە واشنتۆن کارێکی وای کردوە پارسەنگی چەکدار بوون لە ناوچەکەدا بەقازانجی قەوارەی زایۆنی بێ ·

بۆ ئەوەی ئامانجەکانی ئەو سەردانەو ئەنجامەکانی تێ بگەین پێویستیمان بە خۆماندوو کردنێکی زۆر نیە ، چونکە ئەم سەفەرە لە کاتێکدایە کە ئەمریکا هەوڵ دەدا ڕووداوەکانی ناوچە بەرەو چارەسەری ئەمریکایی کێشەی عەرەب و زایۆنیزم بەرێ · دیارە زۆر سروشتیە کە حکوومەتی ئەمریکاو قەوارەی زایۆنی هەڵوێستەکانیان بە چەشنێک یەک بخەن کە قازانجی زایۆنیزم و ئیمپریالیزم پێکەوە دابین بکا · هێندێک کۆڕو کۆمەڵی ناوچە ئەو ئاوازەیان لێدا کە هەڵوێستی ئەمریکا لەهەڵوێستی زایۆنیزم جیایەو گەیشتنە ئەوە کە پێویستە دۆستایەتی واشنتۆن بەدەست بێنین بۆئەوەی تین بۆ قەوارەی زایۆنی بێنێ !! زنجیرەیەک هەڵوێستی ئەمریکا بۆ پشتگیری قەوارەی زایۆنی ئەم بۆ چوونە سەرپێستە وەدرە دەخەنەوە · سیاسەتی ئەمریکا لە هیچ کۆڕو کۆمەڵێکی ناو دەوڵەتاندا دەستی لە پشتگیری هەڵوێستی زایۆنیزم بەرنەداوەو هەرکاتێک ئەو هەڵویستە تووشی دوورەپەرێزی و ڕق و توورەیی جیهانی بێ ئەمریکا مافی هەڵوەشاندنەوە « ڤیتۆ » بەکار دێنێ ·

بەم جۆرە ڕێژبەرەکانی لایەنگری سازان ڕۆژبەڕۆژ پاشەکشەی زیاتر دەکەن و لەبەرامبەریشدا پێوەندی نێوان زایۆنیزم و ئەمریکا ڕۆژبەڕۆژ قووڵترو بەربڵاوتر دەبێ ·

بۆ هەموو ئەو کەسانەی سەرنجی کەشەکردنی پێوەندی نێوان ئەمریکاو زایۆنیزم دەدەن سەردانی رابین و ئەنجامەکانی شتێکی سروشتین و هیچی تازەیان تێدا نیە . قەوارەی زایۆنی هەر لەسەرەتای پەیدابوونیەوە بەشێوەی سەرەکی پشتی بە پشتیوانی ئەمریکا بەستوەو سیاسەتی ئەمریکا زۆر بەڵگەی پشتیوانی بێ سنووری خۆی لەقەوارەی زایۆنی بەدەستەوەداوە . بناخەی ئەم پشتیوانییە یەکیەتی قازانجی هەردوولاوەک یەک بوونی بیرو باوەڕی زایۆنیزم و ڕژێمی ئەمریکایە . چونکە قەوارەی زایۆنی تەنیا سەنگەرێکی پێشەوەیە بۆپاسەوانی قازانجی ئیمپریالیزم و ئەگەرە تێخستنی ڕێبازی بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی ناوچەکەیە . لەبەر ئەوە وەدی هێنانی « ئاسایش »ی قەوارەی زایۆنی لە ڕاستیدا وەدی هێنانی پارێزرانی قازانجی ئیمپریالیزم بە گشتی و ئیمپریالیزمی ئەمریکا بەتایبەتی یە . لەلایەکی تریشەوە بیروباوەڕی زایۆنیزم ڕەگەز-

بڕوانە : ل ١١

Institut Kurde de Paris

بەیاننامەی مێژوویی ئازارو گۆڕانکاری گەورە لە کاروانی گەلی عیراقدا..

● وایادی بەیاننامەی ١١ی ئازار داهات کەسەرەتای گۆڕانێکی گەورە بو لە ژیانی گەلی کوردمان بەتایبەتی و گەلی عیراقمان بەگشتی ، بەیاننامەی مێژوویی ئازار دەربڕی بیروڕای حزبی سەرکردە حزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب بو بەرامبەر ئاوات و خواستی نەتەوەیی رەوای گەلەکەمان ئەویش بەپێی سەرنجی مرۆڤایەتی و پێش کەوتن خوازانەی حزب و ڕ زگرتنی هەمیشەیی ئاواتی نەتەوایەتی جەماوەری کورد بەناوەرۆکی نیشتمانی و پێشکەوتنخوازانەیەوە کە بەمافێکی مرۆڤایەتی رەوای دائەنێ ، لەبەرئەوە بەیاننامەی مێژوویی ئازار دەنگدانەوەیەکی فراوانی هەبووە لەرووی ئەوەوەی توانی بنکەی برایەتی و یەکێتی نیشتمانی زیاتر چەسپاو بکات و دوای بەشەڕو کوشتار لە ناوچەی باکوری نیشتماندا بهێنێ و نەخشەی بۆ چەسپاندنی ئۆتۆنۆمی لەچوار چێوەی کۆماری عیراقدا کێشا .

بەیاننامەی ١١ی ئازاری ١٩٧٠ هەروەك لەزمانی سەرۆکی خەرماندە احمد حسن البکرەوە دەربڕا : « دووپات کردنەوەی پەیوەندییە نیشتمانی و برایەتیە مێژووییەکانی نێوان رۆڵەکانی گەلی عیراقە بەکوردو عەرەبو کەمایەتیەکانیەوە بە پێی باوەڕی دیموکراتیانەی شۆڕشی ١٧ی تەموزو بەوەفایی بەرامبەر بەڵێنەکەی و بەپێی بەیاننامەی ١١ی ئازاری سالی ١٩٧٠و ئەوەی لەبەیمانی کاری نیشتمانیدا چەسپاوەو بۆ پتەوکردنی خەباتی ناوکۆیی و سوودی وەك یەکی هەموو رۆڵەکانی گەل » .

سەرکردایەتی سیاسی حزب و شۆڕش هەموو بارێکی گونجاوی رەخساند بۆ راپەراندنی هەموو خالەکانی بەیاننامەکەو چەسپاندنی ئۆتۆنۆمی و دامەزراندنی دەزگا دەستوریەکانی و بەرنامەو نەخشەی پەرەپێدانی ناوچەکەی دانا ، هەروەها هەلی لەبەردەم هەموو رۆڵەکانی ناوچەکەدا رەخسان کە سوود لە بەرهەمی دەسکەوتە گەورەکانی وەربگرن کە لەهەموو روویەکەوە بۆی بەدی هێنان و تا ئەسەر رێگەی پێشکەوتن و ئاوەدانی بروات ئەوەتا رۆژ لەدوای رۆژیش راستی ئەواوی ئەم لایەنانە چاکتر روون ئەبنەوەو ژیانێکی نوێی دیمەکراتیانەو پێش کەوتنخوازی لەو کاروانە شۆڕشگێرانەیەدا کە حزبی بەعسی سۆشیالستی عەرەب رابەری ئەکات چەسپاوە .

ئەوەتا ژمارەی دەسکەوتی گەورەی ئابوری و کۆمەلایەتی بە ئاشکراوێنەیەکی روونکی گۆڕانکاری شۆڕشگێڕانەی بیناکاری لە ناوچەی ئۆتۆنۆمیدا ئەنوێنێ ، کە هەموولایەنەکانی ژیانی گرتۆتەوە لە پیشەسازی و کشتوکال و ئاوو کارەبا و ئاودێری و گەشت و سەیران و چاککردنی رێگای هاتوچۆ و پەیوەندی پۆستەو تەلەگراف و گردنەوەی قوتابخانەو نەخۆشخانەو خانوبەرەوە .

لە ڕۆژە پیشەسازییە گرنگەکان کە دوای بەیاننامەی ئازار جێبەجێ کراوە کارگەی شەکری سلیمانی کە (٨) ملیون دینارو (٣٠٠) هەزار دیناری تێچووەو سالی (٧٥) تەن شەکر بەرهەم ئەهێنێ ، کارگەی جگەرەی هەولێر کە دووملیون و (٨٠٠) هەزار دیناری تێچووە ، لەگەل فراوان کردنی کارگەی چیمەنتوی سەرچنار کە یەك ملیون و (٧٠٠) هەزار دیناری تێچووەو کارگەی قوماشی کوردی لە پارێزگای دهوك کە (٦٦٠) هەزار دیناری تێچووەو کارگەی بەرهەمی کونکریتی کە (١٦) هەزار دیناری تێچووە ، سەرەرای چەندان پرۆژەی تر کە پارەیەکی زۆری بۆ دانراوە ، وەك کارگەی مافووری دەسکردو چنین و رستن و کارگەی ... هەولێر و .. هتد .

یاسای ژمارە (٩٠)ی تایبەت بە دیاری کردنی ... ئۆتۆنۆمیش ، دەسکەوتێکی نوێیە خرایە سەر دەسکەوتەکانی تر کە لە سایەی شۆڕشدا بۆ گەلی کوردمان بەدی هات ، ئەم یاسایە هەنگاوێکی پێش کەوتوبوو لە رێگەی چارەسەر کردنی کشتوکالدا و بەشداری یەکی گەورەی گۆڕانکاری پەیوەندییەکانی کشتوکالی کرد لە لادێکانی عیراقدا بەپێی بیروباوەڕی سۆشیالیستانەی شۆڕشی ١٧ی تەموز .

لە ماوەی سالانی رابوردوشدا شۆڕش ... دەسکەوتی تری لە مافی رۆشنبیری گەلی کوردمانا بەدی هێنا ، زۆر دام و دەزگای رۆشنبیری کرایەوە وەك زانکۆی سلیمانی و کۆڕی زانیاری کوردو ...

... سەرکردایەتی خەباتێکیشی دەکرد بۆ وەك یەکی مافی شارستانیەکان ...

رۆژنامەی « پەیمان » لە هەمو رۆژنامەکان زیاتر بلاو دەکرایەوە (ژمارەی نوسخەکانی لە ١٩٧١دا گەیشتە سەد هەزار) ...

- بەشی لێکۆلینەوە -

رۆژنامە نهێنیەکان لە ئەمەریکا

چەند ریبازێك كە ئالۆزی ناوەوەی رژێم دەردەخەن

لە ناوەراستی پەنجاکاندا لە ولاتە یەکگرتوەکانی ئەمریکا شێوەیەکی تازەو جیای رۆژنامەگەری سەری هەلدا کە بەزویی بلاو بووەوە لە شارە گەورەکان و شارەکانی زانستگادا خۆی سەپاند .

ئەم شێوەیە ناوی « رۆژنامەگەری نهێنی » بوو مەبەستی تەنیا پێکهێنانی دەرفەتێك بو بۆ دەربڕینی بیروڕای لاوە نارازیەکان و ئەو کەمایەتیانە کە هوایان بە پەنجەی رژێم نییە .. پێنجەمە لاوانەش کە لە مەیدانی رۆشنبیریدا ناراوەزی بون .

ئەم رۆژنامەگەریە نهێنییە (هەست بزوێنە) زۆر بەزویی سەرنجی خەلکی بۆ لای خۆی راکێشا .. ئەویش پاش ئەوەی دروشمی « ئەچوونە سەربازی » بەرز کرایەوەو دەست تێوەردانی ئەمریکا لە خوارووی رۆژهەلاتی ئاسیادا زەت کرایەوە .

ئەوەی شایانی باسە ئەم بوو (جون ویلۆك) ١٩٥٥ یەکێك لە دامەزرێنەرانی رۆژنامەی « دەنگی لادێ » داینا و ئەوی راستی بێ ئەم جۆرە رۆژنامەیە زۆر بە ئاشکرایی و بەشێوەی ... دەکرایەوە .

بیرورا

ئازار گۆرانیەکی خۆشی سەرزاری دوەلانی خەلك

• چی ئەزانی دەربارەی سنوقەکانی گەشەپێدان و کۆمپانیاکانی رەنیوهێنان و بانقە هاوبەشیەکانی عەرەب..

لەم سالانەی دوایەدا پاش ئەوەی داهاتی نەوتی هەندێ لە دەولەتانی عەرەب زیادی کرد ، ئەو دەولەتانە دەستیان کرد لە پێکهێنانی سنووقی گەشەپێدان و دامەزراندنی بانقی هاوبەشی عەرەبیدا ، جاچ بۆ لەرەنیوهێنانی (استثمار) بەشێك لەداهاتەکانیان لەبازارەکانی عەرەب و بیگانەدا بێت یاخود بۆ پشتیوانی کردنی پرۆژەکانی گەشەکردن لە ولاتە عەرەبییەکان یا ولاتە تازە پێگەیشتووەکانی ئەفریقادا بێت ، تا وەکو ژمارەی ئەو سنووق و بانق و دەزگا داراییانە گەیشتە نزیکەی (٢٠) سنووق و دەزگا .

لەناو ئەم سنوقانەدا سنوقی عیراق بۆ گەشەپێدانی دەرەوە ، لە دێینە سەر باس کردنی ، سنوقێکی دیارە دەولەتە عەرەبەکان ئەمرۆ وای داوای ئەکەن کە لەرێی سنووق و دەزگا داراییەکانیانەوە هاوکاری نێوان دەزگاکان بچەسپێنن و پشتگیریش بۆ ئەو دەزگایانە ...

بەسێ دەستە دابەش بکەین :

یەکەم : دەزگا کرەدیەکانی - پارەپێدان - ، ئەو دەزگایانەن کە لە نێوان ژمارە یەك لە دەولەتە عەرەبەکان لەچوار چێوەی عەرەبیدا دامەزراون وەکو :

سنووقی گەشەپێدانی ئابووری و کۆمەلایەتی عەرەب کە ئەنجومەنی ئابووری عەرەب بە پێی بڕیاری ژمارە (٢٤٥) لە ئایاری ١٩٦٨دا بڕیاری لەسەر پێکهێنانیدا ، هەروەها بانقی گەشەپێدانی ئابووری عەرەب لە ئەفریقا کە ئەنجومەن بەپێی بڕیاری (٥٨٦) لە ٥-١٢-١٩٧٢دا بڕیاری پێکهێنانیدا .

دووەم: دەزگا هاوبەشیەکانی - پارەپێدان - ، ئەو دەزگایانەن کەلەگەل سەرمایەی بێگانەدا لە پێکهێنانی دەزگای هاوبەشی پارەپێدان بو لەوەنێو هێنانی پارەوپولی عەرەب لە بازارەکانی عەرەب و بێگانەدا بەشداری یان کرد لەوانە یەکێتی بانقەکانی عەرەب و فەرەنسا (یوباف) ...

ئابووری عەرەب و راسپاردەکانی ئەنجومەنی پارێزگارەکانی بانقە مەرکەزییەکان کە بریتی بون لە پێکهێنانی دەزگای بانقێکی هاوبەشی عەرەبی بۆ بازرگانی و گەشەپێدان و هەروەها بۆ پێش خستن و گەشەسەندنی پەیوەندیی ئابووری و بازرگانی لە نێوان ولاتانی عەرەب و فەرەنسادا .

هەروەها ئەو بانقانەش هەن کە بریتین لە بانقی عەرەب و فەرەنسا کەبو رەنێو هێنانی کاروباری جیهانی لە ١٧ی نیسانی سالی ١٩٦٩دا دامەزرا لەگەل بانقی عەرەب و ئەورووپا کە لە سەرەتای سالی ١٩٧٢دا دامەزرا و بانقی عەرەب و دەولەتان کە لە ئایاری سالی ١٩٧٣ لە پاریسدا دامەزرا لەگەل بانقی گەشە پێدانی ئەفەریقا کە لە ئەیلولی سالی ١٩٦٤دا دامەزراو لە تەموزی سالی ١٩٦٦دا ئیشی پێ کرا .

سێیەم: دەزگا هەرێمیەکانی پارەپێدان ، ئەو دەزگایانەن کە لە چوارچێوەی ولاتێکدا دامەزرێنراون و دەوری ...

بەپێی بڕیاری ژمارە (٧٧)ی سالی ١٩٧٤ی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش دامەزرا بۆ هێنانەدی گەشە کردن و ئابووری پێ گەیاندن لە ولاتە عەرەبەکاندا و بۆ ئەوەی باری کۆمەلایەتی و ئابوری لەولاتە تازە گەشە کردووەکاندا لەرێی بەشداری کردن لە جێبەجێ کردنی بەشێك لەنەخشەی گەشە پێداندا پەرەبسێنێ ، ئەمەش بە دامەزراندن و فراوان کردنی پەرەپێدانی پرۆژەکانی گەشە کردن لەولاتە عەرەبەکان و لەولاتە تازە پێگەیشتووەکاندا لەرێی قەرزپێدانیانەوە چ بۆ ماوەیەکی مام ناوەندی یاخود بۆ ماوەیەکی درێژ بە مەرجێکی لەبارو ئاسان ئەوەش بەبەرچاو بگیرێ کە ئەو پرۆژانەی مۆرکێکی زیندووی بەنیسبەت ولاتەوە بێوە دیارە زیاتر پەسند بکرێن ، هەروەها بەشداری ئەو پرۆژە گەشە کردنانەش بکرێت کە مۆرکی رەنێو هێنانیان هەیەو پرۆژەکانی پێگەیاندنی ئابووری ...

- صاحب محمد -

★★

- بەشی لێکۆلینەوە -

چەند بیرێکی ڕاگوزاری دەربارەی ئەدیب و بەرهەمی ئەدەبی

– شیعری نوێ –
– ٢ –

عبدالله عباس

لە ژمارە (٢٧)ی ڕۆژنامەی فراوانم بە ناونیشانی (شیعری «هاوکاری»دا ، کە ژمارەیەکی نوێ‌و ژیان‌و تاقی کردنــەوەو تایبەتی‌یەو لە ١–١–١٩٧٢دا ، هەڵوێست لە ڕۆژمێری ١٩٧١ بەبۆنەی تێپەڕ بوونی دوو ساڵ دا) بڵاو کردەوە ، لەو وتارەدا بەسەر دەرچوونی یەکــەم ئەوەندی بۆم گونجاوەو لــە ژمارەی ئـەم ڕۆژنامەیەوە ، توانام بووە ، نیشانە دیارو دەرچووە ، وتارێکی تێکرایی‌و ڕووناکەکــانی‌و لایەنە تاریک‌و سەلبیاتەکانی بزوتنـــەوەی شیعری نوێی کـوردیم دیاری کردوە ، کە وەك لە بەشـــی دووەمی ئـەم زنجیرە وتارەدا وتمان ، لەکۆتایی ساڵەکـانی شەست‌و سەرەتای حەفتاکاندا دەستی پێ‌کردوە ، ئەوا پێنج ساڵ بەسەر ئەو هەڵسەنگاندنەدا تێ‌ئەپەڕێ ، بەبۆنەی نووسینی ئەم زنجیرە وتارانەوەو بۆ لێك دانەوەو ڕاستی‌و ناڕاستی بۆ چوونەکانی ئـەو وتارەمـــان دەربارەی شیعری نوێی‌کوردی جارێکی‌کە ، پیاچوینـــەوە ، ئەوسا بەوردی بە بەرهـــەمە شیعری‌یەکانی ساڵی ١٩٧٢ و ١٩٧٣دا چوینەوە ، بۆ ئەوەی، بزانین ، شیعری نوێی کوردی جی‌کردوەو گەیشتۆتە کوێ : لەئەنجامی‌ئەو پیاچوونەوەیەداو سەرنج‌دانی بەرهەمی ئەو دوو ساڵە ، ئەڵێین :

(لە ماوەی ساڵی ١٩٧٢ەوە تا کۆتایی ساڵی ١٩٧٣ هـــەر لەسەر لاپەرەکانی ڕۆژنامـــەی «هاوکاری»(١)دا تەنیا ١٩٨ پارچە شـــیعری نوێ بـڵاو کراوەتەوە،دوای لەبێژنگدان‌و پیاچوونەوەی ورد ، ئـــەو ژمارەیە ، کە بەرهەمی تەنیـا دوو ساڵەو لەیەك سەرچاوەی بڵاوکردنەوەدا کە ڕۆژنامـــەی ((هاوکاری))یە گەیشـــتۆتە بەخوێنەران، تەنیا (٧٨) پارچە شیعریان هی ئەوەن ئەتوانیـن بڵێین ، بەرهـــەمی ئەوەن ، ئەهێنن ، بە شـیعر دابنرێن‌و ئەمانەش ئەگەر بخرێنـە ژێـر زەبری لێکۆڵینەوەی ئەدەبیانەی ڕاستەقینەوە ، کەم ئەبنەوە ، تا ئەگەنە ، ژمارەی چەندیەکی لە پەنجـــەی دەسـت زیاترو (١٢٠) پارچەکەی تریان ، نەك هەر ئەوەنین بە بەرهەمی ((تازە تروگاو)) دابنرێن ، بەڵکو هەر شیعرنین‌و هیچ نین ! ، ئەمە لەلایەك ، لەلایەکی ترەوە ئـەو (٧٨) پارچەیەی بە شـــیعری نوێ دانەنرێن ، یان ئەگونجێن بەشـــیعری نوێ دابنرێن ، بەرهەمی (١١) شاعیرەو لـــە ســـاڵەکانی دوای ٧٢ – ٧٣

ژمارەیەك لەمانەش ئیتر بڕیان نەکردو سیانیش لەو (١١)یە درێژەپێدانی بەنـــەوەی دوای پەنجاکان دانەنرێن‌و تائیستاش **توانیویانەبەچاکی‌و سەرکەوتوی بڕیکەن‌و زیاترو چاکتر بێنـــە پێشەوەو سێ چوارێکی تریش ماون لـــە نەوەی ((کۆتایی شەستەکان‌و سەرەتای حەفتا)) تا ئەمڕۆش بەردەوامن‌و بەرهەم ئەدەن‌و ئەوەی مەبەســـتمانە ئەوەیـــە ، بەرهەمەکانیـــان بەردەوام بەرەو باشترو باشتر ئەچێ) .**

« ئەوەی ســـاغ بۆتەوە ، داهێنانی هونەری ، لە ماوەی هەژاندنێکەوە نەبــێ ، کـە لە ناوەوەی هونەرمەندەکەدا ، لە ئەنجامی‌کارەساتەکانی دەرەوەدا دروست ئەبێ‌و بـەبێ ئـــەو هەژانەش ، هیـــچ کارێـکی هونەری داهێنـــەرانە نایەتـە گۆڕێ » . لەبەر ڕووناکی ئەم بۆچوونەداو ورد بوونەوە لـەم « ١٩٨ » پارچە شیعری دوو ساڵ لە ڕۆژنامەیەکی هەفتانەدا کە تەنیا لاپەرەیەکی (٢) بەتەنیا بۆ بەرهـــەمی ئـــەدەبی «سەرکەوتو» تەرخان کرابوو گەشتینە (٧٨) پارچەهونراوەی «١١» شاعیر کە وەك وتمان ئەمانەش لەژێر زەبری لێکۆڵینەوەی ڕاستەقینەی ئەدەبیدا کەم ئەبنەوە تا ئەگەنە ژمارەی چەندیەکی لە پەنجەی دەست زیاتر !

●

چەند جارێ ، دەستمان بۆ ئەو ڕاستی‌یە کێشاوە ، کە ، ئەو شەپۆلە نوێ بوونەوەیـەی لە شـیعری کوردیدا ڕوویدا تەنیا گۆڕانێکی وا نەبووە لـە شێوەی دارشـــتنی شـــیعرا ((وەك هەنـــدێ ساکار تێی گەیشتون » بەڵکو گۆرانکاری‌یەك بوە ئەنجامی ، گۆڕانکاری لەوەڕەوەبو لە فیکری مرۆڤـی کوردا بەگشتی .

بۆنەچوونی‌ئەم هۆی‌ڕاستی‌و مەوزوعیەی نوێبوونەوە لـــە شـــیعری کوردیدا ، ١٢٠ پارچـــەی بەناوی « شیعری نوێ » وە لە تەنیا دوو ساڵداو لەیەك ڕۆژنامـــەدا ، بەنوێ ، پیشاندا ، ئەمە ، لایەنێکە لــە کارەساتی نەبوونی ڕەخنـــەو لیك‌دانەوەی موزوعی‌و بۆچونی ڕاستەقینەی مەسەلەکەو هەر لە وتاری « شـــیعری نوێ‌و تاقی کردنـــەوە ... هتـــد » دەستمان بۆ ئەم ڕاســـتی‌یە کێشاوە ، کە ئەگەر لەسەرنج دانی نـــوێدا ، مەنطقیـــی‌و مەوزوعی نەبین ، بزوتنەوەی نوێ خوازی ئەدەبەکەمان تووشی کێشەو بەرەیەکی یەکجـــار گران‌و باشا گەردانیـــەکی بێ سەرو بێ ئەبێ کە لەپاشەڕۆژدا زۆر ئەکەوێ لەســـەر ئەدەبەکەمان بەگشتی .

ئەی ، لایەنە مەوزوعیەکانی شیعری نوێی‌کوردی کامانەن‌و ئەو زۆرەو بۆرەی تر لەســـەر چی حساب ئەکرێ ، ئەمە ، لە باسێکی ترا ، هەوڵی دەست بۆ کێشانی ئەدەین .

پەراوێز :

(١) لە بەر ئەوە لاپـــەرەی ئەدەبی ڕۆژنامەی « هاوکاری » یمان کردە بەڵگە ، چونکە ئەم ڕۆژنامەیە هەر لەیەکەم ژمارەیەوە ، دەورێکی چاکی لـــە گەیاندن‌و بڵاوکردنەوەی دەنگە نوێکاندا گیرا .

(٢) ڕۆژنامەی «هاوکاری» کە ئەوسا بە (٨) لاپـــەرە دەر ئەچوو تەنیا لاپەرە سێی بە ناوی « ئەدەب‌و ژیان » ەوە بۆ بڵاو کردنەوەی بەرهـــەمی سەرکەوتوی ئەدەبی تەرخـــان کرد بوو .

لە ئاسۆی ئەدەبدا

هەموو شاعیرین .. بەڵام !

– صلاح احمد –

هەرچەندە باس دێتە سەر ژمارەی ئەدیبانی کورد بە گشتی ، وا دەزانرێت ئێجگار زۆرمان هەیە ، چونکــە – وەك هەندێك تێیدەگەن – بارودۆخ مـان‌و ، جـــۆری پەروەردەکردنمان بۆتە هۆی ئەوەی ئەدیب – بەتایبەتیش شاعیر – مان وا زۆربێت .. تەنانـــەت هەنـــدێـك بەوەشەوە ڕاناوەستن‌و دەڵێن میللەتی کورد بە تەبیعەتی حاڵ هەموو شاعیرن ؟!

کەچی کاتێك کە چاو بەم میللــەتە شـــاعیرەدا دەگێڕین ، نە لە کۆن‌و نە لە ئێستاشـــدا ئەوەنـــدە (شاعیر)مان دەست ناکەوێت ژمارەیان لــە ژمـــارەی پەنجەکانی دەست تێپەڕبکات .. ڕەنگە بەلای هەندێکەوە سەیربێت وا بوترێت ! بەڵام بەر لە گشـــت شـــتێك با بزانین بە کێ دەوترێت شاعیر ؟ .. خۆ ئەگەرچـــی وشـەکە ئەوەندەش ئاڵۆز نییە ، بەڵام من حەزدەکــەم ڕای خۆمی لەسەر بڵێم .

بەو جۆرەی لەلای ئێمە باوە پێی بوترێت شاعیر ، نەك هەر میللەتی کورد ، بەڵکو بەشی هەرە گـــەورەی ئادەمیزادی سەر ڕووی ئەم زەمینە شاعیرن ! کەچـــی لە ڕاســـتیـــدا مرۆڤایەتی بە هـــەمـــوو ملیـــارەهـــا ئادەمیزادەکانییەوە ، لە سەرەتای مێـــژووەوە تاکـــو ئێستا تەنها چەند شاعیرێکی ئەوەنـــدە کەمـــی لــێ هەڵکەوتووە کە بە ئاسانی دەتوانرێـــت بژمێردرێن ، ئیتر ناوانی‌تر لە جۆرە ئادەمیزادێکی ئاسایی بـــەولاوە کە « ڕۆمانسی »یان پێدەوترێت هیچی ترنین .. خـــۆ ئەگەر زیاتریش ئەڵقەکە تەسك‌بکەینەوە ، ئەوا دەگەینــە سەر ژمارەیەکی زۆر لەو ئادەمیزادانەی شیعر دەنووسن ، بەڵام هەیەوو ؟ نێوانی شیعرنووس‌و شاعیر ئـــەرزو ئاسمانە ، کەچی ئێمە نەك هەر جیاوازیی نێوان ئـــەم دوو بابەتە ئادەمیزادە نازانین، بەڵکو ڕۆمانسییەکانیشیان تێکەڵ دەکەین ! .. ئینجا ئیتر زۆر ئاســـانە بڵێین نیوەی ، یان بەلای کەمەوە سێ – یەکی ئادەمیـــزاد – نەك تەنها میللەتی کورد – شاعیرە ؟ ڕاستەکەشی ڕێك بە پێچەوانەوەیەو ، ئەگەر لە هەر سەد ملیۆن ئادەمیزاددا شاعیرێك هەبێت : زۆرە بەڵام لەو جۆرە شاعیرەی کە گشت مرۆڤێکی سەر ئەم زەمینەبتوانێت‌بەڕاستی‌و بەبێ هیچ سێ‌و دوویەك ناوی (شاعیر)ی لێبنێـــت .. وەك کێ ؟! من یەکسەر نـــاوی «ڕامبـــۆ»و «ئیلیـــۆت»و «هۆمیرۆس»و «خەیام»و .. هتدم بەبیردا دێت .

دەبا – کوردەکە وتەنی – تۆزێـــك جلەویشـــی بۆ شۆڕ بکەین‌و ، پێیەکی‌تر لەم لوتکەیـــە بێنـــە خوارێ ، ئەوەکو – خودا نەخواستە ؟ – شاعیرێکـــی ڕاستەقینەی ئەم بابەتە بەم قسەیە تووشی نائومێدی بێت‌و خۆیمان لەکیس‌بدات ، بۆیە دەڵێین ئـەگـــەر باس هاتە سەر ژمارەی شاعیرانمـان با ئـــەوەنـــدە ڕاستگۆبین بتوانین بڵێین چەند شاعیرێکی وامان هەیە ڕاستیی مەسەلەکە تێگەیشتووبن‌و ، ئەوەندە بەرچـاو ڕووناکبن‌و ، پلەی زیـــرەکـــی‌و ڕۆشـــنبیریـــان گەیشتووبێتە ئەو ڕادەیەی دەست بە چاوی خۆیانـــەوە نەگرن‌و ، دڵیان بـــە دوو قسەی ســـــەرزارەکی‌و هەڕەمەکییانە دانەکەوێت‌و ، هەیتو هووت‌و چەپڵەڕێزانی ساتەوەختییانە هەڵیان نەخەڵەتێنێت .. بەڵام ئـــەم جۆرە شاعیرە – کە هەر ئـــەمانیشـــن شـــاعیری ڕاستەقینەن – زۆر کەمن‌و ، لەگەڵ کەمیشـــیاتـــدا هێشتا بە جۆرێك لە جۆرەکان هـــەر لە ســـەرەتـای ڕێگادان‌و ، زۆریان ماوە بۆ ئـــەوەی بگـەن بە ئاستێکی بەرزی وەها بتوانن بە ئاسانی لە سنووری ناوچـــەیی دەربازبن‌و بچنە ڕیزی ئەدەبی جیهانییەوە .

هۆیەکیش کە هۆیە سەرەکییە زاتیەکـــانی ئەم تێپەڕبوونە ، بەرچاوفراوانی‌و خۆرزگارکردنـــە لـــە قاوغە تەنگەبەرەکانی ئەدەبی ئێمـــەمان ، ســـــەرەرای خەملاندنێکی تەواو و پەرەسەندووی گشت هونەرەکانی ئەم بەشەی ئەدەب .

شتێکی تریش حەز دەکەم بیڵێم ئەوەیە بە درێژایی مێژوو هەر ئادەمیزادی داهێنەرو کەشفکەرو تایبەتـــی نەمرو گەورەبووەو ، هەرگیز لاسایی‌کەرەوەیـــەکـــی دەستەپاچەی ناو قەڵەبالغیی ڕیزەکە نەیتوانیـــوە لـــە سنووورە ئاساییەکەی گشتی دەربازبێت‌و مەعنایەکـــی قووڵتر لە ڕووەکییەکە بە ژیان بـەخشێت .. ئینجـــا ئەگەر لەم بابەتە شیعرێژەمان مەبەست‌بێـــت ، ئـــەوا بێگومان ئێجگار زۆرمان هەیەو ، هەرگیزیش هیچمـــان نابێت . ئەگەر ڕاستەقینەکەشمان مەبەســـت بێـــت ئەوا دەتوانین بڵێین چەند کەسێکی کەممان هـەیـــە ، هەر چەندە کەمیش‌بن .. بەڵام هەن .

وردبونەوەیەك لە دواکۆمەڵە شیعری فازل عەزاوی ...

شێرزاد عبدالرحمن

لەم ڕۆژانەدا بۆ سێیەم جار دیوانە تازەکەی «فازل‌عەزاوی»م خوێندەوە ، کـە لـــە ژێر ناونیشانی –الاسفار– دا بڵاوی کردەوە . ئەم بەرهەمە شیعریە لە بەراووردکردنی دیوانەکانی تری شاعیر ، هەنگاونان‌و نوێ بوونەوەیەکی بە خۆیەوە دیوە، کە لە ئەنجامی دەوڵەمەند بونی تاقی کردنەوەی شـــاعیریەتی خۆیەوە سەری هەڵداوە .

– فازل عـــەزاوی – وەك دەنگێکی نوێ‌و ، بگـــرە تاقی کردنەوەیەکی « نوێ‌تر » لـــە شیعری ئـــەم ســـــەردەمە ، توانیویەتی جێی هەنگــاوە خەست‌و ژانە چڕەکانی لە نێو دڵی مرۆڤـــی ئـــەم وڵاتـــەدا بکاتەوە ، دوور لـــە هەموو ڕێبازێکی جوینەوەو لاسـایی کردنەوە .

« ڕەمـــزە » شـــــیرین‌و خامۆشەکانی شاعیر لـــەم دیوانە ، بەشێکە لـــە ئاوات‌و خەوە سـەوزەکـانی مرۆڤ‌و ڕەنگدانەوەی ڕووداوەکـــانی ژیان لە چـــەند تابلۆیـــەکی شیعری‌دا ، کـــە – فازل عەزاوی – لـــە ســـەرابای شتەکانی تردا بۆی ئەسووڕێ .

هەندێ نموونەی شیعریشی چەند پاڵەوانێکی ((عەبەسی))ن وە لە سەرابای شـــتەکانی‌دا نهێنی‌یەك خۆی ئەناڵێنێـــــە خۆزگەکانی ، کە بریتی‌یە لـەو گەردونـە وونـــەی – فازل عەزاوی – بۆی ئەگـــەڕێ ..

لێرەدا گەلێك جار پاڵەوانــە سەرکەشەکانی ((فازل‌عەزاوی)) ئەبن بە مرۆڤە دەسکردەکانی (کامۆ) ، بەڵام جار جاریش ئەو پاڵەوانە وونانە ، لـە پڕ خۆیان « ئەدۆزنەوە » .

وێنە شیعرەکانی (الاسفار) ســـــنووری تابلۆکـانی تری « الشجرە الشرقیە » یان زیاتر شکاندووەو ڕووەو شـــارێکی نوێ‌و زیندووی تر هەنگـــاویان ناوە . سەرەرای ئەوەی کە پەیوەندی‌نزیکیان بەواقیع»ەوە قولتر کردۆتەوەو ڕوو بەڕووی داهێنانێکـــی فیکری نوێ تر بوونەتەوە .

مەسەلەی (چینایەتی) لە – الاسفار – دا هێزێکی نوێ‌و بە گوڕتری بە دیوانەکـــە بەخشیوەوە دەنگی شاعیری بە هێز تر کردووە لـــە بانگ ڕاهێشتنی بۆ وەدی هێنـــانی ئاواتە نزیکەکـــانی سبەینێی مرۆڤ .

– فازل عەزاوی – لـــەم بەرهەمەدا دەنگی میللەتێـــکی گەورەیە ، کە شـــــادەماری شیعرە زیندووەکانی خۆیەتی . ئیتر ســـنووری ((زاتی)) ئەبێتە مەیدانێکی فیکـــــری – مەوزوعیەت – وە بەرەبەرەکانی شاعیر لە هەندێ شتی تردا – تەجربیەت – بە ڕێتـــە خۆی « هەڵوێست » لـــە لای شاعیردوە ، بەتێکە لە ژیان‌و، ئەم هەوێستە نەك لە دوو سێ نموونەی شیعری‌دا ، بگـــرە لە سەراپای بەرهەمەکانی – فازل عەزاوی – دارەنـــە بەداتەوە . لە ســـەرابای شیعرەکانی‌دا ، پاڵەوانەکـــان پڕ لە ترایدیەکی ســـەودا سەرن‌و ولی سەرۆنەکـــانی سەیەتێن .

سەرباری هەموو ئەمانـــە ، زۆر جار شاعیـــر دووچـــاری جوینـــەوەی شـــتەکانی پێشووتری خۆی ئەبێتەوە ، کە ئەمە خالیکی (سلبی)یە لـــە ڕووداوەکانی شیعری – فـازل عەزاوی –دا هـــەروەها لە هۆنراوەی « تعالیم من فاضل العزاوی الی العالم »دا دووچاری – تقلید – یکی ڕاستەوخـۆی – محمود دەروێـــش – بـوە « محمود دەروێـــش » لـــە لە هۆنراوەی (نشید للرجال)ی دیوانی (عاشق من فلسطین)دا دەڵێ :

– الو ..
– ارید یسوع ..
– نعم ! من انت ؟
– انا احکی من اسرائیل ..
تاد ! بروانـە (عاشـــق من فلســـطین) .

بەڵام « فاضل العزاوی » لە شیعرەکـــەدا ئەگـــەرچی « حوار »ێکی تری هەیـــە .. بەڵام لە یەك چوونەکە زۆر بە ئاشکرا دەرئەکەوێ :

– هالو .. فاضل العزاوی
– هذا انا اتحدث الیك من جرف الازمە ..

سەرباری لەیەك چوونەکانی تری شیعرەکە کە خوێنەر بۆی هەیە لە بەراووردکردنی دوو « دەق »ە کە ڕاستەوخـــۆو وورد تر بەدیان بکات .

من بەلای خۆمەوە ، دەبـێ – فازل عەزاوی – بەســـەر کردنەوەیەکی ئەدەبی باشی لە « ئەدەبی کوردی » شـــدا هەبووبێ .. ، چونکە زۆر جار وێنە شیعریەکانی خۆمان لە ناو بابلۆکانی « الاسفار »دا بەدی ئەکەم . ئەمە ڕایەکی سەربە خۆیەو ، ڕەنگە دوو دڵیشـــم نەبێ لە ئاستی‌دا .. تەنیا بۆ نموونە لـە هۆنراوەی « انا الصرخە »دا ، ئەم پارچەیـــە دێتە بەرچاو کە دەڵێ :

« کم مرە یمکن للانســـان ان یموت
حتی یعشق الحیاە .. »
شیعرە کوردیەکە دەڵێ :
« چەند دووەدەی مردن بـە گیانم وێ ئەکرێ ..
بەرەند ڕیانم حـــــــۆش بـێ .. » .
بڕوانە «هاوکاری»–(١٩٧١)

– هەر ئەوەندە دەوەبینم ، « فضل العزاوی » لە هـــەر شیعرێکی دیوانەکەیدا وشـــەی – هەزار –ی هەر بەکـــار هێنـــاوە ، وەك « عبدالله »ی (الشجرە الشرقیە) کــــە کردویەتی بە پاڵەوانێـــکی زەرزی شیعرەکانی خۆی .

ئومێدم وایە ، خوێنـــەری کورد زیاتر هەوڵی تێ بگەیشتنی دیوی ناوەوەی –فازل عەزاوی– بدات ، چونکە خۆزگەکـــانی بەشێکە لە خەوە ســـەوزەکانمـــان .

ئەندێشە ٨٠

بورهان مستەفا مەعروف

کاتێـــك ژیان‌و گوزەرانی مرۆڤ پێخەفی‌ئازارو ناهەمواری دایان‌ئەپۆشێ‌و برینەکانی‌ئێشك ئەگرن‌و فرمێسکی قەتیس‌ماو زەماوند ئەکاو چارە ئەبێتـــە هەوێنی وڕێنەی شـــەوی زستانیان‌و ناتوانن بەرەنگـاری ئەم کەژاوە چەخماخـــەیە بن ناچار پەنا ئەبەنە بەر ئەندێشە لەدنیای بیرکردنـــەوەی خویانا ... وە ئەندێشە بەشـــێکە لەبەشـــەکانی بیرکردنـــەوە دەربارەی ژیان .. هۆنراوە لە: وێنەی ...

هۆنراوەو ، بیرو ســـۆزو ئەندێشـــەو تاقی‌کردنـــەوەی گشتی پێك دێ .. و ئەندێشە پێویستە بۆ هۆنراوە چونکـــە جوانی پێ‌ئەدا .. مامۆســـتا گوران ئەڵێ : ئەوەی هۆنراوەی کۆنی پێ دەوڵەمەندە ئەو جۆرە ئەندێشەیە کـە پێی ئەوتری ئەندێشەی لێکدانەوە «تفسیری» ... بەلای شاعیری ئینگلیزی شیلی : ئەندێشـــە بەرزترین پلەی هۆشە ... بەڵام‌نوسەری گەورەی سۆفیەت گورکـی : بڕوای بە ئەندێشە نەبووە ... تولستوی بەپێچەوانەی گورکی بووە هەمیشە لەخـــەیاڵاتدا ژیاوە ...

نابێت ئەندێشە لە واقیـــع جودا بکرێتەوە نەك وەك کۆلارە هەر بەکرەی بۆ بەرەڵا بکەی لە زەوی واقیع دوور بکەوێتەوە ئەبێ یەکێتی و ناکـــۆکی دیالیکتیکی بە واقعـــەوە ببەستێتەوە .

کۆپلە شیعر

لەوەبەر وتمان لەو هەوڵانەدا کــە لاوە تـازە پێگەیشتوەکان لە نووسینی شیعردا دەیـــدەن ، وا هەڵدەکەوێ زۆریان ئەگەر هەوڵەکەیان تەواو سەرکەوتوو نەبێ ، یا تەواو لاواز نەبێ ، ئەوا کۆپلەی جوانیـــان تێدا دەبێ کە بۆ نموونە بخرێنە بەر چاو . بۆیە ئێمـــە لەمەودوا بەیناو بەین لێیـان بڵاو دەکەینەوە .

« ڕۆشنبیری »

● **ابراهیم صالح لاجانی قوتابی ئامادەیی هەڵکەوت لە سلێمانی لە شیعرێکیدا بە ناوی (تۆ ڕووبارێـــکی پیرۆزی) دەڵێ :**

تۆ ڕووبارێکی پیرۆزی
شەوان دەڕژێیتە ناو دڵمو
ناشهێڵی تینوێتیم بشکێ ...

دە ئەمشەویش وەکوو شەوان
بڕژێرە ناو دڵی شێتمو مەڕۆرەوە
با تینوێتیم لە ماچی گەردنت بشکێ

● **فاروق فتاح لە هەڵەبجە وە لە شعرێکیدا بە نـاوی (خانمەکەم) دەڵێ :**

خۆشەویستیت مەشارەوە
کە بێ دەنگی ..
دەنگت هەردەم لەناو گیانما
هەر زوڵاڵە ..
بەستەڵەکی غەمەکانت لە ناو دڵما
ناتوێتەوە ..
کاری گەری تیرەکانت نیشانەیەو
ناسڕێتەوە ..
ئێستاش باڵندەیەکی بچووکم
لە ناو دڵی بەندکراوتا
بۆت ئەخوێنم

قەڵەم

سلام محمد

بێزارییەکی قورس (کـە زیاتر لە تینویەتیەکی بیـــابانی دەچوو) لەو گزنگەدا جۆلانەی پێ‌دەکرد ، سیان لە پەنجەکانی دەستی ڕاستی ببونە تووڵە مارلە ئێوارەوە بیر لەوە دەکاتەوە چۆن پەنجەدەبێتە مار (دڵنیایەئەگەر یەکێك لەم تووڵە مارانە بە کەسێکەوە بدەن دووەمیان خۆیەتی) ...

سووچـــەکانی گونیـــەبانەی‌ژوورەکەوەك نوختەیەك وابوون هـــەیەو نابینرێ ، جـاران سەرگەردانی وەڵامی – هەموو شتێك نوختەیە یان نوختـــەهـــەمو شـــتێکە – بـوو ، دەیەویست خۆی لە پەنجەکانی گێل بکات ، .. ئەی چاوی ؟ ڕەنگت ئەوەیـە هەستی لـێ‌کردووەو بینیویەتی ، (لـــە ئێوارەوە هەســـت بە ئازاری پەنجەکانی دەکات‌و ئەم گزنگەش بینی بونەتە تووڵەمار) ، کـەهەستا چاکـــەت‌و پانتۆڵـــە – کۆمەڵایەتیەکەی – لە بەرکات دوودڵ بوو ، بێجگە لەوەی کە نایەوێت چاوی بە پەنجـەکانی بکەوێتەوە سەری سووڕمابوو چۆن پارچەیەکن لەوی (مرۆڤ) لە نێوان – بچێت‌و نەچێت –دا خۆی لەســـــەر شۆســـتەی شەقامەکەی پێش ماڵیـــــان دۆزی‌یەوە ، هەنگاوەکــــانی هەمەچەشـــنە بەرەو تکـــە فرۆشـــەکەی ئەوســـەری شـــەقامەکە دەڕۆیشـــتن ، نەیدەزانی چۆن پەنجەکـــانی بشارێتەوە ، ئەوەندەی نەمابوو شەق بەرێت ... کابرای تکەفرۆش لە جیـاتی گۆشـــت زەلام لـــە شـــیش دەدات (هەندێکیان لە ناو کاسەیەکی گەورەوەبەسەریەکا کەوتبوون‌و هەندێکیانیش بەســـەر پشکۆکانەوە قرچەقرچیان لێـــوەدەهات) ، برسێتی ڕەوی‌یەوە بەرەو دایەرە کەوتە ڕێ ، تاکەشـــتێك بیری لێ بکاتـەوە مارەکان‌و زەلامەکان بوو ، کاتێ گەیشتە دایەرە خۆی کوتایـــە ژووری مۆر کردنی دەفتـــەری‌ئامادە بووندا ، لەوە دەترســـا فەرمانبەری دەفتـــەری مۆرکردنەکە سێ تووڵە مارەکـەی سەر دەستی ڕاستی ببینێ‌و لەهۆشی خۆی بچێت کـــەچی تەماشای کرد فەرمانبـــەری‌دەفتەرەکە خۆی بۆتە دەفتەری مۆر کردن .

Institut Kurde de Paris

لێكۆڵینـــــەوە | مونۆلۆژی ناوخۆ لــە چیرۆكی نــوێی كــــوردیـدا

حسین عارف

ـ بەشی سێ‌هەم ـ

هەر لە بابــەتی مۆنۆلۆژی ناوخۆی ناڕاستەو خۆنموونەی زۆری ترمان هەیە كە تێكـەڵە لە قسەكردنی كەسان لە گەڵ خۆیانداو بەیناوبەین قسەتیا ـ كردنی نووسەر ، محمد رشید فتاح لە وەستان لە ســــەر یــەك قاچ (٨)دا لـــە گــەڵ قارەمانەكەیدا بــە مۆنۆلـــۆژی ناوخۆ دەســـی پێـــدەكـــا تا دەیگەیەنێتە ناو چاخانەیـــەكو ئیتر خـــۆی دەكەوێتـــــە گێڕانەوەی كارەســـات ، یـــا رووف بێگــــەرد لـــە (لــــە فەرهەنگی ئارەزووی ئـــــەم شارە)(٩)دا هەروەها تا نیوەی چیرۆ كەكەی قارەمـــان كـــە كچێكە لە باخچەی ماڵەكەیاندا دانیشتوەو بۆ خۆی دەدوێ ، ئینجا لەوە بەدواوە نووســـەر دێتە كایــەوە ، یـــا رۆوف حسن لە (ئاهو نزوولەكانـــــی كچێكی سەرو عوزرشۆر)(١٠)دا بە ڕەوراقێك قارەمـــان دەدوێو یەكێكی تر نووسەر ـ تەعلیق ـ دەدا ، یا احمد اسماعیل لــــە (ئەنجامی) پەیامێكـــــە)(١١)دا بێ‌هەڵكیش دەمێ نووســــەر وەسفی كارەسات دەكاو دەمێ قارەمان بە ئاخ لەگەڵ خۆیـــدا دەدوێ بە تایبەتی كە لـــــە حاڵەتی گرفتێكی دەروونیدایەو لە نێوان ئاو تـــــەدا دێـــتو دەچێو دوودڵو ڕاڕایە كـــــە بێگومان ئەم جۆرە تەكنیكــــە (مۆنۆلۆژی ناوخـــۆ) پتـــر دەگونجێو بەكارترە لە نواندنی كەسانی دەروون بــە ئــازارو هەژاردا .

دواجار بابەتێكــی تـــری مۆنۆلۆژی ناوخۆی ناڕاستەوخۆ ئەوەیە كە نووســــەر خـــۆی دەچێتە قوڵایـــــی دەروونـــی قارەمانەوەو لە بری ئەو دەدوێو هەستو سۆزو خواســـــتو نیازو شتە نهێنی‌یەكانی لەروو دەخا ، بۆ نموونـــــە : لــــە چیرۆكێكی خۆمدا (مـــرۆڤـــــە جەنجاڵەكە)(١٢) لە چاپتـــەری (خەو)دا كە قارەمان لە حاڵەتی زیندەخـــەونێكـــدایـــــە ، ، (**بۆ ناو دڵێكی هەزار بــــە هەزار داكشا ، هەر دانەكشاو نە دەكەوتە سەر زەوی ، بەرەو ئاسمانێكی بێ بن هــــەڵكشا ، هەر هەڵنەكشاو نە ئەگەیشتە بنمیچـــی ، جارێـــكو دوانو سیان داكشاو هەڵكشایـــەوە ، هەڵكشایەوە ، بێزار بـــوو ، وای هەستكرد تەشقەڵــەی بێ ئەكـــرێ ، ڕوانـــی‌یــە بەرەوخــــوارە ملیۆنەها ڕیزە دانی دەنداوی لەڕوویا ڕیـــچ ئەبوونەوە ، سەرنجی دایـــە بەرەو زوور ملیۆنەها زمانـــی ڕەش بەرەو ڕووی فشكەیـــان ئەكرد ، تووڕە بوو ، خـــۆی ڕاپسكاند ، پەلەقـــــاژەی كرد .. » تا چاپتەرەكە وەهـــا كۆتایی دێ : «... شاڵاویــان بردە سەر ، ویستـــی دەرباز بێ ، نەیتوانی ، هەواســـرا بوو .. لە نێوانـــی دڵـــی هەزار بە هەزارو ئاســـمانی بێ‌بندا هەڵواسرا بوو ، خری ڕەوڵە كرد » .**

بەڵام بۆ مـــۆنـــۆلـــۆژی ناوخۆی ڕاستەوخۆ چیرۆكــــی (زەرد ، سوور ، ســــــەوزە شین) (١٣)ی لطیف حامـــد نموونەیەكی چاكە ، چیرۆكەكە وەها دەس پێدەكا : « باخچەكە ڕازابووەوە ، تۆزێ شڵەژام ، بلیتەكەم دەركـــرد : «مێـــزی خەبـــات » ، رووم تێكـــرد ، دانیشتم ، چاوێكم بـــە دەوری خۆما گێڕا ، تەریقەوە بووم ، خۆزگە نەهاتمایە ، پیاو نابـــێ پێش هاتنی بۆ شوێنی ئاوهـــا خۆی باش ڕێكبخات ... »

بێگومان دەس‌پێكردنەكـــە بەم جۆرە تـــەواو مـــانـــای مۆنۆلۆژی راستەوخۆ ئادەیەنێ ، چونكە كە دەڵێ : (باخچەكــە ڕازابووەوە ، تۆزێ شڵەژام ، بلیتەكەم دەركرد ، «مێـــزی خەبـــات » ، رووم تێكـــرد ، دانیشتم» ، هەڵسو كەوتـــی دەروەوت نەك ئاخ ، بـــەڵام ئەگەر لەو سانەوە دەســـتی پێ‌بكردایە كە سەر مێزەكــــە دانیشتوەو كەوتۆتە قسەكردن لە گەڵ خۆی ، ئەو كەڵێنـــەی تێ نەدەكەوت .

بە هەر حاڵ لەوە بەدواوە دەخوێنینەوە كـــە قارەمـــانی چیرۆك لە سەر مێـــزەكــــە دانیشتوەو وا ئێـــدەگـــەین كە كچێك دێــــت وئە گــــەڵیدا دادەنیشێو ئەم قسەی بـــــۆ دەكاتو دەیدوێنێ ، بەرم دیجە بێ‌دەنگەو بە هیچ كەرجـــــێ ورتـــەی لێوە نایە ، ئەنانـــەت ئەگەر پرسیاریشی لێ بكا ئەم (قارەمانی چیرۆك) چاوەڕوانـــی وەرامی لێ ناكا : (بۆچــــــی سەرت دانەخەیت ؟! .. .. لە بیرتە ئەو ساڵەی پێكــەوە لە سینەما بووین ؟! ...) ، یا كە داوای لێدەكا كـــرداری بكا ، لە سەری ناوەســــتێو هەر دەدا بە دەمی‌یەوە : (بــۆ ناچیتە دەرەوە دەستێك بـــــە دەم‌وچاو نا بهێنی ..) ، بـــە مانەداو بە شێوەی شـــــتی‌ی قسەكانیدا بێمان دەردەكەوێ كە كچەكە لە سەر مێزەكـــــە وجودی نی‌یە ، بەڵكو ڕەمزێكـــەو قارەمان شتە دەبی ئاخی حـــۆی بۆ هەڵدەڕێژێو بـــە عـــۆی ئەوەوە دەریدەبڕێو دیـــــارە هەر بۆ خۆشی دەردەبـــڕێ ، واتە كەسێك لە كایەدا نی‌یــە گوێڕایەڵی بێو تـــەنانـــەت هەست بە بوونی نووسەریشـــی ناكەین تەنها لەو سەرتایـــەدا نەبێ كـــــە دوای ئـــەوە لــــە بیردەچێتەوە ، ئەمە جگە لەوەی هەر بە مۆنۆلۆژی ناوخۆ لـــە كاتێكدا لە سەر مێــزەكــــە دانیشتوەو لە گـــەڵ خۆیـــدا دەدوێ ، لە كارەساتەكانــــی دەورووپشتی خۆشـــــی وردەبێتـــەوەو ئـــەوەی دەیبینـــێ كێشـــــــی دەكـــاتـــە نـــاو دەروونی‌یەوەو بــــە مۆنۆلۆژی ناوخۆ دەربارەیان دەدوێ ، بۆ نموونە دەڵێ !

« .. **ئەم لافیتەیەم پێ نا خوێنرێتەوە ، باران شــواندوێتی ، هەموو شتێك بەـــری بڕوبرام ئەڕوات ، هەندێكیان دەمی خۆیان ئەلیسنەوە ، بـۆ شیلەی هەنگوین ئەنەرێـن ، چاوەكانت وەك هەنگوین پـــڕ لە شیلەن ... »** .

هەروەها چیرۆكی (دەن ـ هێلو شتی تریش)ی دلشـــــاد محمد امین ، نموونەیەكــــی ترە بۆ بابەتـــی مۆنۆلـــۆژی ناوخۆی ڕاستەوخـــۆ ، كــــە بریتی‌یە لە قســـــەكردنـــی قارەمان لە گەڵ خۆیدا بــــە ئاخ بێ ئەوەی هەست بكرێ كە نووسەرو خوێنەر لە كایەدان ، كە دەس پێدەكا دەڵێ :

« **ئەم وەرسی‌یە چی‌یە؟!.. ئەم بێزاری‌یە بۆ؟! ، ڕەنگـــە هۆی .. تا ... مـــەعنـــای تیانی‌یــــە .. كتێـــب .. دەفتەر .. خوێندنـــەوە .. نووسین ... بیركردنەوە .. بگرەو بەردەی ئەم جیهـــانو خەڵكە ... »** .

ئینجا بیروهۆشی قـــارەمان هەرچەندە پتر دەئاڵێتە كرێنی دوو جگەرەی دەن ـ هێـــل ، بەڵام بە دەمی‌یەوە لە گـــەڵـــێ قسەو باسو فیكرەی جیاجیاو جۆراوجۆر دەدوێو لەمیانـــەوە دەچێتە سەر ئەوانو لەویانەوە بۆ یەكێكی تریان ، كە بەمـــە زیاتر لە چیرۆكەكەی لطیـــف حامد بچڕبچڕیو خێرایـــــی گواستنەوەی لەم‌شتەوە بـــۆ ئەوشت تێدەكەوێ ، واتــــە زیاتر حاڵەتـــی لێشـــــاوی گفتوگۆكردنی لـــە گــــەڵ خۆدا تێدایــــەو شـــێوەی شەپۆلی هۆش دەنوێنێ .

هەروەها بۆ نموونەی تری ئەم بابەتە مۆنۆلۆژە دەتوانـــم ئیشارەتێكیش بە چیرۆكەكـــەی خۆم (بەیـــەكـــداچوونـــی شتەكان،(١٥) بدەم كەقارەمان بە شێوەی ڕاناوی قسەكـــەرو لە حاڵی حازردا دەدا بـــە دەم شەپۆلی هۆشـــی خۆیـــەوەو یەكزەمی دەدوێو كوتو‌بچـــڕ باس‌وخوازەكانی ئاخی خـــۆی بە خۆی رادەگەیەنێتەوە .

من دەزانم ئەم باسە زۆری بەبەرەوە هەیەو ئەگەریەكێـك خۆی بۆ تەرخان بكاتو دوای بكەوێت ، لێكۆڵینەوەیەكــــی فراوانو بەنرخی لێ پێكدێنێ ، ئەمەی من لێرەدا كردوومـــــە دەتوانـــم بلێـــم هـــەروا ئیشارەتدانە بەبابەخی باسەكەو روونكردنەوەیەكی گشتی‌یـــە ، یا با بڵێین دەسنیشانكردنی پرۆژەی لێكۆڵینەوەیەكــــی فراوانە ، دیارە من دەستم تەنها بۆ چەند نموونەیەكـــی چەند چیرۆكنـــووسێكمـــان بردووە كە دەشێ چ ئـــەم چیرۆكنووسانە خۆیـــانو چ ئەوانەشی بەرهەمیانم بــــەم سەربێی‌یە نـــەكـــەوتـــە بەردەست ، نموونەی چاكترو گونجاوترێن بـــۆ باســــی لێكۆڵینەوەكە (مۆنـــۆلـــۆژی ناوخۆ) هەبێتو ئـــەوەی دێ بە دووروودرێـــژیو بـــــەوردی لێدەكۆڵێتــــەوە دەتـــوانـــێ دەستیان بخاتە سەر .

بەڵێ .. لێكۆڵینەوە جگـــە لە تواناو بەهرەو شارەزایی ، پێویستی بە سەبرو تاقەتـــــی گەڕانو پشكنینیش هەیە بـــــە دوای نموونەو سەرچاوەدا .

پەراوێزەكان

١ ـ : گۆڤاری ـ بەیان ـ ژ ـ ٦ ـ ١٩٧٢ .

٢ ـ : كۆمەڵە چیرۆكی ـ لە ـ گەرووی مەرگەوە ـ .

٣ ـ : رۆشنبیری نوێ ـ ژ ـ ٢٢ ـ ٢١ ـ ٦ ١٩٧٤ .

٤ ـ : كۆمەڵە چیرۆكـــی ـ سمكۆڵی ئەهریمەن ـ .

٥ ـ : رۆژنامەی هاوكاری ـ ژ ـ ٥ ـ ٦ شوبات ١٩٧٠ .

٦ ـ : بەیان ـ ژ ـ ٥ ـ ك٢ ـ ١٩٧١ .

٧ ـ : رۆشنبیری نوێ ـ ژ ـ ٤ـ٢١ ـ ١٢/١٩٧٣ .

٨ ـ : رۆشنبیری نوێ ـ ژ ـ ٢ ـ ١ ـ ١٢ ـ ١٩٧٣ .

٩ ـ : رۆشنبیری نوێ ـ ژ ـ ٤٣ ، ٤٤ ـ ٢١ـ٩ـ١٩٧٥ .

١٠ ـ : رۆشنبیری نوێ ـ ژ ـ ٣ ـ ١١ ـ ١٢ ـ ١٩٧٣ .

١١ ـ : كۆمەڵە چیرۆكـــی ـ دەستی ئۆخەی ـ .

١٢ ـ : نووسەری كورد ـ ژ ـ ٨ مایس ـ ١٩٧٣ .

١٣ ـ : بەیـــان ـ ژ ـ ٩ ـ ١٩٧٣ .

١٤ ـ : بەیـان ـ ژ ـ ١٥ ـ ١٩٧٤ .

١٥ ـ : رۆشنبیری نـــوێ ـ ژ ـ ٥٥ ، ٥٦ ـ ك٢ـ١٩٧٧ .

لەپێناوی پاراستنی تیـــۆرە ســـایكۆلۆژییە كـــانــدا

● فرید صابر قادر ●

لە ژمارەی ڕابـــوردووی هاوكاریدا كاك محمود زامـــدار لە ژێر ناونیشانی « ئەدەبیاتی گاڵتەجار » لە گۆشە تایبەتی‌یەكەی خۆیدا «دەنگێ» وتارێكی بلاوكردەوە كە نووسینەكـــەم خوێندەوە كۆمەڵێك تێبینیم لەلا كۆبووە ، باشتری ئـــەبینـــم بیانخەمە پێش‌چاو چونكــــە چاولێ پۆشینیان كارێكـــە بـــە پێچەوانەی ئارەزووەمانەو لەگەڵ هەڵوێستی پـــەرەپێـــدانـــی ڕۆشنبیریو بەشداریمان لــــە شۆڕشێكی ڕۆشنبیری فراواندا هەرگیز ناگونجێت .

دان بەوەدا ئەنێم كە ئـــەو باسەی نوسەر خۆی هەڵقـــور ـ تاندوەتە ناوی ، باسێكــــــی زۆر گرنگە بەڵام نوسەر لــــە هەندێ شوێندا بە هەڵە چووەو كەوتۆتە چەند بۆچوونێكـــــی چەوت ، نوسەر ئەڵێـــــت : (هەر لە كۆنی كۆنەوەیشـــی ، بەگەڵ پەیدابوونی یەكـــەم ، مرۆڤ ، ئەم دیاردەیە ـ واتـــە پێكـــەنین هاتۆتە پێش) جـــا وابزانم هەر یەكێك ئەم برگەیە بخوێنێتەوە ناتوانێت ، بەڵكـــو نایەوێت ، ئەم دیاردەیـــــەو پەیدابوونی مرۆڤ بە یەكـــەوە ببەستێتەوە ، بەم ساكاری‌یە ؟ پێش هەموو شتێك پێویستـــە بزانین كە پێكەنین هەژانەوەمـ ـیەكەوهەر هەژانەوەیەك مومكین نیە بە بێ هۆ بێتە دیو هەر هەمان ئەم هۆیانە پێویستە بـــە چەند قۆناغێكدا تێ‌بەڕێت هـــەر تاقیكردنەوەیـــەك هــــەرچۆن‌بێ پێویستە مرۆڤ بۆ ئەوەی فێرە پێكەنین‌بێت پیایانــــدا تـــێ بەڕێت ، خۆ تەنانەت كاتـــێ دیفز دەستی بــە لێكۆڵینەوەی حاڵەتی (ئانـــا)ی كچی‌كرد كە لە جیهانی دەرەوە دوور خرابـــۆوە هـــــەرگیـــز شارەزای زەردەخەنە نـــەبـــوو بەڵام كـــاتێك لە دوورەیە ڕزی كۆمـــــەڵ ڕزگاری‌بوو فێـــــری زەردەخەنە بوو (١) .

گەورەترین هەڵە نوســـــەر كردبێتی ئەوەبووە كە دیاردەی پێكەنینی (یەكەم مرۆڤ)ی وا لێكداوەتەوە ئوایە كە (تاســـر بردۆیەتیو ئینجا بزەیـــــەك دایگرتوە) هاتۆتەدی یاخــــود كە (ئوێی لە شریخەو چــاوی لە چەخماخـــەی كـــــە شـــە هەورێ‌بوە ، واقی ورمـــاوەو لە پاشا نەرمەتای پێكەنینـــی دایگرتوە ئا بەم جۆرە نوسەر هۆی پێكەنینی لێكداوەتـــەوە كە لە ڕاستی‌یەوە زۆر دوورە ، تیۆرە سایكۆلۆجی‌یەكان ـ بـــە پێی باوەڕهێنـــان بـــە بوونی ژیانێكی سەرەتایـــی ـ بـــە ڕێگایەكی تر دیاردەی پێكەنین لێكئەدەنەوە ، پێكەنین كارێكی ویراسی‌یە لەكـــاری (خـــاڵی كردنەوە) یان (قاقاوە) پەرەی سەندوە ، (٢) كە ئادەمیزادی سەرەتایی لە جەنگەڵە دێرینـــەكەی خۆیدا پێی هەڵئەستا ، ئیستاش دیمەنێكی شانۆ ەریی ڕۆژانی رابوردوی ئادەمیزادی جەنگەڵ ئەخــــەمە پێش چـــاو ، مرۆڤێكی سەرەتایی كوتەكێكی بە دەستەوەیە ئرنگیش نیــــە لەلامان جل‌وبەرگو ڕوخســـاری چۆنە بەڵكو هەموو ئەوشتانـــە بۆ خـــەیاڵی خوێنـــەر بەجـــێ ئەهێڵین ـ لە ناكاودا چـــاوی بە نێچیری خۆی كـــەوت .. ئاژەڵێك لــــە دوورەوە دێت .. بە زوونرین كات خۆی لەپەنا یەكـــــدا شاردەوە .. هـــەر ئەوەندەیش بوو ئاژەڵەكە بــــە تەنیشتی تێپەڕی تا ئادەمیزادەكە بــــە كوتەكەكەیەوە هەڵمـــــەتی بردەســـــەریو كوشـــــتی .. قاچی خـــۆی خســـــتە ســـەر قوربانی‌یەكەیو تەوژمێكــــی پێكەنین دایگرت بۆیە قاقایـــەكی بەرزی دەربەڕانـــد تا ــــەلا دارەكانی جولاندەوە .

جا بەگوێرەی ئـــــەمـــە هەستكردن بەپێكەنین ئـــــە هەستكردن بــــە سەركـــەوتنێكی ناكاوی ونبوونی هەستكـــردن بە بەزەیی‌یەكەوە هاتۆتەكایەوە (٣) ڕەنگە ئەمەش ســـــەیـــر بێ بەڵام ئیستا مناڵی ئەكەمەوە بەم نموونەیە ، ئەگەر هاتـــوو مرۆڤێكی بەساڵداچوومان بینی لەناوەڕاستی شەقامدا بەربووەوە خێرا هەڵئێین و دەســـتی بـــۆ درێژ ئەكەینو یارمەتی ئەدەین ، ئیســـــتا با وا بیركەینەوە ئـــەو كەسەی بەربۆوە مرۆڤێكــــــی بەساڵداچوو نەبوو بەڵكـــــو لاوێكـــی وەرزشكـــار بوو خـــۆ كێشمەكە بە پێچەوانەوە ئەبێو لەجیاتی یاریدەدانی گاڵتـــــەی پێ ئەكەین ، لەحاڵەتی یەكەمدا هەستمان بە بەزەیی‌یەكە كـــرد بۆیە پێكەنینمان لـــــە حاڵەتی دووەمدا هەســـت كرد ـ ئەمان بە بەزەیی خستە پشت گوێوە بۆیە هەژانەوەی پێكەنین دامانی گرت .

ئـــــەوەی سەرنجی ڕاكێشـــا ئەوەبوو كە نوسەر ئەڵێـــــت (پێكەنینو فشەو ئانەو پــــرەی كردوە بــــە جەكێكو ڕوبـــەرووی ئەو رژێمە ـ واتە رژێمــــی جەنگەڵ ـ بۆتەوە) ئـــــەوەی ساغ بۆتەوە لە سایكۆلۆجیادا ئەوەیە كە ئەوانەی لە هەمـــوو كەس زیاتر پێبكەنن لە هەمـــوو كەسێك خەمبارترن جا ئایـــا هەستو ئەستی ئادەمیـــزادی ســـەرە تایی گەیشتبووە ئـــەو ڕادەی پەرەسەندنـــەوە بـــۆ ئەوەی ئازاربكێشـــی كاتێـــك هاورێ‌یەك یاخود كوڕێكــــی خـــۆی یاخـــود ژنێكی بغـــەوتێ خۆ نوسەر لێـــرەدا قۆناغـــی پێش دورستبوونی كۆمەڵگاكانی مرۆڤ باس ئـــەكـــات كــــە پەرەسەندنی كۆمەڵگا پشـــت بـــە پەرەســــەندنی عاتیفـــەو هەڵویستی مرۆڤ ئەبەستـــیت هـــــەر خۆشی ـ واتە نوســـەر باش ئـــەوە ، ئـــەڵێت مرۆڤ ئاژەڵێكـــــی (قسەكـــەرە)و (بەپێكەنینە) كەچی پێكەنیـــن هەر خۆی كارێكی بیری‌یە بۆیە هیچ جیاوازی‌یەك نیە چ بڵێین ئاژەڵێكی قسەكەرە یاخود لـــە پێكەنینە .

نوسەر ژمارەیەك لـــە ناوی (فـــــەیلەسوفو زانـــــــاو سایكۆلۆژیستەكان) ئـــەژمێریت لە نێو ئەم ناوانەدا (شیشرون)و (ڤۆلتێر)م تێبینی‌كرد كە نــــــە فەیلەسوفنو نــــە زانانەو نــــە سایكۆلۆژیستن .

شیشرۆن (١٠٦ ـ ٤٣ پ.ز) لە بەناوبانگ ترین وتار خـــوێنی رۆمان‌بوو ، شیشرۆن ژمارەیەك كتێبی بۆمان بەجێ‌ـ هێشتوە دەربارەی فەلسەفـــەو سیاسەت وئایینو ئاكار بـــەڵام لەگەڵ‌ئەویشدا فەیلەسوف نەبوو خۆ (مێژوونوسانی فەلسەفە وا ئەبینن كە شتێكی نوێی نەهێنایە كایـــەوەو ئـــەو كۆمـــەـ لە بیـــــروڕایـــــانـــەی كە دەری‌بڕیوە لە دووبارەكردنی بەرەنجامە قرەوانەكەی زانستی نوسینەكانی فەیلەسوفو زانایانی ئاكار زیاتر نابێ ، بەمەشەوە نوسینەكانی بە نوسینێك ئاتاجی بـــە ڕەسەنایـــەتی دا هـــەیە دائەنرێ)(٤) ئیستاش لــــە بیرم دێت كەزۆر كەس هەن سەیری شاعیری عەرەبی أبو العلاء المعری دەكەن هەر چۆن فەیلەسوفێك بێ كەچی خۆی هەرگیز فەیلەسوف نەبووە بەلكو تەنیـــا شاعیرێكی ڕەشـــبینی بوو فەلسەفەكـــەی لەژیاندا ڕەشبینی‌بووە هـــــەر وەكو خۆمانیش ئەزانین هـــــەر یەكێك لە ژیاندا فەلسەفەیـــەكی تایبەتی خۆی هەیە .

هەروەهـــا هـــەمیشە ڤولتێر (١٦٩٤ ـ ١٧٧٨) نە فەیلـــەسوف بوو نـــەزانابوو نەسایكولوژیشتبوو بەلكو تەنیا نوسەرێكی فرەنسی گاڵتەجاڕبوو شــــۆرشێكی بەرپاكـــــرد دژی كۆمەڵگاو میریو شورشێكی‌تریش بـــــەرپا كـــــــرد دژی شیوازی نوسین جا فەلسەفە لەلای ئەو تەنیا دەرخستنی چـــــەند بیروباریەكی سیاسی‌بوو بەر لـــــە گەڕانـــەوەی لــــەئینگەلتەرە دایرشتبوە وچاوی بە ڕژێمـــــی حوكم كـــەوتبوو مێشـــــكی‌پری بـــیروڕا لیبرالی‌یەكـــانبوو . كتێبێكی بە نـــاوی (چـــــەند نامەیەكی فەلسەفی یاخود چەند نامەیەك دەربارەی ئینگلیزە)ەوە نووسی (١٧٣٤) . ئەو بەڵگەیەی هەمانە كەوا فەیلەسووف نەبوە بەلكو تەنیا بلاوكەرەوەیەكـــی هـــەندی بیروڕای سیاسی بووە ، ئەوەیە هەر ئەوەندەبوو كتێبەكەی دەرچوو میری كەنانەت گـــرتیو تاوانبـــار كـــــراو كتێبەكـــەی سوستێنراو پاشان نەفی‌كراوە بۆ لادێ ، بەلكـــو هەر تەنیــــا ئەدیبێك بوو تۆزی هەوەسی لـــە زانستدا هەبوە خۆ هەر خـــۆی ئەڵێت (ئەم زانستە ، هـــەوەسم لە گەڵیا دێت هەرچەندە مەترسی یەك بە ئەدەب ناگەیەنیت ، بەڵام ئیستا كـــەوا بەسەر هـــەموو هونـــەرێكدا زاڵ‌بوە چیـــم بێ ئالوێ تەنیا بە زۆردارێكــــــی ڕەوشت خراپ داینەنێم)(٥) جا ئایا ئـــەمە وتەی زانایانە ؟ ئایا هیچ زانایەك هـــــەیە ئەوەندە كینەوقینی لە زانست ببێتەوە تا ئەو ڕادەی بە (زۆر دارێكـــــی ڕەوشت‌خراپ)ی دابنێت ؟ جـــا ئەبێ ئەوەی ئەم قسە بكـــــات

بڕوانە : ل ـ١١ـ

دەنگێ

● ئەدەبیاتی ژنان ●

محمود زامدار

● تەمەنی مرۆڤ پتر لە سەد ملیۆن ساڵەی سەرپشتی ئەم زەمینەیە ، كۆنترین پەیكـــەرو كۆنترین ئاوازە وكۆنترین سەماو ماچو شیعریش هی ژنانو بۆ ژنن بوە ،!! كۆنترین خواوەندی بەزەبروزەنگیش هەر ژن بـــوە .. (دایك)یش سەرچاوەی ژیـــنو زیارو رازو زاووزێو بەردەوامی‌و ئەمری بوەو ئەبێ .. ئەمانە ـ بەكـــورتی ـ هەمومان ئەیزانین... كەچی هەنـــدێ لە (تاوس) ، بەفیزەكانی كۆنەپەرستە بۆرژواكان : عەقلو جێـــرۆو لێكدانەوەو هۆشی مرۆڤ ـ نێرومـــی ـ بەســـــەر چەندشانەیەك دابەش ئەكەنو لەو بڕوایەش‌دان كە(پیاوەتی شتێكەو ژنایەتی شتێكی‌تر !!) .. تا رۆژی ئەمـــڕۆیش ئیمتیازاتەكانی (خێزان) تەنیا هەر بۆ پیاوە وبەنـــدە بەخوێن وتورەمەو پشتو دەمارگرژیو رژێمی لە بارچووی دەرەبەگایەتی وكۆنەپەرستی‌یـــەوە ..! دەستەیەكی باشیش لە فەیلەسوفو زاناكانی ئەم رۆژهەڵاتو ئـــەو رۆژاوایەش ، خەمساردی‌یان لە دژی ئافرەتو دنیـــای ئافرەت ئەكردوەو هەر بەتەواوی دەوری ئافرەت لە كارو جولانەوەو فیكرو مێژوو ـ بەناوی مێژوو ـ بەدەرناوە .. بێگومان جینی دلقایمی كرێكارانیش هەر بەناوی مێژووەوە ستەمیان دیـــوە وروتكراونەتـــەوە !.. ژن لــەلای كۆنەپەرستەكانا ، ئامێری بەرهەمهێنانو زێ وزایـــەو بەس .. ئەكرێو ئەفرۆشـــرێ .. خاوەنەكـــەیشی ـ پیاوەكە ! ـ ئەتوانێ بە هەوەسی خۆی بی‌ڕانێو هـــەر كاتێ ـ ویستی ـ تەفرو تونای كاتو لە نوی بیات ، چونكە ـ ژن ـ كوناڵێكە وەكو هــــەمو كوناڵەكـــانی بازارەگەرمەكەیو مولكایەتیو جینایەتیش فەلســـــەفەی دوێنێو ئەمڕۆو باشە ڕۆژیەتی ..!

● **بێگومان .. دابەشكردنی كـــارو بەرهــــەمو ناكۆكیەكانی ئابوری ، یەكەهۆی بەندایەتی ورارایـــیو ترسنۆكیو دودڵیو توچدانی ئافرەت بوە .. بێگومـــان هەر لەبەر ڕۆشەنیگای ئەم واقیعـــــە ناهەموارەشدا ، پەروەردەی ژیانی ژنانی لای ئـمە ـ زۆر بەتایبـــەتی ـ پڕە لە ناكۆكیو شتی نەگونجاوی دژ بە خەونـــــەكانی مرۆڤ .. گەلێ جار ژیانی دلداری لەلایــــدا ـ ژن ـ ئەبێ بەچەند كەفو كوڵو ئەنهاو حەزێكو بەچەنـــــد خەونو هەڵچوونو ماخولیاوداستانێكی پڕ لە مەرگــــات .. ئەنجامەكەیشی ـ ژنەكە ـ ئەبێ بە (شتێك) لـــە (شتەكان)و (زاتیەتی) زۆر بەتیژی چەق ئەبەستێو لە جولانەوەو چوستێ چالاكی كۆمەلایەتیو فیـــكری ئەكەوێتو چێژو هەڵوەستەكانی لەبار ئەچێتو هەمو ئامانجی لە دروشمی بە دنیهادی ئاقڵای : (خانوێـــكی خۆشو چەند كوڕو كچو مێردێكی عاقڵو گوێڕایەڵو .. و .. و) بەندی گیر ئەبێتو بەختـــــی خۆی تاقـــی ئەكاتەوە..!! بەم چەشنەیش كۆنەپەرستە كلاسیكی‌یەكە ژن ئەخاتە (پەراوێز)ی ژینو كارو فیكـــردوە ..!؟ خۆ ئەگەر پیاوەكە هەندێ دەماری پیاوانەو (بەزەیـــی) تێدابێ ، ئەوا بـــە (دیاری) هـــەندێ سەربەستی ئەداتە ئافرەت ، سەربەستیەكی ساختـــەو روالەتـــاز .. سەربەستی چوونە بازاڕو زانینی نرخی پاوەو نـــێكـــی بامیەو شێلم .. سەربەستی شەوە جوێنو قسەهێنانو بردنی دەرودراوسێ .. سەربەستی رابواردنو دانسو دەسكەمەو شەوئەمەو خۆخلافاندنو سوراوســــپیاوو روجو ماكیاجو هەڵبژاردنی دیمەنی بانوبۆرو سیمەی جوانو ریشدێرو سویچی قەماردیەك و .. و .. و... تا خۆی بۆ (پیاوەكە) ئەڕازێنێتو كەمەری بۆ ببەستێتو ئەمیش ـ پیاوەكەـ لەنێو خەڵكاشمانازی بە (بووكەشوشە) جوانەكەی بكات و .. و .. و ..! كەواتە گرەو هـــەر بۆ پیاوەو ژنیش تەنیا شەرێكی بێ ئەنجامی (نانێرانە) ئەكاتو بەس ..!!**

● **هەر لەبەر باری سەرنجی ئەم دیاردە روكەشەیش ژن بێزوبۆی لێ ئەكرێو كەلەلائەبێت...خۆ ئەر ژنێكیش كەوتە دارەداردوپشتی چەماوەی هەزار ساڵەی خـــۆی راس‌كردەوەو بەرەو ژیانو ڕێی هاتو نەهات كـــاڵای ئاسنی ـ نەك ئیسكەرپێن ـ لەبەر كرد .. ئەوا یەكسەر پاشقولی ئەگیرێو ڕێی ئەگرێ بەهەڵلاو هەزاران كەندو كۆستو كۆسپی لەبەر دەما ئەتەنرێو هەزار نـــاوو ناتۆرەی بۆ هەڵئەبەسترێ و .. و .. ! خۆیشی ـ ئافرەتەكە ـ هیچی بێ نەهێنێتەوە ، تەنیا خۆخواردنو نۆشینی ئەو پیالە ژەهراوی‌یە ئەبێت كە بەســــتەمو زۆرەملی پێی ـ بەئافەرین ئافـــەرین ـ ئەنۆشرێت ..! بۆیە خۆیشی ئەكەوێتە وزەی ژیانی خۆیو هـــەزار پیلان ـ خۆی ـ لەسەر خۆی ئەنێرێو بەدشـــكاویو بێدەنگی لەناو ئەچێتو مت ئەبێت ..!**

● كە ئەم تابلۆ خێرایە ئەهێنمەوە : بەناچاری واقیعی هەندێ ئافرەتی رۆشنبیرو نوسەری كوردی لای خۆمـ ـن ـ بەتایبەتی ـ دێتە بەرچاوو دڵو بەتەواوی مەسەلەكە ئەستور تر ئەبێت و ئەبـــەنێ .. كـــە ئایا بۆچی ئـــەم ئافرەتە رۆشنبیرو ئەدیبانە ـ وەكو كیسەڵ ـ ســــەر دەرئەكەنو بۆ ماوەیەكی كورت ، دەس ئەدەنە خامـــەو لەپاشا نقوم ئەبنو ئاسەواریان ئـــەبرێتو ئەدەنـــگو ئەژانو ئەڕەنگ ..؟ تاكەی ئەم پیلانە هەروا بەردەوام ئەبێت .. پیلانی دووقۆلی :

پیاو لەسەر ژن

ژن خۆی لەسەر خۆی ..؟

بێگومان وەلامەكەی بەندە بەدانانی بەشی ـ هەمو

بڕوانە : ل ـ١١ـ

سەرۆکی فەرماندە پیرۆزبایی لە حاکمی موریشیوس ئەکات

بەڕێز سەرۆك احمد حسن البکر نامەیەکی پیرۆزبایی ناردوە بۆ عبدالرحمن محمد عثمان حاکمی گشتی موریشیوس بە بۆنەی جەژنی سەربەخۆییەوە ئەمەش دەقی نامە پیرۆزباییەکەیە :

بەڕێز عبدالرحمن محمد عثمان حاکمی گشتی موریشیوس بورت لویس ..

بەبۆنەی ئاهەنگ گێرانتانەوە ، لە جەژنی سەربەخۆیی وڵاتەکەتاندا شادمانم بەناوی گەل و حکومەتی عیراق و بەناوی خۆمەوە گەرمترین پیرۆزباییتان لێ بکەم لەگەڵ هیوا خواستنمان بە تەندروستی باشی و بەختیاری بەڕێزتان و پێشکەوتنی زیاتری گەلی موریشیوسی دۆست .

احمد حسن البکر
سەرۆك کۆماری عیراق

هاوڕێ صدام حسین پیرۆزبایی لە سەرۆك وەزیرانی پاکستان ئەکا

بەڕێز صدام حسین بروسکەیەکی پیرۆزبایی ناردوە بۆ سەرۆك وەزیرانی کۆماری پاکستانی موسڵمان بە بۆنەی سەرکەوتنییەوە لەو هەڵبژاردنەدا ، لەم دوایەدا لە پاکستان کراوەو ئەمەش دەقی بروسکەکەیە :

بەڕێز ذو الفقار علی بوتو سەرۆك وەزیرانی کۆماری پاکستانی موسڵمان ..

شادمانم گەرمترین پیرۆزباییتان لێ بکەم لەگەڵ هیوای راستەقینەماندا بە بۆنەی سەرکەوتنتانەوە لە هەڵبژاردنی ئەم دوایەی پاکستانداو هیوای تەندروستی باشی و بەختیاری بەڕێزتان و سەرکەوتنی گەلی پاکستانی دۆست لە پێشکەوتنا ئەخوازین لەگەڵ پەرەپێدانی پەیوەندییەکانی نێوان هەردوو وڵاتی دۆستمانا .

صدام حسین
جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی
سەرکردایەتی شۆڕش
کۆماری عیراق

میوانداری کۆشکی کۆماری

دوێنێ بەیانی بەڕێز بهجت محمد عبدالله سەرۆکی دەزگای گشتیی نەخشەو بنیاتنانی پیشەسازی چۆتە کۆشکی کۆماری بۆ سوپاس کردنی سەرۆك کە لەو وەزیفە نوێیەدا دایناوە ناوی خۆی لە دەفتەری میوانداریدا تۆمارکردوە ..

هەروەها بەڕێزان سەرۆکی وەفدە عەرەبێکانی بەشدار لە کۆنگرەی سێهەمی یەکێتی ئەندازیارە کشتوکاڵییەکانی عەرەبدا چونەتە کۆشکی کۆماری و بەبۆنەی ئەوەوە کە هاتونەتە وڵات ناوی خۆیان لە دەفتەری میوانداریدا تومار کردوە ..

هەر وەها بەڕێز چالس جیمز هۆکی ئەندامی پەرلەمانی ئیرلەندی چۆتە کۆشکی کۆماری و بەبۆنەی سەردانی لەوڵات ناوی خۆی لە دەفتەری میوانداریدا تومارکرد ...

هەر وەها بەڕێز دکتۆر هادی حسین علی مامۆستای فیزیا لە زانستگای کلورادو لە وڵاتە یەکگرتوکانی ئەمەریکا چۆتە کۆشکی کۆماری بەبۆنەی هاتنی بۆ وڵات ناوی خۆی لە دەفتەری میوانداریدا تۆمار کردوە .

هەر وەها بەڕێز حاتم عبدالرشید یارمەتی دەری بەڕیوە بەری گشتیی مەکتەبی کاری عەرەبی چۆتە کۆشکی کۆماری و بەبۆنەی ئەوەوە کە گەراوەتەوە بۆ وڵات ناوی خۆی لە دەفتەری میوانداریدا تۆمار کردوە .

هەر وەها بەڕێز جواد کاظم یوسف بەڕیوەبەری گشتیی دەزگای گشتیی دانەوێڵە چۆتە کۆشکی کۆماری و بۆ دوعاخوازی چوون بۆ دەرەوی وڵات ناوی خۆی لە دەفتەری میوانداریدا تۆمار کردوە .

ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش رێکەوتنی لەناوبردنی جیاوازی لە فێرکردندا مۆر کرد

رۆژی یەك شەممەی رابوردوو ، ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش رێکەوتنی لەناوبردنی جیاوازی لەڕووی فێرکردنەوە مۆر کردوە کە لە چوارچێوەی رێکخراوی نەتەوە یەکگرتوەکانی بۆ پەروەردەو فێرکردن و رۆشنبیری ((یونسکو)) بەستراوە .

کونگرەی گشتی رێکخراوی ناوبراو ئەم رێکەوتنەی لە دەورەی پانزە هەمیا داناکە لە ساڵی ١٩٦٠ لە پاریس بەسترا .

لەهو پێویستەکانی دەرکردنی یاسای مۆرکردنی رێکەوتنەکەدا روون کراوەتەوەکە : چونکە کۆماری عیراق لە یاسادانان و سیاسەتی پەروەردەیا ناوەرۆکی رێکەوتنی لەناوبردنی جیاوازی لەڕووی فێرکردنەوە کە کونگرەی گشتی یونسکو لە ١٤ی کانوونی یەکەمی ساڵی ١٩٦٠دا و لە دەورەی پانزەهەمیا دایناوە ، بەدڵیەتی و لەگەڵیا ئەگونجێ و مۆرکردنی ئەم رێکەوتنەش لەگەڵ سیاسەتی کۆماری عیراقدا ئەگونجێ کە هەموو جیاوازیەك بەهەموو شێوەکانیەوە گوناهبار ئەکات و هەڵوێستی پتەو ئەکات لەپەردەلادان و گوناهبار کردنی جیاوازی کردن لەڕووی فێرکردنەوەکە رژێمە رەگەزپەرستەکانی ئەیکەن بەتایبەتی لە خاکی زەوت کراوی عەرەبدا لەبەر ئەمانە یاسای مۆرکردنی رێکەوتنەکە دەرچو .

کردنەوەی کۆنفرانسی یەکێتی ئەندازیارە کشتوکاڵییەکانی عەرەب

بەیانی رۆژی دووشەممەی رابوردوو ، هاوڕێ طاهر توفیق ئەندامی سەرکردایەتی قطری حزبی بەعسی سۆشیالستی عەرەب ، سەرۆکی ئەنجومەنی بەرزی کشتوکاڵ ، کونفرانسی تەکنیکی سێیەم دەورەی یەکێتی ئەندازیارانی کشتوکاڵی عەرەبی لە ژێر دروشمی ((یەکانگیری لە رووی سوود وەرگرتنەوە لە دەوری توانای مرۆڤ ، لە گەشەسەندنی لادێی عەرەبیدا)) کردەوە .

لە کونفرانسەکەدا دوکتور حسن فهمی جمعە وەزیری کشتوکاڵ و چاکردنی کشتوکاڵ و ژمارەیەك لە کاربەدەستان و نوێنەرانی رێکخراوە کشتوکاڵییەکانی عەرەب و رێکخراو کۆمەڵە هەرەوەزکارییەکانی وڵات و ژمارەیەکی زۆر لە کارگێڕانی کەرتی کشتوکاڵ ئامادەبوون .

هاوڕێ طاهر توفیق وتارێکی دا تیایدا ئەوەی دووپات کردەوە کە یەکێ لە ئامانجە سەرەکییەکانی سیاسەتی وڵات کارکردنە بە هەموو رێگایەکی لە توانادا بوو ، بۆ گەیشتنە رێکخستن و یەکبوونی زیاتری نێوان وڵاتە عەرەبییەکان لە هەموو روویەکی کشتوکاڵییەوە .

هەروەها وتی : ئەم ئامانجە بەپێی باری سەرنجی حزبی بەعسی سۆشیالستە کە پێویستە هەموو هۆیەکانی یەکێتی تێکڕای عەرەبی لەسەر بنەرەتی زانستی پتەوی وا کە نەتەوەی عەرەبی تیا بەرەو چاکتر بڕوات بێتە دی .

هەروەها وتی : ئەو تەقەلاییەی لەم ساڵانەی دواییدا دراون ، یارمەتی ئەوەی داوە هەندی لایەنی یەکبوون و رێکخستنی عەرەبی لەمەیدانی کشتوکاڵدا بێتەدی ، بەڵام ئەو باوەڕەداین ، ئەوەی بەدی هاتوە کە مەبەستێکی زۆر کەمی ئاوات و مەبەستمانە لەم رووەوە لەبەر ئەوە ئێمە ، داوائەکەین و بەردەوام کارئەکەین بۆ یەکخستن و یەکبوونی عەرەبی زیاتر و قووڵتر ، ئەویش بەپێی دڵنیایمان بە گرنگی شارەزایی و گەشەسەندنی خێرایی کشتوکاڵ لە هەموو وڵاتەکانا کشتوکاڵدا ئەمە کار لەکاتە سەر پاشە رۆژیان و شوێنیان لە چوار جێیە دەوڵەتاو پەیوەندییەکانی بازرگانی ، سەرەرای بایەخی گرنگی بەلای جەماوەرەوە لەڕووی سیاسی و ستراتیژی و لەمەیدانی سیاسەت و پەیوەندیە گشتییەکانی دەوڵەتاندا .

هاوڕێ ئەندامی سەرکردایەتی قطری وتارەکەی بەوە دوایی هێنا کە وتی بەڕاستی دڵنیام کە بایەخی تەواو بەم مەسەلەیە ئەدەن و بەوردی لێی ئەکۆڵنەوەو بە ئەنجامی چاك و بنیاکارانە ئەگەن کە بەشداری بەکار ئەکات لە پاڵپێوەنانی کاروانی گەشەسەندنی کشتوکاڵی داو پتەو کردنی بنەرەتەکانی پەیوەندی یەکبوونی تەواوی عەرەبی .

دوای ئەوە ، یاریدەدەری ئەمینداری گشتی یەکێتی وتارێکی دا تیایدا ستایشی پێشکەوتنی سیاسی و ئابووری و کۆمەڵایەتی مەزنی وڵاتی عیراقی کرد کە شۆڕشی ١٧ی تەموز بەسەر کردایەتی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالست بەدی هیناوە ، دوای ئەو وتاری نەقیبی ئەندازیارانی کشتوکاڵ لە وڵاتاو وتاری نوێنەری ئەندازیارانی کشتوکاڵی فەلەستین پێشکەش کرا .

لە دواییدا ، بەڕێز محمدعلی بلحاج عمر سەرۆکی کۆمەڵەی ئەندازیارانی تونس سەرۆکایەتی یەکەم کۆبوونەوەی کرد کە بۆ بەرچاو خستنی باسەکانی کونفرانسەکە بوو کە چوار باسی تیابەرچاوخرا دەربارەی هۆیەکانی کارکردنە سەر پەرەپێدانی تواناو دەسەڵاتی بەشەری لە گەشەسەندنی لادێدا .

ئاسۆ ستایشی گۆڕانکارییە پێشکەوتوخوازەکانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی ئەکات

ئاژانسی تاسی سۆڤیەتی ئەو گۆڕانکارییە پێشکەوتنخوازانەی سەلماند کە دوای دەرچوونی بەیاننامەی ئازارو ئۆتۆنۆمی لە ناوچەی کوردیدا کران بەوەی کە گۆڕانکارییانە لە عیراقدا لایەنگیرییەکی فراوانی هەیە .

ئەمە لە لێکۆڵینەوەیەکا دەرخراوە کە پەیامنێری ئاژانسەکە لە بەغدا بە بۆنەی یاد کردنەوەی پانزەی ئازارەوە نووسیویەتی و ووتی :

دەرچوونی بەیاننامەو یاساکەو ئەو هەوڵ و تەقەلایەی دوای ئەمەش کە بۆ چەسپاندنی ئۆتۆنۆمی لە هەر سێ پارێزگاکەی رووروودا (هەولێر ، سلێمانی ، دهۆك) دران بە رووداوێکی بایەخدار دەژمێررێت نەك هەر لە ژیانی گەلی کورددا بەڵکو لە ژیانی تێکڕای گەلانی عیراقدا ، هەروەها بە دەسکەوتێکی گەورەی وڵات و بە سەرکەوتنێکی مەزنیش بۆ هەموو هێزە نیشتمانی و پێشکەوتنخوازەکان و حکومەتەکەیان لە وڵەم ئەدرێت . هەروەها ووتی !

سەرکردایەتی وڵات لە ماوەی رابووردوودا لە بارەی ئێرانەوەی ژیانی هێمنی و ئاسودەیی بۆ دۆخی سروشتی خۆی لە ژووررووی عیراقدا کارێکی گەلێ گەورەی بەجێ هێناوە . وە زیاتر لە (٥٠٠) ملیۆن دیناری بۆ پێشخستنی ناوچەی ئۆتۆنۆمی لە رووی ئابووریی و کۆمەڵایەتی و رۆشنبیرییەوە تەرخان کردووە ، وە گۆڕانکارییەکی گەورەش لە لادێدا بەدی هێنراوە .

پیشانگایەکی هونەری ئافرەتانی وڵات

پێری ئێوارە بەڕێز طارق عزیز وەزیری راگەیاندن سەری لە پیشانگای ئافرەتە هونەرمەندە عیراقییەکاندا کە یەکێتی گشتیی ئافرەتانی عیراق لە مەڵبەندی رۆشنبیری یەکێتی بەبۆنەی ئاهەنگ گێرانی وڵات بە جەژنی ئافرەتانی جیهان پێکی هێنابوو .

وەزیری بەڕێز ئەوشتە پێشاندراوانەی دی کە چالاکی ئافرەت و ئەو دەسکەوتانەی ئافرەت لە سایەی شۆڕشی حەفدەی تەموزو حزبە سەرکردەکەیەوە حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست دەستی کەوتووە .

لە پێکهێنانی پیشانگاکەدا چەند ئافرەتێکی هونەرمەندی عیراقی و کۆمەڵێك لە قوتابییە کچەکانی ئەکادیمی هونەرە جوانەکان بەشدارییان تێدا کردبوو . هەروەها بەڕێز برهان الدین عبدالرحمان وەزیری لاوان و بەڕێز کریم محمود وەکیلی وەزارەتی لاوان سەریان لە پیشانگاکەدا . وە بەڕێز عبدالرحمان دڵخۆشیی خۆی دەربڕی بەرامبەر ئەو بلە چاکەی ئافرەتانی هونەرمەندی وڵاتە خەباتکەرەکەمان پێی گەیشتوون .

دوانێك دەربارەی بەشداركردنی ئافرەت لە نەخشەکێشانی گەشەپێدان دا

خاتوو مەنال یونس سەرۆکی مەکتەبی تەنفیزی یەکێتی گشتیی ئافرەتانی عێراق ئەوەی دووپات کردەوە کە یەکێتی دەورێکی گرنگ دەگێڕێت لە ڕابەری کردنی جەماوەری ئافرەتان لە کاروباری گەشەپێدانی وڵاتدا .

ئەمەشـ لەو موحازەرەدا رای گەیاند کە دوێنێ بەیانی خاتوو مەنال لە هۆڵی کۆبوونەوەکانی وەزارەتی نەخشە کێشاندا خوێندییەوە کە دەربارەی بەشداریی کردنی ئافرەت بوو لە نەخشەکانی گەشەپێدانی نەتەوەییدا ، لەم کۆبوونەوەدا هاوڕێ عدنان حسین ئەندامی سەرکردایەتی قوتری حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست و وەزیری نەخشە کێشان و چەند لێپرسراوێکی تری وەزارەتەکە ئامادە بوون .

خاتوو مەنال یونس وتی : پەرەسەندنی ئافرەتی عێراقی بە بەشێك لە پەرەسەندنی کۆمەڵ دەژمێردرێت .

داوای ئەوەشی کرد کە ئەو کەلێنە پڕ بکرێتەوە کە بە چاوێکی دوا کەوتووانەوە سەیری ئافرەت دەکرێت و لە پێناوی یەکسانیی لە هەموو لایەنەکانی رۆشنبیری و کۆمەڵایەتی و ئابووریی نێو کۆمەڵدا هەوڵ بدرێت .

سەرۆکی مەکتەبی تەنفیزی یەکێتی دەستیشانی بۆ راپۆرتی سیاسیی کۆنگرەی هەشتەمی قوتری حزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب راکێشا کە دووپاتی ئەوەی کردووەتەوە کە ئازادکردنی ئافرەت لە ئازادکردنی کۆمەڵ لە لایەنی سیاسی و رامیارییەوە دەستپێدەکات هەروەها بە پێشکەوتنی رۆشنبیری و کۆمەڵایەتیی کۆمەڵ پێش دەکەوێت .

کۆبوونەوەی ئەنجومەنەکانی گەل لە سلێمانی و ئەنبارو نەجەف و موسەنا.

● پێری ئەنجومەنی ناوەندی لە پارێزگای سلێمانی کۆبوونەوەیەکی بە سەرۆکایەتی بەڕێز شاکر فتاح سەرۆکی ئەنجومەنەکە بەستوە ، دوای پێك هێنانەوەی سەرلەنوێی ئەنجومەنەکە .

ئەنجومەن لەم کۆبوونەوەیەدا ، باسی ئەرکەکانی ئەنجومەنەکانی گەلی لە رووی کاروباری جەماوەرەوە کردو ، وەك دەزگایەکی کە نموونەیەکی پێشکەوتوی بەکارهێنانی دیموکراتیانەیە .

دیسان کۆبوونەوەکە پێویستی هاوکاری رێکخراوە جەماوەرییەکانی لەگەڵ ئەنجومەنەدا دووپات کردەوە بۆ زامن کردنی پێویستییەکانی جەماوەر .

● دیسان ئەنجومەنی ناوەندی گەل لە پارێزگای ئەنبار کۆبوونەوەیەکی بەستوە کە باسی باری سیاسی ناوچەی عەرەب و دەوری رژێمی خائینی لە دیمەشق کردوە کە پشتی بە نەخشەکانی ئیمپریالیزم بەستوەو دەوری خۆی لە خولقاندنی بارێکی رێکەوتا ئەبینێ بۆ بە مەبەستی چەسپاندنی چارەسەری پاکێدانی کێشەی فەلەستین .

● وە لە پارێزگای نەجەف ئەنجومەنی ناوەندی گەل کۆبوونەوەیەکی بەستوە بۆ لێکۆڵینەوەی پێویستییەکانی هاووڵاتییەکان و فراوان کردنی خزمەت گوزاری دەزگاکانی ئابووری لە پارێزگاکەدا بەرامبەر هاووڵاتییەکان .

● هەروەها پێری ئەنجومەنی گەل لە پارێزگای موسەنا کۆبوونەوەیەکی بەستوو باسی ئەوەی کردوە ، کە داوا لە وەزارەتی کاروباری کۆمەڵایەتی بکرێ بۆ کردنەوەی مەڵبەندی مەشقی پیشەیی و تەکنیکی لە پارێزگاکەدا بۆ زیادبوونی کادیری کارگێر لە پرۆژەکانی پیشەسازیی و خزمەت گوزاریدا .

لیژنەی هاوکاری ئابوری نێوان عیراق و یەکێتی سۆڤیەت لە بەغدا کۆ ئەبێتەوە

دووهەم رۆژی مانگی داهاتو لیژنەی هاوکاریی ئابوری و هونەری نیوان عیراق و یەکێتی سۆڤیات لە بەغدا دەست بە کۆبونەوەکانی حەوتەم دەورەی خۆی دەکات . گفتو گۆکان بریتی دەبن لە بەدواداچونی ئەنجامەکانی شەشەم دەورەی ئەو لیژنەیەی ساڵی ١٩٧٥ لە مۆسکو کۆبونەوە ، هەروەها لێکۆڵینەوە لە رێگای بەتین کردن و فراوان کردنی پەیوەندی هاوکاری ئابوری و هونەری لە نێوان هەردوو وڵاتدا ..

وە ئەم کۆبونەوانە بەشێکن لە رێکەوتنی هاوکاری ئابوری و هونەری کە ساڵی ١٩٧٠ لە نێوان هەردو وڵاتدا کراوە .

میهرەجانی شیعری کوردی لە هەولێر

بەبۆنەی جەژنەکانی ئادارو نەورۆزی پیرۆزەوە ، بەڕێوەبەریتی رۆشنبیری جەماوەر لە هەولێر ، لە ئێوارەی ١٨و١٩ی ئاداردا میهرەجانێکی شیعری گەورە بۆ شاعیرانی پارێزگاکانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی سازئەکرێ نزیکەی (٢٤) شاعیرو رەخنەگر بەشداری تیائەکەن .

سەرچاوەیەکی بەرپرسیار لە میهرەجانەکە رای گەیاند کە نوێنەرانی دام و دەزگاو رێکخراوە رۆشنبیریە کوردی و عەرەبییەکان بەشداری ئەم نومایشە شیعری کوردی ئەکەن .

ئەنجومەنی نەخشە کێشان رەزامەندی خۆی دەربارەی پرۆگرامی پوختەکراوی پرۆژەی کارەبای لادێ نیشان دا ...

ئەنجوومەنی نەخشەکێشان رەزامەندی خۆی بەرامبەر پرۆگرامی پوختەکراوی پرۆژەی کارەبای لادێ دەربڕی کە بریتییە لە بردنی کارەبا بۆ ئەو دێیانەی لێی کۆکراونەتەوەو دێیەکانی سەرسنوورو ئەو دێیانەش کە سیفەتێکی بەرهەمهێنەریان هەیە لەگەڵ ئەو دێیانەشا کە ژمارەی خانووەکانیان (٦٠) خانووەو لەوە زیاترن .

ئەنجوومەن داوای لە دەزگای گشتیی کارەبا کرد کە هەوڵ بدات قۆناغی یەکەمی پرۆژەکە لە ساڵی ١٩٧٩دا تەواوبکرێت ، وەرێگەش بە وەزارەتی پیشەسازیی و کانەکان بدرێت کەهەر دەستکاری کردنێك لە پرۆگرامە پوختەکراوەکەدا بە پێویست ئەزانێ لەرێی دەزگاکەوە بیکات بەمەرجێ بەرهەڵستی ئەو بنچینە گشتییانە نەکات کە پرۆژەکەی لەسەر دامەزراوە . دەستی بدرێتێ .

هەروەها ئەنجوومەن داوای لە دەزگای گشتیی کارەبا کرد کە بەهاوکاری کردن لەگەڵ دەزگاکانی چاك کردنی کشت وکاڵ و نیشتەجێ کردنی لادێدا لێکۆڵینەوە تایبەتیەکانی قۆناغی دووەم تەواوبکەن بۆ ئەوەی باشترین و لەبارترین بۆچوون دەستگیربکەن تاوەکو لەگەڵ تەواوبوونی قۆناغی یەکەمی پرۆژەکەدا دەمودەست

هەروەها ئەنجوومەن ئەوەشی لە دەزگاکە گەیاند کە ئەبێ وزەیەکی تەواوی کارەبا بەیداکردن مسۆگەربکرێت بۆ ئەوەی پێداویستەکانی کارەبای لادێ لەگەڵ تەواوبوونیا پڕبکاتەوەو رێژەیەکی ئەوتۆی ئەو وزەیەش دەستگیربخات کە لە رۆژانی پێویستدا سوودی لێ ببینرێت .

Institut Kurde de Paris

شۆڕش بۆ پێشخستنی ناوچەی ئۆتۆنۆمی دەسکەوتی گەورە بە دەست ئەهێنێ

سەركردایەتی حیزب و شۆڕش لەو ڕۆژەوە كە بەهۆی شۆڕشی ١٧ – ٣٠ ی تەموزی ساڵی ١٩٦٨ وە ئەركی بەڕێوەبردنی كاروباری وڵاتی كەوتۆتە ئەستۆ، تووشی بەرەنگاربوونی دژخ و بارێكی ئابووری و كۆمەلایەتی هاتووە كەبەتایبەتی لەناوچەی ژووروودا زیاتر ئەودۆخە سەری هەڵداوە بەهۆی ئەو بارە نائاساییەی بەسەر ناوچەكەدا هات .

ئەو واقیعە نائاساییەگرانە وای لەسەركردایەتی نوێی شۆڕش كرد كە بایەخێكی تایبەتی بەو ناوچەیە بدات تاكو بتوانێت بەناوچەكانی تری وڵات بگاتەوەو ئەو توانایەش برەخسێت كە نەخشەی سەرانسەری وتێكڕایی گەشەپێدان بۆ پەرەپێدانی هەموو ناوچەكانی وڵات بەیەكەوە دابنرێت كە ئەمەش بەپێی ڕێبازێكی هاوسەنگ نەخشەی بۆ بكێشرێت ، بەڵام كۆمەڵێ گیروگرفت لە ساڵانی یەكەمی شۆڕشدا ڕێی بەو خواستە گرت . بەهۆی ئەو پاشماوەو لق و پۆپانەی لەبارە نائاساییەكەوە بەجێ مابوون، كە ئەمەش كارێكی وای كرد كە بەشێوەیەكی ڕێك و پێك و بەپرۆگرام كار نەكرێت بۆ بەجێهێنانی خواستەرەواكە تا ئەو ڕۆژەی بەیاننامەی یازدەی ئازاری ساڵی ١٩٧٠ دەرچوو ، كە دوای ئەوە دەسكەوتی گەلێ مەزن بەدی هێنراو هەموو ماڵیكیشەی گرتەوەو ڕادەی خۆشگوزەرانی و حاڵەتی كۆمەلایەتی هاووڵاتیانیشی لەناوچەكەدا بەرز كردەوە

• كارگەو دەزگای پیشەسازی

ئەو پرۆژانەی لە یانزەی ئازاری ساڵی ١٩٧٠ وە تا ئازاری ساڵی ١٩٧٤ جێبەجێ كراون (١٥٠) ملیۆن دیناریان تێچووە كە ئەم پرۆژانەش جێبەجێ كران نەبوایە زنجیرەیەك گیروگرفت و كەندو كۆسپی دوورو درێژیان لەبەر دەمدا تەخت بكرێت .

ناوچەكە توانی بە كۆمەڵێ كارگەو دەزگا پیشەسازییە نوێیەكانیەوە كە بریتی بوون لەكارگەی شەكری سلێمانی و كارگەی جگەرەی هەولێرو فراوان كردنی كارگەی چیمەنتۆی سەرچنارو كارگەی قووماشی كوردی لە دهۆك و كارگەی بەرهەمە كۆنكریتیەكانی هەولێرو كارخانەی مەفرووشەو دروست كردنی دەستی و مەرمەڕ و وستاندن و ڕیس و چنینی خوری لە هەولێردا ڕوو ڕوخساری خۆی شۆخ و جوان پیشان بدات . سەرمایەی پاسەی ئەو كارخانانە (٥) ملیۆن و ١١٦٦ دیناریان تێچووە .

یاسای چاك كردنی كشتوكاڵیش كە تا ئەوسا ڕاگیرابوو بەڕاستی جێبەجێ كراو (٢٥١) هەزار دۆنم زەوی كشتوكاڵ بەسەر (٧) هەزار جووتیاردا بەش كرا ..

بۆیەكەم جار لە ناوچەكەدا تەكنیك بۆ كشتوكاڵ كردن بەكارهێنرا ، هەروەها تۆوی چاك خرایە كشت و كاڵەوەو هەزارەها خانووكە (٢) ملیۆن دیناریان زیاتر تێچووە بەسەر جووتیاراندا بەش كران . هەروەها هەڵێك پرۆژەی ئاودانیش كە دەوری (٢٢٥) ملیۆن دیناریان تێچووە جێبەجێ كران ، لەوانە پرۆژەی بەستنی (سەكەولوس لە سلێمانی و هەندێ بەستی تریش لە ناسكی كەڵەو عەقرەو .....) شوێنی تر .

• پرۆژەكانی گەشت و گوزارو خزمەتگوزارییە گشتییەكان

ئەمە جگە لەو پرۆژەی گەشت و گوزاری و خزمەت ـ گوزاریی بە ئەشتی یانەی كە لە مەیانی خوێندكاریی و تەندروستیدا كرانەوە وەك ئەوەی كە سەدەها قوتابخانەو مەڵبەندی نەخوێندەواری و خەستەخانەو عیادەی میللی كرانەوە كە لە پاشان زۆربەیان لە لایەن هەڵگەڕاوەكانەوە تێك دران ، هەر وەها ئەو زیانەی خەڵكی ناوچەكەش بەهۆی ڕووداوەكانی ئەو ساوە لێیان كەوتبوو شۆڕش بۆی بژاردنەوە ، وە ئەو پارەیەی لەو ڕووەوە تا ساڵی ١٩٧٥ دراوە لە (٥٠٠) ملیۆن دینار تێپەڕیوە .

دوای ئەوەی هەڵگەڕانەوە خیانەت كارەكە لە ناوچەكەدا لە ناو بــرا .. وە بە بەجێهێنانی حوكمی ئۆتۆنۆمی و دانانی پرۆگرامێك بۆ ڕەنێوەهێنانی ناوچەكە كە ٣٣٦ ملیۆن و ٨٦٢ هەزار دیناری بۆ تەرخان كرابوو جگە لەو پارانەی كە لە بودجەی گشتی و پارە تەرخان كراوە نائاساییەكانی ترەوە بۆ ناوچەكە تەرخان كرابوون ئاشتی و ئاسایش باڵی بەسەر ناوچەكەدا كێشا .

• یاسای ژمارە (٩٠) و پێشخستنی باری كشتوكاڵ

دوای ئەوەی یاسای ژمارە (٩٠) ی ساڵی ١٩٧٥ دانرا ، رووكرایە پێشخستنی باری كشتوكاڵ بەهەردوو بەشەكەیەوە ڕووەكی و كشتوكاڵی . بۆ ئەو مەبەستەش پارەو پولێكی زۆری بۆ تەرخان كرا ئەمە جگە لە (٣) ملیۆن و ٣٢٦ هەزارو ٧٠٠ دینار كە ئەنجوومەنی سەركردایەتی شۆڕش بێ لە بودجەی گشتی بۆی تەرخان كرد بەو مەبەستەی سامانی ئاژەڵ و ماسی و باخ و باخاتی پێ پێش بخرێت .

ئێستاكەشــــوا (١٨٢) پرۆژەی تر بۆ گەشەپێدانی سامانی ئاژەڵ جێبەجێ ئەكرێن ، جگە لەوانەش (٤٠) پرۆژەی تر و (٢) ویلەی بەخێو كردنی ماسی ..... دەولەت ..... بەجێهێنراون. ئەو زەوییانەی كە ئێستا دەدرێ بە باخدارانی كشتوكاڵ دەستی بەسەردا گیراوون بریتییە لە : ٢١٤ هەزارو ١٩٠ دۆنم لە پارێزگای هەولێر و ٢٢٩ هەزارو ٢٧٤ دۆنم لە پارێزگای سلێمانی و ٢٦٧ هەزارو ٢٢٧ دۆنم لە پارێزگای دهۆك .

• بایەخدانێكی گەورە بە پرۆژەكانی ئاودێری

حكومەتی شۆڕش بایەخێكی گەورەی بە پرۆژەكانی ئاودێری لە ناوچەكەدا داوە بۆ ئەوەش بەسە ٢٢٥ ملیۆن دیناری بۆ هەندێك پرۆژەی ئاودێری تەرخان كردووە كە ٢ ملیۆن و ٣٥٠ هەزار دۆنم زەوی سوودی لێوەرئەگرێ لەگەڵ پرۆژەیەكی زلیشدا كە نیو ملیۆن دۆنم زەوی ئەكات بە بەراو هەروەها ئەڵێ پرۆژەی تریش كە ٢ ملیۆن دیناریان تێچووە وەك پرۆژەی خازر كومل لە ناوچەی عەقرە كە ١٣٠ هەزار دۆنم زەوی ئاو ئەدات و كشتوكاڵی جۆربەجۆری تیا بەجێ ئەهێنرێ ، هەر وەها پرۆژەی

ناودێری زازا لە سلێمانی و جرولە كە ٨٥٠ هەزار دیناری تێ ئەچێت لەگەڵ پرۆژەكانی بەگرەجۆو سیراوو دیانەو باغ تیف و گۆیسنجەق و قەرەداغ كە بەهانیشی ٥ ملیۆن دیناریان تێ ئەچێت .

ژمارەیەك هەرەوەزكاریی نوێش لە ساڵی ١٩٧٦ دا لە ناوچەكەدا دامەزرێنراوە تا وەكو ئێستا ئەو هەرەوەزكارییانە لە پارێزگای سلێمانیدا ئەیشتۆتە ٧٤ هەرەوەزكاریی ناوخۆیی و (٥) هەرەوەزكاریی ناوكۆیی و دوو هەرەوەزكاریی پسپۆڕانە . وە ژمارەی ئەندامانی ئەو هەرەوەزكارییانەش ١٣ هەزارو ١٧٠ ئەندامن . وە لە پارێزگای دهۆكدا ٣٣ هەرەوەزكاریی ناوخۆیی و (٣) ی ناوكۆیی و یەكێكی پسپۆڕكار هەیە وە ژمارەی ئەندامانی ئەو هەرەوەزكارییانەش هەشت هەزارو ٧٦٠ ئەندامن ، وە لە پارێزگای هەولێر (٨) هەرەوەزكاریی ناوخۆیی و شەشی ناوكۆیی هەن ، وە ژمارەی ئەندامانی ئەو هەرەوەزكارییانەش ٢٠ هەزارو ٢٣٣ ئەندامن . وە (٨٨٢) هەزار نەمامی درەختی میوە بەسەر ئەو كێڵگە هەرەوەزكارییانەو كۆمەڵانی جووتیاراندا بەش كراوە بۆ ئەوەی ناوچەكە پڕ دار بكرێت و گەلێ باخ و باخاتی میوەی جۆر بەجۆری تیدا دروست بكرێت ..

• گەشت و گوزارو هاوینە هەواری

لەبواری گەشت و گوزارو هاوینە هەوارییشدا لە هاوینە هەواری سەلاحەدین شارێكی تەواوی گەشت و گوزار دروست كراوە كە شەش ملیۆن دیناری تێچووەو گەلێ میوانخانەو چێشتخانەو یانەو جێ و شوێنی بۆ گەشت و گوزار تیدایە . هەر وەها دوو میوانخانەی گەشت و گوزاری تریش كە لە بلەی یەكەمدان لە گەڵ میوانخانەیەكی تر لەسەر ڕۆخی گۆمەی دەربەندیخان لە پارێزگای سلێمانی وە یانەیەكی شەوو چێشتخانەیەكی زلیش بە ملیۆنێك دیناری تێچووە دروست كراون ، ئەمە جگە لەو خانووە گەشت و گوزارییەو پرۆژە گەشت و گوزارییانەی ئەو ئاڵێزیانەش كە لەسنجارو كانی سفنی و شەقلاوەو چۆمان و مەخموور دروست كراون و ، ٢ ملیۆن و ٦٤٠ هەزار دیناریان تێچووە .

ئێستاش وا (١٤٥) خانووی نوێ بۆ گەشت و گوزار دروست ئەكرێن كە ملیۆنێك و ٨٧٠ هەزار دیناریان تێ ئەچێت لەگەڵ دروست كردنی خانووی حازر بۆ گەشت و گوزار كە (٥) ملیۆن دیناری تێ ئەچێت ، وە لەهەمان كاتدا ڕووپێوێكی ئەنگرای ئەو ناوچانەش ئەكرێ بۆ ئەوەی پرۆژەی تری تیادا دروست بكرێ و هاوینە هەوارە كانیش پێش بخرێن .

• ڕێگەوبان و خزمەتگوزاری تەلەفۆن ..

كۆمەڵێ ڕێگەوبان ڕاكێشراوە كە (٢٥) ملیۆن دیناری بۆ تەرخان كرا بوو ، وە درێژی ئەو ڕێگەو بانەش لە دوو هەزارو ٦٠٠ كیلۆمەتر زیاترە ، وە خزمەت گوزاری پۆستەو تەلەفۆنیش نیوملیۆن دیناری تێچووە هەروەها ٢٠

خەستەخانەو مەڵبەندی تەندروستی دروست كراون كە هەرە گرنگەكەیان : خەستەخانەی فێركردنە كە زیاتر لە ملیۆن و نیوێكی تێچووە وە خەستەخانەی گشتی سلێمانی كە ٥٥٠ هەزار دیناری تێچووە ، وە خەستەخانەی نەخۆشیەكانی سینگ كە ١٠٠ هەزار دیناری تێچووە ، وە خەستەخانەی دهۆك كە چارەكە ملیۆنێكی تێچووە ، وە خەستەخانەی چۆمان كە ١٥٥ هەزار دیناری تێچووە . لە كەرتی فێركردنیشدا ناوچەی ئۆتۆنۆمی دامەزراندنی ٦٠٠ قوتابخانەی سەرەتایی و ناوەندی و باخچەی ساوایانی بەخۆیەوە دیوە كە دەرەنجامی پارەكەی ئەیشتۆتە شەش ملیۆن دینارو پتریش .. ئەم دیاردەیەیش بوە هۆی پتربوونی ژمارەی قوتابخانەكانی سلێمانی بۆ ٦٣٦ دوای ئەوەی كە (٣٠٠) قوتابخانە بوو ، لە هەولێریشدا بوو بە (١١٨) قوتابخانە .. سەرەڕای ٤٠٠ مەڵبەندی قەلاچۆ كردنی نەخوێندەواری لە سلێمانی و ١٨٥ مەڵبەندیش لە هەولێرو ٤١ مەڵبەندی تر بۆ چوست و

چالاكی كۆمەلایەتی و (٢٠) مەڵبەندی تر بۆ تازە پێگەیشتوانی دێهات و ٢٣ مەڵبەند بۆ ئاراستەكردنی ئافرەتی لادێیی و ١١ مەڵبەندی تر بۆ پیشەسازی لە گوندەكان و (٥) مەڵبەندی تری ئاراستە كردن .

هەروا شارەوانیەكانی شارەكانی ئۆتۆنۆمی لە نەخشەی ساڵی ڕابردوی دا گەلێ پرۆژەی بەجێ ئەهێنا ، كە دەرەنجامی پارەكەی گەیشتە حەوت ملیۆن ٧٦٨ دینار و بریتی بوو لە بەرفراوانكردن و ئەشەپێدانی كارگەی خشت ، لە هەولێرو فیرتاو كردنی شەقامەكانی شارو زەوت كردنی زەویەكانی صلاح الدین و دامەزراندنی (شاری پاریەكان) و گەلێ ئەپارتمان و بازاری تازەو ئەشەپێدانی قەڵاو پاككردنی زێرابەكان .. سەرباری گەلێ پرۆژەی نیشتەنی و ئاوەدانی لە ئەو شاردا .

لەو پرۆژانەی كە لە شاری سلێمانیشدا بەجێ گەیێنران زەوت كردنی ئەو

بڕوانە : ل ١١

ئاهەنگێكی جەماوەری بەبۆنەی ١١ ی ئازارەوە لە هەولێر

ڕۆژی شەممەی ڕابوردوو بەبۆنەی بیرەوەری ١١ ئادارەوە لە هەولێر ئاهەنگێكی گەورە گێڕرا كە بەرێزان هەردوو سەرۆكی ئەنجومەنی ڕاپەڕاندن و یاسادانان و هاوڕێ عدنان داود جێگری باوەڕپێكراوی حزبی بەعسی سۆشیالستی عەرەب لقی ناوچەی باكوور تیایدا ئامادەبوون .

هەروەها لە ئاهەنگەكەدا ژمارەیەك لە ئەندامانی ئەنجومەنی ڕاپەڕاندن و باوەڕپێكراوی ئەنجومەنی یاسادانان و چەند ئەندامێكی ئەنجومەنی یاسادانان و ژمارەیەك لە كاربەدەستان بەشداریان تیاداكرد .

وەلە ئاهەنگەكەدا وتارەكانی لیژنەی ئاهەنگەكان لەگەڵ چالاكی هونەری و موسیقاو گۆرانی و سەمای میللی پێشكەش كرا .

كۆبونەوەیەكی فراوانی پارێزگارەكان و بەڕێوەبەرانی شارەوانیەكان ..

ئێمڕو بەیانی دكتۆر عزة مصطفى ئەندامی ئەنجوومەنی سەركردایەتی شۆڕش و وەزیری شارەوانیەكان سەرپەرشتی كۆبوونەوەیەكی فراوان ئەكات و بەڕێزان پارێزگاكان و بەڕێوەبەرانی شارەوانیەكان تیادائامادەئەبن .

كۆبوونەوەكە باسی چۆنیەتی پێشكەش كردنی باشترین شێوەی خزمەت گوزاری شارەوانی بۆ هاووڵاتیان و گەیاندنی ئاوی سازگار بۆدانیشتوانی ناوچە دوورەكان ئەكات .

خەڵات دان بە ٨٧٨ كرێكار كە لە زیادكردنی بەرهەم هێنان بەشداریان كردوە

كۆمپانیای گشتی كەرستەی بیناكاری لە نەینەوا خەڵاتی داوە بە (٨٢١) كرێكارو ڕیزی گرتوون لە ڕەنجدانیان بۆ هێنانەدی بەرهەمێكی هەجار زۆرو تێپەڕ كردنی نەخشەكانی بەرهەم هێنان لەساڵی ڕابردوودا .

بەم بۆنەیەوە ئاهەنگێك لە هۆڵی (الربيع) لە موسڵ سازكراو هاوڕێ موئید عبدالقادر ئەندامی لقی سەركردایەتی پارتی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست و سەرۆكی نەقابەی كرێكاران لە نەینەواو بەڕێز فیصل سلطان غالی بەڕێوەبەری گشتی كۆمپانیاكەو ژمارەیەك لە لێپرسراوان و ئەندامانی مەكتەبی نەقابەی كەرستەی بیناكاری ئامادەبوون .

لە پاشان ووتەی نەقابەی كەرستەی بیناكاری خوێنرایەوەو ستایشی ڕەنجی كرێكارانی كۆمپانیاكەی كرد لە تێپەڕكردنی نەخشەكانی بەرهەمهێنان و لەبەر ڕۆشنایی بڕیارو دروشمە هەرگەزییەكانی سەركردایەتی پارت و شۆڕش .

هەر بەم بۆنەیەشەوە خەڵاتێك درا بە كۆنترین كرێكاری كۆمپانیاكە ، هەروەها كۆمپانیای گشتی بۆ ..... بیناكاری بڕیاری داوە كە خەڵات و سوپاسنامە بدات بە (٧٥) كرێكاری بەشی كۆنكرێت هەروەها هەڵسەنگاندنێك بۆ ئەو تەقەلایەی داوایانە بە زیادكردنی وزەی بەرهەم هێنان .

كۆڕبەستنی بۆ ئافرەتانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی

یەكێتی ئافرەتانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی لقی سلێمانی چەند كۆڕێكی ڕۆشنبیری و رابەری لە چەند ناوچەیەكی پارێزگاكە بەهاوكاری لەگەڵ بەڕێوەبەرێتی ڕۆشنبیری جوتیاران پێك هێناوە ، ئەویش لە چوار چێوەی هەفتەی ڕاگەیاندن و ڕۆشنبیریدا بەبۆنەی ڕۆژی ئافرەتانی جیهانەوە .

ئەم كۆڕانە دەربارەی دەوری ئافرەت بوون لە گۆڕانكاری سۆشیالیستیدا ، دیسان دەربارەی بەرهەم و دەسكەوتەكانی حزب و شۆڕش بوە لە هەموو ڕوویەكەوە بۆ جەماوەر سەرەڕای ئەو بایەخەی شۆڕش بە ئافرەتانی ئەدا .

لەپارێزگای سلێمانی .. چۆن پێشوازی لە ڕۆژی ١١ ی ئازار كرا

سەر لە بەیانی ڕۆژی (١٠) ئازار ئاهەنگێكی خنجیلانەیان سازاند لەژێر دروشمی « دەستكەوتەكانی » شۆڕش لە باكوری عێراق سەركەوتنی شۆڕش و جەماوەرانی كوردو عەرەبە ، داله مەڵبەندی ڕۆشنبیری زانكۆ

لەم ئاهەنگەدا چەند ووتاری كاریگەرو پڕمانا خوێنرایەوە ، لەوانە ووتاری بەرێز خزعل خضیر ئەندامی لقی پارتی بەعسی عەرەبی سوشیالیست لە سلێمانی و تیایدا ڕایگەیاند كە بەیاننامەی (١١)ی ئازار یەكێكە لە دەستكەوتەكانی شۆڕشی ١٧ ی گەلاوێژو بەم بۆنەیەوە جارێكی تر شۆڕش دووپاتی ئەكاتەوە كە هەمیشە سوورە لەسەر بەڵێنی خۆی ..

ئەم دەستكەوتە ئیدانێكی گەورەبوو بۆ گیانی ئیمپریالیست و نۆكەرانی .. هەر بەم بۆنەیەوە ڕوونی ئەكەینەوە كە ڕژێمی سوریا لە دمشق هیچ كاتێك ناتوانێت ڕێگە لە كاروانی ئێمە بگرێت . پاشان بەرێز دكتۆر عبدالمجید اسماعیل حقی ووتارێكی خوێندەوەو ڕایگەیاند كە بزوتنەوەی گەلی كورد لە عێراقدا بزوتنەوەیەكی ڕەوا بووە ساڵ لەدوای ساڵیش حیزب و سەركردەكانی شۆڕشی ١٧ گەلاوێژ پەیمان بۆ گەلی كوردو هەموو كەمە نەتەوایەكانی كەش نوێ ئەكاتەوە كە هەمیشە لەسەر پەیمان و بەڵێنی خۆی بێت .

دوای ئەم وتارانە ئاهەنگەكەیان دەست پێكرد ڕۆژی دوایش كە ڕێكەوتی (١١)ی ئازاری ئەكرد ، شار دوەندی تر ڕازایەوە .

ئەوەبوو سەر لە بەیانی ڕۆژی هەینی یەكیەتی قوتابیانی كوردستان ئاهەنگێكیان لەبەر بارەگاكەیاندا سازاندو تا دەمە دەمی نیوە ڕۆژی خایاند ، پاشان ئاهەنگەكەیان بەشێوەیەكی ڕێك و پێك ترو ڕازاوەتر گواستەوە بۆ یانەی زانكۆی سلێمانی ، بەرێز محمد صالح عنبر پارێزگاری سلێمانی و بەرێز سەرۆكی زانكۆو گەلێك لە لێپرسراوان ئامادەی ئەم ئاهەنگە بوون .

كە بە ووتاری بەرێز اسود علي محمد ئەندامی سەركردایەتی لقی حیزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست لە سلێمانی دەست پێ كرا . پاشان ووتاری یەكێتی قوتابیانی كوردستان .

پاشان ئاهەنگەكەیان بە چەند هەڵپەركێ و گۆرانی هەمە چەشنە بەرێ كرد ..

بۆ شەوێ لە یانەی مامۆستایان دیسان هەر بەم بۆنەیەوە ئاهەنگێكی سازنراو ئەویش تا شەوگارێكی درەنگ خایاندو بەم چەشنە ماڵ ئاوایان لەم ڕۆژە مێژوویە كرد .

پ . هاوكاری سلێمانی

لە سەرێ

ئەمڕۆ ڕۆژی خاوەن بەهرەیە

باوكی بختیار

بەرامبەرەكەم لاوێكی لێ هاتو بو خاوەنی پلەی خوێندەواری خوی بو بەكەلۆریۆسی هەبو لە سیاسەتدا . ئاو ئاویش وەكو هەمو لاوێكی خوێن گەرم و دڵسۆز لە دانیشتەكەدا هاوبەشی دەكرد وەڕ تەی چاكی دیاری دەكرد بۆ بەسەر زاڵبون بە سەر هێندی كەمو كوڕیدا .

بەڵام هەر چەندە جێگەی داخیش نییە جارجار كاكی لێپرسراوی دامو دەزگاكەمان خوی تێ ئەوەژان و هێندی شتی سەیر سەیری بەیادا دەهات بێ بیر كردنەوە دەیخستە پێش چاو . تا دەست بەرز بكەیتەوە خاوەن بەهرەبو پێش نیازی وای دەكرد بۆ چارەكردنی هێندی كەمو كوڕی تەنها هەر خوی بو خاوەنی ئەو بەهرەیە بو . كۆڕ گەرم بو دەست كرا بە چارەسەركردنی هێندێ كەموكوڕی . كاكی بەهرەدار بۆ چارە سەركردنی ئەو كەموكووڕیانە گەوهەری نایاب نایابی هەڵ دەڕشت . بەرامبەرەكەم رووی تێ دەكردم منیش پەنجەم ئەخستە سەر ناو چەوانم و لیوی خومم دەكرۆشت . دلوپەئارەقی ناوچەوانم دەسری و چاوم دەڕ و بەقولرا لە یادی خومدا دەمگوت تۆ بڵێیت ئەم بەڕیوەبەرەمان بە هەموو ئەقلیكی خویەوە وەها بڵێت ؟ جار جار ئومم بەدرۆ دەخستەوەو دەمگوت وانی یە ئەوە ئێمە ..ی دەكاتەوە ئەبێت بویە وەها بڵێت نە بزانێت ئێمەش ..وەها نەشارەزاین . ئاو ئاویش دەهات بەیادمدا وە .. ت نا هێندە گەوج نی یە شتی ئەناوا سەیر بڵێت .

كاكی خوێندەوار باوەڕت بێ تەنانەت هێندی قەبزە نوشتەی لە چەرمەوە ئالاندوو لە ژێر هەنگڵی ناوە بـۆ ئەوەی بیێتە چاوەزار بوی .

جا خو ئەوەنەفامییەش بەهرەیەكی سەیرە جاری تائەو قسە بكات نابێت كەسێكی تر بەهیچ جۆرێك دەنگی لێوە . لە كاتێكدا تودەڵێیت ئەمڕۆ كاتێكە زانیاری و خوێندەواری و هونەرو تەكنیك هەمو شتێكە ئەو رووت تێدەكات وە دەڵێت من باوەڕم تەنها بە فاڵ گرتنەوەیە !! چی نوسرابێ لەناوچەوان هەر ئەوەیەو ئەم شەو لە خەومدا خوا بەخێری بگێرێت سواری ئەسپ بوبووم ئایا دەزانن ماناي چی ؟ نا ماناي چی ؟ ماناي ئەوە كە پلەم بەرز دەبێتەوە وابزانم دەبم بە ... ئەگەر وابو وا (دەعوانێكی) .....و ئەرمتان بۆ دەكەم موچەكەیشم مانگی دەبێت بە (١٠٠) دینار .

گۆر هەڵ تەكێنە زانیاری بەكالۆریۆس لیسانس دكتورا ، ئەمڕۆ ڕۆژی خاوەن بەهرەیە تازووە سەری خوت هەڵ بڕە جێگەی تۆ .... جێگەی قەبزەنوشتەو فاڵ و كتێب گرتنەوەیە .

دیارە بەرامبەرەكەم گوێ نەچێنێت ئەم گەوهەرە نایابانەی نەدیوە بۆیە هەر لێی هەڵ ئەكورۆژێت چی بكات ئەو بڕوای بەزانین و تەكنیك و زانیاریە ئەم بەهرەیە بەهیچ جۆرێك ناگونجێت لەگەڵ ڕێ زەوی ئەمڕۆدا . تا ئەم بوخلەواتەسەرو نوگون دەكرێن زۆرمان دەوێت هەروا بە سووكی ئەم خاوەن بەهرانە دەركەنار ناكرێن ..!

منالەکانمان و.. جارکێشان

● ابراهيم بيرم

جارکێشان « الغيرة » چیەو چۆن روئەدات ؟ ڕێگای ڕاست بـــۆ بەربەست کردنـــی کامەیە ؟

جارکێشان ، هەســـتێکی بەئازارە ، لە ئەنجامی بەربەرچ دانەوەیان هەوڵدان بۆ بەرپەرچ دانەوەی تەقەلایەکدا دروست ئەبێ ، کە بۆ شتێکی پێویست ئەدرێ ، جا ئەم هەنچوونـە ، هـەستێکی ئالۆز لـە دەرونا دروست ئەکات ، کە نەك هەر تەنیا تورەیی‌و قین‌و هەســت بەکەمی لای منـــاڵ دروست ئەکات‌و وائەکات باش پێکەوە نەگونجانی مرۆڤ لەگـــەڵ ژیانگەدا بگاتـە ڕادەی زۆران بازی توند .

جارکێشان ، لە تەمەنی یەك ساڵانە ، تا پێنج ساڵانە بەلای منالەوە هەستێکی بـــڵاوە، بەڵام زۆر جار ڕێئەکەوێ زیاد ئەکات‌و ئەگاتـــە ئەورادەیەی دەست بەســـەر توانای مرۆڤ ئەگرێت‌و ئەبێتە هوی ناتەبایی نێوان کەس لە ناو کۆمەڵدا .

جارکێشان ، ئەبێتـە هــوی زیاندانێکی زۆر لە تەندروستی دەرونی منال ، لەوانەیە بێتـە هوی هەست بەکەمی کـردن‌و خۆ بەبچوك زانیـــن ، دەرونی پڕ ئـــەبێ لـــە گومـــان‌و وەهـــم بـــێ بـــاوەڕی منالی جارکێش لە سەرباریکی دەرونی ئۆقرە ناگرێ غەمەکانی زۆر زیاد لە ڕادەی خـــۆی سەریەك ئەخات‌و وا لە خوی ئەکات ، هەست بکات بەوەی گوایە هەموو دنیا دژی ئەوە ، زۆر جاریش وائەبێ ، ئالۆزی باری ژیانی ناو خێزان ئەبێتـە هوی دروست‌کردنی جارکێشان لەناو ئەندامەکانی ئەو خێزانەدا شارەزاکانی زانـــســـتی دەرون ئەڵێن ، هـــەر مرۆڤی زۆر یان کەم هەستی جارکێشانی هەیە ئەگەر ئەمەش نەبوایە پێشبر-کەیی لە هـــەوڵ‌و تەقـــەلاو کەرووبارا نەئەبوو لە نێـــوان کەسان‌و لە پلەی کۆمەلایەتی‌دا بەڵام گیروگرفتەکە لەچونیەتی‌و زۆری ئـــەو جارکێشـــانەدا دروست ئەبێ کە ئەبێتە هوی نەهامەتی .

هوکانی جارکێشان ، بەپێی قوناغەکانی پێگەیشتنی منـــاڵ ئەگۆڕێ ، لە ســـاڵانی پێش چوونە قوتابخانەی ، واتـــە بەرلەوەی تەمەنی بگاتە شەش ساڵی ، ئەبینن منـــاڵ جۆرە هەڵسوکەوتێکی لێ ئـــەوەشێتەوە کەنیشانەی جارکێشانی پێوەیە منال بەپێی تەبیعەتی خۆی وا حەز ئەکا شایانی ســـەرنج ڕاکێشان‌و خۆشەویســـتن بێ لای دایك‌و باوكی جا ئەگـــەر منالێکی کە بەشداری ئەمـــەی لەگەڵدا کرد وا هەست ئەکات

روو بەڕووی بەربەستی کردن ئەبێ ، ئەمە وا ئەکات لەوانەیە منالـــەکە بگەیەنێتـــە ڕادەی بیرکردنەوە لەوەی پەلامـــاری بەربەستەکەی بدات ، ئـــەم بیرکردنەوەیە لە زۆر دیاردەدا خۆی پێشان ئەدا ، وەك قـــژ ڕاکێشانی یان لێـــدانی ، یان هەوڵدان بۆ ئـــەوەی پێـــدات بەزەوی‌داو ئەزیەتی پێبگەیەنێ ئەمەش ســـەرەتای دیاردەی جارکێشانە لای منال .

ئەتوانـــین ئەیەڵـــین ئەم دیاردەیە لای منال دروست ببێ ، ئەویش بەوە ئەبێ ، هەر لە سـەرەتاوە ڕایبهێنن ئـــەو منالەی تازە ئەبێ ، یان‌خوشکی ئـــەبێ یان برای ، ئەبێتـــــە هاورێی‌و یاری لەگەڵ ئەکات‌و دڵخوشی ئەکا ت، هەروەهـــا ڕاستگۆیانە لـەو گرانی‌و گـیرو گرفتانەی شارەزا کەین کـــە پەنە ڕێگای ، ئەوسا ئەتوانین بیگەیەنیـــــە ئەو ڕادەیـــەی بەئارامەوە چاوەرێی بوونی‌ئەو هاورێیەی ئەکات ، جا ئەگەر ڕاست‌و ڕەوان‌و شـــارەزایانە لەم رووەوەکارمان ئەکرد، ئەوا هەر دووکیان پێکەوە ئەگونجێن دیسان نابێ دایك‌و باوك کارێکی وا بکەن ، بە لـــە دایك بوونی منالی تازە بایەخ دانیان بەوەی پێشو کە مبکـــەنەوەو وای لێ بکەن هەست بکات ئەم لە بیر چۆتەوە ، بەلکو ئەبێ ڕۆژ لـــە دوای ڕۆژ زیاتر دڵنیای بکەن کە هەر خۆشەویســـتەو وەك جاران هـــــەر ئەندامـــە ڕێز گیراوەکەی ناو خێزانەکەیەتی .

هویەکی تری دروست‌بوونی دیاردەی جارکێشان لای منال زیاد بایەخ دانیەتی بەتەنیا یان دایکی ، یان باوکی‌و ئەمە ئەبێتە هوی ئەوەی ئەو هەســـتی جارکێشانە بەرامبەر لایەنەکەی تر دروست ببێ . ئەمانە هوی دروست بوونی ئەو دیاردەیەن لە ساڵانی بەر لە چوونی منال بۆ قوتابخانە . بەڵام کە منال گەورە بوو هویەکانی‌جارکێشان زیاتر ئەبێ ، لەو هویانەهەستی منال بەجارکێشان لـــە ڕووی سەرکەوتن لـــە یاری‌دا یان خوێندن ، یان لە ئەنجامی مدح کردنی زیاد بەرامبەر براکـەی یان خوشکەکەی لە کاتێکا ئەم بکەوێتە بەردەم ئانوت‌و دیاری کردنی هەڵەکانی . چونکە هیچ شتێ وەك ئەوە منال ناروخێنێ کە ئەکەوێتە بەر گاڵتەپێ‌کردن‌و بەراوردکردنی لەگەڵ منالێکی تردا ، ئەمە ئەبێتە هوی ئەوەی هەســـت بەئازارو قین‌بوونـــەوە بکات .

بەڵام ڕێگـــای دەر بڕینـــی جارکێشان لای منـــاڵ جیـــاوازە ئـــەم جیاوازیەش پلـــەی پێگەیشتوی عەقڵ‌و شارەزایی منالەکـــە دیاری ئەکـــات ، بۆ نموونە لە ساڵی یەکەم دووەمی تەمەنیا بە دەست درێژی‌کردنە سەر براو خوشـــکەکانی دەری ئەبڕێ ، دوای ئـــەوە ئەبینن ئەم هەستە ، وێنـــەیەکی تری ئەبێ ، کە لە گەمارۆدان‌و قین بوونەوەدا دەر ئەکـــەوێ ، یان خۆ خواردنەوەو دڵ گـــرانی ، لە تەمەنی دە ساڵیەوە ئـــەو هەستە بە خۆ داگرتن‌و لۆمە کردنی بەرامبەر بەوەی جاری لێ ئەکێشـــی دەر ئەبڕێ . منالانی تەمەنی دەو دوانگـــزە ساڵانە ئەم لایەنە زۆر بەکـــار ئەهێنن .

جا لە بەر ئەوەی ئەم خۆە پەیوەندی بە خۆپەرستی‌یـــەوە هەیە ، پێویستە لە ســـەرمان منال فێری ئەرکەکانی بکـــەین بەرامبەر خێزانەکەی ئێنجـــا بەرامبەر ئـــەو کۆمـــەڵەی تیـــایا ئەژێ . تێی گەیەنین ئەگـــەر هەربایەخی بە خۆی دا شایانی ڕێزگرتنی ناو کۆمـــەڵ نابێ ، لە بەرئەوە ئەبێ فێری کـــەین چۆنی دۆستایەتی ناو منـــالان دروست ئەکات‌و یاریان لەگەڵا ئەکات‌و چون لە یاری کـــردنا تێکەڵ بـــە کۆمـــەڵ ئەبێ‌و ئازا ئەبێ لە دان نان بەهەڵەیداو لە کاتی کەوتنا نایەزێ .

پێویســـتە فێری ئـــەوەی بکەین بەشـــداربوون‌و دان‌و وەرگـــرتن ســـیمای مرۆڤی پێگەیشتوو تەواون .

پەروەردە :

یاری و .. گرنگی لە پێگەیشتنی منالی دا

ـ ئاوات محمود مستەفا ـ

کـــاتێ باسی یاری ئەکـــەین یەکسەر منالیەمان دێتەوە یاد .

هەموو منالێـــك یـــاری خۆش‌ئەوێ‌و حەزی لێ ئەکات .. بەڵام لای ئێمە هەنـــدێ کەس واتێ ئەیشتوون کەیاری هیچ کەڵکێکی نی‌یە جگە لـــە وەئەبێ خۆشە وبـــۆ کـــات بەسەر بردنەو منالی پێـــوە خەریك بکەیت .. نموونـــەش ئەهێننەوەو ئەڵێـــن : منالـــی نـــەبزێو منـــالی نمونـــەیی حەز بە یاری ناکـــاو یـــاری خۆش ناوێت ..

بەڵام لە ڕاســـتیدا یاری شتێکی پێویستەو بگـــرە زۆر گرنگیشە بۆمنالان وەك چـــۆن (کارکردن) پێویستە بۆ گەورە یاریش وا . هەر لە بـــەر ئەمەشە پێویستە ڕێـــزی یاری منالەکانمان بگرین‌و ماوەیـــان بدەینێ .. منال دڵتەنگـــی دائەگرێ ئەگەر یاری نەکات. لەوانەیە بپرســـیت یـــاری گرنگی‌یەکەی لەکوێـــدایـــە ؟ لەوەلامدا ئەڵێین یاری گرنگی-

٢ ـ ماوەخۆش دەکـــات لە بەردەمی منـــاڵدا بـــۆ

یەکەی بۆمنالان لەم چوارخالەی خوارەوەدا دەردەکەوێت :

١ پێویستە بۆ گەشـــەی لەش‌و مێشك ..

ئەگەر تێبینی منالێـــك بکەین لەمانگی یەکەمی لەدایك-بوونی‌دا سەیر ئەکەین دەست‌و قاچی بەردەوام لەجوولەدایـەو هەوڵی ئەوە ئەدات یاری بـەو شتانە بکات کە لێوەی نزیکن. بەم جۆرە بەردەوام دەبێـــت تا قۆناغێکی تـــری ژیانـــی ئینجا بـــەرەو یاری‌کردن دەچێت بەشتی ناومال .. کورســـی .. یاری‌مندالانە .. واتـــــە جیهانی خۆی بەیاری‌کـــردن ئەدۆزێتەوە .. هەروەهـــا هەست‌و چاوو دەستی دەمی بەکارئەهێنێ پاشان شـــێوە فێرئەبێ دوایش ڕەنگ‌و ئینجا دەنگ ئەمانە هەمووی ئەبێتـــە هۆی پێگەیشتنی مێشکی‌پێش ئەوەی دەریان ببڕێت بـــە قسە ..

بەردەوام فێربوون .

یـــاری بـــە هـــەموو جۆرەکانیەوە .. منالێـــك بیکات یان چەند منالێك .. لە مالدا بێت یان لـە دەرەوە بێت ڕێگا لە بەردەمی منـالدا خۆش دەکات بۆ ئەوەی فێری دنیایی بێ لە توانای خۆی.. بۆ نموونە ئەگەر دلنیابین لـە منالێك کە توانای لێخوڕینـی پاسیکیلی هەیە یان ئەتوانـێ بچێتە سەرداریکی بەرز .. چی ئەبینین ؟ ئەبینیـن شارە-زاییەکی تەواوی پەیداکـردووە کە پێویستی بەتوانای تایبەتـی هەیە لە کاتی هەڵسان‌پێی‌دا.. خۆی بەتوانا ئەزانێ کە سەر-کەوتووەو دەسەلاتی هەیە ..

٣ ـ منال باوەڕی بەخـۆی پەیدا دەکات ..

ئەگەر واز لە منالێك بێنین‌و خۆی یاری بکات دەبینین لـــە گەل خۆی‌دا یـــاری دەکـــات بەوەی خۆی دەکات بەباوكـــی یان بە پزیشك‌یـــان بـــە مامۆستاکەی‌خۆی‌پرسیارلە خۆی دەکات وەلامیش دەدانـــەوە . ئەمە ئەوە ئە ئەیەنێ کە ئـــەو منالە باوەڕی بەخۆی هەیە .

٤ ـ منال خـوی فێرپەرشتی کومەلایەتی دەکـــات منـــال بەتایبـــەتی لەتەمـــەنی سێ ساڵی‌و چوارساڵی‌دا هەوڵ ئەدات بچێتە ناو خەلکەوە یاری بکات .. پاش چەند مانگێـــك ئەم ئاواتەی دێتەدی کە منـــاڵ فێری ئەوە ئەبێت چۆن لەگـــەل خەلکی‌دا هەڵسێت‌و دانیشێت‌و بە چ شێوەیەك پارێزگـــاری لەخۆی بکات .

ئەو چوار خاڵەی ســـەرەوە وا لە منال دەکات پێگەیشتنە-کەی تـــەواو بێـــت بـــۆ داهاتووشی . کە واتـــە بـــا ڕێگـــای منالەکانمان بـــدەین یاری بکەن .

لاوان وقوتابیان

لاوان و وەرزش

هەنگاوی باش

عبدالقادر خليل

بێگومان هەمـــــوو هەنگاوێك کـــە بەرزێت پەسندی هەمووڵایەکە لەهەمان کاتدا لاوانیش ئەرکی پاداشتی ئـــەو هەنگـــاوانە دەکەوێتە ســـەر شانیـــان بۆپێش‌خستنی باری لاوان‌و بایەخ پێدانیان جیگـــەی دەبێت مەشـــق بکـــەن‌و تێبکۆشن‌و فێربین تا بتوانن شەرەمەزارنەبن لەئاستی ئەو بایەخەی پیان دەدرێـت . ســـالانی رابوردو وەرزشکارێك بـــەدەگمەن تیپێکـــی بێگـــانەی دەدیت یان وازی لەگەڵ دەکرد . ئێستا کەبە دەیان تیپی پێش‌کەوتووی جیهانی دێنە عیراق لەهەمو جۆرێکی یاریەکاندا لاوەکانی عیراق وازیان لەگـــەڵ دەکەن وەسودی باشیان لێوە وەدەســـت دەهێنـــن وە جاروباریش بەسەر ئەو تیپە پێش‌کـــەوتوانـــەدا زاڵ دەبین‌وە ئەو مەرجە دەبینەوە .

لە یاریگەی (کشافە) دانیشتبوم بەتەنشت یەکێك لە لێپرسراوانی تیپێکی بیگانە لە یاری فوتبولدا دەزانـــن چی‌دەگوت ؟ بێ‌گەموزیاد هاواری دەکرد لاوانی عیـــراق جێگەی پەسندین بلیمەتن چاك پێش‌کەوتون هەرچەنـدە سەرنەکەوتون بەسەرماندا بەڵام جێگـــەی ترسن بـــۆ تیپەکەمان . هیچ کاتێك نەدەهات بەیادمـــــدا کـــە تیپی‌لاوانتان ئابـــەم جـــۆرە پێش‌کەوتوبێت .

منیش بـــەدڵ پیرۆز بایتان لێ‌دەکەم .

ئەی خوێندەواری خوشەویست هـــەنگاوێکی چاکـــە لەناو جیهانی پێش‌کەوتودا . لاوانمان ناویان درەوشـا-وەبێت داواکارم کە لاوەکانمان زیاتر بایەخ بدەن بەمەشق کردن نەك تەنها هەر لەتوپی پێدا هەنگاوی باش‌بنێـن بۆ پێشەوە بەلکو لەیاری‌یەکانی تریشدا هەنگاوی چـــاك بنێن بۆپێشەوە تا ناوی کۆمارەکەمان‌و لاوانمـــان بـــە جیهانی پێش‌کەوتو بناسێنن .

بروانە : ل ـ١١ـ

ئایا بیـــلیە لەبۆڕبۆڕیـــنی کاسی جیهاندا بەشداردەبێت ؟

یەکێتی‌ی فوتبۆلی بەرازیل داوای لە بیلیە کردوە ، کـــە ئەگەر هاوینی ئاینـــدە کاری لەگـــەڵ یانەی کۆزمۆســـی ئەمەریکایدا تـــەواوبو ، وەك ڕاوێژکـــەرێکی هونەری لـــە تیپی‌ی نەتەوەیی بـــەرازیل‌دا کاربکات .

ئەدەنگ زۆر بلاوە کـــە زۆر لە بیلیەبکرێت بۆ ئەوەی لـە تیپی‌ی بەرازیلدا یاری‌بکات بە تایبەتی ئەگەر قوناغەکـــانی گەیشتنە یاری کۆتایی‌بێ ..

زۆر لەشارەزاو ڕەخنەگرانی مەیدانی وەرزش لەسەر ئـەو باوەڕەن کـــە بەرازیل یـــا ئەرجەنتین کاسی تۆپی پێی جیهان وەردەگرێت ..

چۆن هەزاران لاو لە تەمەنی سی‌ی ساڵی داپیر بوون ؟

لاوەکانی ناوچەیەکی لادێی هەرێمی مشیگان لە ئەمەریکا کوتوپڕ سیمای پیریان پێـــوە دەرکەوت‌و ئـــەم ڕوودراوە ، جێگای سەرسوورمان‌و دۆش دامانی خەلکی‌بوو ، چونکە دەبێ زانینی هۆی سەرەتایی کارە-ساتێکی گەورە قەوما ، کاتـــێ دەرکەوت ، ئەو لاوانـــەی سیمای پیری‌یەتیان پێـــوە دەرکەوتوە ، تەمەنیان لە سی ساڵ تێنەپەڕیوە ، سەرەڕای ئەوەی توشـــی لەرێ‌و لەبیـر چوونەوەو سەرئێشەو ئازاری گورجیەلەو هیلاك بوون هاتن ، بەبێ ئەوەی ئەرك‌و کـــارێکی واشیان کردبێ ، بێتە هۆی ئەم دیاردەیە .

بەڵام ، تەنیا لە سەرەتاوە ، ئەم کارەساتەشایانی ســـەر-سووڕمان‌و دۆش دامـــــانی خەلك‌بوو ، چونکە دوای ئەوەی کاربەدەستان زانیـــان ، مالاتی ئەو ناوچەیە، قڕیان تێ‌کەوتوەو ڕۆژی دەیانیـــان لێ ئـــەمرێ ، لێپرسراوی هەرێمی مێشیگان دەستەیەك پزیشکی شارەزای نارد بۆ ناوچەکە تائەم کارەساتە بکولنەوەو بەرلەوەی بەشوێنە-کانی‌تردا بلاوبێتەوە گـــەمارۆی بدەن .

١٠٢٩ کەس لەوانـــــەی دیاردەی پیری‌یەتیان پێـــوە دەرکەوتوە ، خرانەژێر ئاقـــی کردنەوە ، پزیشکەکان بۆیـــان ڕوون بووەوە ، ئەو کەســـانە ، بێجگە لە توش‌بوونی پیـــری بەزووی‌و لە ناوەختـــا ، زۆر نەخۆشی تریشیان پێوە دیارە، کە هۆیەکانی ئەگەڕینەوە بـۆ هەڵەی کاربەدەستان لەگۆڕینی خواردنی مالاتەکانی ئـــەو ناوچەیە ، کـــە مـاددەی ئوکســـیدی مەگنیسۆمیان لـــە خۆراکی ئاژەلەکانا گوڕیوە بە ماددەیەکی تـر (ب.ب.ب)ی ئەڵێن‌و ئەم ماددەیە شـــتی سەیری وای تیایە بۆتە هـۆی نەخۆشخستنی مالاتەکان‌و لـە ڕێگای خواردنی گۆشت‌وشیری ئەم مالاتانەشەوە خەلکەکـــە توش بوون .

لە بەرئەوە بێ چەندو چون نزیکەی (٣٠) هەزار ســـەر مالات لە ناوبراو ئابلوقـــەی تەندروستی خرایە سەر (٥٠٠) کێلگەی کشتوکاڵی ناوچەکە ،

بروانە : ل ١١

ڕاهێنان ویاسا گشتی یەکانی « بازی درێژ »

یاسای ئشتی :

لە یاسا ئشتی یەکانی ئـەم یاری‌یە .

● ئەگەر دوو تیپ بەشداری ئەم یاری‌یە بکەن یاری زانـــی هەردوولا بۆیان هەیە (٤) جار خۆیان هەڵبدەن وە باشترینـی ئەو هەوڵدانەی بۆ تۆمارئـــەـ-کرێت .

● ئەگەر لە دوو تیپ زیاتر بەشـــداری ئەم یاری‌یە بکەن یاری‌زانی ئەو تیپانە بۆیـــــان هەیە (٣) جار خۆیان هەڵبدەن وە باشترینی ئەو هەوڵدانـــەی بۆ تۆمارئەکرێت .

● گشت کات یاری زانـــی بەشداربووی کۆتایی یەکێکێن زیاترە لەژمارەی ئەو خەلاتانەی بۆیان تەرخـــان کـــراوە وەك‌و ئەوەی ئەگەر ژمارەی خەلاتەکان (٥)بێ ئەبێـت (٦) یـــاری‌زان بمێننەوە .

● ئەگەر یاری‌زانێك لـــە بازدانەکەی یەکەمی باش بوو وە لـــە جارەکانی تردا سەرکە-وتنی بەدەست‌نەهێنـــا ئـــەوا بازەکەی یەکـــەمـــی بـــۆ تۆمارئەکرێت .

● ئەگەر یاری‌زان لەکاتـــی هەستانەوەی‌دا پێی یان هـــەر شوێنێکی تری بـــەر ئێـــواری چالەکە بکەوێت ئەو هەولـــەی بەسەرکەتوو دانانرێت .

● بۆ پێوانی ئەو ماوەیـــەی یاری‌زانی (بازدەر) ئەیبڕێـــت بە ئاسۆیی ئەپێورێت لـــە (شوێنی خۆهەلدانەوە) تا ئەو شوێنەی لـــە چالەکـــەدا لێی کەوتۆتەوە .

بنچینە ئشتی‌یەکانی :

● یاری زان لەکاتێـــکدا سەرکەوتن بەدەست‌دەهێنێـــت ئەگەر دوورترین ماوە ببڕێـــت لەگەڵ بەکارهێنانی تەکتیـــکی (هونەری) .

● ڕاکردنی ئاسایەکـــەی یارمەتی ئەوەئەدات کە زیاتـــر باز بدات بەمەرجێ یاری زان جولاندنەوەی پێشەوەی بگۆڕێ بۆ جولانەوەیەکی بەرزتـــر وا هەست بکات کە بازئەدات لـە هێلێ هەستانەوە بە شێوەیەکی ئاسۆیی .

● بازدانیش ئەوەنیـــــە تەنها ڕاکردن‌بێ لەم هێلـــەوە بەلکو باوەڕ دەکاتـــە ســـەر هێزو تێکۆشان‌و خێـــرایی ، ئەگـــەر یـــاری‌زان مـــاوەی ڕاکردنەکەی ڕێك نەخســـتبوو

مەحاڵە بازدانەکەی سەرکـە-وتوبێ .

● پێویستە لەسەریاری‌زان لـــە قاچی چەپی یـــەوە هەڵسێ وانە ئەژنۆی ڕاستـــی ببات بەرەوپێشەوە وە دەستـــی چەپی بەرزکاتەوە ئەگەر لـــە قاچی چەپی‌یەوە هەڵسابـــوو ، ئەم جولاندنەوەی دەست‌و قاچە دوو جـــوڵانـــدەنـــەوەی پێچەوانەن گشت‌کات .

● وە یاری‌زان پێویســـتە لەکاتی کەوتنەوەی‌دا هـــەردوو دەستی‌و هەردوو قاچی بـەرەو پێشەوە بەرزێت بەمە ٣٠سم زیاد هەڵئەبڕێ لە کاتی خۆهەلدا-نەکەیدا ..

ڕاهێنان : ـ

١ ـ یاری‌زانی (بازدان) پێویستە خۆیی ڕابهێنێ بـــۆ ڕاکردنی ماوەیەکی زۆر .

١ ـ پێویستە ماسولکەکانی (سکی) بەهێز بکات‌و پشـتی بچەمێنێتەوە هەوڵ‌بدات بـــۆ بەرزکردنەوەی لەش‌و نزم‌کر-دنەوەی .

٣ ـ هـەموو ڕۆژێك مـاوەی (نیو) سەعات فورسـایـــی بەرزبکاتەوە .

٤ ـ وەلەسەر یەك قـــاچ بووەستێ بە تایبەتـــی ئـــەو قاچەی کە لەکاتـــی بازدانـــدا پێ‌هەڵئەستێ وە جولاندنـــەو-ەیەکی پێچەوانە بـــەدەست بەکاربهێنێت .

٥ ـ خۆڕاهێنان لەســـەر شێوەی (بازدان)و پەیـــڕەوی-کردنی بنچینەکانی ئەم یاری‌یە.

وێنە

- بۆیاخچیەك -

تەمەنی لە (٦٠) ساڵ بەرەوژوورتر ...، هەردوو قاچی چەوێربوون، باڵابەرزو کەڵەگەت، کەمەرتێكڤوباو، لە رۆیشتنا بەم لاولادا لارەلارەی‌بوو ...

سەرم سوڕمابو کە چۆن بەو پێلیکانانەی باڵەخانەکەدا سەرئەکەوێ‌و بەبەر فەرمانبەرانی سێ دالیرەدا ئەگەڕێ، بەسەرێکی رووتاوەوە کە کلێتەیەکی بەسەرا کردبو وە بەدەم‌وچاوێکی پرچرچ‌و لۆچیشەوەکە لووتێکی کەوانەیی لە ناوەندابوو، هاواری ئەکرد ... بۆیاخ ... بۆیاخ ... جارێك داوام لێ‌کرد پێڵاوەکەم بۆ بۆیاخ‌بکات، گوێم نەدایە ئەو نەریتەی تەنها پیاوان خوویان پێوەگرتووە کە لە شوێنی گشتی‌و تایبەتی پێڵاوەکانیان بۆیاخ ئەکەن، بەراستی‌ی لەمەشا نیازێکم هەبوو، ویستم بجمە ناخی هەست‌و دەروونی‌یەوە، بۆیاخچیەکە لەسەر کورسی‌یە بچکۆلانەکەی کە هەمیشە لەگەڵ سنووقە بۆیاخەکەی‌دا ئەیگێڕا دانیشت‌و لەسەرخۆ دەستی‌کرد بە پاك‌کردنەوەی پێڵاوەکە کە بە جارێ لەقوڕ هەڵکێشرابو، منیش بێ‌ئەوەی پێی بزانێ بەدزی‌یەوە سەرنجم ئەدا.

کاتێك لێ‌بۆوە دووقات پارەی بۆیاخەکەم‌دایە لەگەڵ پارچەیەك کێکیش کە بەیانی‌ی لەگەڵ خۆم‌اهێنابووم، زۆر دڵی پێ‌خۆش‌بووو دەستی‌کرد بە سوپاس‌کردن‌و رێزلێنانم، لێم پرسی:

مامەکە چەند منداڵت هەیە؟

کچم دەمناتم هەیەو هەموو-شیان سەروپێچکەن. بەڕاستی وەڵامەکەی تەزاندمی، بەڵام نەم‌هێشت دەرکم پێ‌بکاو ووتم خوابیان‌هێڵی‌و بە دایك‌وباوك گەورەبین‌و لە بەریان بحەسێنەوە، بۆیاخچیەکە بەماتی‌یەکەوە سەیری کردم‌و ووتی:

بەخوا کچم کەس یارمەتی کەس نادات، کورەگەورەکەم فەرمانبەریشە کەچی هێشتا دەست لەمن‌یان ئەکاتەوە، لەگەڵ ئەو هەموو دەست کورتیەشم‌دا هێشتا خوا هەر منالم بۆ سەریەك ئەخات، بەسەریا هاتم‌و دڵم‌دایەوە ... ووتم ئەمە راستی‌یەکە زانست چەسپاندویەتی کە ئامرازی زاوزێ‌کردنی هەژار لە هی دەوڵەمەند چالاکترە، لەبەرئەوە ئەبینیت زووربەی دەوڵەمەندەکان لەبەر بێ‌منالی دڵتەنگ‌و ماتن، پارەوپوولێکی زۆریش بەومەبەسە لێرەولەوێ لەبەرد ئەدەن.

بۆیاخچیەکە ماوەیەك چووە خەیاڵێکی قووڵەوە، لە پاشانا ناوی دایە کورسی‌و سنووقەکەی‌و ووتی: ئیتر ئەوەیە حاڵی‌هەژار ... ئەگەر خوا خۆشی‌ویستبایە بۆ خەزێنەی خۆی ئەبردەوە قسەکانی زۆر کاریان تێکردم، خۆم بۆ نەگیراو پێم‌ووت:

مادەکێیان خوا هەموو کەسێکی خۆش ئەوێت ... ئیتر هەژار بێت یا دەوڵەمەند ... هیچ مەرجیش‌نی‌یە مردن پاداشیان بێت .. ئینجا ماڵئاوایی لێ‌کردم‌و ووتی کچم ماڵئاوابیت.. هیوادارم خوای مەزن تەمەنت درێژکات‌و لە هەموو بەڵایەك بتپارێزێت.

- بدریە ... -

بەڕێوەبەرێتی پەروەردەی سلێمانی‌و پرۆژەی دابەش کردنی خواردەمەنی بەسەر قوتابیاندا

بە سەردانێکم لە بەڕێوە بەرێتی پەروەردەی سلێمانی هەزار ئاوات‌و خۆزگەم‌خواست کە ئێستا قووتابی‌یەکی پۆلی یەکەمی سەرەتایی بوومایە .. ئەوەی ئەمڕۆ بە چاوی خۆم بینیم، ئەوسا کە قوتابی بووم بە خەویش نەمبینی‌بوو تومەز ئێستا باوی ئەوە نەماوە فرۆشیارە دەستگێڕەکان بە باوەشێ خواردن‌و کۆڵێ مێش‌و مەگەزەوە خۆیان بکەن بە قوتابخانەکاندا .. ئێستا بەڕێوە بەرێتی پەروەردەی‌شار ئەرك‌و سەرپەرشتی ئەم کارە ئەکات ... بۆ ئەوەی ئەم مەبەستە زیاتر روون بکەمەوە چاوم بە بەرێز کاك محمد بیرۆز روستم بەڕێوە بەری پەروەردەی سلێمانی کەوت‌و ئەویش بە دڵفراوانیەوە وەڵامی پرسیارەکانمی دایەوە و ئەم رێپۆرتاجە خێرایەی لێ رسکا:

پ: ژمارەی ئەو قوتابیانەی کە خواردنیان ئەدرێتێ لەگەڵ ژمارەی قوتابخانەکان چەندن؟

وەڵام: ژمارەی قوتابی‌یەکان لەپارێزگای سلێمانیدا نزیکەی (١٥٠٠٠) قوتابی کوڕو کچ‌و ژمارەی‌قوتابخانەکانیش (١٠٠) قوتابخانەن لەمانە ئەیان باخچەی ساوایان‌و هەمویان لەدەرەوەی شاری سلێمانین جگە لە چواریان کە لە ناو شاری سلێمانین ... ئەو قوتابخانانەش کە خواردنیان ئەدرێتێ ئەمانەیە: بیارە، خورماڵ، چوارتا، برزنجە، قەرەداغ، عەربەت، سید صادق، سیروان، دوکان، سورداش، کەلار، پێباز، بازیان، چەمچەماڵ‌و سەرچنار و بەکرە جۆ ...

پ: باشەی ئەو خواردنانەی کە بە قوتابی‌یەکان ئەدرێ چین؟

وەڵام: خواردنەکان بریتین لەمانەی خوارەوە:

١ - هەموو رۆژێك نانێك یان سەمونێك.

٢ - هەفتەی دوو رۆژ هێلکەیان ئەدرێتێ هەر قوتابی‌یەك یەك هێلکە.

٣ - هەفتەی دوو رۆژ پەنیریان ئەدرێتێ‌و هەر قوتابی‌یەك پارچەیەکی سێ گۆشە.

٤ - هەفتەی چوار رۆژ شیریان ئەدرێتێ‌و بۆ (١٠) قوتابی‌یەك قوتوو شیری نەستەلە.

٥ - هەفتەی دوو جار مرەبا، یان خورما.

٦ - هەفتەی دوو جار میوە ئەگەر هەبێت.

پ: لە خوێندنی ئەمساڵدا تێکڕا ژمارەی ئەو خواردنانەی کە دراوە بە قوتابیان چەندن؟

وەڵام:

آ - هەموو رۆژێك نزیکەی ١٥٠٠٠ سەمون یان نان.

ب: لەم ماوەیەدا:

(٤٣٨٠٧) قوتو شیری نەستەلە.

(٨٣٣٢٨) پارچە خورما.

(١٨٢٧٨٤) پارچە پەنیری سێ گۆشە.

(١٨٠٠٠٠) هێلکە.

(١٠٨٠٠٠) مرەبای پرتەقاڵ‌و قەیسی.

(١٤٦٤٠) پرتەقاڵ.

پ: بەرای تۆ سوودی ئەم پرۆژەی خواردنە لەچی‌دایە؟

وەڵام: سوودەکەی بریتی‌یە لە:

١ - قوتابی‌یەکان بەرێکوپێکی دێن بۆ قوتابخانەو خۆدزینەوەیان زۆر کەم بوەتەوە، وە ئەتوانم بڵێم هەر نەماوە بە تایبەتی لەو قوتابخانانەدا کە ئەم پرۆژەیە ئەیگرێتەوە.

٢ - قوتابی فێری دان بەخۆدا گرتن‌و گوێ رایەڵی‌و پاکوو تەمیزی‌و رێکوپێکی ئەکات.

٣ - ئەو جیاوازیە چینایەتیە نامێنێت چونکە قوتابی‌یە هەژارەکان وەك دەوڵەمەندەکان یەك خواردن ئەخۆن‌و لە یەك جێگادا ئەیاندرێتێ.

٤ - پلەی زانیاریان بەرز بوەتەوەو نەخۆشی بنەڕەت بوە لە ناویانا.

پ: ئەی کۆسپەکان ..؟

وەڵام: بەراستی ئەو کۆسپانەی کە پەیوەندی بە پرۆژەکەمان بریتی‌یە لە:

١ - ناردنی خواردن بۆ قوتابخانەکان: چونکە هەموویان لەدەرەوەی شارن‌و هەندێکیان رێگاو بانی باشی بۆ ناچێت بە تایبەتی لە کاتی باران‌و بەفرا کە ئەبێتە هۆی رێگا گرتن‌و هۆی لە ناو چوونی بڕێك لەو خواردنانە.

٢ - هۆی گواستنەوەمان زۆر کەمە.

٣ - ئەو قوتابخانانەی کە خواردنیان ئەدرێتێ گەنجینەی تایبەتیان نیەو ژووری تایبەتیان نیە بۆ دروست‌کردنی خواردەمەنی.

٤ - هەندێ لە قوتابخانەکان ئاوی پاکیان نیە بۆ کوڵاندنەوەی شیرەکەو پاك کردنەوەی قاپ‌و قاپچاخەکان.

٥ - زۆر بەگران سەمونمان چنگ ئەکەوێت .. ئەو قوتابخانانەش کە ئەم پرۆژەیە ئەیگرێتەوە سەمون خانە، یان نانەوا خانەیان لە نزیکەوە نی‌یە.

● دوای ئەم دەمەتەقێیە بەرەو باخچەی ساوایانی سلێمانی‌و کاك نوری احمد کەوتمە رێ ..

باخچەی ساوایانی سلێمانی دوای ئەم دەمەتەقێیە بەرەو کاك نوری احمد کەوتەرێ. ئەوەی سەرنجی راکێشام پاك‌و تەمیزی قوتابخانەکەیان بوو سەرباری ئەمەش بە تەنگەوە هاتنی بەڕێوەبەرەکەی خوشکە (ماکروهی کسپر)و هەموو خوشکانی تر کە تێکڕا کارێکی وەهایان ئەواند ئەو ساوایانە وایان هەست ئەکرد کە دایکی خۆیان خۆراکیان ئەکەن بەدەمەوە.

لەوێشەوە سەرێکمان دا لە قوتابخانەکانی سەرچنار کە ئەوانیش بەو پەری چالاکی‌یەوە بەتەنگی ئەم پرۆژەیەوە هاتوون

فریا عبداللە

پ. هاوکاری لەسلێمانی

قەڵادزێ گوریەی باوەشی پشدەر

- محمد رەنجاو -

لە دەشتێکی پان‌و بەرینی ناوچەی پشدەری بەپیتا لە ناوەندی چەند زنجیرە چیایەکی سەرسەختی وەکو ئاسۆس‌و کێوەرەش‌و سەرچیای رەش‌ەوە دەست لەملانێی زێی بچوکی سەرووی ناودارا شارێکی خنجیلانەو خۆش بەهەشتێکی رازاوەی سەرزەوی نیشتمانە خۆشەویستەکەمان هەڵبەندی بۆن رەحمەدی داردشمانە .. قەڵادزێی بووك بووکی سەرو بووکەی هەرودرێژی بەجلێکی ئاڵۆوالای بووکێنیەوە دەوری دراز خێوەوە سەتانی بە ئارای بووکێنی فریشتەی سپیەوە - بەهاران بە رەنگی وەنەوشەو - حاجیلە و کولەی سەوزو سوور .. پایزان بە خەزانی دەردی کەڵا وەریوەکانی خەزانی ماڵان‌وهاوینان بەرەنگی شینایی دراوە توتن‌و وە بەرهەمە شامی‌و سەوزی دەوەنە سەوزەکانی لاپاڵی چیاکان

ناوەکەی .. بۆ؟

قەڵادزێ کورت کراوەی وشەی قەڵات دوو زێیە کە بەمەش لەوەوە هاتوە کە لە بەشی باکوری شارەکە قەڵایێکی کۆنی گەورەی دەست کردی ناودار کە وەك ئێستا ئەیبینی رازاوە رووی ناوەزێی ئەستێرەکانی ئاسمان ملی‌نەداو دوو رووباری بچوکیش لە شارەکەیان کردوە بەسێ گەڕەکی بوونەتە لاولاوێك‌و خۆیان لە باڵای چناری قەڵاکە ئاڵاندوە .. هەرپێیەشە تا ئێستاش زووربەی دانیشتوانی بەتایبەتی خەڵکی گوندەکانی دەوروبەری هەر بە قەڵات دوزێی ناودەبەن وە زۆر رەنی کەهەیە دەربارەی ناوەکە بەڵام ئەمەیان گەوهەری هەموویانە.

ئەم ساڵانەی دوایی‌دا شارەکە گۆرانێکی مەزنی بەخۆیەوە بینی لەهەمو رووێکی شارستانیەوە لە ناو شارا زیاتر لە دە قوتابخانەی سەرەتایی‌و دوو قوتابخانەی ناوەندی‌و یەکێکی ئامادەیی‌و چەند مەڵبەندێکی نەهێشتنی نەخوێندەواری بۆ ژن‌و پیاوان باخچەی منالان تێدایە وە سێ کتێبخانەی تێدایە جگە لە کتێبخانەی گشتی شار وە بەم زووانەش لقێکی ئوورزدی باکی تێدا دەکرێتەوە وە چەندەها مەیرانگایەکی قشەنگ چوار دەوری شارەکەیان گرتووە کە بەهاران خەڵکی شار پۆل پۆل کوڕو کچ بەجلی رەنگاو رەنگ‌و رانك‌و چۆغەوە رووی تێدەکەن تا ئێوارە بە ئاهەنگ‌و رەشبەڵەك‌و هەراو هۆریە وە دێی بەناوبانگ.

دەوروبەری شارەکە بە میوەو تەرەکار ناوبانگێکی دەرکردوە بەتایبەتی تەماتە .. وە ناوچەکە خاوەن تەماتەیەکی زۆرە زیاد لە پێویستی دانیشتوان وە تەماتەی هەڵشێ ناوبانگی چاکی هەیە وە لەم ساڵانەی دوایدا بڕیار درا کە پرۆژەیەك بۆ دروست کردنی کارگەیەك بۆ دروست کردنی دۆشاوی تەماتەی تیا دابمەزرێنرێ.

لەگەڵ هونەرمەندێك

لە شارێکی جوانی ناوچەی تۆتۆنومی. شاری سەرچاوەو تافگەو دۆڵ‌و ئەشکەوت‌و روبار ... شاری دارستان‌و کەژو گوڵاڵەو بەیبون. چەندان هونەرمەندو شاعیرو نووسەر هەڵئەکەون. بۆیە هونەرمەندیش دڵسۆزی خۆی بەرانبەر بەم جوانیە دەرئەبڕێ‌و ئەیکات بەسەرچاوەی تابلۆکانی. ئەو هونەرمەندەی کە ئەمەوێ پێتان بناسێنم قوتابیێکی کولێژی یاساو رامیاری (قانون‌و سیاسە)ی زانکۆی بەغدایە. ناوی (حەسەن رەمەزان)ەو لە نەورۆزی ساڵی (١٩٥١ ز) لە شاری رەواندوز لە دایك بووە. لەسەر بەردو لەژێر سێبەری دار بەڕوو چاوی بەجوانی سروشت‌و نازی دیمەنە دڵرفێنەکان هەڵێناوە. نازانم بڵێم کاکی ناوبراو شاعیرە یان خۆش نووس‌و نیگارکێش. تەنیا خۆشەویستی جوانی لە ناو شادەمارەکان داجێگیر بووەو لەناو کاسەی دیمەنیشدا ئەتوێنێتەوەو ئەتاێنێتەوە.

پرسیار: کاکی هونەرمەند، ئەشێ بزانین کە ئارەزووی هونەری نیگارکێشانت ئەگەڕێتەوە چ سەردەمێك؟

وەڵام: ئەتوانم بڵێم هەوێنی ئەو ئارەزووەم لە سەردەمی منالیەوە لەگەڵ خوێن‌دا تێکەڵاو بووە. لەو کاتەی کە ئەندێشەو سەرنجم وەك کەوێکی قەفەس نەدیو بەسەر کەژو کیودا هەڵئەگەڕان‌و بە باڵە فڕە پانتایی دەشتێکی رازاوەیان ئەبڕی‌و زۆر بە ئەسپایی لەبەردەمما ئەنیشتنەوە

پ: بۆ رێبازی هونەریت، کام قوتابخانەت هەڵبژاردوە؟

و: بۆ ئەوەی تابلۆکانم بەهەموو زمانێك بخوێندرێنەوەو لە دیلی بەدووربن، گیرۆدەی هیچ رێبازێك نیم، تەنیا ئەتوانم بڵێم تا کە قوتابخانەم سروشتی نیشتمانەو. مامۆستای دڵسۆزم .. سەرنج وهەستیەو تابلۆکانم .. بڕوانامەمن.

پ: بەردەوام بوونت لە هونەری نیگارکێشان ئەوە ئەگەیێنێ کە هاندەرێکت هەبووە.

و: ئەوینم بۆ جوانی سروشت بە هێزترین هاندەرم بووە.

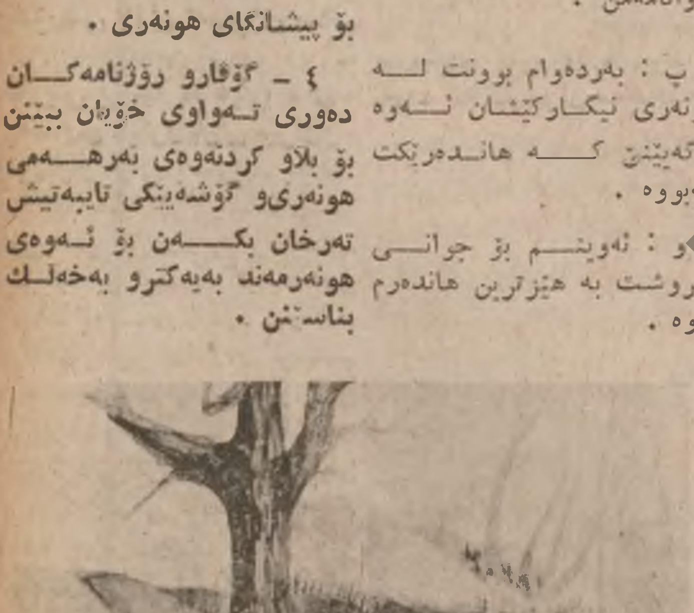

پ: باشە، بەڕای تۆ ئەبێ ئێستا خاوەن چەند تابلۆیت؟ هونەرمەند چۆن بێت؟

و: هونەرمەند کەلێنێکی گەورە لە کۆمەڵ پڕ دەکاتەوە. بۆیە ئەبێ بەشداریەکی کارێگەرانەی لە دارشتنی کۆلەکەی هونەری سەردەمی خوی‌دا هەبێ‌و تابلۆکانی سەنگی تەرازووی دونیێی هونەرو ئەمرۆی خۆی‌و بەیانی پێش‌کەوتن هەڵسەنگێنێ.

پ: چالاکیت چی‌بووە؟ و

و: لەچەند پێشانگایێکی قوتابخانە بەشداریم کردوەو لە ساڵی رابردوو لە پێشانگای (قطری) لە بەغدا بەشداریم کردو مەدالیای وەزارەتی پەروەردەو دیاری بەڕێوەبەرایەتی پەروەردەی پارێزگای ئەتبارم وەرگرت‌و ئێستا زیاتر لە (٨٠) هەشتا تابلۆم هەیە.

پ: دەتوانیت جوانترین تابلۆت دەست نیشان کەیت؟

و: جوانترین تابلۆم (شوان‌وڕاز، رێبواری لادێ، بەڕو، بەفراو، گێژەنە، ماجی

جوانی، شیرین، خۆرئاوا، گۆزەی سەرشانی).

دوا ووشەت ...

بۆ پێشکەوتنی هونەری نیگارکێشان بەپێویستی ئەزانم کە:

١ - هونەرمەند بتوانێ بەهرەکەی بپارێزێ‌و تووشی ئاوەتە نەبێ.

٢ - ئاسۆی هەست دەربڕین بەربەرەڵلابێت.

٣ - هاندان‌و یارمەتی‌دان بۆ پیشانگای هونەری.

٤ - گۆڤارو رۆژنامەکان دەوری تەواوی خۆیان ببینن بۆ بڵاو کردنەوەی بەرهەمی هونەری‌و گۆشەیێکی تایبەتیش تەرخان بکەن بۆ ئەوەی هونەرمەند بەیەکترو بەخەڵك بناسێنن.

٥ - دابین‌کردنی پێویستی‌و بایەخ‌دان بەوانەی بەهرە لەژێر پەرەموچەکانیاندا ئەدرەوشێنەوە.

٦ - یارمەتی‌دان بۆ چاپ کردنی‌تابلۆکان‌و بڵاوکردنەوەیان ئیتر سوپاسی هونەرمەند دەکەین‌و بە ئاواتی سەرکەوتنی گشت هونەرمەندانین.

ئامادەکردنی

نزار خەیلانی

Institut kurde de Paris

مامۆستا ئەحمەد نەقشبەندی بۆ هاوکاری ئەدوێ

بەبۆنەی بیرەوەری حەوتەم ساڵەی دەرچونی بەیاننامە مێژوویەکەی ١١ی مارتەوەو .. بیرەوەری سێ ساڵەی دامەزراندنی ئۆتۆنۆمی ناوچەی کوردستانەوە ، رۆژنامەی هاوکاری ئەم ووتارەی لە مامۆستا احمد نەقشبەندی سەرۆکی ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی وەرگرت :

بەیاننامەی ١١ی مارتی مێژوویی بەنیسبەت حکومەتی شۆرشی ١٧ی تەموزەوە شتێکی کتوپڕ نەبوو .. چونکە هەر لە سەرەتای شۆڕشی ١٧ی تەموزەوە راهاتووین بەوەی دەست کەوت لەدوای دەست کەوتمان بۆ بێتەدی بەگوێرەی دێخی پێش بەیاننامەی ١١ی مارت شتێکی ئاسایی بوو ئەم بەیاننامەیە دەربچێت پاشی دراسەتێک و لێکۆڵینەوەیەکی زۆر بۆ چارەسەرکردنی کێشەی میللەتی کورد بە جۆرێکی ئاسایشانەو دیموکراتیانە هەروەها کێشەی میللەتی کوردلەپێش شۆرشیش هەر هەبو ، بەلام لە توانای حکومەتەکانی پێشوو نەبوو چارەسەری بکەن بەلکو ئاڵۆز تریان ئەکرد لەجیاتی چارەسەرکردنی ترنگی بەیاننامەی ١١ی مارت لەوەدا بوو کەوا هەنگاوی یەکەم بوو بۆ دەرچوونی یاسای ئۆتۆنۆمی کوردستان‌و جێبەجێ کردنی ئەو یاسایە .. ئەوەش هەر لەسەرەتاوە لەکاتی دەرچوونی بەیاننامەی ١١ی مارت بەندەکانی مافەکانی میللەتی کوردیان تیادا ئاشکرا بوو کە یاسای ئۆتۆنۆمی یەکێک بوو لەوانە هەروەها لەگەڵ بەندەکانی ١١ی مارت ئەوەبوو زمانی کوردی کرد بەزمانی فەرمی بوون .. دوایی بەوشێوە هێناو پرایەتی کوردو عەرەبی پتەوتر کرد .. بوە هۆی لەوەی کەوا پێکەوە بۆ پێش کەوتنی عیراق هەوڵ بدەن‌و لە پاشماوەی رۆژانی رابردوو خویان رزگار بکەن .

وەسەبارەت بە هێنانەدی ئەرکەکانی ئەنجومەن کاک (ئەحمەد عبدالقادر) فەرمووی:

ئەنجومەنی یاسادانان لەگەڵ ئەنجومەنی تەنفیزی لە نەبوەوە دروست کران بەلام لەگەڵ ئەم ماوە کورتەی کە ئەنجومەنی یاسادانان بەسەری چووە ئەتوانین بلێین ئارادەیێکی زۆر سەرکەوتووە لەبەجێ هێنانی ئەرکەکانی .. لێپرسراوانی ئەنجومەن هەریەکە لە لێپرسراوێتی خۆی بەتەواوەتی بەجێ ئەهێنن . لەگەڵ ئەوەی ئەرکەکانی ئەنجومەنی یاسادانان بە یاسا دانان‌د یاری‌کراوە وە لەسەر رژێمێکی دیاری‌کراو ئەڕوات بەلام هەرپێشنیارێکی ئەمانەتە گشتی‌یەکان دوای ئەوەی ووتوێژی لەسەر ئەکرێت لە ئەنجومەنی یاسادانان ئەگەر موافقەی زۆربەی لەسەر کرا ئەوە رێگای خۆی بۆ جێبەجێ کردن ئەگرێت .

نەخشەی کشتوکاڵ لەپارێزگای دهۆک دا

لەگفتوگۆیەکی رۆژنامەی گەریدا ، دەربارەی نەخشەی ساڵانەی کشتوکاڵی پارێزگای دهۆك ، سەرۆکی ناوچەی کشتوکاڵی پارێزگاکە ووتی :

((لەودوو وەرزەی دواییەدانەخشەکە سەبارەت بەچاندنی پانتایی‌یەکی زۆری زەوی‌یە کشتوکاڵیەکان بەبەروبوومی گەنم‌و جۆو بەروبوومی‌تری کێڵگەیی کە لە - ١٧٠ - هەزار دۆنم زیاتربوو چالاکی‌یەکی بەرفراوانی نواند)) .

هەروەها ووتی :

« ناوچەی ئۆتۆنۆمی‌و پارێزگای دهۆکیش کەلەو ناوچەیەدا ئەو چالاکی‌یە کشتوکاڵی‌یە ، بەخۆیەوە ئەبینێ ، دوای ئەوەی سەرکردایەتی سیاسی حیزب‌و شۆڕش ، یاسای ژمارە (٩٠)ی ساڵی ١٩٧٥ی دەرکرد کە بەهۆی ئەو یاسایەوە شۆڕش توانی بەتەواوی رواڵەتی دەرەبەگایەتی‌ی لە ناوچەکەدا لابەرێ‌و زەوی بەسەرجوتیاراندا دابەش‌بکات » .

دەربارەی چاندنی گەنم‌و جۆو تەماتە لەناوچەکەدا بەرێز سەرۆکی ناوچەی کشتوکاڵی لەدهۆك ووتی :

((نەخشەکە لە هەردوو وەرزی هاوینی‌رابووردووو زستانی‌ئیستادا بریتی‌بوو لە چاندنی پانتایی (١٣٠) هەزار دۆنم بەبەروبوومی گەنم‌وجۆو تەماتە کە ئەوەی‌دوایی‌یان لە پێش گەنم‌و جۆوەیەو لەماوەی پێشوودا زیاتر لە ((٢٠٠)) هەزار تەنی لێ‌ڕزاوەتە بازاڕەوە)) .

دەربارەی ڕواندنی میوەو ناردنە بازاڕیەوە ووتی :

« بەپێی نەخشەی ناوبراو پانتایی‌یەکی زۆری زەوی‌کراوە بەباخ‌و بێستان ، (٢٥٠) دۆنم لەناوچەی سەرسەنگ‌و (٥٠٠) دۆنم لەناوچەی برواری‌باڵا بەمیوەهات روێنراوە ، کە ئەمەش قۆناغی‌یەکەمی ئەو نەخشەیەیە کەبریتی‌یە لە رواندنی (٧) حەوت هەزار دۆنم زەوی لەناوچە جیاجیاکانی پارێزگاکەدا بەمیوەهات . هەروەها پانتایی (٤٠٠) دۆنم زەویش لەقەزای زاخۆ بۆ بەرهەم‌هێنانی نەمام ، و بەرەسەن‌کردنی میوە تەرخان کراوە ، سەرەڕای ئەوەی کە (٢٦١) هەزار نەمامی سێو هەرمێ‌و قۆخ‌و قەیسی‌ی‌بەسەر جووتیارانی ناوچەکەدا دابەش کراوە » .

سەرۆکی ناوچەکە دەربارەی دارستانەکانی پارێزگاکەش دواو ووتی : « نەخشەی کشتوکاڵی‌یەکە پانتایی ٧ هەزارو ٣٢٥ دۆنم دارستانی پاراستووە‌و چاک‌کردووە ، وەزیاتر لە ١٥٠٠ دۆنم درەختی رواندووە ، وە (٨٠٠) هەزار نەمامی بەرهەم هێناوە ، وە پانتایی (٢٠) هەزار دۆنم

سەکۆی بەکێتەکە بەرددروست کردووە ، سەرەڕای دروست کردنی پێلەکانەو بەربەستی بەردین‌و چاککردنی لەوەڕگا سرووشتی‌یەکان‌و پاراستنی ڕێگاوبان‌و دامەزراندنی (١٠٠) مێرگ » .

دەربارەی سامانی ئاژەڵیش ووتی :

« لەمەیدانی پەرەپێدانی سامانی ئاژەڵدا نەخشەکە ٢٢ پرۆژەی بەروەردەکردنی مەڕومالاتی بەجێهێناوە سەرەڕای ئەوەی کە دوو پرۆژەشی بۆ قەڵەوکردنی گوێرەکەو بەروەردەکردنی مریشکی گۆشت بەجێ هێناوە » .

دەربارەی خزمەت گوزاری جووتیارەکانی ناوچەکەش ووتی :

« لەبارەی خزمەت گوزاری کردنی کۆمەڵایەتی جووتیاراندا لە دوو وەرزی ناوبراودا (٤٦) مەڵبەندی نەهێشتنی نەخوێندەواری‌و (١١) مەڵبەندی چالاکی کۆمەڵایەتی‌و (٦) مەڵبەندی بەروەردەکردنی لادێی‌یانەو (٣) مەڵبەندی پیشەسازیە دێهاتیەکان‌و (٢) مەڵبەندی رابەریی‌کردنی ئافرەتانی لادێ کراونەتەوە » .

دەربارەی پەیداکردنی سەرچاوەی ئاوییش بۆ جووتیارانی پارێزگاکە ووتی :

« بۆ ئەو مەبەستە (٣٢)بیری ئیرتیوازی هەڵکەندراوە ، بەتەمایین ئیمساڵ (٤٠) بیری تریش هەڵکەنین .

بە بۆنەی بیرەوەری چوارەم ساڵی میللی کردنی نەوتەوە

کردنەوەی بۆری گواستنەوەی داهاتی نەوت لەنێوان بەغداو بەسرەدا

ئەم بۆریە یەکێکە لەو سێ هێڵە ستراتیژییەی لە ولاتدا هەیە ، ئەمەش بەشێکە لەو پرۆژە گەورانەی نەوت کە لە نەخشەی پەرەپێدانی گەورەدا دوای بەرپاکردنی شۆڕشی ١٧ی تەمموزی ساڵی ١٩٦٨ جێبەجێ کراوە .. کە ئەویش بریتیە لە هێلی حەدیثە بەندەری البکرو هێلی عیراق‌و-تورکیاو هێلی بەسرا - بەغدا.

ئەم سێ پرۆژەیە بۆ جێبەجێ کراون‌و هاتونەتەکایەوە بو ئەوەی گواستنەوی نەوت لە ناوولات‌و دەرەوەی ولاتدا بە بێ تەگەرەو کوسپ مەیسەر بکات بە شێوەیەکی ئابوریانەی دروست ، سەرەڕای زۆرکردنی کۆمەلە بۆریەکی زۆر کە بتوانی نەوت بەهەموو ولاتدا بێنی‌و بەرێ ..

ئەو پرۆژەیەرێک کەوتبو،نرخی ئەو دوو رێکەوتنە خویداوە لە ١١ ملیون دینار ، بە ئەندازەرە عیراقیکان ئیشی هەندەسی‌و مەدەنی پرۆژەکەیان جێبەجێ کردوە .

ئەم پرۆژەیە بیجگە لە هیلی بوریکە بریتیە لە چوار توورومپای گەورەی پاڵپیوەنانی نەوت کە لە چوار مەحەتەدا دادەنرێن ..

داتراون لە گەڵ هەمو کەرەسەو جێگایەکی پێویست بۆ بەرێوە بردنی پرۆژەکە . وزەی گوێزانەوەی ساڵانەی هەر بۆریەک دوملیون‌و نیو تەن داهاتی نەوتە ئەم پرۆژەیە بە یەکی لە پرۆژە بێ‌وێنەکانی رۆژهەڵاتی ناوەڕاست

● پرۆژەیەکی بێ هاوتای رۆژهەڵاتی ناوەڕاست

ئەوەندەی نەوت لە دەقیقە یەکدا بەم بۆریەدا دەروات ئوتومبیل‌و بابەتی تری گوێزانەوە بە چەند رۆژو هەفتەیەک ناتوانن بیگوێزنەوە

● دابەشکردنی نەوت بەلوڵە بەهەموو وڵاتدا

وەک ئاشکرایە ئەم پرۆژەیە یەکەم ئەڵقەی زنجیرە دانراوە لە دوارۆژێکی نزیکدا پرۆژەیەکە نەخشەی بۆ جێبەجێ بکرێت بۆ ئەوەی بەهۆی بۆریەوە نەوت وداهاتی نەوت بەهەموو وڵاتدا دابەش بکرێت .. وە دەزگای گشتی پرۆژەکانی نەوت ئێستاکە خەریکی ئامادەکردنی لێکۆڵینەوەیەکی لە مەڕ ئەو پرۆژە گەورەیەیە .

★★

● هەر لولەیەك چوار داهات ئەگرێتەوە

پرۆژەی راکێشانی هەر بۆریەك لەمانە کە لەیەك ساتدا دەتوانی چوار جۆر بەرهەمی نەوت بگوێزێتەوە ١٦ ملیون دیناری تێچوە ، بەیەك جار دەتوانی « بەنزینی پاکژ کراوو سادەو گازویل‌و نەوتی سپی بگوێزێتەوە وەهەر بۆریەك دەتوانێ نەوت لەم سەرەوە بۆ ئەوسەرو لەو سەرەوە بۆ ئەم سەر بگوێزێتەوە ..

ئەوە بو دەزگای گشتی پرۆژەکانی نەوت لە مانگی ئاداری ساڵی١٩٧٤دا رێکەوتنی تەواوکردنی ئەم هێڵەی لەگەڵ دەزگایەکی سۆڤیاتیدا مۆرکرد . لە هەمان کاتدا لە گەڵ دەزگایەکی ژاپونیشدا لەسەر ئامادەکردنی بۆری بۆ

نهێنی یەکانی پەیوەندی جگەرە کێشان لەگەڵ نەخۆشیەکانی دڵ دا

ماوەیەك لەمەوبەر زاناکان نهێنیەکی گەورەیان دۆزیوەتەوە .. ئەویش ئەو پەیوەندیەیەکە لە نێوان جگەرە کێشان‌و نەخۆشی‌یەکانی دڵدا هەیە .

زۆر لە مێژە لێکۆڵینەوەکان‌و زۆر کۆنگرە زانستیەکان باسی دەوری جگەرە کێشانیان کردوە کە لە دروست کردنی نەخۆشی‌یەکانی دڵدا هەیە . بەلام هەری ئەو کارتێکردنە تاماوەیەکی کەم لەمەو پێش پەردەی لەروولا نەدرابو ..

لە زانستگای واشنتەن تاقی کردنەوەیەکی گەورە کراوە بەو تاقی کردنەوەیە ئەوەدەرکەوتوە کە جگەرە کێشان چەند کار دەکاتە سەر دڵ .. بیرو بنکەی ئەم تاقی کردنەوەیە پشت‌بە راستیەکی ئاشکرا دەبەستێت . ئەویش ئەوە یەکە ئەو خوێنە دڵ دەینێرێت لە کاتی ناردنەکەدا دوو هۆرمۆنی ناسراوی تیدا گورج دەبنەوە .. کە ئەوانیش بریتین لە ئەدرینالین‌و نوادرینالین .. لە بەرئەوە شارەزایان‌و زاناکان لە لێکۆڵینەوەکەیاندا هەولی

ئەوەیان داوە بزانن کە جگەرە کێشان چەندە کار دەکاتە سەر ئەم دوو هۆرمۆنە ..

زۆر بە وردی قەوارەی ئەم هۆرمۆنەیان دەست نیشان کردوە لە خوێنی دەکەسدا پێش جگەرە کێشان‌و دوای جگەرە کێشان .. ئەنجامەکەش زۆر ئاشکرابوە : ئەوەی دەرخستوە هەر دوای ١٠ دەقیقە لە جگەرە کێشان قەوارەی دروست بونی ئەو هۆرمۆنانە زۆر بەرزبۆتەوە .. لە هەمان کات زیادی دڵ‌و پاڵە پەستۆی خوێنیش زۆر سەرکەوتون ، وە بۆ ئەوەی زاناکان بەتەواوی گومانیان لەوەدا نەمێنی کە جگەرە کێشان ئەبێتە هۆی دروست بونی ئەو روداوانە .. جۆرە جگەرەیەکی ساختەیان داوە بە چەند کەسێک کە تەماشایان کردوە هیچ ئەو شتانەیان لێ رونادات ..

دوای ئەوەی ئەوە ساغ بۆتەوەو گومان لەوەدا نەماوە کە جگەرە کێشان ئەبێتە هۆی زۆر بونی ئەو دوو هۆرمۆنەو بەرزبونەوەی لیدانی دڵ‌و پاڵە پەستۆی خوێن .. هەنگاوێکی تریان ناوە .. بۆ ئەوەی بزانن زۆر بونی ئەو هۆرمۆنانە چەندە کار دەکاتە سەر ئیش‌و کاری دڵ بەبێ ئەوەی هیچ شتێکی کیمیاوی تر لە جگەرە کێشانەکەدا هەبێت .

بەم شێوەیە جۆرە دەرمانێکی تریان بەکار هێناوە کە وا لە دڵ دەکات بەو هۆرمۆنانە هیچ گورج نەبێتەوە ئەم دەرمانەیان داوە بە جگەرە کێشەکان .. دوای ئەوەی ئەم تاقی‌کردنە وەیە چەند جارێك کراوەتەوە .. شارەزاکان ئەوەیان بۆ ساغ بۆتەوە کە زۆر بونی هۆرمۆنەکە هیچ کارێکی نەکردۆتە سەر ئیش‌و کاری دڵ ئەویش لەبەر ئەوەی ئەو دەرمانانە نەیان هێشتوە کار بکاتە سەردل .. بەم جۆرە زۆر بە ئاشکرا ئەوە دەرکەوتوە کە زۆربونی هۆرمۆنی ئەدرینالین‌و نوادرینالین بە هۆی جگەرە کیشانەوە یەکەم خەتابارە لە هیلاك کردنی دڵداو بەو جۆرە رامی دەکات کە توشی گەلێ نەخۆشی پر مەترسی بێت .

Institut Kurde de Paris

بۆ ئاگاداری

ئاگاداری ژمارە «١»ی ساڵـــی ١٩٧٧ لـــە وەزارەتی بازرگانـــی ناوخۆوە ..

بۆراپەراندنی بریاری ژمارە (١٦)ی ١٩-١-١٩٧٧ی ئەنجومەنی رێکخـــستی بازرگانی ، نرخی شتن و چەور-کردنی ئوتومبێل لە گەراجەکانی شتن و چەورکردن بەم جۆرە ئەبێ :

یەکەم :

دیاری‌کـردنی شتن و چـــەورکردنی ئوتومبیـــل

بەم جۆرە :

جوری ئوتومبیل	نرخی‌شتن فلس	نرخی‌چەورکردن فلس	نرخی هەردوكیان
ئوتومبێلی تایبەت	٧٧٥	٢٠٠	٩٧٥
ئوتومبێلی تاکسی	٨٧٥	٢٠٠	١٠٧٥
ئوتومبێلی پیك‌ئاپ	١١٠٠	٢٢٥	١٣٢٥

ئوتومبێلی بارهـــەلگر (یەك‌ئەكسل) یان گواستنەوەی (٢٢) نەفەری یان کەمتر ٢٣٠٠

ئوتومبێلی بارهەلگر (دەبل‌ئەکسل) یان گواســـتنەوەی (٣٢) نەفەری یان زیاتر ٣٠٠٠

ئوتومبیلی بارگواستنەوەی گەورەو گالیسکەکانی دوایی ٥٥٠٠ ٤٥٠٠ تریلە

دووەم :

کـاروباری شتن و چەورکردنی بە پێی ئـــەم رێ و شوێنە ئەبێ :

أ ـ شتن :

١ ـ وشــك کردنــەوەی ناوەوەی ئوتومبێل بـــە بەکارهێنانی هەواو پاککردنەوەی هەموو خـــۆڵ و تۆزی دوای پاککردنەوەی بەهوی ماددەی پاککردنـــەوەو ئاوەو دوایش وشك‌کردنەوەی بە تەواوەتی .

٢ ـ پاککردنەوەو شتنی مەکینە بەگازو هـــەوا بۆ سرینەوەی ئەو رۆن و چەورییەی پێوەیەتی .

٣ ـ پاککردنەوەی دەرەوەی ئوتومبیل بـــە شامپۆی تایبەتی . پاککردنەوەی ئوتومبیل و شتنی لـــە بنـەوەو لێکردنەوەی هەر پیسی و پەڵوخیەك پێوەیەتی دوای بەرز-کردنەوەی بە هوی جەکەوە .

٤ ـ پاککردنەوەی ئوتومبیل بـــە قوماشی چـــاکی تایبەت .

ب ـ چەورکردن و رۆن‌گورین :

١ ـ چەورکردن دوای بەرزکردنەوەی ئوتومبێل بە جەك یان (حفرە) و بە باشی چەورکردنی هەموو ئـــەو شوێنانەی پێویستیان بە چەورکردنە هەروەها پاتریەکەی و دەرگاکانی و هەموو ئـــەو بەشانەی تری پێویستیان پێی هـــەیە .

٢ ـ گۆرینی رۆن لە ناو نرخی چەورکردن ئەبێ و نرخی لیترێك رۆن (٢٥٠)فلسە .

٣ ـ ئەو نرخانەی لە سەرەوە دیاری کـــراون بە بەرزترین رادەی نرخ دائەنرێن .

ج ـ ئەم مواسەفات و نرخانە بـــە شێوەیەکی دیارو ئاشکرا لە هەموو گەراجەکان هەلئەواسرێن و کاری پێ ئەکرێ و هەموو خاوەن گـــەراج و وەرشەیەك دەفتەرێك ئەکاتەوە بۆ نووسینی ژمارەی ئـــەو ئوتومبێلانەی ئەیان شوات و چەوریان ئەکات و لـــە گـــەل ئـــەو پارەیەی لێیان وەرئەگرێ هەریەکەو جۆری خۆی بەجیا .

د ـ لایەنە دیاری‌کراو نەقابەی گشـــتی کرێکارانی میکانیك ئەرکی چاوەدێری راپەراندنی ئەم بریارەیان پێ سپێردراوەو چاوەدێری وردلە رێگای لیژنە نەقابیەکانەوە ئەخەنەسەر ئەو گەراجانە بێجگـــە لـــە چاوەدێری میلی و سەرپێچی‌کەر بە پێی فرمانەکانی یاســـای رێکخستنی بازرگانی سزا ئەدرێ .

سێیەم :

نسێگەکانی شتن و چەورکردنی سـەر بـــە دەزگای دابەش‌کردنی بەرهەمی نەوت بەرامبەر کاروباری شتن و چ ورکردن هەمان لرە وەرئەگرن کـــە لە وەقـــەرەی (یەکەم)دا دیاری کراوەو لەسەر هەمان رێ و شـــوێنی دیاری‌کراو .

چوارەم :

بەیاننامەی ژمارە (٥) ساڵی ١٩٧٦ هەڵئەوەشێتەوە .

پێنجەم :

لەسەر هەموو لایـــەنە دیاری‌کراوەکانە لـــە رۆژی دەرچونی ئەم ئاگاداری‌یەوە دەست بکەن بـــە جێ‌بەجێ-کردنی و بە پێی فرمانەکانی یاسای ریکخستنی بازرگـــانی ژمارە (٢٠)ی ساڵی ١٩٧٠ی چاك‌کراو سزای سەرپێچی-کەران ئەدرێ .

وەزیری بازرگانی ناوخۆ
حسن علی

٢ـ١

پاشماوەی : کاروباری جیهـان

پەرستانەیەو بناخەکـــەی‌چەوساندنەوەی‌مرۆڤەو ئەمەش بیرو باوەری سەرمایەداری‌یە ،بۆیە ئەمە لەگـــەڵ ناوەرۆکی رێژیمی سەرمایەداری رێـــك‌دەکەوێ کە لە سەر بناخـــەی چەوســـاندنەوەی مـرۆڤ و وەدەست‌هێنانی سوودی زیاتر دامـــەزراوە . ئەمە باســـەی‌بنەرەتیە بۆ پێوەندی نێـــوان سەرمایەداری ئەمریکا لەلایەك و زایۆنیزم لەلایەکی ترەوە .

دیارە پێوەندی‌یەکی لـــەو بابەتەش بەلەناوچوونی بناخە-کەی نەبێ تێك ناچێ ، و ئەمەش‌هەرگیز روونادا . چونکـــە ئەزایۆنیزم دەست لەسیاسەتی رەگەزپەرستی هەلدەگـــرێ و نەســـەرمایەداریش ناوەرۆکی‌چەوسێنەری‌ی خۆی دەگۆرێ .

لێرەوە دەردەکەوێ کە هیوادار بوون بـــە پـــەیدابوونی «ناتەبایی» لە نێوان هەڵوێستی‌ئەمریکاو زایۆنیزم‌دا لەباشترین حالەتی‌دا تەنیا خەون و خەیالەو لە خراپترین حالـــەتیش‌دا فرت و فێڵێکە بۆ ســـەرلێ شـــێواندنی جەمـــاوەرو سرینەوەی کێشە لەگـــەڵ زایۆنیزم‌دا .

بۆیە بیرورای گشتی جیهان‌هاتوچۆی رەسمی نێـــوان کاربەدەســـتە ئەمریکـــایی‌وزایۆنیەکان بەنیشانـــەی رێك-کەوتنی سیاسەتی ئەمریکـــاوزایۆنیزم و پشتیوانی واشنتۆن لە هەڵوێستی زایۆنیزم دەزانێ ئەم سەردانانەو ئەنجامەکانیان زۆر بەلگەی وایان تێدایە کـــەبەربەرجی ئەو کەسانەدەدەنەوە کە بەهیوای ناتەبایی سیاسـەتی‌ئەمریکاو زایۆنیزم تێ‌کەوتوون و بێ‌گومان ئەو ناتەبایەش لـــەخەون و خەیال بەولاوە شتێك نیە ..

پاشماوەی : لاوان و وەرزش

سەرکەوتن بە خورایی وەدەست ناهێنرێت هەموو سەرکەوتنێك خۆبەخت کردن و چالاکی و هیلاکی دەوێت . ئەو چقلەی لەرێگەی سەرکەوتنتایە دەبێت بە وریایـــی بێ‌شێلی بکەیت نەبەر وریا نەبیت چقلەکە دەچێت بـــە پێتا . وە لەسەرکەوتنت دوادەخات !!

ئەرکی سەرشانی بەرێوەبەران و مامۆستای وەرزش تابلێت گرانە ! هەروا بە خورایی سەرکەوتن وەدەســـت ناهێنرێت جارجار دووچاری ژێر کـــەوتن دەبێت نابێت ئەو ژێرکەوتنە ببێتە هۆی دواخستنت . هـــەمـــوو ژێرکەوتنێك دەبێت هانت بدات بۆ ســـەرکـــەوتـــن لەداهاتوی نزیکدا .

جارجار تەماشایەکی لاوانـــی پێـــش‌کەوتووی وڵاتانی تر بکە بزانە چۆن بەرەنگاری لەگەڵ دواکەوتندا دەکەن . رێگەی دواکەوتن بنەبڕ دەکەن بەتـــەکنیـــك ئەمرۆ وەرزش بریتیەلە زانیاری . لەهەموو جۆرێکـــی یاریەکاندا زانای خاوەن بەهرەیەیدا دەبیـــت ! تافێـــر ببیت هێشتا هەرکەمەو هەربێ‌ویستت بەفێر بوونـــە . ئەی لاوی خوشەویست ، سەیر ئەوەیـــە ئەوانـــەی دێنەوڵاتەکەمان بۆ یاری کـــردن دروشمیان ئـــەوەیە بالاوانی کوماری عیراقەوە فێری هونەری یاری ببیـــن لەوانەیە خاوەنی هونەروبەهرەی پێش‌کەوتوبن . تا بەم دروشمەوە دێنە وڵاتەکەمان وە یاریمان لەگەڵ دەکەن ، دەسا با ئێمەش شتێك لەرەوشتی هونـــەرو چالاکـــی ئەوانەوە فێربیین رەنگە سوودی لێوەربگرین ؟

پاشماوەی : دەنگێ

مافی ـ ئافرەت و رووکـــردنە شۆرشێکی بەجەرگـــی سۆشیالیزم .. کە بێ ئەو شۆرشە مومکین نیـــە ، مەسەلەکە چارەسەربکرێت و نەبێت بەیاریەکی جامبازانەی ـ یاریەکانی ـ بۆ رژاو بەس ..! بۆ ئەمەیان ســـەیری هەندێ ناوی درەوشاوەی (ئافرەتان)ی نێو گۆڤـــارو رۆژنامەکانی (بەلاوێژ ـ ژین ـ هەولێر ـ هیوا ـ هەتاو ـ رۆژی نوێ ـ ئازادی ـ برایەتی ـ بەیان ـ رۆشـــنبیری نوێ ـ هاوکاری ـ و .. و .. بکە ، مەسەلەکە لەلات دەما باشتر لەزاخ ئەدرێت ..!

● زۆربەی ئەو ئافرەتە ئەدیب و رۆشنبیرو شاعیرانەی کە لەماوەی ئەم سی چل ساڵەدا هاتنە نـــێـــو کۆری رۆشنبیری و ئەدەبیمانەوە ، لەچاوترو کانێکا ئەستێرەی بەختیان رژاو کەوتنە بەر تـــەوژمی دیاردەکـــەو دۆوجادادەکەو برانەوە ..! هەندێکـــیان روویان کردە بابەتی‌تر ..! هەندێکیان دەستی داوەتە قەلەم وشتێکی بەشتێ کردوە ، کـــە چـی دوای (شووکـــردن)ی کوژاوەتەوە ..! هەندێکی تریان کەبوە بە خـاوەن ماڵ و منـاڵ و ئاپەو مایە ، هەر بەیەکجاری تەواو بوە ...! هەندێکی کەی روانەتیازو ماکیاج کراو ، کەبوە بە (شمێ) یا بە (ماەۆسمتا) یا بە (فەرمانبەر) .. یا .. یا یەکسەر ناوی خۆی لە لیستەی ووشـــەی پێـــرۆز سرپوەتەوە ..! هەندێکی کەیان چونکە هەر لە ئەسلا مەبەستی زریق و باقی ناوو ناوبانگ بوە ، بە پروپیانوی سەیر سەیردوە خۆی کێشاوەتەوە ..! برێکی تری کە زانیویەتی ئەئەدەب ئەفیکر ئەهونەر نابێتە مایـــەی رزگاربوون و ئاسودەیی،ئەنان و ئەپارەو ئەقەوارەی ئەشتی ئەوروپاو هەندەرانی بێنا بەخشێ .. ئـــاوی خوای لێ‌هێناوە رووی کردۆتە بانقەزێت و ســـەندوقی (تەوفیر)و خشل و پۆشاك و خەریـــكی رابواردن و (مابوارێن) بودو ژیانی خۆی لە کۆمپانیای (تأمین)دا پاراستوە ..!!

حالی حازر ، چەند دەنگێکی بـــێ‌هێزو لاوازو شەرمن و ترسنێك هەن ، ئەوانیش لەگـــەرمان و لـــە شەرمان ناوێرن سەردەرکەن ..!!

● بەرای خۆم ـ نازانم ! ـ مەسەلەکـــە ئەوەنـــدە سانانیە تا هەروا بەپیت و باریکی ببرێتەوە ..! خۆزیـــا ـ سەد خۆزیا ـ چەند ئافرەتێـــکی دڵ و دیدەفراوان و ئەدیب و رۆشنبیرو بەجەرگی خۆمان قۆڵی (ژنانـــە)و (مێژوانە)ی لێ داچینایەو بەوردی لە هەمو رووی ئەم گیروگرفتە بدوانایە .. خۆزیا ..!؟

پاشماوەی: لەپێناوی‌پاراستنی

بەفەیلەسوف دابنـــرێ ؟ فۆلتێر (کە عاشقی فەلـــــەفە بوو ، لەراستیدا ، فەیلەسووف نەبوو ، بەلکو تەنیا رۆشنبیرێك‌بوو لـــە مرۆڤ‌پەروەرەکان خـــاوەنی رێرەوی عەقلی)[٦] . هیـــچ (مۆرخ) یکیش نیە بەلگەیەکی بچووکیشی هەبێ کـــەوا فۆلتێر سایکۆلۆژیست‌بود .

نوسەر لەشوێنێکی‌تردا ئەلێت: **(مومکنیش نیـــە مرۆڤێکـــی کرماوی و جارسەخت و تونـــدو بێ‌تـــام و دەمارگرژ بتـــوانی بزەبیگرێ ، یا قورگی خـــۆی لەســـەر هـــەسانی پێکەنیندا بساوێ) بەراســـتی زۆر ئەم بیرکردنـــە چەو تـــەم پێسەیـــرە خۆ ئـــەگـــەر مەسەلەکە وابێ جـــا ئـــەرکی پێکەنین لـــە چ پەنایەکی‌یە ؟ ئەرکی پێکەنین نوێ کردنـــەوەی چالاکی و ونکـــردنی خەمباری و دەربرینـــی پیویستی‌یەکـــانی دەروون بۆ دەرپەرین و وێنـــە-کردنی (مفارقات)ی رەخنەیی‌ی بریندارکەرە ، لەلای منیش وایە کە مرۆڤـــی (کرەـــاوی و جارســـەخت و توندوابێ‌تام و دەمار گرژ) لـــە هەموو کەسێك زیاتر پێویستی بـــە پێکـــەنین هەیە .**

ئەو شـــتەی زۆر سەرنجی راکێشـــا ئـــەو هەلـــەنگاندنە جەوتەی نوسەر بوو بۆ هەندێ دکتۆرو هەندێ کتێب خۆهەندێ نوسەری تەمجید ئەکات لەبـــەر چـــەند هۆیەکی نهێنی . کتێبی (سایکۆلۆژیای پێکەنین و کالتە) بەکتێبێکی (بەنرخ) دائـــەنێت کەچی کتێبەکە شایەنی ئـــەم ستایش‌کردنە نیەو باسی دانەری کتێبەکـــە ئەکـــات و ئـــەلێت (کەزانایەکی وەکـــو دکتـــۆر زکەریایش لەکتێبەکەی خۆی‌دا) کەچی دکتۆر زکریا ابراهیـــم شایەنی ئەم نیاهەلدانە نیە .

باش ئەوەی نوسەر وتەیـــەکی چارلی چاپلن ئەخاتە پێش چاو . ئـــەوەی ئاشکـــرایە دەربارەی چارلی‌چاپلن ئەوەیە کە مەزنترین کۆمیدی‌یەکانی جیهانە بەلام ئەو شتەی زیاتر ئاشکرایە ئەوەیە کە بەگریان هێنانی بینەران لەبـــە پێکەنین هێنانیان ئاسانترە[٧] .

سەیرترین شت بـــەر گوێم بکەوێت بە درێژایی تەمـــەنی بیست سالم ، وتەی نوسەرە کـــە ئەلێت (ئەو دەورەی گاڵتـــەو فشـــەو پێکەنین لـــە پاراستنی ئاشتی جیهـــاندا ئەنوێنی ، لام وایـــە کۆمـــەلەی نەتـــەوە یەککرتوەکان ئـــەوەی بۆ نالوێ و پێی ناکرێ ...)

دواترین شت تێبینیم کـرد بێ ئەوەیە کە نوســـەر لەسەرەتای باسەکـــەدا ئەلێت پێکـــەنین (بەباشترین دەرمانی خـــەم و نیگەرانی و لابردنی ناهومێـــدی و بوغی دل و رەشبینی مێشـــك و چێژو دەروونە)ە ئنجا لـــە کۆتایەکەی‌دا گومان لەهەموو ئەم شتانە ئەکات و ئەلێت جاگـــەر پێکەنین ، سرودی سەر کـــەوتنی مرۆڤ‌بێت ...) جـا وابزانم ئەمەش (تناقض)ی تیادایە بە نووکە قەلەمێك هەموو وتەکانی رابردووی خـــۆی هەلئـــەوەشێنیتەوە .

لەراستی‌دا ئەو باسەی نوسەر بەناحی‌دا رۆچووە ، لەو باســـە وردو گرنگانەیە کە کەمێك لـــە نوسەرانی ئەمرۆمـــان رووی لێ ئەکەن و منیش لەگەڵ ئەوەدام کەکاك محمود زامدار خوێنەرانی خۆی لەم باسە گرنگانە بێ بەش

ئەکات .

سەرچاوەکان

(١)

(٢) گۆڤـــاری (العربی) . ژمـــارە ١٤٣ اکتـــوبر ١٩٧٠ ل ٧٧ .

(٣) هەمان سەرچاوە .

(٤) فن الادب من مختـارات شوبنهار : ئامادەکردنی سۆندەرز وەرگێرانی شەفیق مقار . الدار القومیة للطباعة والنشر . قاهرة ١٩٦٦ . پەراوێزی لاپەرە ٩٠ .

(٥) هەمان سەرچـــاوە ـ پەراوێزی لاپەرە ٧٩ ـ ٨٠ .

(٦) هەمان سەرچاوە .

(٧) گۆڤاری (الهـــلال) . اکتوبر ١٩٦٧ ل ٥٦ .

پاشماوەی : بیرورا

کەرەوەی توانای ئافرەتـــــە کە هەموو وزەو کارامەیی خۆی، شان‌بەشانی پیاو لە کـــرداری بەرهەم هێنان و پێشخســـتنی ولاتدا بەکار بهێنێ .

حەوت سالیش لەمەوبەر هەر لە یانزەی ئازاردا ، هەمـــــو کۆمەلانی خەلکی ولاتەکەمـــان بە کوردو عەرەبەوە کەوتنـــە شایی و زەماوەندو گۆرانی وتن و چەپلە رێزان بەبۆنـــەی یانزەی ئازاری سالی (٩٧٠)وە ، ئەو بەیانە مێژوویە ئەمرەی کـــە بوونی نەتەوایەتی گەلی کوردی سەلماند لە عیراق‌دا ، ومافـــە رەواکانی دان پێـــدا لەســـەر بنچینەی ئوتونومی ، بەراستی بۆنەیەکی خۆشی مەزنی وابوو کە هەموو کۆمەلانی خەلـــکی خستە خۆشی و شادی‌یەوە .

لە بیست و یەکی ئازارێشدا گەلی کورد جەژنە نەتەوەیـــە مەزنەکەی ، جەژنی نـــەورۆز ، ئەکات .

ئەم یادگـــارە پرشـــادی و خوشی‌یانە هەر بەخێربێـــن ، ئازارو جەژنەکانی وبۆنـــە شیرینەکـــانی خۆش هاتن ، زەمینی سەوزو ، بەهـــاری جوان و گولالەی رەنگاو رەنگی بۆن‌خوش بێیان بەســـەرچاو .

محمد البدری

پاشماوەی : خوێن هەزاران ..

کە گومانی ئەوەیان لێ ئەکرێ توشی ئـــەو دەردە بووبن ، هەرچەندە ئەم چارەســـەرە زیانێکی گەورەی ئەیاند بـــە خەلکەکە ، بەلام ئەنجـــامی ئیکولینـــەوەو کاروباری پزیشکەکان بەوە دلی خـــۆش کردون ، ئـــەم دیاردەی پیری‌یەتیەی بەسەریان هاتـــوە، لە خۆوە نەبووە !

پاشماوەی : شەرێکی گەرم ...

کردۆتە سەرگوندی (کفـرکلا) لـــە نزیك سنووری فەلەستینی داگیرکراو .

ئاژانســـی ئاسۆشێتدپریس گوتوویـــە لـــە بەلامـــاری گۆشەگیرەکان‌دا دوازدەکـــەس کوژراون .. هـــەرلەوکاتەدا سەرچاوەکانی هێـــزە هاوبەشە-کانی بەرگـــری فەلەســـتین و بزووتنەوەی نیشتمانی لوبنـــان گوتوویانە قـــەوارەی زایۆنی هێزە رزی‌پۆشەکانی لـــە نزیك سنووری لوبنان زیادکردوە .

وتەوێژەکە گوتویە زیاتر لە پەنجازوێ بۆش لەنیزیك‌سنوور بینراوە بێجگە لەدەیان فرۆکـــەی [illegible] .

پاشماوەی: شورش بۆ پێشخستنی

زەویانە بوو ، بۆ دروستکردنی بناغەی ئوتێل و هۆتێك لەنێـو شاردا ، سەرباری دامەزراندنی بازارێکی تازە بابەت وبینـای فابریقەی بەردشکاندن زێراب و شەقام کردنەوەو دامەزراندنی کارگەی بەرهەمهێنانی تاشـــە کۆنکرێت .. سەرباری ئەلێ پرۆژەی تریش .

لە دهۆکیش‌دا ، شـــارەوانی دروستکردنی سینەماو بازارو قەسابخانەو فابریقەی بەفروشە ئەکردنی دانەوێلەو کردنەوەی شەقامێکی درێژو قیرتـــاو کردنی شەقامێکی کـــــەو مەلبەندی‌شارستانی و بنیادنانی ئوتیلێك لە زاخۆو قیرتاوکردنی شـــەقامی ئەخۆشـــخانەی سەرسەنگ و شەقامی ئامێدی جێ‌بەجێ کرد .

هەروا ئەمیندارێتی گشـــتی کارونیشتەنی ناوچـــــەی

تۆتۆنۆمی ئەلێ کاروبـرۆژەی وردو جیا جیای لەبەر دەســـتە تا جێ‌بەجێی بکات کـــــە پارەکەی پتر لە دوو ملیـۆن و ٥٠٠ هەزار دینارە وبرێتی‌یە لە بنیادنانی ٣٨ قوتابخانەی هەمە جۆرو ٣٥ مەلبەنـــــــدی تەندروستی و دوو کارگـــەی پاککردنی ئامرازو مەکینـــەو چاپخانەو ئامۆژگایەك و گـەلێ پرۆژەی تر بۆ سازکار کردنی ئاوی خواردنەوەو دروســـت کردنی خانوی دێهاتی .

سەرکردایەتی سیاســـی حیزب و شۆرشیش ، سوورن لەسەر پەرەپێدانی بێ‌وچانی ئەم ناوچە ئازیزەی ولاتە کەمـــان و هەلخستنی هەمو جـــۆرە پێداویستەك بۆ راپەرانـــدنی هەمو بارێکی ژیانی ئـــەم ناوچەیەی کە لە ئەنجامی کۆنە قۆناغەکەوە زۆر دوا کەوتوە .

بۆ ئاگاداری

دەزگای رۆشـــــنبیری و بلاوکردنەوەی کوردی ، ئـــەو کەسانەی ناویان لـــە خوارەوە نووسراوەو هەلبژێردراون بـــۆ دەورەی چاپەمەنی بانگ ئەکات بۆ ئەوەی بەیانی رۆژی ٢٢ـ٣ـ١٩٧٧ سەر لەم دەزگایە بدەن و هەموو نووسراوێکی پێویســـت لەگەل خویاندا بهێنن .

عثمان محمـد فائق
بەرێوەبەری گشتی

ناوەکان :

١ ـ مقدید امین مصطفی

٢ ـ علی احمد حسین

٣ ـ علی احمد علی

٤ ـ یوسف اسـماعیل عبد الکریم

٥ ـ خسرو هومر عبدالکریم

٦ ـ کمال محمد حمەرەش

٧ ـ شێرزاد عبدالرحمـــن مامە

٨ ـ خدر بابکر خدر

٩ ـ جلال احمد رسول

١٠ ـ حسن عثمان محمد

سپێرەکان :

١ رشید علی رسول

٢ ـ کاظم حسین حمد

٣ ـ رسول صادق امین .

پاشماوەی : سەروتار

هۆیانەدا بەرنجێ کە (ئیسرائیل) بێ وەدی‌هێنـــــانی سازاندن دەیەوێن) .

ئەوقسانەی کارتەرکەباسمان‌کردن‌ئەو راستەقینە دووپاتدەکەنەوە کـــە هەلوێستی ئەمریکا بەرامبـــەر بەرژەوەندی نەتەوەی عەرەب یەکشـــتەو بەکۆرانی سـەرۆکەکان ناگۆرێ ، ئەمریکا دوژمنێکی هەمیشـــەیی نەتەوەی عەرەب هاوبەیمـــانێکی بەوەفای قەوارەی زایۆنیە ، لەبەرئەوەی قازانجی هاوبەشیان لەناوچـــەی عەرەبی‌دا هەیەو لەبەر ئەودەورە کـــە قەوارەی زایۆنی وەك داردەستێکی سەرەکی دەیگێری بۆ پێشگیری لـــە پێشکەوتنی عەرەب و رزگارکردنی نەتەوەی عەرەب .

جەماوەری خەباتکەر بەسەرکردایەتی هێـــــزە پێشرەوەکانی کە رێگای شۆرش و خەباتی چەکدارانەی بۆ رزگاربوون هەلبژاردوە .. لەبەرامبـــەر پەلاماری ئیمپریالیزم و زایۆنیزم و داردەستەکانیان لەناوچـــــەی عەرەبی‌دا خۆرادەگرێ و ســـەرەنجام هەرسەریش دەکەوێ چونکە مافێکی شەرعی و رێا دەردەبرێ و لەگەل رەوتی مێژوودا دەروا .

ئاژانســـی یونایتیـــدپریس گوتوویە تازەبوونەوەی شـــەر لـــەخوارووی لوبنـــان پاش راگـــەیاندنی رێك‌کـــەوتنی ســـەرۆکی رێژیمی خۆبەدەستەوە دەری سوریا حافظ اسدو ئیلیاس سەرکیس سەرکۆماری لوبنـــان بوو دەربارەی ناردنی هێزەکانی لوبنان بەچەکی ریژیمی سوریاوە بۆخوارووی لوبنان .

ئەم رێك‌کەوتنە بەشێکە لـــەو ئەخشەی گۆشەگـــیرو زایۆنی و ئیمپریالیستەکان کە رێژیمـــی سوریا لەلوبناندا جێ‌بەجێی‌دەکا بـــۆ دروست‌کـــردنی پشتێنە (حزام)یەکی ئاسایش لـــەدەورەی قەوارەی زایۆنی و پێشگیری لـــە پەلاماری بەرگری فەلەستین بـــۆ سەردوژمن .

لەلایەکی ترەوە نەقابـــــەی نووسەرانی رۆژنامە لـــە لوبنان ئەمرۆ رایگەیاند کـــە چاوەدێری بەسەر رۆژنامەکان‌دا بە چەشنێك توندبووە کە تائێستا وێنـــەی نەبینراوە .

یەکێك لەنووسەرەکان لـــە لێدوانێك‌دا کـــە یونایتیدپریس بلاوی‌کردەوە گوتوویە (رقابە) رێگـــا نادا هیـــچ تێکۆشانێك بلاوبکرێتەوە کە پێوەندی بـــە عیراقەوە یان بـــە ئالوگـــۆری عەسکەری خوارووی لوبنانـــەوە هـــەبێ .

وەك دەزانین دەزگـــاکانی (رقابە)ی لوبنان راستەوخۆ لە ژێرچاوەدێری هێزەکانی ریژیمی سوریادان کە لەژێر پەردەی بـــە ناو هێزی دامرکێنەری عەرەبی‌دا لە لوبنان ئیش‌دەکەن .

بەیارمەتی ئێوە

ئەمجارەیان قسەکە تایبەتیەو .. تایبەتیش نیە .. قسەی پەیوەندی نێوان ڕۆژنامەکەو خوێنەرەکانیتی تایبەتی یە .. چونکە لەبارەی ئەرکی کارکەمانەوەیە لە بارەی خۆشبینیو پێداویستیەکانی سەرکەوتنو درەوشانی ڕێگای پڕ لە ژانی ئەو کارانەیە .. ڕێگای ووشەی تێکۆشەری سەر بەخێرو خۆشیو پاشەڕۆژی مرۆڤە .

تایبەتیش نیە .. چونکە سەرچاوەکەی خوێنەرەکانمانە ، ئەوانەی کە خاوەن مافی ڕاستەوخۆن ، لە جولانەوەی هەربیتو هەرووشەیەکی نێو ڕۆژنامە .. چونکە ئەوان شەپۆلی گشت بیروڕاو ئارەزوو نیازو هیوای ڕۆژنامەکە ئەقۆزنەوەو لە باوەشی ئەگرن .

کەواتە - پەیوەندیەکەی نێوان ڕۆژنامەو خوێنەرانی پەیوەندیەکی پڕ زیندەگیو بێگریو گۆڵە .. کە بێگومان دەورێکی دیارو گرینگی هەیە بۆ هەردوو لامان : بۆ ڕۆژنامەو بۆ خوێنەرانی ڕۆژنامە .

نامەی خوێنەرانیش ، لە یەکێ لە کەرەستە هەرە گرینگەکانی ڕۆژنامەیە ، چونکە گەلێ بیرو سەرنجو پێشنیازی واهەیە - زۆرجار - ئەبێتە مایەی دەسکرتنو تێگەیشتنێکی لەبڕی گەلێ شتی گرینگ .

ڕەخنەو سەرنجی خوێنەرانیش لەبارەی ئەو بابەتانەی کە لە ڕۆژنامەدا بلاوئەکرێتەوە ، گەلێ شتی هەلەو نادروستو گەلێ شتی بەهێزو برست ئەخاتەڕوو .. کە لە ئەنجاما ئەبێتە مایەی ئەوەی : لێپرسراوانو کارگەران شوێن پێی ڕاستەقینەی خۆیانی پێبدۆزنەوەو دەرک بە ڕادەی ڕازی کردنی خوێنەران بکەن .

گەلێ جاریش ، نامەی خوێنەران بۆتە سەرچاوەی سروشانی گەلێ بابەتی گرانبەهای ڕۆژنامە گەریی ، بۆ ئێمە .

ئێمەیش لە (هاوکاری)دا ، بایەخێکی زۆر ، بەو نامانە ئەدەینو سودیان لێوەرئەگرین .

ڕاستە ، هەرچەندە ئێمە ، گۆشەیەکی تایبەتیمان بۆ پۆستەو گرفتی خوێنەران تەرخان کردوە ، وەکو هەندێ ڕۆژنامەی‌تر .

بەلام هەندێ لەو نامانەی پێمان ئەگات ، گەلێ ڕەخنەو سەرنجی تێدایەو ئاراستەی هەندێ دەزگاکراوە بەتایبەتی دەزگاکانی خزمەتگوزاری ، ئەمەش بەش بەحالی خۆمان - ئەو دەزگایانەمان ئاگادار کردۆتەوە . بەمەیش بووین بە ئەلقەی نێوان هاونیشتمانو لێپرسراوان .. گەلێ جاریش هەندێ لەو لێپرسراوانە، وەلامی ئەو نامانەیان داوەتەوە .

لەئەنجاما ئەلێین : ئێمە لە پەیوەندی نێوان خۆمانو خوێنەران زۆر دلنیاو خۆشحالین ، بەکجار حەزیش ئەکەین ڕۆژ دوای ڕۆژ ئەو پەیوەندی‌یە بنچداکوتێت .

بەکەنیشانەی ئەو پەیوەندی‌یەش ئەوەیە : کە بازاری (هاوکاری) لەچاو جاران گەلێ گەلێ گەرمترو باشتربوە .. نامەی خوێنەرانیش ڕۆژ دوای ڕۆژ پەرەئەسێنێ .

بێگومان پەرەسەندنی نامەی خوێنەران ، بەلگەیەکی دیاری ئەمانەی نێوان ئێمەو ئەوخوێنەرانەیە .

کەوابو سلاو لەو خوێنەرانە ...

● عثمان محمد فائق ●
١٢-٣-١٩٧٧

ڕێگایەکی تازە بۆ ناسینی مەی خۆرە سەروەرەکان

تاقمێ لە زاناکانی نیورکی ڕێگایەکی نوێیان دۆزیوەتەوە بۆ ئەوەی بزانن کەسێک بۆتە مەی خۆرێکی سەروەر یانا .. لە هەندێ تاقی کردنەوەیاندا لە سەر جۆرە مەی خواردنێکی تەواو کراون (بابۆن) ئەم مەیموونانە خۆری مەیموونێک کەپێی دەوترێت (بابۆن) ئەم مەیموونانە فێری ئەگەر بێتو مەیەکی تەواو بدرێت بەم مەیموونانە یاخود ئەیاندرێتی جگەریان توشی ریشالی دەبێت .

ئەو دکتۆرانە ئەوەیان بۆ دەرکەوتوە کە کەسانی مەی خۆری سەروەر جۆرێک ترشۆکی ئەمینی زیاد لە پێویست یاکەم لە پێویست لە خوێنەکەیاندا پەیدا دەبێت .. ئەوەشیان بۆ دەرکەوتوە کە خوێنی ئەو جۆرە کەسانە ڕادەی ترشۆکی ئەمینی کەرەیی لە چاو ترشۆکی یوسیندا زۆر زیاترە ، هەر وەها ئەوەشیان بۆ دەرکەوتوە کە ئەو ترشۆکەی پێی دەوترێت (ی ، ل) لە خوێنی ئەو جۆرە مەی نۆشانەدا دوو ئەوەندەی کەسێکی ئاسایی لێدێت .

زیاد بونی قەوارەی ئەم ترشۆکە پێوانەیە بۆ زانینی ئەوەی کە مەی چەندە زیانی بە ئیمان دەگەیەنێت .. ئەم تاقی کردنەوەیە زۆر بە ئاسانی دەتوانرێت لەهەموو تاقیگایەکدا ئەگەر ئامێری بزرگانی ترشۆکی ئەمینی تیادا بێت بکرێت . ئەو زانایانە ڕایان وایە کە ئەم پێزانینە زۆر بەکەلکە ئەک هەر بۆ ئەوەی کەسانی مەی‌خۆری‌سەروەریان پێ بناسرێت بەلکو پێزانینی ئەوەش کە ئەگەر کەسێک لە ژێر چارەسەر کردنی دور خستنەوەی مەیخواردنەوەدا بو بزانرێت کە هەر مەی دەخواتەوە !؟

ئەم دۆزینەوە تازیە ئەو تیوریە پوچەل دەکاتەوە کە دەلێت .. نارێکو پیسکی خواردن هۆی نەخۆشی جگەری مەی خۆرەکانن .. ئەوە بەئەزاوی سەلماوە کە مەی هۆی ریشال بونی جگەرە .

ڕاکێل والش لە پێناوی کورەکەیدا واز لە خۆ ڕووت کردنەوە دێنێت

لەم دواییەدا ڕاکیل والش ئەستێرەی بەشی سێکسی یادداشتەکانی خۆی بلاو کردەوەو باسی هەموو شتێکی کردووە .. منالێتی‌یەکەی .. کچێنی خۆیو .. منالەکانیو فلیمەکانی .. هاوسەرانی ژیانی .. هەروەها باسی فەلسەفەی خۆی کردووە لە دلداریو سێکسو خۆڕووت کردنەوەدا ڕاکیل ئەلێ ژیانی جۆرێکە لە هەلەکردن بەلام بیاتو بۆ ئەمە ئەهێنێ چونکە ئەیەوێ بەرەو باشتر بڕواتو ئەوەیش کە ئەیکات بە دلی نی‌یە لە دوای ئەوەی کە شتەکە ئەکاتو گرنگترین شت کە ڕاکیل والش دەربارەی فلیمەکانی باسی کردووە ئەوەیە .. بەهیچ شێوەیەک لەگەل خۆڕووت کردنەوەی خۆیو دەورەکانیدا نەئەگونجا .. تەنانەت لەگەل ئەو پیاوە نەبێت کە خۆشی ئەوێتو لەگەلیا دەوری پالەوانی ئەبینێت .. بۆ نموونە بووە هەراو هوریا کاتێ کە لەگەل جیم براون لە فلیمی - سەد تفەنگ - دەوری گێڕاو ڕازی نەبوو بە ڕووتی پێکەوە بچنە ناو جێگای نووستن تاکو بەرزێنێک لە بەینیانا دابنرا .. بۆ ئەوەی لەشەکەی بە لەشی ئەو نەکەوێت .

ئەوەی ڕاستیشە ڕاکیل ئێستا شەرمئەکا لە کورەکەی کە تەمەنی - ١٧ - سالە لەبەر ئەمەو چەند هۆیەکی‌تر بڕیاری دا کە دەست لە دەوری سێکسو خۆڕووت کردنەوە بێنێتو هیچ ئەمدوو دەورە نەبینێت ئەگەر هاتوو پێویستی کارەکەی ناچاری نەکات ، کورەکەم - ڕاکیل ئەلێ - بەسەت ئەبی لە قسەو باسی هاوڕێکانیو بە وێنەکانم کە لە ژووری خەوتنیا هەلیواسیون .. ڕاکیل کۆتایی بە قسەکانی ئەهێنێو ئەلێ : مرۆڤ بەڕووتی لەدایک بووەو دوو جار نایێت جا بۆ بەشێوەیەکی وا نایێت کەخۆی بیەوێ ..؟

ئەوەی‌شایانی باسە سلفادور دالی بە گولێکی لەئەندازە بەدەر جوانی ڕاکیلی لەقەلەم دابوو بەلام دەرهێنەری بەریتانی ریچاردسۆن باسی کردووەو ئەلێ : هەموو جوانی کچێنی کە پێویستە لە دوا چارەکی ئەم سەدەیە هەبێت ئەخاتەڕوو .

بەغای بەغا ئەبێ چی بێت ؟

لە کاتێکدا کە وانەکانم کۆتایی پێ هات لە زانکۆی سولەیمانی گەرامەوە دیمەنێکی یەکجار جوانم بەدی کرد .

کلۆکلۆ بەفر خۆی ئەکرد بە شەقامەکەدا . گزیزەو ئەژمر تارای بو کێنیان پۆشیبوو . دەستم برد بۆ گیرفانەکەم ویستم جگەرەیەک دەربێنم بەدەم ئەم هەوا ساردەدا هەلی مژم بۆ ئەوەی بەربەرەکانی لە گەل ئەم ساردی‌یە بکەم دەستم گیرا جگەرەم نەمابوو . لە شۆستەکە پەڕیمەوە بۆ ئەوبەری گازینۆکەی (حەمەڕەق) بەنیازی ئەوەی پاکەتێ بکڕم .

منالێکی ژیکە لە خۆی پێچابوو لە پالتۆکەی لێوەکانی مۆر هەلگەڕابون لە سەرمان لە بەردەم سندوقەکەی دانیشتبو بەدەم لەرزینەوە بانگی ئەکرد - بەغای بەغا .. بەغای ئەسل - منیش بەسەر سورمانەوە - ئەبێ بەغای .. بەغا چی بێت ؟ - لێی نزیک کەوتمەوەو پرسیم ها کاکە ئەمە چی‌یە ووتی بەغای بەغایە .

- ئاخۆ بەغای تریش هەیە .
بەلێ بەغای هەولێریش هەیە .

کەواتە پاکەتێکم بەرێ ، لەناو سندوقەکە پاکەتێکی دەرهێناو ووتی بگرە ، منیش (٧٠) فلسم دایە دەستی .

ووتی : باوکم ئەمە بەغای ئەسلە .. بەغای .. بەغایە نرخی (١٠٠) فلسە .

سەیرم پێ هات بەدەم زەردەخەنەوە ووتم . **باوکەکەم بەغای بەغا چی‌یەو بەغای هەولێر چی‌یە؟! هەردوکیان جگەرەیەکن ، تووتنی یەک وولاتە یەک ناوو هەوا پێیان ئەگەیەنێ بەلام کارگەکەیان جیایە کەواتە تۆ بۆچ بە (١٠٠) فلسی ئەدەیت وە ئەم‌ناوە تازەیەی لێ ئەنێی**

بەلام سودی نەبو ، سوور بوو لەسەر (١٠٠) فلسە کە .

- (بەدەم زەردەخەنەوە پێم ووت ...) کەواتە برا لە بەغدای هەولێرم بدەرێ ..
- هەیهو .. من هەر بەغای بەغام هەیە !!

- جلال زرار -

مەبەست چیە لە هەندێ دروشم

لەم سەردەمی ئێستامانا کەکاتی خەلکی کوورپبووە ، ئەبینین‌هەموو لایەک هەوێی کورت کردنەوەی ئیشو کاریانە ، بۆنمونە ئەبینین لەسەر دێری ڕۆژنامەکانا ناونیشانی کورتو شتێکی کورت ئەنوسرێو بلاوئەکرێتەوە لە ئینگلترە ئەگەر ئوتومبیلەکەت بەخێرایی لێبخوڕی لە دەرەوەی شار لە دوورەوە ئەبینی بە پیتی گەورەنوسراوە ((ئا لەم ڕێگایەدا لەم مانگەدا ١٦ کەس بریندارو کوژراو ناوونووس کراوە لەنەخۆشخانەکانا بەهۆی خێرا لێخورینەوە تکایە لەسەرخۆبە با نەبی بە ژمارە (١٧) .

بێ گومان کە ئەمەت‌خوێندەوە هەر لە خۆتەوە بەبێ هەست قاچ لەسەر بەنزین لائەبەی ، یا کەمی ئەکەیتەوە لەسەرخۆ لێ‌ئەخوڕیت .

لە ئەلەمانیادا وا ئوتومبیل لێ‌ئەخوڕی لەسەر ئەو جادە ڕێکو سافو خۆشانە لە پڕ ئەکەویتە دوای لۆرییەکی گەورەی پڕ بار ، ئیمجا ئەتەوێ لێی‌تێپەڕبیو پێش‌بکەوی لەو کاتەدا ئەبینی لەپشتی لۆرییەکەوە بەخەتێکی گەورە نووسراوە ((با کاتت لەکیس بچێ باشترە لەوەی ژیانت لەکیس بچێ)) یا لە پشتی ئوتوبیسێکەوە ئەبیت ئەبینی وێنەی ئافرەتێکی جوانی پیاهەلواسراوەو چاوی بڕیوەتە ئوتومبیل لێخوڕێک کەلێی نزیک ئەبیتەوە ئەم نووسینە ئەبینی لەژێر وێنەکەدا (ئەم کچە ئەیەوێ لە خشتەت بەرێ ئاگات لەخۆت‌بێت) .

جارێکیان لە ئەمریکا کابرایەکی ئەندازیار تووشی هاوڕێیەکی ئەبێ کە دەمێک ساڵ ئەی‌دیوە بەلام ئەزانێ کە هاوڕێکەی خاوەن کارگەیەکی گەورەیەو ژنو مالی باشی هەیەو هیچ گیروگرفتی نیە لە ژیانا ، بەلام لەگەل ئەمانەشا ئەبینێ کە هاوڕێکەی غەمبارو بەستە هۆی ئەوەی لێ‌ئەپرسی: لەوەلاما پێی ئەلێ :

- بەقسەی پسپۆڕێکی شارەزای (علم النفس)م کرد ووتی : باشە لەهەموو ژوورەکانا ئەم چەند دێڕە هەلواسە (کات لەکیس مەدە ، سێو دووی لێمەکە ، ئەوەی نیازتە سبەینێ بیکەی ئیمڕۆ بیکە ، تەمەنی ژیان کورتە ، هەل لەکیس مەدە) کابرا لە هاوڕێکەی پرسی : جا باشە ئەنجامی ئەم نووسینە کاری‌کرد ؟

- بەلێ کاری‌کردو باشیش ، تا هەفتەیەک هەموو ئیشو کارمان بەرێکوپێکی ئەڕۆیشت بەلام لە سەرەتای هەفتەی دووەما سکرتێرەیەکم هەبوو کچێکی جوانو ژیرە وازی لە ئیش‌هێناو شووی کرد هەلی لەکیس نەدا ئەمین‌سندوقەکەشم هەرچی پارەیەک لە سندوقابوو بردیو ڕای‌کرد لە هەمووشی‌خراپتر خێزانەکەشم نامەیەکی بۆبەجێ‌هێشتم لە مالەوە تیایا نووسیبوو بڕیارم دا ئەوەی ئەم ویست بیکەم زوتر بەجێی بهێنم وا ڕۆیشتم مالەکەم بۆ بەجێ هێشتی .

- ئەنوەر مەحمود -

سەرگوزشتەی ئەم هونەرە .. چیە؟

کە سالی ١٨٣٩و (لویس‌داژیر)ی فەرەنسایی وێنەی فوتوگرافی لەسەر جامێکی بەکەرەستەیەکی کیمیایی داپۆشراو ، داهێنا ، ئەوسانەبوو بەسالی داهێنانی ئەم هونەرە لەپێشدا ئەوکەسەی ئەیویست وێنەیەک بگرێ ئەبوایە چەنددەقیقەیەک بێ‌جولەبوەستێ ، کەچی لەپاشا چەند دەسکارییەک بەسەر ئەم کارەداهاتو ماوەی ئەجولان کەم کرایەوە . لە سالی ١٨٧٢ دا (لیلاندستانفۆرد)ی کالیفۆرنیایی ترانی لە پێشبرکەیەکدا ٢٥٠،٠٠٠ هەزار دۆلار وەدەس‌بخا ئەم ئەیوت : کاتێ کە ماین ڕائەکا ، لەیەک‌کاتا هەرچوارپەلەکانی وەکویەک لەزەوی بەرزئەبنەوە .. بۆ ئەمە کابرایەکی (ئوبردمایبروک) ناوو وێنەگری گرت تا چەند وێنەیەکی لەپێشبرکێی‌ماین‌دا کە لەشاری (ساکرمنتۆ) ئەکرا بۆبگرێ ، بەلام کارەکەسەری‌نەگرت ، کەچی دوای پێنج سال مایبروک بە یارمەتی ئەندیازیارێکی لاوی (جۆن ئیزاکیسز) ناو توانی بگاتە مەبەست .. بۆ ئەمەش هات بیستو چوار کامیرای بەدرێژایی پێشبرکەکە دانا ، کە زەڕەبینی هەریەکێکیان ٣٠ سم لە ئەوەکەی‌تر دور بوو ، بەمەش توانی چەند وێنەیەک لەگەل غاردانی ئەسپەکەدا بگرێو قسەکەی ستانفورد ساغ‌بکاتەوەو بۆ خۆشی ببێ بە داهێنەری (فۆتۆگرافی جەستە جولاوەکان) -١٨٧٩-

دوای سێ سالیش وێنەکانی مایبروک لە پاریسو بەهۆی پراکس پۆسکۆپ ، کە ئەمیل‌ڕینارد دایهێنابوو ، پیشاندرا .. لە ١٨٨٢دا ، (ئەتین جیل‌ماری) تۆپی فۆتۆگرافێکی بۆ فرینی بالندەکان داهێنا ، ئەم تۆپەی لەسەر بنکەی دەمانچە بوو ، کە لەجێی گوللەکەدا چەند جامێکی فوتوگرافی دانا تا لەکاتی تەقاندنی‌دا وێنەبگرێ

- دلێر -

بیورە .. پێوانەی وامانی لانیە

ئەوەندە قەڵەوبیت .. بەقەدەر درەختێکی ئاسایی ، ئەتوانی بەهۆی وەرزشو دەست پێوەگرتنەوە ، حەوت لاوازبکەی یان هەتا لەوانەشە گوێی پێ نەدیتێ ، بەلام بەقەدەر هەردوو برا (نیبی)و (بلی‌ماکرێری)بی بە قەوارەی هەرەزل ئەوە گیروگرفتێ دێتە ئاراوە چاری نابێ !!

ڕاستە ئەم دوانە ژنیان ولامە ئەبێ (بیورن .. پێوانەی هەیەو زۆران بازی ئەکەنو وەک ئێوەمان‌نیە !!) ئوتومبیلێکی تایبەتی خۆیان باوەڕیش ناکەین پەیوێک هەبێ لێ‌ئەخورن بەلام بۆ مەسەلەی لە دنیادا حەزبکات بەقەوارەو جلوبەرگی بەقەدەر خۆیان کێشەی ئەمانەبێ .. هەتا لە ئەبێ بەهەموو بازارا بگەرێن شێوەشا وەک ئەوانە ئەبێ لە بازارەکانی شارەکەیان نە چونکە بەڕاستی دیمەنیان هەرێمی (کارولنیا) بەلام ئەچاو ئەدل پێی ڕازی‌ئەبن . هەمووجار ڕووبەڕووی ئەم

چاوپێکەوتنێک

قەمبەر ڕەئووف محەمەد یەکێکە لەمۆسیقاژەنە لاوەکانی کورد ... لەڕاستیدا سەرکەوتنێکی چاکی تیادا وەدەست هێناوە... توانیویەتی خولیای بیری لەبۆتەی کارکردن بتوێنێتەوە ... لەسالی ١٩٥٥ لە شاری کەرکوک لەدایک‌بووە، لە سالی ١٩٧٢ دەستی داوەتە لێدانی کەمانو ... هەستی هونەری ئەولاوە پایەدارە ، گەشەی‌کردووە ، تالەی ئەمڕۆی... ئێستا لێپرسراوی لێژنەی‌ڕۆشنبیریو ڕاگەیاندنی بەڕێوەبەرایەتی ڕۆشنبیری جوتیارانە لە هەولێرو ... ئەندامی تیپی مۆسیقای شانۆی لادێیە .

... بەمەبەستی خستنەڕووی چەند دیاردەیەکی مۆسیقای کوردی ، بە پێویستمان زانی لەگەلی بدوێین ..

● چون لە کەمانەکەت دەگەیت .
- پارچەیەکە لەدلمو .. هاوڕێی هاودەمی خۆشەویستمە .
● سۆز ..؟
- سەدای نۆتەی شادی‌یە .
● خەم ..؟
- لەهەندێ کاتا شیرینە
● ئەنوەر قەرەداغی ..؟
دەنگێکی‌دیارەو ... دەنگی کەمانەکەی لەگوێچکەی هەموو دلسۆزێکدا دەزرنگێتەوە .
● یەکگرتن ..؟
هۆیەکە بۆ سەرکەوتنی ئەو ئاواتەی کەبۆی هەول دەدرێ .
● لە چەند تیپی هونەریدا کارت کردووە ؟
- (یانەی‌سۆلاڤو .. تیپی شەریکەی نەوتو ... بنکەی لاوان لە کەرکوک) .. (کۆمەلی هونەرو وێژەی کوردی لقی هەولێر ، سلێمانی ، کەرکوک)، . (بەڕێوەبەرایەتی ڕۆشنبیری جەماوەری هەولێرو کەرکوک) ... (تیپی عەرەبی تەلەفزیۆنی کەرکوک) ... (شانۆی لادێ لە هەولێرو) ماوەیەکی درێژیش سەرپەرشتی گۆشەی جیهانی بەهرەووزانم دەکرد .
● سوپاس ...
- مسعود جەوهەر -

سەرنووسەر
عثمان محمد فائق

ڕۆژنامەیەکی هەفتانەی گشتییە لە دەزگای ڕۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی دەردەچێ

۱۲ لاپەڕە

هاوکاری

۲۵ فلس

کانوونی دووەمی ۱۹۷۰ دامەزراوە

پاراستنی دەسکەوتەکانی شۆڕش و ڕێڕەوە پێشکەوتنخوازە سەرکەوتووەکەی ، وەدانانی پاساو پێڕەوی ئەوتۆ کە خزمەتی هەموو میللەت بکات بەجۆرێک خۆش گوزەرانی و پێشکەوتنیان بۆ برەخسێنێ ، بوونەتە ئوبالی سەرشانمان .

سەرۆکی فەرماندە
احمد حسن البكر

● چوارشەممە ۲۳ی ئازار ۱۹۷۷ ژمارە ۳٦۰ ●

● الاربعاء ۲۳ آذار ۱۹۷۷ العدد ۳٦۰ ●

لە سایەی بەخششی بەردەوام دا
گەلەکەمان ئاهەنگی نەورۆزی گێڕا

سەرۆکی فەرماندە سەری لە پرۆژەی خانووە شووشەکان داوە

سەرۆکی بەڕێز احمد حسن البكر لەگەڵ بەڕێز عزة ابراهيم ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش وەزیری ناوخۆ ، پێکەوە سەری لە پرۆژەی ماڵە شووشەکان لە ناوچەی راشدیە داوە کە ئەم پرۆژەیە سەر بە دەزگای کشتوکاڵی خالصەیە .

سەرۆکی بەڕێز لە سەردانەکەیدا سەیری زەوی خانووە شووشەکانی داوە ، ئەم پرۆژەیە تازە تەواوبووە و سوودی ئەدەیە ، ڕووەک و ەوەرزی خۆشیانەبێ ی لە بەیەنێ .

بەڕێزی فەرمانی داخانووەکانی تر تەواو بکرێ و لە وەرزی زستانی داهاتوو ئامادەبن و ڕاسپاردەشی دا کە هەوڵ بدرێ ئەم تاقی کردنەوەیە لە شوێنەکانی تری وڵاتا بکرێ تا فراوانتر سوودی خۆی بگەیەنێ .

لەکاتی گەڕانەکەیدا ، سەرۆکی بەڕێز ڕوون کردنەوەی تەواوی هەموو لایەنەکانی پرۆژەکەی بیستو ، وایشی بەهەند زۆر وەرەوەکە شێوازی لێکرا ، بەڕێکراو لە بەڕێکردنی بەرنامەزیا ، بەڕێوەبەری گشتی دەزگای کشتوکاڵی خالصەو کارگێڕو کرێکارو پیشکەرانی پرۆژەکە ئامادەبوون .

ئەوەی شایانی باسە ، پرۆژەی خانووە شووشەکان کە دەزگای کشتوکاڵی خالصە جێبەجێی ئەکا نەک هەر لە وڵاتا ، بەڵکو لە هەموو ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا ، لە ڕووی زۆری و فراوانی ئەو پانایییەی بە شووشە گرتوویەتیەوە ، بێوێنەیە :

بەڕێز صدام حسين چاوی بە بەڕێز شازادە متعب بن عبدالعزيز کەوت

دوێنێ نیوەڕۆ بەڕێز صدام حسين لە مەکتەبی ڕەسمی خۆی لە بارەگای ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش چاوی بە بەڕێز شازادە متعب بن عبدالعزيز وەزیری کاروباری گشتی وڵاتی عەرەبی سعودی کەوت و نامەیەکی گفتی گەیاند بە بەڕێز صدام حسين کە لەلایەن شازادە فهد بن عبد العزيزەوە جێگری مەلیک و جێگری یەکەمی سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیرانی سعودیەوەی پێدرا بوو ، لەم چاوپێکەوتنەدا بەڕێز طه ياسين رمضان ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش و وەزیری کاروباری نیشتەجێکردن ئامادە بوو .

بەیاننامەیەکی وەزارەتی دەرەوە بەبۆنەی ڕۆژی جیهانیی بۆ لەناوبردنی ڕەگەزایەتی

نارەزایی دەربڕین بەرامبەر گشت ڕوخسارەکانی ڕەگەزایەتی

وڵاتە خەباتکەرەکەمان ، ئەوەی دووپاتکردەوە : ئەو پەیوەندیە بەتینەی لەنێوانی هەردو قەوارەی ڕەگەزپەرستی ، لە فەلەستین و باشووری ئەفریقیادا هەیە ، بەڵگەیەکی ئاشکرایە لەسەر یەکێتی بیرو ڕێبازو ئامانج و ئایدیۆلۆجیەتی ئەم دوو قەوارەیە ئەمەیان ڕۆژی یەکشەممە لە بەیاننامەیەکی وەزارەتی دەرەوەدا هاتوە ، ئەمەیش هەندێ بڕگەی ئەو بەیانەیە :

ئەمڕۆ ۲۱-۳-۹۷۷ ، جیهان و عیراق یادی جەژنی ئەو قەسابخانەیە ئەکەنەوە کە پۆلیسەکانی سەربەباشووری ئەفریقیا لە « شارپڤیل »دا گێڕایان ، و « ٦۹ » کەس لە خۆپیشاندەران ، لەژن و لە پیاوو منالی دانیشتوە ڕەشەکانی تێدا کوژرا ، چونکە ڕووبەڕوی یاساکانی جیاوازی ڕەگەزایەتی و ڕەگەزپەرستی وەستان .

لە ساڵی ۱۹٦٦ یشدا ، کۆمەڵەی گشتیی نەتەوە یەکگرتوەکان بڕیاریدا « ۲۱»ی ئادار بکرێ بە ڕۆژێکی جیهانی دژی ئەو جیاوازییە .

ڕەگەزپەرستی و جیاوازیی ڕەگەزایەتی ، ڕەنگدانەوەی ئایدیۆلۆجیەتێکی پڕ لە کینەو رقەو بۆ پێکانی ئامانج و ئاواتی گەلان و پاشە ڕۆژیان دانراوە.. زۆر بەهێز ڕووبەڕوی خاک و وڵات و مافی نیشتمانیی و چارەنوسی ئەو گەلانە ئەبێتەوە .. جا چ لە فەلەستین بێت و چ لە زیمبابۆی و نامیبیاو باشووری ئەفریقیادا .

فینەی خۆی ، وەکو جوڵانەوەیەکی کۆنەپەرستانەو فاشستانەو ئیمپریالیزمانە داناوە ، کە بریتییە : لە قووتدان و بێبەشکردنی مافەرەواکانی گەلی عەرەبی فەلەستین .

کۆماری عیراقیش ، کە زۆر بەقوڵی دەرکی بەخراپەکاری و مەترسی زایۆنیزمی ئاوابار ، کردوە ، لەهەمان کاتا پەنجەی تاوان بۆ گشت پرۆژەکانی ئەو سازاندن و چۆک دادانە درێژ ئەکات کە مەبەستی هێشتنەوەی وجودی زایۆنی ڕەگەزپەرستە لەنێو جەرگەی وڵاتی عەرەبدا .

هەروا بەپێی بیروباوەڕەکانی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست بەتوندی نارەزایی خۆی بەرامبەر بە هەمو جۆرەکانی ڕەگەزایەتی ناقۆڵا دەرئەبڕێت و بەوپەڕی کارامەییەوە پشتگیری لە جوڵانەوەکانی ڕزگاری بەخشی ئەفەریقیایی و خەباتی چاونەترسانەیان ئەکات ، دژی هەردو ڕژێمی سپییە کەمایەتییەکانی رۆدیسیاو باشووری ئەفەریقیا و دەستدرێژی ڕەگەزایەتی و ئیمپریالیزمی لەسەر نامیبیا ، ئەمیش لە سەرشاری ئەو هاریکارییەی کە لە نێوان عەرەب و ئەفەریقیاییەکان و سەرجەمی گەلانی دەوڵەتانی سێیەمی دنیادا هەیە ، لە دژی دوژمنی هاوکۆییان ، لە هەر شوێنێ بێت .

بێگومان ئەم بڕیارەی کۆمەڵەی گشتیی سەربەنەتەوە یەکگرتوەکان کە لە دەورەی سییەمین و لە ژمارەی ((۳۳۷۹))دا دەرچوو ، زایۆنیزمی بە جۆرەکانی ڕەگەزپەرستی دایە قەڵەم ، لەڕاستیا ڕەنگدانەوەی بڕیاری نێوان دەوڵەتان بوو ، کە دەمێ بوو بە ئاواتییەوەبوو .

بەراستی ، ئەو بڕیارە زایۆنیزمی لە شوێنی ڕاستە-

کوشتنی سەرۆکی پێشکەوتنخواز کەمال جنبلاط

بیروت - واع ئاژانسی دەنگوباسەکان . ڕۆژی چوارشەممەی ڕابردوو سەرۆکی پێشکەوتنخوازی لوبنان کمال جنبلاط کە سەرۆکی ئەنجومەنی سیاسی ناوەندی جووڵانەوەی نیشتمانی بوو لە نزیک مختارەوە کە ئەکەوێتە خوارووی ڕۆژهەڵاتی بیروت کوژرا .

دەنگوباسە سەرەتاییەکان ڕایان گەیاندوە جنبلاط هەر لەگەڵ یەکەم تەقەدا شەهید بووە ، لەگەڵ ئەودا دوو کەسەی کە لە گەڵیدابوون .

ڕۆژی پێنجشەممەی ڕابردو گەلی لوبنان تەرمی کمال جنبلاطی بردبۆ سەر قەبران لە وجێگایەی کە لێی لەدایک بووە لە ناوچەی (مختارە) ئەمیش لە گەڵ خۆپیشاندنێکی میللی و ڕەسمی زۆر فراوان کە تیایدا هەزارەها لە هاووڵاتیان و نوێنەری سەرۆک سرکیس ووەسەرۆکی

هێزە نیشتمانی و پێشکەوتنخوازەکان و شۆڕشی فەلەستین و ژمارەیەکی زۆر لە وەزیران و پیاوە سیاسییەکان بەشداریان تیادا کردوە .

ئەوەبوو کە لە ناوچەی (مختارە) (الشوف) ئاڵای ڕەش بەرزکرابۆوەو . هەروا تەرمی خوالێخۆشبوو لە ئاڵای لوبنانی پێچرابوو . لەسەر تەرمەکەیش خەڵاتی (الارزالاكبر) دانرابوو کە لەکاتی خۆیدا سەرۆک سرکیس پێشکەشی خوالێخۆشبووی کردبوو . لەماوەی ئەم بۆنەیەدا چەند بروسکەیەک خوێنرایەوە کە لەلایەن سەرکردەو پیاو سیاسیە عەرەب و لوبنانیەکانەوە نێرابوو .

بەڕێز نوری اسماعيل الويس باڵیۆزی عیراق لە لوبنان پرسەنامەی سەرەک احمد حسن البكرو بەڕێز

صدام حسين بەکوڕی خوالێخۆشبوو کمال جنبلاط (وليد جنبلاط)و پیاو ماقوڵانی تایەفەی دوورزی محمد ابو شقراو پیاوە گەورەکانی حزبی پێشکەوتنخوازی سوشیالیست گەیاند .

هەروەها باڵیۆزی بەڕێز لە کاتی سەردانەکەی لە کۆشکی موختارە لە ڕۆژی شەممەی ڕابوردوو پرسەنامەی سەرکردایەتی نەتەوەیی و هەرێمی حزبی بەعسی عەرەبی سوشیالیست دەربارەی ئەو ڕووداوە جەرگ بڕە گەیاند .

هەڤاڵ شبلي العيسمي ئەمینداری گشتی یاریدەری حزبی بەعسی عەرەبی

بڕوانە ل : ۷

چاوپێکەوتنێکی ئەردەن و زایۆنیزم لەسەر ڕێگای سازاندن

فەلەستینی داگیرکراو - ئا . د . ع : ڕۆژنامەی زایۆنی - يديعوت احرونوت - ئاشکرای کرد کە ئەم دوایانە ناحوم گولدمان - سەرۆکی کۆنگرەی جیهانیی زایۆنیزم لە وڵاتە یەکگرتووەکان چاوی بە عدنان ابو عودة وەزیری ڕاگەیاندنی ئەردەن کەوتوە .

ڕوژنامەکە ڕوونی کردۆتەوە کە گولدمان و ابو عوده باسی سازاندنی خۆبەدەستەوەدەرانەی نێوان چەند ڕژێمێکی عەرەبی و زایۆنی دوژمنیان کردوە .

ئەندیرا غاندی وازی هێناوە

نیودەلهی ئاژانسەکان ..

خاتو ئەندیرە غاندی ئیستیقالەی خۆی لە سەرەک وەزیرایەتی هیندستان پێشکەش بەسماباداز با جێتی جێگری سەرەک کۆماری هیندستان کردوە .. ئەویش بەهۆی سەرنەکەوتنی پارتی کۆنگرەی هیندستانی لە هەڵبژاردنی گشتی ی هندستاندا ئەم هەوانەش دوێنێ بەیانی ئاژانسی دەنگوباسی ڕۆیتەر لە زمانی گەورەترین یارمەتی دەری ڕۆژنامە نوسی خاتو ئەندیرە غاندیەوە بڵاوی کردۆتەوە .

قسەکەرێک بەزمانی خاتو ئەندیرا غاندییەوە وتویەتی .. یەک دوو ڕۆژی تر بە سەرەک وەزیران دەمێنێتەوە ، ئەویش بۆ ئەوەی ڕێگای دەسەڵات بۆ پارتی جاناتای سەرکەوتوی هەڵبژاردن خۆش بکات تا بیگرێتە دەست دایەرە ئاگادارەکانی نیودلهی ئەوەیان ڕاگەیاندوە کە حکومەتە تازەکەی هیندستان پێش کۆتایی ئەم هەفتەیە پێک بهێنرێت .

ڤانس سلی وڵاتەکەی بەرامبەر دوانەکەی برێجنێف ئاشکرا ئەکات ..

دوێنێ سایرۆس ڤانس ، وەزیری دەرەوەی ئەمەریکا سل کردنەوەی ڕاگەیاند بەرامبەر بەوەی دوانەکەی لیونید برێجنیف سکرتێری گشتی حزبی کۆمۆنستی سۆڤیەت دژی وڵاتە یەکگرتوەکانی ئەمەریکا ، بێتە هۆی ڕێبەستنەوە لە بەردەم گفتوگۆکانی ڕادە دانان بۆ چەکی ستراتیژی .

برێجنێف ، لەو وتارەی دوێنێ لە کاتی کردنەوەی کۆنگرەی دەورەی شانزدە هەمی نەقابەکانی سۆڤیەتدا دای ، هەرەشەی کرد بەرامبەر ئەنجام خراپی دەستخستنە ناو کاروباری ناوخۆی یەکێتی سۆڤیەتەوە .

سەروتار :

دەربارەی قسەکانی ڕۆژی ۱۷ی ئازاری کارتەر .. نیشتمان ئەسترێتەوەو نادرێ

لەکاری شۆڕشگێرانەدا ڕوون وئاشکرایە کە شۆڕش بە تێکۆشان و فیداکاری خەباتکەرەکانی و بە توانای شۆڕشگێرانەیان لە سەردانانی ستراتیژیەکی لە بار ودۆزینەوەی تاکتیکی سەرکەوتوو بۆ دروستکردنی پشوودرێژی شۆڕشگێرانە لەمل بە ملەی دوژمن و کۆتاییهێنان بە توانای دوژمندا سەردەکەوێ .

لە مێژوودا تاقیکردنەوەیەک لەدەستدا نیە کە نیشان بدا گەلێک لە ڕێگای ئاوبژی کەری و پرۆژەکانی ئیمپریالیزمەوە مافە نیشتمانیەکانی وە دەستهێنا بێ .

ئیتر چۆن دەگونجێ ئیمپریالیزمی ئەمریکا دەورێکی باشی هەبێ بۆ چارەسەرکردنی کێشەی عەرەب و زایۆنی و بە قازانجی ئەو گەلەی دەستدرێژی بۆ سەرکراوە ؟ لە کاتێکدا خۆی پاڵپشتی بنەڕەتی زایۆنی دوژمنە لە دەستدرێژیدا بۆ سەرنەتەوەی عەرەب لە ڕەوەخەیاڵی خاوی ئەوانە دەردەکەوێ کە چاوەڕوانن ئیمپریالیزمی ئەمریکا نیشتمانی داگیرکراوی فەلەستین بداتەوە یان ڕۆژێک لە ڕۆژان ئیمپریالیزمی ئەمریکا بەقازانجی یەکێک لەگەلانی جیهان لە خەباتی ڕەوای بۆ ئازادی و سەربەرزیدا بەوپەڕدانەوە بجووڵێتەوە .

لەبەر ئەوە ، قسەکانی تازەی کارتەر کە لە ڕۆژی ۱۷ ی ئازاردا کردنی و وای نیشاندا کە دەبێ فەلەستینییەکان نیشتمانێکیان هەبێت و ئەو نیشتمانەش بکەوێتە چوارچێوەی ئەردەنەوە ، لە ناوەڕۆکی بۆ چوونی

بڕوانە ل : ۷

● هاوکاری ●

قسەکانی کارتەر دەربارەی دامەزراندنی
«نیشتمانێک بۆ فەلەستینیەکان» فێڵێکی تازەیە

ئاژانسی دەنگ و باسەکان : قسەکانی ئەم دوایییەی سەرۆکی ئەمەریکی جیمی کارتر لەمەڕ ((بۆچوونی)) حکومەتی تازەی ئەمەریکا دەربارەی ((سازاندن))ەوە سەلماندنێکی بەردەوامی هەڵوێستی دوژمنانەی ئەمەریکاو ئەگەرانی ناوەڕێگەیەتی بەرامبەر بەعەرەب .

ئەو قسانە ڕادەی شلۆقی ڕژێمەکانی سازاندن ڕوون ئەکەنەوە کە بەهەموو جۆرێک کەوتوونەتە خۆ بۆ داپۆشینی تێشکانەکەیان لە ڕێگای بیانو دۆزینەوەو هەڵهاوێشتن بۆ هەموولایەک بۆ ڕەواندنەوەی سازاندنەکەو یەکێ لەم

هەوڵانەشی تەبل لێدانە بۆ قسەکانی ئەم دواییەی کارتر کە لە ۱۷ی ئازاردا لە کلینتۆندا دەربڕیبوو باسی مافەڕەواکانی پەنابەرە فەلەستینییەکانی کردبوو بۆ دامەزراندی دەوڵەتێک لە ناو ((ئەردەن))دا . ئەمەش بەهیچ شێوەیەک ژیانی

پەنابەرەکان خۆشترناکات لەو بارودۆخەی کە لەپێش شەڕی حوزەیراندا تیا ئەژیان .

بەم جۆرە عبدالعزيز حسين وەزیری دەوڵەت بۆ کاروباری ئەنجومەنی وەزیرانی کوێتی دڵخۆشی خۆی دەربڕیوە بەرامبەر وتە

تایبەتییەکانی سەرۆکی ئەمەریکی جیمی کارتر لەبارەی دامەزراندنی «نیشتمانێکی نەتەوەیی بۆ فەلەستینییەکان » .

بەڵام ڕۆژنامەی العربی-قەتەری لەسەر ووتارەکەیدا لە قسەکانی سەرۆکی ئەمەریکی جیمی کاتر کە دەربارەی کێشەی فەلەستینەوە ووتوویەتی جووڵانەوەی

بڕوانە ل : ۷

Institut Kurde de Paris

• راپۆرتی سیاسی •

کارتەرو ئـەوانـەی هاواریان بۆ بردوە

نوسەری سیاسی «هاوکاری» نوسیویە دەڵێ :

ئــەم رۆژانە رژێمەکانی لایەنگری سازانو ئەو گـرووکۆمەڵانـەی برەوی پێدەدەن کەوتوونە تەنگانەوە ، ئەویش بەهۆی ئەو تەنگەبەرایییەوە کـە ئیمپریالیزمی جیهانی تووشـی کردوونو بەهۆی ئەو قسانەوە کە جیمی کارتەر سـەرکۆماری ئەمریکا لەکاتی سەردانی ئـەم مانگەی سـەرۆك وەزیرانی زایۆنی دوژمن لـە واشنتۆن دابڵاوی کردنەوە .. ئـەو رژێمـانە ـ رژێمەکانی لایەنگری سازان ـ کەوتوونـە دۆخێکەوە کە ناتوانن پاکانە بۆ سەرشۆڕکردنو خۆبەدەستەوەدانو گوێ لە مستی خۆیان بۆ پیلانەکانی ئیمپریالیزم بکەن کە لە ژێر دروشمی ـسازان ـداشاراونەوە • هەر وەها بەهیچ جۆرێکیش ناتوانن پرۆژەیـەکی تازە بێننە پێشەوە کە بتـوانێ ناوەرۆکی ئەو هەڕیانە بشارێتەوە کـــە پاڵی پێوەناون بۆ خۆبەدەستەوەدانو شوێنەونکەدوای ئەو هەموو پروپاگەندەیەی بۆ ـ سازان ـ یان کرد کەسەرەنجامیش هـــەروەك چاوەڕوانی لێدەکرا تووشـــی رێگایەکی داخراو بوو .

هێزە شۆڕشگێڕو پێشکەوتنخوازەکانو لەپێشـــیش هەموویانەوە حزبی بەعـــسی سۆشیالیـــستی عەرەب و حکوومەتە شۆڕشگێڕەکەی لەعیراقدا لەو باوەڕەدا بوون کە ئەو ســـازانەی ئیمپریالیزمی جیهانی هێنـــاویەتە ناوەوەو وڵاتەیەکگـــرتووەکان برەوی پێدەداو رژێمە کۆنەپەرستو سەرشۆڕکەرەکان زمانیـــان بەدوادا کێشاوە تراویلکەیە کە کە دەستیان نایەتێ .. چونکە بانگەواز بۆ وەدیهێنـــانی (ئاشتی !!) لە ناوچەکەداو بۆ ئاشت بوونەوەو بەرەســـمی ناسینی (ئیسرائیل !!) لەپێش چاوی پیـــاوە سیاسیەکانی واشنتۆنو تەل ئەبیبدا تەنیـــا دەستەبەرکردنی ســـنوورێکی (بێترس !!) کـــە رژێمەکانی لایەنگری سازان بەرەســـمی بناسنو پێك هێنانی سنوورێکی تازە بوو کە بتوانرێ (بەرگری لێبکرێ) ، هەر وەك کارتـــەر ئەمەی درکاند . ئەو مەسەلەش بەشێکە لەنەخشـەی سەپاندنی ئەمری واقیـــعو پاڵپێوەنانی رژێمە خۆبەدەستەوەدەرەکان بۆ پاشەکشەی زیاتر .. ئـــەو بانگەوازەش کـــە لەکۆنەوە بەرێوەبەرایەتی جۆنســـۆنو پاشان نێکســـــۆنو فۆردو ئێستاش کە دیارە هی دوایش نیە ـ بەرێوەبەرایەتی کارتـــەر دەیڵێنو دەیڵێنـــەوە بۆ دوایی ـ هێنانی (کێشە !!) لـــەناوچـــەکەدا دەستەبەرکردنی ئەوەی ناوی نراوە دەســـت رۆیشتنی دەوڵەتانی ناوچەکـــە بەسەرخاکی خۆیاندا !! تەنیـــا پیلانێکی ئیمپریالیســـتە بۆ هێشـــتنەوەی پێگەی دەستدرێژیو پیلانگێـــرانی ئیمپریالیزم لەناوجەرگـــەی نیشتمانی گەورەی عەرەبدا و کردنی بەسەرچاوەی هەرەشـەیەکی راستەوخۆ بۆ هەمـــوو ئاواتەکانی گەلی عەرەب لـــەرزگاری نەتەوایـــــەتیو کۆمەڵایەتی .

بەڵام رژێمە سەرشۆڕکەرەکان بەهاندانی هێزو رژێمـــە کۆنەپەرستەکان لەو بانگەوازەی ئەمریکادا دەرەتانێکیان دەدی بۆ دەربازبوون لەو تەنگو چەڵەمەئابووری و سیاسی یانـــەی تێ کەوتوون ، لەکاتێـــکدا ئیمپریالیزمی ئەمریـــکا لەوەزعی شـــپرزەی ئـــەورژێمانەدا دەرەتانێکی دەدی بۆ پاڵپێوەنانیان بەرەو پاشـــەکشەی پڕ شوورەییو گـــوێ لەمستی تەواو بۆ نەخشـەو پیلانی ســـــازان بەهەمـــوو پێداویستیەکانی گوێ لەمستی یەوە وەك دوژمنـــایەتـــی جەماوەرو بەرەنـگار بوونەوەی خواستەکانیو پەرشو بـــلاوـ کردنی یەکیـــەتی رێزەکانیوچوونە ناو ئەنقەی هاوپەیمانیەتی ئیمپریالیزمو زایۆنیـــزم کۆنەپەرستییەوە .

بەڵام رژێمەکانی لایەنگری سازان لـــە پڕ خۆیان لـــە تەنگەبەراییەکی ســـەختدادیەوە کە لە گەڵ ئەو هەموو پاشەکشەو سەرشۆڕکردنـــەیاندا بۆ پێداویســـتیەکانی جێبەجێبوونی پیلانی ســـازان چاوەڕوانی نەبوون ..

ئەم رژێمانە خۆیـــان لەبەرامبەر هـــەرایەکی دووردا دێتەوە کە لەوانەیە هـــەرنەیەتەدی ئـــەویش هیـــوای (ســـازانە !!) بەرێوەبەرایەتی تازەی ئەمریکا بە زمانی کارتەر ئەو « هیـــوا » وەهمییانەی بەتاڵ کردەوە لە خۆ بەدەستەوەدەرانو ئـــەو کار بەدەستانەی خـــەون بەمانەوەی زیاترەوە دەبینن پروپاگـــەندەیان بـــۆ دەکردو برەویان پێدەدا .

بۆیە رژێمەکانی لایەنگری سازان پاش ئەوەی لەنیزیك بوونی (چارەســـەری ئاشتیخوازانە ..) هیـــوا براوبوون ئێـــستا خەریکن (بەدەســـتەو داوێن بوون و گریانەوە) بچنە واشـــنتۆن بەڵکوو ئەمریکا (شـــتێکیوا رابگەیەنێ) کـــە ئەوتۆزە (ئابروو)ەی ماویانە بۆیـــان بپارێزێ ، ئەویش پاش ئەوەی بەرێوەبەرایەتی ئەمریـــکا زۆری پاشەکشەپێکردوونو بـــەزۆرەتو زنجیرەوە بەستوونەتەوە. هێندێك رژێمی کۆنەپەرستی تریش کـــە رێگایان داوە ئیمپریالیزمی جیهانی بەســـەر ـ کردایەتی ئەمریکا ســـامانە نەوتیەکەیان هەڵلێنجێو دەست بەسەر سەرمایەو سامانیاندا بگرێ هەر ئـــەو شوێنـــەرەچاودەکەن . ئـــەو کاربەدەستانە یەك لەدوای یەك دەچنـــە واشنتۆن بەو هیوایە کـــە (ئەوتاریکاییەی) پاش قسەکانی کارتەر کە گوتی بە دووساڵ یان چوار ساڵ یان هەشت ساڵی تر ســـازان وەدی دێـــت ، برەوێنرێتەوە .

زوربەی چاوەدێران لـــەوباوەڕەدان کە ئەو کاربەدەستانە بچووکترین گۆڕانیان لـــە هەڵوێستی ئەمریکادا دەستـ ناکەوێ ، ئەو هەڵوێـــستەی بەرێوەبەرایەتی ئێستای ئەمریکا بەمیرات لەبەرێوەبەرایەتیەکانی پێشوویەوە بۆی بەجێ ماوە ، بەڵام دار بەدەستانی لایەنگری سازانو ئەوکار بەدەســـتانەی پشتیشیان دەگـــرن لەوانەیە

بڕوانە : ل ١١

رژێمە گومراخۆبەدەستەوەدەرەکان لەنێوان پێوە بوون و ریسوابوونی رووی بەکرێ گیراویاندا

دوای قسەکانی ئـەم دواییەی کارتەر :

ـ حمید عزیز ـ

جیمی کارتەر ســـەرۆکی ئەمەریـــکا لەکاتی پێشـــوازی کردنی ئیسحاق رابین سەرەك وەزیرانـــی زایۆنیستەکان لەواشنتۆندا باسی کێشـــەی رۆژهەڵاتی ناوەراستو پاشـــەڕۆژی شەڕی نێوان عـــەرەبو« ئیسرائیلی » کرد .. کارتەر لەوتارەکەیدا باسی ئەم ســێ خاڵە گرنگەی کرد :

● ئەمەریـــکا بەهەمـــوو توانایەکیەوە پشـــتگیری هەڵوێستو سیاســـەتی« ئیسرائیل » ئەکاتو رازی نابـــێو راوهەڵویـــستی زایۆنیستەکان پەسند ئەکات دەربارەی بەتەواوەتـــی نەکشانەوەو چۆڵ نەکـــردنی تێکڕای ئەو خاکەی لەشـــەڕی حوزەیرانی ســـاڵی ١٩٦٧زەوتیان کردوە ، ئەویـــش بەبیانوی دابین کـــردنی « سنوریك بتوانرێ داکـــۆکی لێ بکرێ » .

● ئەمەریکا بەپەلە نـــی یە لە بەلایەکاخستنی کێشـــەی رۆژهەڵاتی ناوەراســـتدا ، باکێشەکە بە دوو یان چـــوار یاخود هەشت ساڵ چارەبکرێ .

● سێیەمین خاڵی گرنـگ کە سەرۆکی ئەمەریـــکا ، ئیسحاق رابینی پێ دڵنیـــا کرد ئەوەبوو ، ئەمەریکا سوورە لەسەر ئەوەی کە ئەگەر پێتـــو (ئیسرائیل) لەهەندێ ناوچەو خاکی زەوت کراوی عـــەرەب بکشێتەوە ئەوا ئەبێ لەچەنـــد شوێنێکی ئەم ناوچانەدا هێزو لەشکری دوژمن هەبێت بـــۆ ئەوەی سنوری « ئیسرائیل »و ئاسایشەکەی بپارێزن .

پاش چەند رۆژێکیش دوای ئەم قسانەی کارتەر ، بۆ ئەوەی گومان لەلای هیچ لایەنێـــك نەمێنێو ئەم قسانەی کارتـــەر ناوەڕۆو نەکرێنەوەو بەشێوەی تر لێك نەدرێنەوە ، گۆفـــاری هەفتەیی «نیوزویك» نووسیبوی ئەم قسانەی کارتەر ساتمەی زمانو قسە لەدەم دەرچـــوون نین ، وە کارتـــەر دوای راوێژێکی وردو قوول لەگـــەڵ سپیکینیو بریزنـــسکی راوێژکاری ئاسایشی نەتەوەییو سایروس ڤانسی وەزیـــری دەرەوەی کۆشکی ســـپیدا بەیشتۆتە ئەم قەناعەتەو ئـــەم قسانەی کردوە .

لەلایەکی تریشەوە رۆژنامەو نیستەو دەزگاکانی راگەیاندنی دوژمن ستایشی ئـــەم قسانەی کارتەریان کردو رایانگەیانـــد کە بۆ یەکەم جار سەرۆکێکی ئەمەریکا بەراشکاوی و ئاشکرا داکۆکی لە هەڵوێـــستی « ئیسرائیل » ئەکاتو ساخی ئەکاتەوە کە ئەبێ دوژمن بمێنێتەوە !

هەروەك ئاشکرایە ماوەیەکی دوورو درێژە رژێمە حزبـــە دەستـــەوە دەرەکانی عـــەرەبو بەتایبەتی رژێمی شام نەخشەو پیلانەکانی ئەمەریکـــاو دوژمنانی گەلی عەرەب جێبەجێ ئەکەنو بەکردەوە هەوڵیانداوە کە ناوەرۆکی شـــۆڕشگێڕیی خەباتی بزوتنەوەی بەرگـــری فەلەستین پوچ بکەنەوەو رێختە عەسکەرییەکەی لە دەســـت دەربهێننو بیکەن بە تەنیـــا رووکەشێك کە دەورێـــکی ئەوتۆی لەم کێشە گرنگـــەدا نەمێنێو وای لێبکەن کــــە قەناعەت بکات یاخود ناچاربێ بەوەی کە بەبێ کۆنگـــرەی ـ جنێف ـو تەقەڵای ئەمەریکا هیچ شتێك دەستگیر نابـــێ !ـ هەروەها رژێمە کۆنەپەرستو خۆبەدەستەوە دەرەکـــانی عەرەب هەوڵێکی زۆریـــان داوەو ئەیدەنو دامو دەزگاکانی راگەیاندنیان خستۆتە کـــەر بەمەبەستی تەفرەدانـــی جەماوەری گەلی عەرەب بـــەوەی گوایە (قایل بوونی ئـــەم رژێمانە بە پرۆژەکانی تەسویە بەمەبەستی دەستخستنەوەی ئەو خاکەیە کە ساڵی ١٩٦٧ دوژمن زەوتی کردونو دانانە بەمافی رەوای گەلی فەلەستیندا) نەخشـــەی ئەم پرۆژەشیان بەم جۆرە رەنگ رشتووەو لـــەم

قۆڵانەوە هەنگاویان بـــەرز هاویشتوە :ـ

یەکەم : کشـــانەوەی هێزەکانی دوژمن لەتێکـــڕای ئەوخاکەی دوای ٦٧ زەوتـــی کردوە بەبێ چەندو چۆن .

دووەم : چارەسەرکردنـــی کێشەی فەلەستین بەوپێیـــەی لەبەری رۆژئاواو هەرێمـــی غـــەززەدا دەوڵـــەتێکـــی دابمەزرێت .

سێیەم : دوا قۆناخـــی جێگیرکردنی ئاشتی لەناو-چەکەدا ببردرێ .

جا ئەگـــەر بـــەوردی سەرنجێك لەم نەخشـــەیەی ئەو رژێمە کۆنەپەرســـتەو خۆبەدەستەوەدەرانە بدەیـــنو لەگەڵ قـــــەکانـــی ئەم دوایـــەی کارتـــەردا بەراوردی بکەین چیمان بـــۆ دەرئەکەوێ ؟ ئەنجامەکەی چی ئەبێت ؟!

لەئەنجامی ئەم بـــەراورد-کردنو بەیەکەوە بەستنەوەی ئەم دوو هـــەڵوێـــستەدا بۆمان دەرئەکەوێ کە :

● چارەسەرکردنی کێشەی رۆژهەڵاتـــی ناوەراســـت لەروانگەی سیاســـەتـــی ئەمەریکاوە بەندە بەپاراستنی بەرژەوەندییەکانی ئەمەریکاو مۆنۆپۆلو کارتێلـــەکانـــی رۆژئاواوە لەناوچەی عـــەرەبو رۆژهەڵاتی ناوەراستدا .

● مانەوەو بوونو پاراستنی ئاسایشی «ئیسرائیل» لەلایەکی ترەوە پاڵنەرو هۆی هـــەموو جموجۆڵی یەکی ئەمەریـــکان لەناوچەکەدا ... ئیتر بۆیە مەسەلەکە ئەم شـــێوەیـــەی خـــوارەوە وەرئـــەگرێو دەستپێشـــکەری لـــەلای خۆبەدەســـتەوەدەرانیـــش نامێنێ :ـ

● ئەبێ جێگیـــرکردنـــی ئاشتی لەناوچەکەدا بەپـــێی بۆچوونی ئەمەریکابێت .

● کشانەوەی تەواوەتـــی نی یە لەهەمـــوو ئەو خـــاكو ناوچانەی دوژمـــن لەشـــەڕی حوزەیرانی ١٩٦٧ داگیـــری-کردون بەڵکو کشانەوەیەکی کەم-هەیـــە لەچـــەنـــد ناو چەیەکـــەکی دیاری کراودا .

● دامەزراندنی قەوارەیەکی لاوازکە ناوی فەلـــەستیـــنی لێبنرێو ژێرچەپـــۆك بێـــتو خزمەتی بەرژەوەندییەکانـــی ئـــەمـــەریـــکاو دوژمـــنو کۆنەپەرســـتانی عـــەرەب بـــکات ... بـــێ گومـــان جێگیرکردنی ئەم نەخشەیەشی

پێویســـتی بـــەراهێنـــانو هێمن کردنەوەی هێزەکانـــی عەرەبو بزوتنەوەی بەرگـــری فەلەستین هەیـــە بۆئـــەوەی چەپەلترین سەرشۆڕیی بەسەر جەماوەری گەلـــەکەمانـــدا بسەپێنرێ .. بۆیە رۆژنامەکەی بەحرێن ناهەقی نەبووە کـــە نووسیبوی :

قسەکانی ئەم دوایـــەی کارتەر دەربارەی ئاشت کرد-

ئەوەی زایۆنیزمی دوژمنـــو هەندێ رژێمی خۆبەدەستە-وەدەری عـــەرەب ئاوێکـــی ساردو فێنکە کرا بـــەسەر هیوایەکی گەشبینیدا بەرەو نزیکبوونەوەی چارەسەرکردنی کێشەکە .! ..

جابۆیە هیچ گرێ کوێرەیەك ناکەینەوەو هیچ نهێنییەکـــی شاراوە ئاشکرا ناکەین ئـــەگەر بڵێین :

قسەکانی ئەم دوایـــەی کارتەر بەئاشکراو بەبێ گرفتو هیچ پێچو پەنایەك هەڵوێستی راستەقینەی ئەمەریکا دەرئەبڕن دەربارەی چۆنێتی کشانـــەوەی هێزەکانی زایۆنیزم لەو خاکەی ساڵی ١٩٦٧ داگیری کـــرد . هەروەها ئەم قـــسانـــەی سەرۆکی کۆشـــکی ســـپی ـ جەوهـــەری راستەقینـــەی ئیمپریالیستی ی ئەمـــەریکاو سیاسەتە دوژمنایەتکاری یەکەی دەرئەبڕن کە دژی گەلەکەمانەو ئەیگرێتەبەرو ئەو سیاسەتـــەی کە بەئاشکـــرا لایـــەنگیری دوژمن ئەکات ... جابۆیـــە جەماوەری گەلـــەکـــەمـــانو پێشڕەوەکـــەی بزوتنـــەوە شۆرشگێرەکان هیچ کاتێـــك تەفرە نادرێنو ئەمـــەریـــکا بەدوژمنی ژمارە یەکی گەلانـــی عەرەبو گەلـــی فەلەســـتین دائەنێـــنو فرۆفیشـــــاڵو پروپاگەندەی کاسەلیسو ئالقە لەگوێیانی ئەمەریکا لەخشتیان نابات .

جەماوەری گەلە مەزنەکەمان کە خاوەن رابوردوییەکـــی بەپێزی پڕ لەتاقی کردنەوەیـــە هیچ کاتێك ئەم چاوەڕوانەی کۆنەپەرستانـــی بەسەـــردا تـــێ نابـــەرێو باشـــ دۆستو دوژمنی لەیەکتـــری جیائەکاتەوەو یەکەیـــەکـــە حســـابیان لەگەڵدا ئـــەکاتو دوئەوەندە زیانیان لێ ئەداتەوەو نەخشەو پیلانەکانیان پوچەڵ ئەکاتەوە .

مانگرتنی گیراوە عەرەبەکان لەبەندیخانەکانی زایۆنیزم دا بەربلاوتربووە

داگیرکەرەکان بەردەوامن لەســـەر جێبەجێ کـــردنی سیاسەتی داگیرکردن

خاکی داگیرکراو ـ وفا ، ئا.د.ع : کاربەدەستە داگیرکەرە زایـۆنیـیەکان چاپۆکی مەزنی خوازانەی خۆیان لـەماڵو خاکی هاونیشـــتمانییەعەرەبەکاندا درێژە پێدەدەن .

ئاژانســـی دەنگوبـــاســـی فەلەستین ((وفا)) لەهەواڵێکدا کە لە خاکی داگیراوەوە هاتووە دەڵێ کاربەدەستانی داگیرکاری زایۆنی دەستیان بەسەر زەویە کشتوکاڵیەکانی عەرەبەکـــانی بادیە لـــە بیـــابانی (نقب)داگرتوەو بەرهەمە کشتوکاڵیەکانیان سوتاندون .

ئاژانسـەکە گوتوویە کاربەدەستە داگیرکەرەکان ئەوکارە ناشیرینەیان بەوە پینە کردوە کە مڵکایەتی ئەو زەوییانە لە دەزگای (مساحە)ی زایۆنی دوژمندا تەسجیل نەکراوە .

ئاژانســـی تاس گووتویە کاربەدەستە داگیرکەرەکـــان بەردەوامن لەســـــەر بەتاڵان بردنی سامانی سروشتی خاکە داگیرکراوەکـــانی عەرەب بـــە تایبەتی لە ناوچـــــەی بیابانی سینادا کە لەژێر پاســـەوانی هێزە عەسکەریەکانی زایۆنیدا بەدوای سەرچاوەی نـــەوتدا دەگەڕێن .

ئاژانسـی دەنگوباســـی فەلەستین ((وفا)) گوتوویـــە ئەو مانگرتن لە خواردنـــــەی گیراوە عەرەبەکان لـــە گرتوو-خانەی عەسکەری عـــــقلاندا رایانگـــەندبوو گەیشـــتۆتە گرتووخانەی جنین لەکـــەناری داگیرکـــراوی رۆژئاواش بـــۆ بێزاری دەربرین بەرامبـــــەر دەوام بوونی داگیرکـــــاری زایۆنیو بۆ هاودەردی لەگەڵ هاورێکانیان لەگرتووخانەکـــانی تردا .

ئەو هەواڵانەی لە خاکـــی داگیرکـــراوەوە گەیشـــتوون وادەگەیەنن کە کاربەدەســـتە داگیرکەرەکان (وحدە) یەکی عەسکەری تایبەتییان لەوانە پێك هێناوەکە مەشقیان لەسەر زەبروزەنگ کردوە بۆ ئـــەوەی یارمەتی پاســـەوانانی گرتوو-خانەکانی زایۆنیـــزم بدەنو نەهێڵن مانگرتن لـــەو گرتوو-خانانەدا بەربڵاو تر بێ .

لەلایەکی ترەوە خۆپیشاندانی جەماوەر لە شاری (رام الله) بەردەوام بووەو ئەو خۆپیشاندانە گەیشتۆتە شاری (بیرە)ش .

کۆمەڵانی قوتابیـــان بـە شەقامەکانی ئەو دووشـــارەدا گەڕاونو بازرگانەکان دوکانیان داخستوەو ژیان لەودووشارەدا وەستاوە بۆ هاودەردی لەگەڵ گیراوە عەرەبەکـــانو بێزاری خۆشیان لە داگیرکاری زایۆنی دووپات کردۆتەوە .

هـــەر لەوبارەوە ئیزگـــەی زایۆنی دوژمن گوتوویە کـار-بەدەستە داگیرکەرەکان ئـــەم دواییانە شـــازدە هاونیشتمانی عەرەبیان لەشاری داگیرکراوی قودس گرتوە بەو تۆمەتە کـە سەربە رێکخراوەکانی بەرگری فەلەســـتینو هاوکارییـــان کردوە بۆ جێبەجێ کـــردنی ژمارەیەك کردەوەی عەسکەری لە دژی دامەزراوەکانی دوژمن .

کاروباری جیهانی

ـ جەزا صالح ـ

لەناو ئەو رووداوە گرنگو بەمانایانەدا کە بەهێندێك وڵاتی ئـەورووپای رۆژ ئاوادا تـێ ـ دەپەڕن ، هەواڵی خۆپیشاندانی قوتابییان لە ئیتالیا لەلایـــەن رۆژنامەکانی جیهانو بیروڕای گشتی جیهانیەوە بایەخێـــکی تایبەتی پێدراوە • وەك دەزانین زوربەی شارەکانی ئیتالیـــا خۆپیشاندانی گەورەیان تێـــدا کراو بوو بەهۆی ئەوە کـــە کاربەدەستانی ئیتالیا بڕیارێك دەربکەن بۆ قەدەخە کـــردنی خۆپیشاندان • لەگەڵ ئەوەشدا رێو شوێنی بەخاك سپاردنی ئەو قوتابییە کە بەدەســـتی هێزەکانی پۆلیس کوژرا بوو ، بوو بە خۆپیشاندانێکی بەرین لە شاری پۆلۆنیای ئیتالیـــاداسەرەڕای ئەوەش کە حکوومەت خۆپیشاندانی قەدەخەکردوە .

ئەم دۆخەی ئیتالیای پێدادەڕوا تەنیا بۆ ئـــەو وڵاتەمانا بەدەستەوە نادا ، بەڵکوو بـۆ هـــەموو ئەوروپای رۆژئاوا هێندێ شت دەگەیەنێ چونکـــەدوو دیاردەی گرنگ لـــــە ئەورووپای رۆژئاوا بەتایبەتیو لە وڵاتانی ســـەرمایەداری دا بەگشتی دەخاتە بەرچاو ، ئەمدوو دیاردەیە بریتین لە :

● یەکـــەم ئاڵو گـۆڕی ئابووری بە نەخشـــەکێشانو ئاسۆی سەرمایەداری .

● دووهەم ژیانی سیاسی بەپێی دیموکراتیەتی لیبرالی .

پرسیارێك کە رووداوەکانی ئـەورووپای رۆژئاواو لـــەناو ئەوانیشدا رووداوەکانی ئیتالیادەیهێننە گۆڕێ ئەمـــەیە : ئایا ئەم دوو دیاردەیە کە دەوڵەتانی سەرمایەداری سوورن لەسەر گەورە کردنـــەوەو بەرچـاو ـ خســـتنیان توانیـــویانە پێداویستیەکانی پەرەسەندنی مێژوویی دابین بکـەنو گیرو-گرفتە سیاســـیو ئابووریو کۆمەڵایەتیەکانی ژیانی ئـــەم رۆژگارە چارەسـەر بکەن ؟

هەموو بەڵگەکـــانی ژیانی ئەورووپا وەڵامی ئەم پرسیارە بنەڕەتیە بە (نا) دەدەنەوەورۆژ بە رۆژیش باشتر دەردە-کەوێ کە هەڵبژاردنی رێگـای سەرمایەداری بۆ پەرەسەندنو هەڵبـــژاردنی لیبرالیەت بۆ بەکارهێنانی دیموکراتیـــەت بێسوودن • چونکە لـە باری ئابووریەوە ـ قۆناخ بە قۆناخ-

زیاتر دیمەنە نالەبارەکـــانی رێگای سەرمایەداری دەکەونە سەریەك کە بەشـــێك لـەو نەخۆشـی یانە بریتین لـــە : ئاوسانی دراوی کـــە توانای کڕینی هاونیشتمانییان هەڵدە-لووشێو بەرەو زوور چوونـی نرخەکانو زیـاد بوونی رادەی بێکاریو تەنگو چەڵەمە ئاو ـ بە ناوەکانی بێبازاریو داخرانی کارخانەکانو تێکچوونی دۆخی بارەو زۆر شتی تر لەو تەنگەدە چەڵەمانەی تووشـــی کاروباری ئابووری سەرمایەداری دەبن •

لـەباری ســـیاسیشەوە بەتایبەتی رێگای دیموکراتیەتی لیبرالی ، تووشی زۆر چەشنەنوشوستی دەبێو هەر کاتێـــك جموجۆڵێکی جەماوەر روو بدا کە لەوانەبێ هەڕەشە لـــەو بنچینانە بکا کـــە رژێمـــەسەرمایەداریەکان لە ســـەری دامەزراون ، هەموو رووکارە دیموکراتیەکان دەپێچرێنەوە • ئەم رووکارانە ((پارێزراون))تا ئەوکاتەی یەکێکن لـــەو پاڵپشتانە کە رژێمی سەرمایە داری پاڵی پێوە داون ، بـەڵام هەرکاتێك ئەم رووکارانە بوونە ((بار))ێك لەسەر رژێم ، یان کە لەبەرێك لە دیواری رژێمی سەرمایـەداریدا بەهاسـانی دەپێچرێنەوە • لـــە مێژووی سیاســـی تازەی ئەورووپادا زۆر نموونەمان لە دەستدان کە ئەم بۆ چوونە دەسەلمێنن •

لەم گۆشـــەیەوە دەتوانین دیاردەکانی وڵاتە ســـەرمایە-دارییەکـــان هەڵســـەنگێنین ـ هەر چـــەند ئێمـــە دۆخی ئیتالیامان هەروەك نموونە باس کرد ـ چونکە بەڵگەیەکـــە بۆ تەنگو چەڵەمـــەی سیســـتەمی سەرمایەداریو بۆ ئەوە کـــە ئەوسیستەمە ناتوانێ شـــان ـ بەشانی ژیانی ئەم رۆژگـــارە بچێتە پێشو ناتوانێ پێشـــە برکەلەگەڵ سیســـتەمی ســـۆشیالیستیدا بکا کە بە زۆر بەڵگە نیشانی داوە دەتوانێ مەسەلەکانی ژیانی ئەم رۆژگارە چارەسـەر بکاو شان بەشانی پێداویستیە-کانی پەرەســـەندنی مێژوویی بچێتە پێش •

لەمەودواش ئەوەی باسمان کـــرد هەروەك رووکارێکی بنـــەڕەتی رووداوەکـــانی ئەورووپای ســـەرمایەداری دەمێنێتـــەوە ، هەرچـــەند چاوەدێری کـــەران رووداوی هێندێك خوارەپێچـــە لەرەوتی سیاسیو ئابووری ئـــەم رژێمانەدا بـــە دوور نازانن ، بەڵام بەرهەمەکەی هەر تەنگو چەڵەمەو نوشوســـتی زیاتـــر دەبێتو هیچی تر •

Institut Kurde de Paris

دەوری پێگەیاندن و خۆگۆڕ کردنەوە لە زیادکردنی بەرهەمدا

گەرتەکانی چالاکی پیشەسازی وکشـــتوکاڵ‌و هەموو دام‌و دەزگاکانی تری دەوڵەت لەبەر رووناکی کۆڕی ئەو دیاردانەی کار ئەکەنە سەر کەم بوونەوەی بەرهـــەمدا ، جموجوڵێـــکی فراوانیان تیادەست‌پێکراوە ، دوای ئەوەی ، کۆڕی ناوبراو سەرەتایەکی راستەقینـــەی بۆ بەخۆدا چوونەوەو ســـەرنج دانەوەی ئەنجامەکانی هـــەڵەی پێوانەی ئەوسا دیاری کرد .

گومانی تیانیە ، ئەم بەخۆدا چوونەوەیە ، یارمـــەتی هەموو دام‌و دەزگاکان ئەدات ، هەر لە سەرکردایەتیە ئیداریەکانەوە بیگرە تا بچوکترین کەرت لـــە بنکەی فراواندا ، لەوەبـــەر چاکتـــرو زیاتر لەو ئامانج‌و مەبەستانە نزیك ببنەوە کـــە بۆیان دیاری کراوە ، ئەمەش ئەبێتە هۆی بەکارهێنـــانی زیرانەی ئیمکانیـــاتی راستە-قینەی لایەنەکانی بەرهـــەم‌و کارکردن .

لەو مەسەلە گرنگانەی کـــە زۆر تاقی‌کردنەوەی بەکار لـــە دەزگاو دامەزراوەکاندا دەری-خست ((بەتایبەتی بەرهـــەم هێنەرەکان)) ئەوەبوو ، کـــە ئیمکانیات‌و وزەی بەشـــەری بەستراو زۆرن‌و نابینرێن‌و لـــە زۆر کەلەبەری دیاری چونیەتی ئیشکردن‌و خورەوشـــتی وادا خۆیان شاردوتەوە کە تارادەیەك سیفەتی ((رەوا))یان وەرگرتبو .

جا تا ئەم مەســـەلەیە زیاتر روون‌و ئاشکراببێ ، پێویـــستە ســـەرنجی ئەو زروف‌و بارە بدەین ئـــەو جۆرە خورەو-شتانەی لەناو ئیش‌کردنا خستە ناو زوربەی‌دام‌و دەزگا کۆنەکان کە لە راستی‌دا بونەتە درێژە-دانی میـــژووی ژانەکـــانی ئیستامان .

ئەم بارو زروفە لـــە چوار چێوەی گشـــتی کارتێکردنی سەلبی‌دا کە لە ئەنجامی باری سیاســی‌و چاوچنۆکی‌و رەفز-کردنی بە ئارەزووی هـــەموو زیادکردنێکی بەرهەمدا دروست ئـــەبوون ، دیاری ئـــەکرێ ، سەرەڕای بەفیرۆدانی هـــەموو ئەو وزە لەبارەی ساڵانی دوو روو درێژی رابوردو لە ئارادا-بـــوون ، دوای ئەمانـــەش دواکەوتویی ئیـــدارەی گەرتـــە گشتی‌یەکان کـــە پاشـــماوەی شیوازو تەقالیـــدی کـــەرتە تایبەتیـــەکانی دوای تەموزی ساڵی ١٩٦٤ بوون ، لـــە پاڵ دەسەڵاتی بیروکراتی راســـت رەودا بـــە ناشـــیرین ترین وێنەیەوە کە درێژەی سروشتی رژێمی ئەوسابووە .

جا لەگەڵ ئەوەشدا ، کـــە ئەم باروو زروفە لـــە قۆناغی دوای شۆڕشـــدا چاکتربوون ، بەڵام کاری سەلبی هەر پێـــوە ماوە لەبەرهۆی مەوزعی‌و زاتی زۆر ، کـــە پەیوەندیان بـــە سروشتی‌گۆڕانکاری جۆرەکی‌و کەمەکیەوە هەیە ، لەدەزگاکانی دەوڵەتداو بەحوکمـــی تاقی کردنەوەی تەسکی زوربـــەی کادیرە نوێکانی ســـەرکردە . زۆر شێوازی کاری کـــۆن‌و مامەڵە وەك واقیعێکی فەرزکراو مانـــەوە هـــەر وەك بڵـــێی « شەڕێکەو خۆی لێ لانادرێ »!

جا ئەگەر پێگەیاندن‌و لایەنی پەروەردەمان بە گشتی وادانا کە چارەسەری بنەڕەتی ئـــەم مەسەلە میژوویەیە ئەوا ئەڵێین ئەوەی لەم مەیدانەدا رووی‌دا، کەم ئەبوەو ئەبوو ئەنجـــامی راستەوخۆو خێراترو بەکارتری بدایە ئەگەر بهاتایەو تەقەللای خۆیی سەرکردەکانی ئیداری بەراستەوخۆیی لە پاڵیابوایە ، یان ئەگەر ئەو هەوڵ‌و تەقەلـلا زۆرە بخرایەتە‌کار ، سەر باری پشت بەستن بە بـــاری شۆڕشگێڕانەو کاری رێکخراوی هوشیارانە ، کە ئەبوونە هۆی کارتێ‌کردنی ئیجابی لە هەمـــوو رووبەکەوەو گۆڕانکـــاری جۆرەکی‌و ئەهاتەدی کـــە زۆر لایەنی ژیانی هێزە بەرهـــەم هێنەرەکانی ئەگرتەوە .

نەمانی پێکەوە بەســـتراوی نێوان ، لایەنی پێ‌گەیانـــدن‌و پەروەردە لە لایەك و شێـــوازو بنەڕەتەکانی خۆگۆڕکردنـــەوەی ئیداری لە لایەکی ترەوە ، وای کرد موعادەلەی شۆڕشـــگێڕانە لە رووی بەستراندنەوەی «جدلی» نێوان ئەم دوو لایەنە بۆئەوەی لە کاری سەرشگێڕانە بەجـێ بهێنن‌و دوو ئەنجامەی بۆیـــان دیاری کراوە بێنە دی ، دوژی تێ بکەوێت .

لەبەر ئەوە ، پێویـــستە ، ئەم مەسەلەیە لە چوارچێـــوەی ئەو چالاکی‌و جموجوڵیـــە دابێ کە دەزگاو دامەزراوەکـــان دەستی پێ کردووەو ئەم بوونەش شایانی ئەوەیە بایەخی ناتاسایی پێ بدرێ ، کرێکار ، یـــان ئیداری ، یان تەکنیکی ، یـــان هـــەر هاووڵاتیەك ، هەرچەنـــد مەکۆو مەرکەزی بەرپرسیاری جیاوازبێ ، کاتێ لـــە رووی سیاسی‌یەوە هوشیار ئەبـــێ‌و زیاتر هەست بە بەرپرسیاری ئەکات بەرامبەر نیشتمانەکەی‌و ئارەزووی راستەقینەی خزمەت کردنی ئەو مەسەلەیەی ئەبـــێ کە باوەڕی پێ‌یەتی‌و قوربـــانی بەتەقەللاوکات لە پێناودا ئەدات بەهەر رێگاو شوێنێ بتوانێ‌و لە دەستی بێت ، بەڵام لە پـــاڵ هەموو ئەمانەشدا ناتـــوانێ بگاتە ئامانجی خۆی ئەگـــەر هەلی کارکردنی بەپێی ئـــەو شێوازە بۆنەرەخسێ کـــە خۆگۆڕکردنەوەی تەواوی وزەو چالاکی‌و قوربانیەکانی لەگـــەڵ کاروانی کۆمەڵداو بـــەرەو ئامانجەکانی ئەڕوات .

وەبۆ ئەوەی ملیۆنەهـــا کەس ئەو وزەو هـــەوڵ‌و کۆششە دروســـت کەرەی هەیانەو کەلەبێ نایەت لەپێناو ئەو ئامانجە مەزنانەی شۆڕش‌دا بەکار بهێنن کە باوەڕیان پـــێ هێناوەو خۆشیان بە ئیرادەیەوە بەستۆتەوە ، ئەوە ئەو سەدەها نەخشەو پرۆگرامە تێکڕایی‌یـــە رادەبەرزانەی دەزگا جیاجیـــا کانمان لە گشت چالاکی‌یەکانی بەرهەمهێنان‌و کۆمەڵایـــەتی‌دا دایان ناون ، پەمەیانێـــکی راستەقینەی ئیش‌کـــردن ئەژمێرێ ، وەهەر لەویشەوە هەموو وزەو هەوڵ‌و کۆششێك رێچکە ئەبەستێت ، تاوەکـــو بەجێیان بهێنێت‌و بگانـــە ئەنجامی ئەوتۆش کـــە لە کۆتاییدا ببێتە رووبارێـــکی بەتوڕو توانا‌و لە هەمـــوو ناقاریکەوە جێ‌و شوێنـــی شۆڕش دابکوتێ . وەهـــەلی نوێ‌و تـــازەش لە بەردەم شۆڕش‌دا بڕەخسێنێت بـــۆ ئەوەی هەموو رۆڵەکانی کۆمەڵ بێ لێ‌هەڵاوێردن بەردەوام لـــە بەختیاری‌و خۆشگوزەرانی‌یەکی راستەقینە دابن .

شتێکی ئاساییشە کە ئەبێ هەموو لایەنەکانی‌بەرهەمهێنان‌و کاروباری کۆمەڵایـــەتی بەرپرسیاربن لە خولقانـــدنی هاوسەنگی‌و لێکدانێـــکی پێویست لە نێوان چالاکـــی رۆشنبیری‌و پەروەردەیـــی‌و حاڵەتی شۆڕشگێڕیی کۆمەڵ‌و لە نێوان شێوەکانی کـــاروباری رێکوپێك‌و ئامادەکراودا کـــە لەمەوە بۆکارێکی ئاشـــکراو حیساب‌کراو نە چەندو لەجۆرا ئەگۆڕێت .

بەڵام هەریەکە لەو لایەنانە ئەرکی فرمانی بنەڕەتی خـــۆی هەیەو بە پێی شێـــــوەو داینکاریی شۆڕشگێڕیی نو وە کە روخساریی پەیوەندیی نێوان هەردووکیان یەکالا ئەکاتـــەوە سووره لە سەر بەجـــــێ هێنانیان .

سەرکردایەتی‌یە بەرپـــوە بەریی‌یەکان بەشـــێوەیەکـــی راستەوخۆ بەرپرسیارن لـــە رەچاوکردنی هەموو کاروبارێك کە ووزەی تەواوی کارکـــەران هەڵسەنگێنێت ، ئەمەش بـــە پێی حیساب کاری یەك کـــە کۆنینە ئەبێت‌و لەو ســـرنجە مرۆڤایەتی‌و سۆشیالیستی‌یەی شۆڕشەوە بێت کە ئـــەوە ئەنوێنێ .

یەکەم : ئەو ئەخشـــەو پرۆگرامانەی بە ماوەیەکـــی دیاریی کراوو ئامانجی دیـــاری کراو دەرخراون .

دووەم : هۆیە چالاکەکـــانی زانستی‌ی بـــە شێوەیەك لـــە رێبازەکانی بەرهەمهێنان‌و ئیش کردن‌دا بەکار بهێنرێت کە کات بەفیڕو نەدات هەوڵ‌و کۆشش لە دەست نەدات .

هەروەها پـــارەو پوول‌و کـــەرەسەی خاویش بەبانەدات .

سێیەم : سەرکردایەتی‌یـــە بەڕێوە بەریی‌یەکان نموونـــەی کردار چاکی بەکار کـــەران ببەخشن ، ئەمەش نەك هەر لە ساغڵەمی‌و راستی‌ی ئەخشـــە کێشانەکەو سەرکەوتنی‌ی‌دا کە شـــێوەی پێشکەوتووانەی ئیش‌کردن ئەڕەخسێنێ ، بەڵکو لەرێی دەست پێشـــکەریی کردنیشەوە کە قوربانی‌ی بەو کات‌و هەوڵ‌و تەقەلا زیادەیـــە بدات کە لە لەسەرشـــانی کارگەرانی داناوە ، تاوەکـــو ببێتە نموونەیەکی چـــاك‌و کەسانی‌تر پەیرەویی بکەن .

بەڵام سەبارەت بە جەماوەری ئەو بنکە فراوانەوە کـــە کارگەرانی هەموو مەیانەکانی بەرهەمهێنان‌و چالاکـــی‌یە کۆمـــەڵایەتیەکانی تـــری ئیش‌کردن ئەگرێتەوە ، ئـــەوا ئەو سەرکردایەتی‌یانە بـــە شێوەیەکـــی راستـــەوخۆ بەرپرسیارن لەوەی کە ئەبـــێ باوەڕی راستەقینەو دڵسۆزانەی خۆیان بە شۆڕش‌و ئیـــرادەی شۆڕشەوە بخەنـــە روو خۆشەویستی خۆیان‌و ئامادەیی هەمیشەیشیان لە قوربانی دانا نیشان بدەن ، ئەمەش لـــەو ناقارەوە ئەبێ ، کە هەمـــوو ووزەو هەوڵ‌و کۆششی خۆیان بخەنە ئەو شوێنەوە کـــە کاری لێ ئەکەن ، هەروەها ئیش‌کردن بە مەرکەزی یەکەم چالاکـــی‌ی خۆیان لە قەڵەم بدەن‌و هـــەر لەو مەرکەزەشەوە بۆیان ئەکرێ بە خششی خۆیان بەشێوەیەکی هەست پێ‌کراو بە شـــۆڕش‌و نیشـــتمان‌و کۆمەڵ بگەیەنن ،وە بۆ ئەوەی ئەو سەرنجە ببێتـــە رێبازێك بۆ وەدەست خستنی بەخششێکی گەورەتر وە لەبەر ئەوەی ئێمە لە پێنـــــاو مەسەلەیەکی بەرزو بەنرخـــا تێ ئەکۆشین ئەبێ ئەم خاڵانەی خوارەوە لە حیسابی خۆمـــان بسرینەوە :

● هەرچی شێوەیەك لـــە شێوە رەفزکارەکان کە کارێکی سلبی ئەکاتە سەرئیشـــی رۆژانەمان ، ئیتر بە هـــەر هۆو بڕو بیانوویەکەوە بێت . وە لە حاڵەتی پێویســـتی‌ی‌دا

بڕوانە : ل ١١

کەمایەتیەکان و مەسەلەی نەتەوەیی لەبیروباوەڕی حزبی سەرکردەدا

احمد محمود

ئەگەر گەلی کوردمان مافی ئەوەی هەبێت شانازیی بـــە دەسکەوتەکانی هـــەڵوێستی پڕشنگدارانەی خەباتگێڕانیەوە بکاو سەربەرزیـــی خـــۆی بەرامبەر ئەو ئەنجامانە تۆمار بکات کە لەســـەر رێگـــەی هێنانـــەدی تێکرای ماف‌و خواستی‌ی رەواداری خـــۆی لە چوارچێوەی تێکرای خواستە-کانی گەلی عیراقمان‌دا بـــەدی هێنراون ، شتێکی مەنتیقی‌و هەڵـــوێستێکی ئەڵـــێن مەوزوعیشە‌کە گەلی کوردمـــان ئەنازانەی ئەو شانـــازیـــی‌و سەربەرزیـــەی خـــۆی بەرەو مەودای ئەو چارەســـەریی‌یـــە ئاشتی‌و دیموکراتی‌یە ئاراستە بکات کە شۆڕشی نەتەوەیـــی و پێشکەوتنخـــوازی ١٧ - ٣٠ تەموزی ئەمر بۆ مەسەلـــەی کوردی بـــەدی‌هـــێنا ، ئەمە هەر لە بەیاننامەی یانزەی ئـــازاری ساڵی ١٩٧٠وە تا یاســـای ئۆتۆنۆمی‌و ئەو کردەوە بـــە راستانەی رۆژانەش کـــە سەرکردایەتـــی حـــزبی شۆڕش بۆ قوولکردنـــەوەی بیروڕای ئۆتۆنۆمی توانـــی وویانە ، لەگەڵ هـــەموو ئـــەو دوویات‌کردنەوە بەردەوامانەشا کە ئەبێ دەزگاکانی ئۆتۆنۆمی لە چوارچێـــوەی شـــێوە یاسایی‌یەکانیانەوە لـــەبواری ئاڵوویری حزب‌و شۆڕشـــی لەبەر ئەتەوە هاوبرایەتیەکانی وڵاتەکەماندا بەردەوامـــەیانی تاقی‌کردنەوەی شۆڕشگێڕانـــە هەنگاو هەڵێنن .

لێکۆڵینەوەی مـــەودا راستەقینەکانی دەسکـــەوتە گەورەکەی شـــۆڕشیش لـــە چارەســـەر کردنی مەســـەلەی کوردو مسۆگەر کـــردن‌و هێنانەدی ئاشکراترین شێوەی هاوجەرخانەش کە گـــەلی کوردمان لەچوارچێوەی کۆماری عیراق‌دا مافی نەتەوەیی خۆی تیاوەرگرت کارێکی هـــەروا ئاسان نی‌یە ئەگەر لە هەمـــوو ئەو باکگراوندە مێژوویی‌یـــە کاریگەرانە نەگەین کە سرنجی نەتەوەیی لە ئەیدیۆلۆجیـــەتی حزبـــی سەرکردەدا - حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست - گلاڵە کردووە ، ئەو حزبە کە بینی بەهۆی ئەو پابەنـــدە بیروڕا مرۆڤایەتیانەی خـــۆی پێوە بەستوونەتەوە ســـووره لەسەر ئەوەی کە چارەســـەر کردنی ئەو مەسەلە گرنگـــە بخاتە ئەستۆی خۆی ، ئەمەش دوای ئەوەی رووداوەکـــان دەریان‌خست کە هەموو ئـــەو

حکومەتانەی پێش حەفـــدەی تەموزی ساڵی ١٩٦٨وە هاتون نەیانتوانیوە شێوەیەکـــی مەنتیقی‌و خاوێن بۆ نـــاڵ‌و ویرکردن لەگەڵ مەسەلەکەدا بدۆزنەوە .

ئەوەش ئەوە ئەگەیەنێت کە خۆتێ گەیاندنی حـــزب لـــە مەسەلەی کوردو دیاریی‌کردنی گۆشەیەکیـــــش بۆ ئەوەی لێیەوە لەگەڵ مەسەلەکـــەدا ئاڵو وێر بکات ، کردەوەیەکی شۆڕشگێڕانەیەو لە بنەڕەتەوە لە ئەیدیۆلۆجیەتیـــــکی ئاشکراوو هووشیاریی‌یەکـــی تەواوی مەسەلەی مافـــی کەمایەتیەکان بەتایبەتـــی‌و مەســـــەلەی نەتـــەوەیی بەگشتی‌ی‌یەوە سەر هـــەڵ ئەدات .

بەتەواوی شتێکی مەنتیقی‌یە کە لە کەرەسەکانی بیـــروڕای نەتەوەیی ئەیدیۆلۆجیەتی پارتی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستی بگەین کە لەگەڵ رێـــرەوی بزوتنەوەی رزگـــاریخوازی عەرەب‌و ئەو کۆمەڵە بیروڕاو هەڵوێستانەدا بەســـتمانەوە کە شۆڕشی عەرەب پێشکەشی کردوون چ لەسەر کـــەوتنە مێژوویەکانی خۆیـــەوە یاژێرکەوتنەکانی ، سەبارەت بەوەی کە حزب لـــەچـــوار چێوەی بزوتنەوەی پەرەسەندووی شۆڕشـــی عەرەبی‌دا بووبە راستی‌یـــەك لە راستیە بەکارەکان کـــە کۆمەڵە مەرج‌و پێویستی یـــەك قوتی کردۆتەوە کە بەنـــدن بەواقیع‌و ئاسۆی پێشکەوتنی نەتەوەی عەرەبەوە ، کـــە ئەشبێ لە ســـــەرووی هەموویانەوە پێویست بـــوونی جەماوەری عـــەرەب بێت بەرێکخراوێکی پێشرەو کـــە خاوەنی تیورێکی شۆڕشگێرانە بێت‌و لەهەمان کاتیشـــدا بتوانێت بیروڕای تیۆری بە جێ‌بەجێ‌کردن‌و کـــــردەوەی خەبات کردنی رۆژانـــــەوە بەستێت بزوتنەوەی شۆڕشی عەرەبی کە بەدرێژایی مێـــژووی تێکۆشانی دوورو درێژیـــەوە جۆرەها شێوەی بەش کـــردن‌و پیلانکاری وزەبری ئیمپریالیزمی چێشتووە کە ئەم زەبـــرەش وەك کارێکی پێویســـــت چەپەڵترین شـــێوەی رووت کردنەوەو چەوســـاندنەوەو سەربەستی لێ‌گرتن‌و راونان‌و ئەتك‌کردنی بە بەشەرەف‌ترین خەباتکەرانی لەگەڵ خۆیا کێش کردووە ، لەبەر ئەوە شۆڕشی عەرەب بەحوکمی یەکێتـــی‌و یەکگرتنی خەباتی گـــەلان دژی چاوبرسیەتی‌و دەســـــەڵاتی سەربازگەی ئیمپریالیـــزم ، لەکاتی تەنگانەدا لەگـــەڵ کەمایەتیە نەتەوایەتیەکانی تردا لە زەمینەیەکا بەیەك ئەگەن ئەو کەمایەتیە نەتەوەیی‌یانـــەی بایەخی مێژوویی‌و رۆحـــی‌و ماددیی‌یان لەگەڵ شارستانی‌و کەلەپوری گەلی عەرەب‌دا تـــا رادەی یەکتر گرتنێکی تەواو لە چوارچێوەی یـــەك‌بوونی بەرژەوەندو چارەنووســـی هاوبەش‌دا تێکەڵ بەیەك بووە .

لەبەر ئەوە شـــتێکی سروشتی‌یە کە بزوتنـــەوەی شۆڕشی عەرەبی لە قۆناغەکانی بەدەست هێنانی سەرکەوتنە-کانیا هەڵوێستیـــــکی مرۆڤایەتی‌یانەو ئێگەیشتوانە بەرامبەر ماف‌وخواستی‌ی ئـــەو نەتەوەو کەمایەتیانە بنوێنێ کە لە ئەیاندا زیاوە ، ئەمەش هەڵوێستێکە لە بنەڕەتەوە لـــەو هەڵوێستەوە هەڵقولاوە کـــە لەسەر تاقی کردنـــــەوەی مرۆڤایەتی هاوبەشـــی لەو بارەیەوە دامەزراوە ، هـــەر وەها هەڵوێستێکیشە پێویستی یەك‌بوونی بەرەی تێکۆشـــانی نیشتمانی‌و نەتەوەیی لەگـــەڵ پێداویستەکانی گۆڕانکـــاری کۆمەڵایەتی پێشکەوتنخوازانەدا بەپێی رۆحی ئەو چەرخـــــە سەپاندوویەتی .

کاتێـــك لە دایك‌بوونی حزب لەمەرجەکانی پێشکەوتنی رووداوی قۆناغی پێکهاتنیـــەوە بەدابڵۆسینی نەتەوەیـــــی‌و بەش بەش کردن‌و دواکەوتـــن‌و دەست بەسەراگرتنـــــی ئیمپریالیزمەوە ئەبەستریتەوە کارێکی تەواوە کە بیـــروڕاو تێکۆشانی خۆی بۆ رزگارکردنی نەتەوەی عەرەب لە تەنگانەکەیا تەرخان بکات ، وە لەم رێبازەوە حیزب بەراستیی پێی لەسەر ئەوە داگرت کە بایەخ بدرێت بە بەرزکردنەوەی ئەرکـــــی بڵاوکردنەوەی بیـــــروڕای نەتەوەیی پێشکەوتنخـــوازی عەرەب‌و هەستی نەتەوەییـــش بۆ پێویستی رزگـــاربوون‌و یەکێتی ووریا بکرێتـــــەوە ، لەهەمـــان کات‌دا حـــزب ئەوەشی فەرامۆش نـــەکردووە کە بیروڕای نەتەوەیی عەرەبی لە بیروڕای رەگەزایـــەتی‌و شۆڤینی‌و نەتـــــەوەیی ناسۆشیالیزمی‌و ئەو سرنجە دەرەکی‌یانەش کە لێکۆڵینەوەی قوتابخانە کۆنینەکان‌و بـــە جێهێنانی ئەو لێکۆڵینەوانـــەش بەشێوەیەکی میکانیکی بەسەر تاقی کردنەوە نەتەوەیی‌یـــە هاوچەرخەکان‌دا ئەدا بـــاك بکانەوە(١) .

بڕوانە : ل ١١

بیروڕا

دان نان بە هەڵـــەدا چاکەیە

لەکۆنەوە ووتراوە دان نان بەهەڵەدا چاکەیە ، راستەو زۆر جوانیشە کە پیاو ئەوەستێ‌و دەم‌ودەست دان بـــە هەڵەکەی خۆی ئەنێت ، ئەمە هەنگاوە پیرۆزە رەخنەگرتنێکی ئایابە لە رەفتارە کۆنەکانی‌و بەڵگەیەکی دڵنیاو دیارە کـــە ئەو پیاوە نیازی خزمـــەت کردن‌و پێشکەوتن‌و پەرەســـەندنی هەیە ٠٠ بەڵام ئەوانەی کە تووشی هەڵە هاتـــوون‌و سوورن لە سەر ئـــەوە کـــە هەڵەیان نەکردووەو ووی‌نادەنێ ٠٠ ئـــەمانـــە خۆیـــان خۆش ئاوێ‌و نایانەوێ پێشکـــەون‌و پەرەبسێنن ٠٠ کێ لە ئێمـــە تووشی هەڵە نابێ ئەوکاتـــەی کە لە باروودۆخی کۆمەڵایەتی پڕ لە ناکۆکی‌و ململانێدا ئەژی .

کێ لە ئێمـــە لەکاتـــی کارکردندا تووشـــی هەڵـــە نابێت ؟ ئەوەی کە تووشـــی هەڵە نەبێت ئەو کەسەیە کـــە هیچ ئاناو خزمـــەت ناکـــاو بەشداری ناکـــا لەگـــەڵ ئەوانی‌تردا بۆ پێشخســـتن‌و پاڵێـــوەنانـــی رەوڕەوەی گۆڕانکاریە کۆمەڵایەتیەکان ٠٠ ئەوەی لە هەڵەنانەت ئـــەو تەمبەڵ‌و تەوەزەلە دەستوێ سپی بێکارەیە کـــە بەرهـــەم ناهێنێ ، ئەمە هەرچەنـــدە کە تووشی هەڵە نەهاتووە بـــەڵام لە تەوقی سەری‌یەوە تا بـــەری پێی لەهەڵەدا ئەژی ٠٠

کۆمەڵگا پێویستی بەو کەســـە هەیە کـــە رەنـــج بکێشـــێ‌و ماندووبێت تێبکۆشێ لە پێناوی ئەمرانی‌و بەختیاری کردنیداو سەرزەنشتی هەموو ئەوانـــە بکات کە ئەیانەوێ لەناو ناوی لێڵداپراو بگەن‌و لەسەر حیسابی خەڵکی ساویلکـــە قازانـــج بەرژەوەندی خۆیان وەدەســـت بهێنن‌و هەڵپەرستیتی خۆیـــان بخەنـــەکار ٠٠ کۆمـــەڵگـــا پێویستی بەو رەنـــەزە پـــاك‌و جوانانە هەیە کە لە پێنـــاوی پێشخستن‌و بەرەوپێش بردنی جەماوەردا خۆیان بەخت ئەکەن‌و ٠٠ دژی هـــەمـــوو ئـــەو دەستەو تاقمانەیە کە دەستەو بەژنێ ئەوەستـــن بەرانبـــەر مەیدانی کارکردن‌و لەســـەر حیساب‌و رەنجی خەڵکی تـــر ئەژین‌و ٠٠ بە هەنگاوی پتـــەوو قایمەوە بەرەو پێشەوە ئەڕوات‌و هەمیشە هێزو توانای لـــەو داهێنەرە بەشەرەفانە پەیـــدا ئەکات کە لە پێناوی سەربەستی‌و کەرامەت‌و پێکەوتنیدا ئـــەتەکۆشـــن ٠٠ کۆمەڵگا نەخوێندەوارو تەمبەڵ‌و هەڵپەرستەکان کە رقیـــان لـــە کارکردن‌و دوژمنی پێشکەوتنی نیشتمانن رەت ئەکاتەوە ٠٠ ئەمەڵەکان باسی زانیـــاری ئـــەکەن کەچی لـــە زانین‌و تێگەیشتندا دوورن‌و بیر لـــە هیچ شتێك ناکەنەوە تەنیـــا ئاوات‌و بەرژەوەندی خۆیـــان نەبێت ٠٠ ئەوانـــەی باســـی زانیاری ئەکـــەن‌و نـــەزانن‌و گەمژەن یەکجار خۆیـــان تووشی کارەسات‌و دەردەسەری ئەبن‌و لە دوایشدا گێچەڵەکـــە هەمووی بەسەر کۆمـــەڵگـــا ئەشکێتەوە .

هەروەکو برناردشۆ ئەڵێ (مەترسی‌ترین شت ئەوەیـــە کە نەخوێندەوار خـــۆی بـــە خوێندەوار بزانێت) چونکـــە گەورەترین مەترسی بۆ خۆی‌و کۆمەڵگاکەی لەوشتەدایە ٠٠ لەبەر ئەوە زۆر پێویستە کـــە نەخـــوێنـــدەواران بـــە

بڕوانە : ل ١١

Institut kurde de Paris

چەند بیرێکی راگوزاری دەربارەی ئەدیب و بەرهەمی ئەدەبی

عبدالله عباس

● لەبەشی سێیەمی ئەم بیرە راگوزاریانەدا دەربارەی ئەدیب و بەرهەمی ئەدەبی و لە دووەم پارچەدا کە دەربارەی (شیعری نوێ) بوو ، ئەو پرسیارە هاتەکایەوە :

ئایا ئەو بەرهەمە زۆرەی کە سیماو سفاتی شێوەی نوێیان پێوە نیەو بلاویش کراونەتەوە، بەچی سەیر ئەکرێت ؟!

بەر لەوەی وەلامی ئەم پرسیارە بدەینەوە، ئەگەرێینەوە سەر ئەو دەست کێشانەی لەبەشی دووەمی ئەم وتارەدا دیاریمان کرد ، کە بوون و بلاو بوونەوەی ئەو شیعرە زۆرەی سیماو سیفاتی (شیعری نوێ)و رەسەن و سەرکەوتویان پێوە نیە ، نابێ بکرێنە بەلگەو بیانوو بۆ هەلوە شاندنەوەی هەر نەقەلاو بەرهەمێکی رەسەن و جوان و سەرکەوتوی بەرهەمی شیعری نوێی کوردی لەم سالانەی دوایدا •

وەك وتمان : بەپێچەوانەوە بوونی ئەو « زۆرو بۆرە ! » هیچ کار ناکاتە سەر سەلامەتی لەدایك بوون و رێرەوو بەرهەمی نوێی رەسەن و سەرکەوتوی شیعری نوێی کوردی لە هەموو کوولان و هەلومەرجێکدا ، بلقی لەپری زۆر دروست ئەبن ، ئەمەیان مەرج یە ، بەلام گرنگ و مەرج لەم بارەیەوە ، لەوەدایە ، بلقی بۆش لە هەوادا چەندە ئەتوانێ خۆی بگرێ ؟ بێ گومان بەفوویەك ئەکوژێتەوە کەواتە ، ئەو « زۆرو بۆرە ! » لە بەرهەمدا ، بە سەیرکردنی مەوزوعیانە ، نابێ بکرێتە بنەرەت بۆ هیچ هەلسەنگاندنێکی راستەقینەی بەرهەمی نوێی رەسەنی ئەدەبەکەمان •

● بەرهەمی نوێی هونەرو ئەدەبی رەسەن «وەك باری ژیانی مرۆڤایەتی لە گۆرانی بەردەوامدایە» ئەو گۆران و بەرەو پێشەوەچوونەی لە بەرهەمی نوێی هونەری و ئەدەبیدا ، ئەم دیاردە گۆرانکاری یە مرۆڤایەتیەی لە ناوەرۆکیا هەلنەگرتبێ ، هەر چەندە دیوی دەرەوە مامەلە کردنی لەگەل وشەدا ، بەرەتگ و بۆیاخی هاوچەرخ رازابێتەوە ، ناتوانێ ئەمرۆ بنەرەت بێ بۆ بەردەوامیەکەی سبەینێ و دوایی تر ، لەبەر ئەوە ، هەر لەسەرەتاوە ، ناتوانێ جێگای خۆی لە چوارچێوەی بەرهەمە نوێ کاندا بکاتەوە کە سیمای رەسەنی و مانەوەیان هەیە ، بەلام تاکو ئێستا ئەم دەست نیشانە کردنە، بەدیاری کراوی لەلای ئێمە بۆ رووی نەداوە ، ئەوی راستی بێ ئەمە ئەگەرێتەوە بۆ چەندان هۆ کە هەندێکی لەم بیرەرا گوزاریانەدا و بەخێرایی شوێنی دەست نیشان کردنیان نیە ، **هەندێکی تری ، بەلکو هەرە هۆی گرنگی،نەبوونی کێشانەو پێوانەی ئەدەبی و هونەری راستەقینەیە لەلایەنی رۆشنبیریماندا بەجۆری ، کەبتوانێ راستەوخۆ ، سەرکەوتوو چاکەکان ، هەر لەسەرەتاوە لە کال و کرچەکان جیابکاتەوە ، بەمەش وابکات ، خوێنەران نەکەونە ناو گێژاوی ئەوەی ، نەتوانن چۆن دەست بۆ پێگەیشتووەکان بکێشن و لە کال و کرچەکانی جیابکەنەوە کەمێکی پێگەیشتوو • لەناو زۆرێکی کال و کرچاو نەبوونی رەخنەو هەلسەنگاندنی مەوزوعیانەی ئەدەبیش وا لە خوێنەر ئەکا ، تێکرا بەکال و کرچی بزانێ و لەمەشدا تا رادەیەك لۆمەی نەکرێ ، چونکە کە ئەو لایەنەی لا روون نەبوو ، لێکۆلینەوەی مەوزوعیش نەبوو ، ئەوەی خوێنەر ناکرێ کەمە چاکەکەشی لەناو زۆرە کال و کرچەکەدا لێ ون بێ •**

● جارێکی کە ، دەست بۆ ئەو راستی یە ئەکێشینەوە ، کە نووسین و بەرهەمدانەوە ، ئەکەونە هەلەی بەلەکردن و لەپال ئەوپەلەکردنەشدا ، ئەیانەوێ ، خوێنەواریش بەهەمان خێرایی و پەلە پرۆزێی ئەوان لەریزی ئەدیبە ناسراوە دیارەکانی دابنێ ! ئەم هەلەیەی ئەو کەسانە تێی ئەکەون ، کە دیاردەیەکە لەسەرەتادا توشی زۆربەی زۆری ئەوانە ئەبێ دەست ئەدەنە نووسین و لە بەشی یەکەمی ئەم راگوزاریانەدا دەستمان بۆکێشا ، هۆیەکی تری ئەو بارە ئالۆزیە لەنێوان خوێنەرو بەرهەمی نوێی سیفاتی جوان و کاری گەری ئەدەبیا دروست بووە ، ئینجا بۆتە هۆی شێواندنی زۆر رێبازی نوێ بوونەوەی ئەدەبەکەمان •

● دەمێکە ئەو راستی یە چەسپاوە کە ئەبێ **«بەرهەمی ئەدەبی وا سەیر بکرێ کە دەربرینێکی پاکەو لەژانی پاکەوە هەلئەقولێ»** ،

لەبەر رووناکی ساغ بوونەوەی ئەم راستی یەدا ، بەرهەمی ئەدەبی هونەرمەندانەی سەرکەوتو پێشەی دەستکرد نیە ، دەربرینی پاکی هەست و ژان و ویژدانی پاکی ناوەوەی لەگەل نەبێ هیچ دروست ناکات •

ـ لەکۆتاییدا ••• ئێمەو ، ئێوەو •• بە راگوزار دەست کێشان بۆ چەند لایەنێکی تری بەرهەمی ئەدەبی و هەلویستی ئەدیب و چەندان •• پێگەیشتنی تر •••

دوا بەرێ کردن

●عبدالرحمان هەورامانی●

یار هات •• هەور •• برەوێنێتەوە ••
دەردوبەلا •• سەرنگوم کات ••
تاکوو چی غەم هەیە ••• بتوێتەوە !

× ×

کامەرانی ی
لەبەردابوو !
بەشەقامی ••
شادمانی و دلخۆشیدا ••
دەهات ، دەچوو !
کامەرانی ••
گشت کامەرانی ی
لە گەلدا بوو !
زۆرقیتنك بوو ••
وەك سروەی •• بەری بەیان ••
زۆر ناسك بوو ••
وەکوو پەلە هەوری رووی ئاسمان
زۆر تەنك بوو ••
وەکوو تەنکی ی جوانی ی جوانان ••
زۆر شیرین بوو ••
وەك شیرینی ی خەیالەکان !

× ×

ئەوینی خۆم بێ بەخشی ••
گیانی خۆمم پێشکەشی کرد •••
لەگەل دلدا •••
ئەی هاورێیەی ئەم رێگایەم •••
پەیمانی خۆم لەبیرماوە •••
ئەوینی بەتینم ••• لەلاماوە •••
هەردەرۆم و بەرێماوەم •••
خۆشەویستی و •••
شادمانیم •••
لەگەلدایە !

***

نەورۆزو بەهارو بیرەوەری

حسین عارف

رۆژگار سالانی پێش شۆرشی تەمووزی(١٩٥٨) ••زۆرانبازی جەماوەی گەلی عێراقمان لەگەل زوردارە چەسینەرەکانیدا تا دەهات توندو تیژتر دەبوو بزووتنەوەی نیشتمانی و شۆرشگێری لەسەرانسەری ولاتدا بەردەوام تەشەنەی دەسەندو رۆژانەلەکۆ کردنەوەی ئیمزایەکەوە بۆ داخوازی یەك

تا مانگرتن و خۆ نیشاندان و راپەرینی خوێناوی ، جەماوەری گەلی وریا دەکردەوەو هانیدەدا بۆ خەباتی بێوچان لە رووی زۆرداراندا

ئێمەی قوتابی وەك بەشێکی سەرگەرم و چالاکی بزووتنەوەکە ، بە گەلێ شێوەی تایبەتی خۆمان لەپال شێوە گشتی یەکاندا ، بەشداریمان لەو خەباتە سەختەدا دەکردو جەماوەری قوتابیانمان بۆ رادەکێشایە بەر مەیدان • من لێرەدا باسی یەکێ لەو شێوانەدەکەم کە وا نزیکەی بیست سالی بەسەردا رابوردووەو بەلام وەك دوێنێ بێ لەلام وەهایە •• باسی (چەقلاوا) ی سەیرانگامان کە وای لێهات بوە بارەگامان یان بلێ یانەی قوتابیان •

که کاتی نەورۆز دەهاتە پێشەوە و کە بەهار دادەهات، ئێمە وەرزی تێکۆشانمان بەوشێوەیە دەستی پێدەکرد • ئەندارەکمان وارێکدەخست کەبە بۆنەی نەورۆزەوە و لە جارەکانی دواییدا بە بۆنەی بەهارەوە دەچین بۆ سەیران • بەلام چۆن سەیرانێك ؟! هەم بە ئاشکرا بوو هەم بە نهێنی ! هەم گشتی بوو بۆ هەموو قوتابیان و هەم تایبەتی بوو بۆ چەندانێك !• هەم لە خۆیەوە پێکدەهات و هەم لایەك رێکیدەخست !• لەوێش ••لەسەیرانەکە ، هەم دەبوو ئاهەنگی گۆرانی و هەلپەرکی و چەپلە رێزان و م [illegible] بوونەوەی سیاسی و خوتبەدان و خوێندنەوەی [illegible] شیعری نیشتمانی ی ئاگرین •

چۆن دەچووین بۆ سەیرانەکە ؟ [illegible] هەم بە ئاشکرا سازمان دەکردو دەکەوتینە رێ [illegible] بە نهێنی ! یەکەمجار خۆمان کە راستەوخۆ لە ریزی بزو[illegible] ەوەی نیشتمانیدا بووین لە سەری رێکدەکەوتین • [illegible] ئەقەلامانەدا زۆر ترین ژمارەلەو قوتابی یانەی بێ هاندەین کە دەمانزانی دلسۆزو پاکن و گومان لە هەلویستیان ناکرێ • دیارە ئیازیشمان نزیك کردنەوەیان بوو لە بزووتنەوەی نیشتمانی و پەیدا کردنی ئاشنایەتی لە گەلیاندا لەم بارەیەوە • شوێن لە لامان ئاشکرا بوو کە (چەقلاوا)ی بانەیەو بەلام لای ئەندامە تازەکانی تا دە[illegible] ئاشکرامان نە دەکرد •

ئەوسا دەچووین ئوتومبێلێکی لۆریشمان بەکرێ دەگرت کە هەولمانەدا خاوەنەکەی دۆستی بزووتنەوەی نیشتمانی بێت ، یا ئاسیاوێکی وەها بێ گومانی لێ نەکرێ •

سەر لە بەیانی لە شوێنێك گرد ئەبووینەوە • بە بێدەنگ سوار دەبووین و دەکەوتینە رێ • تا لە شار دەردەچووین بە گۆرانی و چەپلە رێزانی فۆلکلۆری دەنگمان لێ هەلدەبری • بەلام لەوەلادەکرایە گۆرانی و سروودی نیشتمانی و شۆرشگێری •

دەگەیشتینە جێ •دیمەنەکە تەواو لەبەر چاوم زیندووە • دەگەینە (ئانجەرۆ)لە پردەکە دەپەرینەوە •راست بەلای چەپدا لادەدەین • هەروادوو کیلۆمەترێك دوور

بروانە : ل ١١

نەورۆز و خۆشەویستی

کەریم رشید تالەبانی

وا نەورۆزە هاتەوە •••
گولی رەنگین •••
وەرزی بەهار •••
چیمن ، گولزار •••
بۆ پێکەنین •••
دەمی خۆشی و کامەرانی ••
دەکاتەوە !
ئەی فریشتە چاو کالەکەم •••
منیش لەگەل هەلهاتنی رۆژی نوێدا ••
چەپکە گولی مژدەو خۆشیت ••
پێشکەش دەکەم !
ماچی چاوی •••
خۆزگەکانی •••
ئەمرۆت دەکەم !
دەبمە بزەو زەردەخەنەو •••
لەناو کێلگەی دلی گەشی •••
ئارەزووتدا •••
خێرا دەرۆیم !
دەیمە نێو سالەکانی ژیانتەوە ••
لەگەل پەری ی ئەوینتدا ••
تێرتێر دەدوێم !••
وا نەورۆزەو •••
ئاگری خۆشی دەکرێتەوە
بەفری کێوی نائومێدی و بەزارەو غەم ••
دەتوێتەوە !
سەرماو سۆلە سەر هەلدەگرێت •••
کۆچ دەکات و •••
دەبرێتەوە !
سالێکی نوێ سەر هەلدەدات •••
دارو درەخت •••
سروشت هەموو •••
چرۆدەکات !
لەم رۆژەدا •• لە نەورۆزدا •••
لە هەموو نەورۆزێکدا ••
لێوی خۆزگەم •••
ماچی چاوی •••
گۆنای ئالی •••
خۆشیت دەکات !
یادی نەورۆز دەکاتەوە •••
چەپکە نێرگس ، چەپکە سۆسەن •••
چلی زەیتوون •••
لەناو باخچەی سالی نوێدا •••
بۆ گشت یارێك •••
گشت دلدارێك •••
دەباتەوەو •••
دەباتەوە !

١٩٧٧-٢-٢١

من لەگەل تۆم بەلام ؟

فیصل مصطفی حاجی

● لەژمارە (٣٥٦)ی رۆژنامەی هاوکاری دا کەلە ٢٣-٢-١٩٧٧ دەرچووە کاك صلاح احمد لەنوسەی (لەئاسۆی ئەدەبدا)و لەژێر ناوی (لە کەلەبەرێکی زمانەکەمانەوە)دا بابەتێکی خۆش و لام بەکەلکی باس کردووەو لە زۆربەی خالەکانی دا لەگەل ئەوەو لە هەندێکیدا بیروڕای ترم هەیە، هیوادارم بلاوکردنەوەیان بۆ مەبەستی سوود بەخشین بێت •

پیتی ـكـی یەكـی ئامرازی نەکیرە :

من زۆر لەگەل بیروڕای کاك صلاح دام دەلێت پێویستە ئەم «ك» بنووسرێت و بەلگە کەشیم لاراستە •

بەلام بۆ زیادەی روونکردنەوەو پتەوتر کردنی بەلگە دەلێم :

ئەم «ك»ە پیتێکی رەسەنی ووشەی (یەك)ە کە لەبادینی دا (ئێك)ەو ژمارەی (١) دەگەیەنێت و وەکو زاراوەیەك بۆ (نکرە) بووە بەئامراز •

جا کە ئێمە ناتوانین بە (١) بلێین (یە) یاخود (ئێ) ، کاتێ کە وەکو ئامرازی نەکیرە لەگەل ووشەکانی تریشدا بەکاردێت ناتوانین یاخود نابێت فرێی بدەین •

واتە لای منیش :
مرۆڤێك (مرۆڤەك) ،
کورێك (کورەك) ،
چاوێك (چاڤەك) ، دارێك (دارەك) •• تد راستترەلە :
مرۆڤێ ( ) ، کورێ ( ) ،
چاوێ ( ) ، دارێ ( ) •• تد

ـ کەوانەکانی ئێرە بە بۆشی ماونەتەوە چونکە لەبادینیدا ناشێت ئەم «ك»ە بەهیچ جۆرێك لاببرێت (بەواتای نەکیرە) ، لەبەر ئەوەی (مرۆڤە) زۆر جودایە لە (مرۆڤەك) ، لە (مرۆڤە) • پیتی (ە)کە هەروەکو سۆرانی فرمانی بێهێزە •

پیتی ـتـی راناوی کەسی دووەم و سێیەمی تاك ، لە کاتی ئێستادا

دەربارەی باری کەسی دووەمی تاك لەکاتی ئێستا (رانەبردوو)دا ئەگەر «ت»ەکە بەکار نەیەت شێوەی سۆرانی پتر نزیکی شێوەی بادینی دەکەوێت • وەکو :

(تۆ دەبەی)و (تۆ دەخۆی)ی سۆرانی لەگەل (تۆ دێ بەی)و (تۆ دێ خۆی)ی بادینی دا یەکە ، کەچی • (تۆ دەبەیت)و (تۆ دەخۆیت)ی سۆرانی کەمێك دوور دەکەوێتەوە .

بەلام دەربارەی باری کەسی سێیەمی تاك لەکاتی ئێستا (رانەبردوو)دا پێویستە (ت)ەکە بنووسرێت و بەلگەکانی کاك صلاح لەجێی و بە[illegible] پتەوتر کردنی بەلگەکان دەلێم :

لەبادینی دا ئەگەر «ت»ەکە بۆ ئەم بارە بەکارنەیەت فرمانەکە لەگەل فرمانی کەسی دووەمی تاکدا تێکەل دەبێت :

تۆ دێ کەڤی •
کەسی دووەمی تاك •
ئەو دێ کەڤی • ×
ئەو دێ کەڤیت • س
کەسی سێیەمی تاك •

جگە لەوەی کە هەندێك ناوچەی بادینان تەنیا «ت»ەکە بەڕاناو دادەنێن نەك «یت» ، وەکو :

ئەو دێ کەڤت •

هەلبەت بەکارهێنانی «ت» لەنووسیندا پتر شێوەی سۆرانی و شێوەی بادینی لێك نزیك دەکاتەوە •

ئەو دەچینێت ـ (چینیت ـ لە هەولێر) ئەو دێ چینیت ـ چینت •

تێبینی :

لەباسەکەمدا «بنووسرێت» لەنووسیندا م بۆیە بەکار هێناوە ، چونکە کاك صلاح گوتۆیەتی :

(**هەر هیچ نەبێت لە نووسیندا بنووسرێت** و پەیرەوی بکرێت و ، هەر کەسێکیش لەخوێندنەوەو لەگفتوگۆدا چۆنی پێخۆش بوو وای بلێت)•

من دەلێم : بنووسرێت و بشخوێندرێتەوە !

بەلام ، ئایا کورتکردنەوەی ووشە نیشانەیەکی گەشەکردنی زمان نیە ؟ •

هەلبەت ، با •

کەوابوو ، گرنگ لێرەدا واتاو مەبەستە ، ئەوەك بەرگ و ئێسك ، ئەو ووشەیەی دوو پیتەو هەمان مەبەستی ووشەیەکی سێ پیتی هەیە •• بێگومان لەو باشترە •

● بەلام پێویستە بەرژەوەندی گەورەترین ژمارەی ئەندامانی زمانەکە ـ ئەوکەسانەی کە بەزمانەکە دەئاخێن ـ رەچاوبکرێت و ـ بەبیروڕای خۆم : بۆ کاتی ئێستا ئەم دوو پیتە لەنووسین و خوێندنەوەدا بەکاربێن •• تاکو کاتێکی تر ! هەینێ بەگوێرەی گۆران و پێویست بیت لە دوای بیت لە ووشەکانمان فرێ دەدەین !!

خۆشەویستی مەزن

سەرخۆش بوم ، لە[illegible] ئەوەدا کە نەمئەویست هەرگیز ئارەق بخۆمەوە ، فێری خواردنەوەی نەبوم، ئێوارەیەکی زۆر ساردی زستان بو، بەفری سپی بە گلو ئەهاتنە خوارەوە، وەکو دیمەنی ئەستێرەیەکی بچوك لە بەر تیشکی چرای کەناری شەقامەکاندا ئەدرەوشانەوە منیش لە ژورێکی گەرمی بچکولانەدا گوێم لەدەنگی گۆرانی و نەرمە ئاوازی مۆسیقای تۆمار کراو بو •••

هەستام و تاکێکی پەنجەرەکەم کردەوە ، هەوایەکی سارد بەتین بە روما هات ، بەختێك لە جێگای خۆمدا هەل لەرزیم و خۆم هێنایەوە یەك ، دوای ئەوە وەستام و هەناسەیەکی درێژم هەلکێشا ، هەستم بەخۆشیەك کرد ، سەرم بەرەو ئاسمان هەلبڕی و توند سەرنجی ئاسۆی تاریکی ئاسمانەکەم دا، چەند پروشەیەکی بەفر دای لەدەمو چاوم هەروەکو بلێی ئاسمان رقی لێم داگیرساوە چونکە من سەرنجی رویم دابو ئاسمان شەرم دایگرت چونکەلەگەل ئەوەدا کە لافی ئەوەی لێ ئەدا گوایە رەنگی پیرۆزەیەکەچی تاریك و رەش بو ، هەستم بەوە کرد کە ئاسمان بە توڕەییەوە لەگەلما ئەدوێ •• پەنجەرەکەم داخست و خۆم کورج کردەوەو پالتۆکەم لەبەر کردو چومە دەرەوە ، لە ناوبەختیاریەکدا بوم و بەسەر شەقامەکەدا ئەرۆیشتم ،حەزم ئەکرد بە هەردو دەستم بەفرەکان تۆپەلە بکەم ، بچمە سەرداری تەل و لقی دارەکان ، لەبەر دەم شوشەی جامخانەی دوکانێکدا وەستام و روبەروی شوشەکە پێ کەنیم ، هەلمی پێکەنینەکەم روالەتی سەر شوشەکەی گۆڕی ، لەسەرشوشەکە وشەی ئەو (نیشتمان)ەم نوسی کە لەدوای چەندان سال بۆی ئەگەرێمەوە •

ئەو شەوە نەخەوتم ،هەستم کرد کە ئەو شتەی چەندان سالە بە شوێنیا وێلم دۆزیومەتەوە ، وە لە ناخی خۆشەویستیمەوە لەگەل ئەوشتەدا ئەدوێم کە چەندان شەو خەونم پێوە دیوە ، وەکو خۆشەویستی کەسوکارم ، نیشتمانەکەم ، ئەو خۆشەویستیە بە سۆزەی کە چەندەها سالە لە ئاسۆری دوری یا ئەژیم لە پیناوی ئەودا کە خوێندنم تەواو کرد بە سەربەرزیەوەبچمەوە ناوی و خزمەتی بکەم و لە پێناوی بەدی هێنانی دوارۆژێکی بەختیارو بۆ گەل و ولاتەکەم تێ بکۆشم •

ـ عبدالقادر علی مەردان ـ

ئاگرو نەورۆزو خۆشی ئەوی ....

برهان قانع

مەسەلەی ئاگری نەورۆز هەروەکو تێکەڵ بە کێشەیەکی سیاسی نەتەوایەتییە ، هەروەها پەیوەندیەکی ریشەیی بە لایەنە ئاینیەکانیشەوە هەیە ، وە ئەگونجێ لەو کاتی ڕاپەڕینەدا بۆ ئاگادار کردنەوەی یەکتر ، یان پەلامار بردن ، یان مژدەی سەرکەوتن بەکاریان هێنابێ.. هەرچۆن بێ ئاگرو نەورۆز دوو ڕوی دوو مەسەلەی (ئاینیی و نەتەوایەتی)ن و لە نەورۆزدا یەکانگیر بون . ئەگەر لە سەرەتاشدا یادێکی ئاینی بوو بێ بەڵام ئێستا بۆتە یادێکی نەتەوایەتی زیندوو .

تاکو سەدەی حەوتەمی پێش زاینی –ئاگر– تەنیا لە بوارە ئاینیەکانا دەوری هەبوە ، ئاینە ناوەییەکان ، بە تایبەتی لە هەزاردی سێیەمو دووەمی پێش زاینی دا هەریەکە بە جۆرێکو بە نیازێك بەکاریان ئەهێناو ڕویان تێ ئەکرد . .

بەڵام لەوە بەدواوە کەوتە بەر مەودایەکی سیاسی نەتەوایەتیانە .

ئەگونجێ تێکەڵ کردنی ئاگرەکە لە مەسەلەی نەورۆزدا – دیسان – بۆ دەربڕینی پشتگیری کاریگەرانەی پیاوە ئاینیەکان بوبێ لە ڕاپەڕینەکەی کاوەو جەماوەرە شۆرشگێرەکەیا ، یان دوا ئاگری چەکی بەربەرەکانێی سروشت بوبێ کە لەو ڕۆژەدا کۆمەڵگای ئادەمیزاد – بە تایبەتی لە ناوچەی ڕۆژهەڵاتی کۆن – دا پێ ئەنێتە زەمینەیەکی نوێی ئاوو هەوای سروشتو ئەچنە ناو ژیانێکی تازەو بەرگێکی نوێ تر لەبەر ئەکەن ..

ئەمانەو چەندانی ترو . . هەرچۆن لێك بدرێتەوە ئاگر دەستی لە ملی مەسەلەی نەورۆز کردوەو بۆتە ماکی سیاسی مەسەلەکەو لێی جیا نابێتەوە .

ئەو نامیلکەو کتێبو هەر لە کۆنەوە تا ئێستا ئەو سەرچاوانە تا ئێستا لەبەر نەورۆزو ئاگری نەورۆز بڵاو کراونەتەوە ، لەبەر ئەوەی هەندێکیان نوسەرەکانیان لە دەرەوەی ئەو ناوچانە بون کە پەیڕەوی ئەم جەژنە ئەکەن ، یان بیرو باوەڕێك بۆ مەبەستێکی تایبەتی دەری کردوە !! یان لەبەر کەمبونی سەرچاوەی زانستیانە گەلێك بیروڕای جیا جیایان تیا کز بۆتەوە ، بەڵام هەرچۆنێك بێ هەمویان لە بواری مەسەلەیەکی نەتەوایەتیو ڕاپەڕینی کۆمەڵە شۆرشگێڕێکی سەر بە جەماوەری گەلدا یەك ئەگرنەوە کە کاوەی ئاسنگەر ڕابەری کردون .

موغو کاهنو ڕابەرە ئاینیەکانی تری پاشماوەی زەردەشتو بەر لەوانیشو کۆمەڵانی خەڵك تێکرا نەورۆزیان بە جەژنێکی میللی داناوە ..

شاعیرو نووسەرەکان ، جەژنەیان لاواندۆتەوەو هەریەکە بە پێی بۆچونو باری ئایدیۆلۆژیتی خۆی بەرگی ڕاپەڕینو شۆرشگێڕی لە قۆناغێکی دیاریکراودا بە بەرا کردوە .

ئەو گەلانەی تا ئێستا لە ناوچەکانی ڕۆژهەڵاتی کۆندا ژیاونو ئەژینو عورفو عادەتی ئاینیو کۆمەڵایەتیان تێکەڵ بە یەکتر بووەو لە بواری ئاینیو نەتەوایەتیشەوە – تا ڕادەیەك – لێك نزیك بون ، ئەهمیەتی مێژویی ئەم جەژنەیان پاراستوەو یادیان کردۆتەوە .

کەوابو نەورۆز کۆمەڵە بیرەوەرییەکی نیشتمانیو میللیو سروشتییەو لەو ڕۆژەدا یەکانگیر ئەبن بۆیە کورد دەستی لێ هەڵناگرێو بە گەرمیەوە پیشوازی لێ ئەکات ..

نەورۆزی ساڵی تازەمان بەردەوامو پیرۆز بێو ببێتە بەردی بنچینەی برایەتیو دوستایەتیەکی پتەو بۆ هەمو گەلی عیراقی خۆشەویستمان .

گریان

– حیدر عبدالرحمن –

(گریان) دووا بەرهەمی کۆمەڵی هونەرو وێژەی کوردی – سلیمانی – بوو کە لەم دواییەدا لە تەلەفزیۆن نیشان درا ، ئەم شانۆگەریە لە نووسینی مامۆستای هونەرمەند (طه بابان) بوو ، هەر خۆشی دەوری پاڵەوانیەتی لە شانۆگەریەکەدا نواند .

شانۆگەریەکە لەناوەرۆکی تیروتەسەلی کۆمەڵایەتیدا بەدووای بنبڕکردنی ئەو دەردە کۆمەڵایەتیانەدا وێڵبوو کە هەتا ئێستاش لە بێتەی قالبێکی ژەنگاویدا گیراونو وێنەی کۆمەڵێکی دواکەوتویان تیادا ڕەنگئەداتەوە کە بەهەزارەها بەندو باڵۆرەو ڕەوشتو نەریتی بۆگەنانە نەفرەت لە ڕاستیو پێشکەوتنو گۆڕانئەکەن ، لەپەنای ئەوانەشەوە گەلێ ڕاستی زڵو زەق ئەخەنە ژێر چەقۆی بەرژەوەندیو چەند بیروباوەڕێکی کۆنەپەرستانەی خۆیانەوە .

ئەم شانۆگەریەلابەلای چەند بیرۆکەو بابەتێکی جیاجیا بیزوە بەڵام لە مەسەلەی (یەکگرتنی بابەتی)دا بۆشاییەك لە زنجیرەی لەیەکبەستنەوەی ڕووداوەکانا فەرامۆش نەکرابوو وە هەر ڕواڵەتێکی تاڵی کۆمەڵایەتی دڵۆپە فرمێسکێکی ئەو (گریان)ە بوو کە ئامانجو ناونیشانی شانۆگەریەکەی خستبووە باوەش .

نووسەر – وەکو مرۆڤێکی مولتەزیم بەدووای زامن کردنی ئەو واقیعەدا ئەگەڕێت لەڕووی چینایەتیو فیکریو نەفسیەتەوە بەڵام هەموو ئەو واقیعانە واقیعی تازەنین ، بەڵکو واقیعێکی لاسایی کەرەوەن ، ئەمەیان لەوانەیە کارێکی زۆر بکاتە سەر لایەنە ئیجابیو ڕووە داهێنەرەکانی تری شانۆگەریەکە بەتایبەت ئەگەر ئەولایەنە – هێڵی سەرەکیو ئامانجی شانۆگەریەکەبێت ، وەکو مەسەلەی (باوەژن)ی گریان .

کۆنو نوێ لەشانۆگەریەکەدا یەکسانبوون ، بەتایبەت لە ڕووی (بیرۆکە)وە ، زمانی شانۆگەریەکەو ئوسلوبی دەربڕین ڕوانەتێکی نوێبوون لەگێڕانی دەوری زیندووی ڕووداوەکانا ، ئەو زوبانە فەلسەفیو ئەدەبیەی کە بۆ پاڵەوانی شانۆگەریەکە تەرخان کرابوو – زۆر وورد بینانە بۆ کەسانیتری شانۆگەریەکە تەرخاننەکرابوو ، دیارە نووسەر لە نەخشەکێشانو یەکیەتی کەسو دەربڕین سەرکەوتوانە حیسابی هونەری خۆی بۆکردووە ، بەڵام ئەو یەکیەتە – بەبێ – جوڵانەوە – گیانێکی ساردی خستبووە بەر ڕووداوەکان – ڕاکشان لەسەر پێخەفێکی‌نووستنو گێڕانەوەی بەسەرهاتێکی دوورو درێژ کاریگەر تەنیا لەسەر یەکدەقو هەڵوێست – بەو شێوازە ساکارەلەئیقاعیشانۆگەریەکەدا ئەگۆڕێ .

نووسەر – ڕەفزی هەندێ یاسای کۆمەڵایەتی ئەکات وەکو چۆن بەدەنگێکی بەرز هاوار ئەکات (نا ... نا من نایەڵێم سەری کەس ببڕن) ، ڕەفزی مەسەلەی سەربڕینی کچ ئەکاتەوە ، بەڵام کەمو زۆر حیساب بۆ ئەو دڵداریە درۆزنیەیە ناکات کە خۆشەویستی بە مۆدیل تێئەگەنو ئەو هەستە پیرۆزە لێخنئەکەن وەکو شتێکی ساکار ئەڕوانێتە ئەو – هەڵوێستە نامرۆڤایەتیەی کە کوڕەکەی ئەیکا بەرامبەر بە خۆشەویستیو سکپڕکردنی ئافرەتێکی بێگوناه ، بەپێچەوانەشەوە شەرێکی دەروونی لە بەرگریکردنی مەسەلەیەکی مرۆڤایەتیدا دائەگیرسێنێو تاوانێکی زۆر دەبەنە لەژێر قەڵتەی خۆیو کوڕەکەی حەشارئەدا .

ئەکتەرەکان تارادەیەك لە گەیاندنی پەیامی خۆیان سەرکەوتووبوون ، بەر لە هەموشیانەوە مامۆستا (طه بابان – ئەحمەدە فەندی) کە دەوری باوکێکی تێگەیشتوو ئەبینیو بە شێوەیەکی مەوزوعیانەو زانستیانە چارەسەری گیروگرفتی کوڕەکەی ئەکات ، لە بەرگێکی عاتیفیازی ناڕاستەوخۆ ، بەنیازی ڕەت کردنەوەی هەندێ بیروباوەڕی کۆنەپەرستانەو هەندێ هەڵوێستی نارەوای هەندێ باوك لەئاست منالەکانیانو بێبەزەییو دوورکەوتنەوەیانو بێئاگاییان لە تەنگو چەڵەمەو ئازارەکانیان، هەروەهاچۆنیەتی ڕاهێنانو دڵنیاکردنو بڕوا پێهێنانیان بە ڕیبازێکی نەفسی ڕاست بەرامبەر بە خۆشەویستیو ڕاستیو دڵسۆزی .

(ئەحمەدە فەندی – لە چوونە خوارەوەیا بەناو واقیعی دەورەکانیا – دووربوو لە موباڵەغاتو لە بڕی پێویستی خۆیا دەرنەئەچوو ، بەتایبەت لە گێڕانەوەی یادگارەکانا کە ئەڵێ : (باوکم لەبەر ئەوەی دڵی باوەژنەکەمی پێنەئەشکا لێمەی

بڕوانە : ل ١١

پەخشان
بەهاریش بەم شێوەیە ئەدوێ

ئەی گوڵی بزندەری سەماکەر ... بۆچ ناڕێی بۆ زاریختیاری ؟

هەنگوین بە هەنگ دەبەخشێت جوانیش بە باخ .. دیاری بۆ دلدارو بۆنیشی بۆ ڕێبوار .. بەڵێ هەر لە خۆتەوە تابلۆیەکی .... ئەتبینم بە درزایی تەمەنی کورتت خەندە دەبارێنی ... لە نێو هەدوو شنە بایێکی فێنك کەرەوەشیدا ... دەژیتەوە .

گوڵ وەڵامی دامەوە : بۆ وا سەمگرتەی جوانیو بۆنو سەمای گوڵێکی خونچە ولی وەکو منی ؟ ووتم : ئەی خونچە گوڵ ... تۆ .. کە خەڵك شاد دەکەی ... چۆن سەرسامی بینینت نەبم ؟ .. .. ئەبێ ڕوداوێ ڕوی‌دابێ.. دراستان بەرگی سەوزی پۆشیوەو .. هارەی گەڵاشەر نوێ بڕنەکا .. ئەبێ ئاهەنگ بێ ؟ یان بووك گواستنەوە ؟ ...

جیهانی گیاو گوڵو سەوزایش ... ئاهەنگ ئەگێڕن .. و بووك ئەگوازنەوە .. خونچە گوڵ : شادیمان بە بوونی جوانیکە ... نەغمە ڕێکە ... بیسك سووکەو ئەو نەشمیلە میوانانەو پاش چەند ماوەیێکی تر بەچەمان دیلبەرو خو حەزیمان لێ ئەکات . ئاخ .. چەند تەمەن کورتە ... جادەستی بۆ جوانی هەڵبڕیو هەموو شتێك جوانەو بۆلای ئەبەدی ... ووتی : ل جوانی پرسیاری باحوت بێ بناسێنی . منیش بێ ئارام گرتن ووتم : تۆ خوانەی جوان ..

ئۆکێی ؟ تۆی گەورەی گوڵان ، میری دارستان ، شیرینی خونچەو نازی گوڵستان ؟ .. قاقا پێکەنیو بەزبانە ئاسکولەکەی ... هاتە دووان .

بەڵی منم هەرشم بردەسەر زەبرو زەنگو سەرماو سۆڵی زستان . هەر بە بوونم سروشت بەرگی ئاڵو واڵی کردەبەرو ... دار سێبەری گرت ... و مێگەڵ ڕوی کردە دۆڵو ... شوان دەستیدا شمشاڵ .. گۆرانیو هەڵپەرکێ سازکرا ... ئەکیتا ... نە ئاهەنگەو نە بووك گواستنەوە .. تەنها پێشوازی جوانێکی لەو هەموو جوانیانە جوانتر دەکەین .. ئەم جوانە کێیە ؟ بەهار ووتی : نەورۆز .

نزار خەیلانی

وریا خضر احمد
١٩٧٧-٣-١٣

تاسەی دلداری

ڕێگام وونبوە بێسوودە ژینم
روناکایی ڕۆژ بەشەوئەبینم

ئەسوڕێمەوە چاو پڕ لە ئەسرین
هەردەم پەشێواو دڵم پڕبرین

گەردەلول ئەمبات بۆ ناو چیاو چۆڵ
هەروەك پەپولە لەم دۆڵ بۆ ئەو دۆڵ

نێرگس بانگ ئەکا موژدەبێ بەهار
منیش بانگ ئەکەم کوا بەهار بێ یار

ئیتر چۆن بۆنی گوڵی ئاڵ بکەم
چۆن لە دوریتا ئێوت بیربکەم

چۆن سەیری لوتکەی چیاکان‌بکەم
چۆن شێوەی چاوت لە ئاسمان‌بکەم

بگەڕێوە لام ئەی یاری دولبەر
ئیتر بەسییەتی سەیرانو سەفەر

نیشانەی جەژنی بەهارو نەورۆز
جەژنی‌من هەرتۆی ئەی یاری دلسوز
چەن خۆشە ڕۆژێ بگەم بەئاوات
چاوم تێربێ لەسەیری باڵات

پایز

– گوشاد –

گە پایز هات نەك هەرگەڵا
جریوەی چۆلەکەکانیش هەڵدەوەرێ
کە پایز هات نەك هەرتەنیا پوشو پەڵاش ڕەنگ‌بەردەدا
ئەستێرەکانی ئاسمانیش دووردیارەو کز دەسوتێنو
ڕووناکایی نادەنە دەروازەی دڵم
هەموشتێك هەرخۆراکی ڕەشەبایەو بەشوێن پێیدا هەڵاوەدنێ
هەنگاوەکانم زۆر قورسن پاشەرم لەدوا ناخشێ
ڕێگاش هەر چیڕ دەبێتەوەو هەردەکشێ
بۆنی خاك دێ ... نم نم باران‌دێتە خوارێ
ڕەشەباش تاوێك کپ دەبێو
زەنگوڵ زەنگوڵ فرمێسك بەوی بەرد .. دار
گەڵای هەڵوەریوی پایز دێتەخوارێ
خۆدەزانم پایز هەر بەسەر دەچێتو بەهارمان لێ‌دادێتەوە
ئاخ .. گیانە .. چیبکەم خۆتۆچرۆنیتو
لە ئەمامێ هەڵدەبێتەوە

دەنگێ

● ئەم ئاوازە ●

محمود زامدار

ئەی نەورۆزی ژان ..
ئەی داستانو شیعروئاگرو بارانو گوێزەبانە ..
تا دوێنێ بوو بە دواتا ئەگەڕاین .. لە چیمەنو سەوزەڵانی باخچەکان .. لە سەر شەقامو ئازیزەکان .. لەژێر ساباتو بنارشاخو ئەشکەوتو چەمو بێستانەکان .. لەنێو کتێبو کاسەو کیفی گوڵو گزەبارانەی هەنگەژاڵو هێرەکاندا ، بە دواتا ئەگەڕاین .. لە نێو داستان و گەرمەی ڕۆمانەکاندا ئەمانقۆزیتەوە .. لە چریکەی لاسو خەزاڵو خەجو سیامەنددا ئەمانکردی بەلاوك .. لەنێو هەڵپشکوتنی وردەبڕینەکان ، ڕامان ئەوەستێت .. لە نێو چاوی قارەمانەکانی فیکرو مێژودا ئەمان خوێندیتەوە .. لە نێو گوزارکەی دڵی ساوایاندا ڕەشبەڵەکان بۆ ئەبژێرێت .. لە نێو خێڵەمەشی سپارتاکۆسدا زیندو ئەبویتەوە .. لە ئێزینەی ئازارەکانی کورە ئاسنگەرەکەدا ، گوێ بۆ ئێمان ئەگرتی .. لە نێو دیدەی نێرگزو حاجیلەو بەشەو مێخەکو چرۆی هەناری ئەورەسدا ئەبووی بەپێکەنین .. لە گەچەی چاوی ئەشمیلەکانا بە چراخان .. لە نێو فەرهەنگی شیعرا فرشکت ئەبرایەوە .. لە نرکەی جوتیارو نوزەی برسی وخەمگینیاندا بەڵێنت تازە ئەکرایەوە.. لە بەردەم بارانی سەر بە کڵاوەی پیرە بەهاراندا پێکی سەرمەستیت بۆ هەڵئەدرا .. خەونە سەوزەکانت لە قەمۆچکەی ئەرژەنگی باهوزە ڕەشەکان ئەپارێزرا .. لە شەونامەی شاعیرە شێتەکاندا ئەبووی بەیادو گۆرانی .. ئەبووی بە گەزێی بەردەم هەژاران .. بە حیکایەتێك بۆ سپیدەو ئەزنگی بێ دەرەتانو چەوساوەکان.. بە چرکی سەرزامو شەونۆکان.. بە چراوگی درەنگەشەوی ئازادیخوازان .. بە پەرەنگی پاکیو سەربەرزی .. بە دروشمی پاکی سەردەروازەی فابریقەکانی شاری خۆشەویستی .. بە گۆلەوزی نێو چاوی ڕەزەنو نرسۆکەکان .. بۆیە لە نێو جریوەی ئەستێرەو هاژەی تاڤگەو شریخەی گەشە هەورو تەمەی گزنگەرەکێوەوڵەو سرتەی ماکەوو سۆزی لایلایەو شیلەی گوڵەکانەوەنما حەشارمان ئەدایت .. گەردو تۆزی درۆکانی سەرشانتەمان ئەتەکاند ..!

شانمان دانەئەدا ، کاڵای ئاسمان لەبێ کردبوو .. وەنەوز داینە ئەگرتین .. نە ئەبورایینەوە .. تاکو لە گەڵ گرمەی کارگەو میتەی‌کارو ئارەقەی کرێکاراندا ، بتکەین بەنانو ئازادیو بە گۆرانیەك و هەزار بارەت بکەینەوە ..

سەرو بەندمان بەستبوو .. رازو نهێنیەکانت ببوو بە سەرمەشقی ڕێگاو بڕوامان .. وردە وردە خەمەکانی خاکی خاسەڕەنگو « شیرین بەهارە » و تافگەو بەڵالوکو جلورەو پەپولەو هەڵپەرکێ (سەمەنی)و ، (فیشەکەشێتەو) و (سێزدەبەدەر) ، لەیەك دا ئەژەنرا .. تا لە عیراقی شۆرشو بەرەی نیشتمانی لە ژێر سایەی سایەبانی « ئۆتۆنۆمی »یەکی خنجیلانەدا .. بووی بە سترودێکی مەزن بۆ مرۆڤی مێژوو .. بۆ مرۆڤی ژان .. مرۆڤی ڕاستیو پاشە ڕۆژ ..!!

Institut Kurde de Paris

سەرۆکایەتی کۆمار

سەرۆکی فەرمانـدە پیرۆزبایی لـە سەرۆکی پاکستان کردوە ..

بەڕێز سەرۆك احمد حسن البکـر بە بۆنەی جەژنی نیشتمانیی پاکستانەوە بروسکەیەکی پیرۆزبایی بۆ سەرۆك فضل الهی چودری سەرکۆماری پاکستان ناردوەو ئەمەش دەقی بروسکەکەیە .

بەڕێز فضل الهی چودری سەرۆك کۆماری ئیسلامیی پاکستان ـ ئیسلام ئاباد ـ بە بۆنەی بیرەوەری جەژنی نیشتمانی پاکستانەوە پێم خۆشە بە ناوی گەلو حکومەتی عیراق و بە ناوی خۆمەوە پاکترین پیرۆزبایی لە بەڕێزتان بکەم و تەندروستی و بەختیاری ی ئێوەو خۆشی و سەربەرزی و پێشکەوتنی بەردەوامی گەلی پاکستانی دۆست بە ئاوات بخوازم .

احمد حسن البکر
سەرکۆماری عیراق

سەرۆکی فەرمانـدەچاوی بە خوشکـی شای ئێران کەوتـوە

سەرۆکی بەڕێز احمد حسن البکر ، پێش نیوەڕۆی یەکشەممەی رابوردوو ، لـە مەکتەبی رەسمی خۆی لـە کۆشکی کۆماری ، چاوی بـە بەڕێز شازادە ئەشرەف پەهلەوی خوشکی خاوەن شکۆ ئیمپراتۆر محمد رضا پەهلەوی شاهەنشای ئێران کەوت ئەویش بەهۆی سەردانەکەیەوە بـۆ وڵات .

ئەمیرە پەهلەوی سڵاوی خاوەن شکۆ شاهەنشای بـە سەرۆکی بەڕێز گەیاند لەگەڵ هیواخوازی بۆ گەلی عیراق و پەیوەندی یەکانی نێوان هەردوو وڵاتی دراوسێ و دۆست کـە بەردەوام بۆ خزمەتی هەردوو گەلی عیراق و ئێراندا لـە پێشکەوتنابێ .

لەم چاوپێکەوتنەدا دوکتور سعدون حمادی وەزیری دەرەوەو کورەکەی شازادە شەهرام پەهلەوی نیاو بەڕێز صادق صدریە بالوێزی ئێران لە بەغدا ئامادەبوون .

میوانداری کۆشکی کۆماری

دوێنێ بەیانی بەڕێزان سهیل محمد صالح وەکیلی وەزارەتی گواستنەوە بۆ کاروبار بەڕێوەبردنی دەزگاکان و دکتۆر نورالدین عبداللطیف بەڕێوەبەری گشتی ی دایەرەی نەخشەکێشانی جەشن بەسندیی لـە وەزارەتی گواستنەوەو عبدالجلیل عبدالکریم بەڕێوەبەری گشتی ی دایەرەی دارایی و رەنێوهێنان لە وەزارەتی مواصلات وە منذر عبدالله طه بەڕێوەبەری گشتی ی دایەرەی نەخشەکێشانی جەشن بەسندیی و یاسر عامر بەڕێوەبەری گشتی ی چاوەدێری کردنی ئیش پێ کردن و عبدالقادر نعاس بەڕێوەبەری گشتی ی کۆکردنەوەو رێکخستنی هێڵ و سامی محمد علی حامد بەڕێوەبەری گشتی ی هێزی کارکەران و گەشەپێدانی بەڕێوەبەری ونبهان عبدالمجید احمد بەڕێوەبەری گشتی ی دایەرەی کاروباری بەڕێوەبەری لە وەزارەتی رێوبان و عبدالمطلب احمد سەرۆکی دەزگای گشتی ی نیشتەجێ کردن سەریان لە کۆشکی کۆماری داو بەبۆنەی پایەپێدانی نوێیانەوە ناوی خۆیان لە دەفتەری میوانداریی دا تۆمار کردو سوپاسی سەرۆکی بەڕێزیان کرد .

هەروەها بەڕێزان پارومیرا اوبزینا وەزیری ناوخۆی کۆماری چیکۆسلۆفاکیای سۆشیالیست و ئەنتۆن یاومان وەزیری هەرێمی ی ناوچەی باڤاریا و فەریقی یەکەمی فرۆکەوان انور جمالوفیتش سەرکردەی هێزی ئاسمانیی یۆغوسلافیا سەریان لـە کۆشکی کۆماریی داو بەبۆنەی سەردانیان لـە وڵاتەوە ناوی خۆیان لە دەفتەری میوانداریی دا تۆمار کرد .

وەهەروەها بەڕێز مدحت ابراهیم جمعه بالوێزی کۆماری عیراق لە نەمسا سەری لە کۆشك داو بەبۆنەی لە بەغدا بوونیەوە ناوی خۆی لە دەفتەری میوانداریی دا تۆمار کرد .

هەروەها بەڕێز محمد حسین محسن بالوێزی عیراق لە سۆدان سەری لە کۆشك داو بۆ رێ پێدانی بۆ چوونە سەر ئیشەکەی ناوی خۆی لـە دەفتەری میوانداریی دا تۆمار کرد .

هەروەها بەڕێزان مظهر احمد المطلك سەرۆکی دەزگای گشتی ی شت ناردن و کامل اسماعیل رشید بەڕێوەبەری گشتی ی بانقی پیشەسازی و فائق عبد سلیمان بەڕێوەبەری گشتی ی تەقاویتی ی و عبداللطیف احمد خلیل بەڕێوەبەری گشتی ی کۆمپانیای شت ناردنە دەرەوە سەریان لە کۆشکی کۆماریی داو بەبۆنەی گەڕانەوەیانەوە لە دەرەوەی وڵات ناوی خۆیان لـە دەفتەری میوانداریی دا تۆمار کرد .

هەروەها بەڕێزان علی جعفر حسین بەڕێوەبەری گشتی ی کۆمپانیای گشتی ی شت لە دەرەوە هێنان و دابەش کردنی بەرهەمەکانی ریس و چنین وە ذنون ئەیوبی ئەدیبی عیراق سەریان لە کۆشك داو بۆ رێ پێدانیان بۆ چوونە دەرەوەی وڵات ناوی خۆیان لە دەفتەری میوانداریی دا تۆمار کرد .

بەڕێز صدام حسین چاوی بە خوشکی شای ئێران کەوت

پێش نیوەڕۆی رۆژی یەکشەممەی رابوردوو بەڕێز صدام حسین لە مەکتەبی رەسمی خۆی لە بارەگای ئەنجومەنی نیشتمانی چاوی کەوت بە بەڕێز شازادە ئەشرەف پەهلەوی خوشکی خاوەن شکۆ شاهەنشای ئێران .

لە چاوپێکەوتنەکەدا دوکتور سعدون حمادی وەزیری دەرەوەو صادق صدریە بالوێزی ئێران لە بەغدا ئامادەبوون .

بەڕێز صدام حسین چاوی بەقەشـەی کەنیسەی رۆژهەلات کەوت ..

بەیانی رۆژی یەك شەممەی رابوردو بەڕێز صدام حسین لە مەکتەبی رەسمی خۆی لە بارەگای ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش چاوی کەوت بـە قەشەماردنخای چوارەم قەشەی کلیسەی رۆژهەلات و وەفدەکەی یاوەری بەبۆنەی سەردانەکەیانەوە بۆ وڵات .

بەڕێز صدام حسین چاوی بە وەزیرانی نیشتەجێ و ئاوەدانی عەرەبو سەرۆکانی وەفدی ئەندازیاری کشتوکاڵی عەرەب کەوتوە ..

پێری ئێوارە بەڕێز صدام حسین لە مەکتەبی رەسمـی خۆی لە بارەگای ئەنجومەنی نیشتمانی چاوی کـەوت بە سەرۆکانی وەفدی ئەندازیاری کشتوکاڵی عەرەب کە لـە کۆبوونەوەکانی کونفرانسی دەورەی سێیەمی یەکێتی ئەندازیارانی کشتوکاڵی عەرەبدا بەشدار بوون .

لەم چاوپێکەوتنەدا ، بەڕێز هشام ایوب صبری نەقیبی کشتوکاڵە تەکنیکی یەکان ئامادەبوو .

دیسان پێری ئێوارە بەڕێز صدام حسین لە مەکتەبی رەسمی خۆی لە بارەگای ئەنجومەنی نیشتمانی چاوی کەوت بە وەزیرانی نیشتەجێ و ئاوەدانی عەرەب کـە لە کۆبوونەوەی دووەم کونفرانسی وەزیرانی نیشتەجێ و ئاوەدانی عەرەبدا بەشداریان کرد .

لەم چاوپێکەوتنەشدا ، بەڕێز طه یاسین رمضان ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش ووزیری کاروباری نیشتەجێ ئامادەبوو .

جێگری سەرۆکی کۆمار چاوی بە خوشکی شای ئێران کەوت

نیوەڕۆی رۆژی یەکشەممەی رابوردوو بەڕێز طه محیی الدین معروف جێگری سەرۆك کۆمار لە مەکتەبی رەسمی خۆی لـە ئەنجومەنی نیشتمانی ، چاوی کەوت بە بەڕێز شازادە ئەشرەف پەهلەوی خوشکی خاوەن شکۆ شاهەنشای ئێران .

لەم چاوپێکەوتنەدا بەڕێز منذر عریم جێگری وەزارەتی دەرەوەو بەڕێز ئەمیر شەهرام پەهلەوی نیاو بالوێزی ئێران لە بەغدا ئامادەبوون .

بەڕێز عزة ابراهیم پێشوازی لە وەزیری ناوخۆی چیکۆسلۆفاکیا کردوە

بەڕێز عزة ابراهیم ، ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش ، وەزیری ناوەخۆ ، پێشوازی لە بەڕێز یارۆ میرا ئۆبزینای وەزیری ناوەخۆی چیکۆسلۆفاکیای سۆشیالیستی و هاوڕێکانی کردوە لەکاتی بەیەك گەیشتنا ، باسی بنچینەی هاوکاری نێوان وەزارەتی ناوەخۆی هەردوولا کراوە .

چەند سیمینارێك بۆ گۆڕینی دەزگا تەندروستیەکان

بۆ جێبەجێ کردنی ئامۆژگاریەکانی سەرکردەی سیاسی حیزب و شۆڕش لەسەر ئەو هۆیەسەرەکیانەی کە کارێکی بەسەندە بۆ گۆڕینی دەزگا تەندروستیەکان لەبواری خزمەتدا .

وەزارەتی تەندروستی بڕیاری گرتنی سێ سیمیناری مانگانەی بەڕێوەبەرایەتی و دەزگاو بەڕێوەبەرایەتیە تەندروستیەکان و بەڕێوەبەرایەتی خەستەخانەکان و ئامۆژگا تەندروستیەکانی پارێزگاکانی داوە کە هەر کۆمەڵەی سیمینارێکیان هەبێ لەو سیمینارەشدا لەو شتانە بکۆڵنەوە کە رێگای چاکتر کردنی هەڵسوران و کاروبار ئەکات لەگەڵ ئەو چارەسەر کردن و تەخت کردنی ئەو شتانەی ئەبنە کۆسپ .

ئەمڕۆ وڵاتەکەمان دەست بە ئاهەنگ گێڕانی جەژنی داروودرەخت ئەکات

وڵاتی عیراق ئەمڕۆ ئاهەنگی جەژنی داروودرەخت ئەگێڕێ و بەڕێز دکتۆر حسن فهمی جمعه وەزیری کشتوکاڵ و چاککردنی کشتوکاڵ لە ئاهەنگێکدا کە لە زانکۆی مستنصریە پێك ئەهێنرێ بەو بۆنەیەوە درختێك ئەنێژێت ، وە رێکخراوی پیشەنگەکانیش لە ئاهەنگەکە گوڵ بەسەر میوانەکادا دابەش ئەکەن .

هەروەها پرۆگرامی ئاهەنگەکە کە زانکۆی مستنصریە بەو بۆنەیەوە ئەیگێڕێ جەشنەها چالاکی تێدایە وە لە چالاکیەکانا خۆپیشاندانێکی قوتابیانی زانکۆکەشی تێدایە .. لە پارێزگاکانی تریشدا ئەو جۆرە ئاهەنگە ساز ئەکرێ و گەلێ رێوبانی سەرەکی و لاڕێ و باخچە گشتیەکان درەختیان لێ ئەنێژرێ .

ئەوەی شایانی باسە لیژنەی بالای ئاهەنگ گێڕانی جەژنی داروودرەخت نوێنەرانی وەزارەتی کشتوکاڵ و چاککردنی کشتوکاڵ و وەزارەتی ناوخۆ و لاوان و پەروەردەو ئەمینداریی پایتەخت و دەزگای نیستەکەو تەلەفزیون و زانکۆی مستنصریەی بە ئەندامەتی تێدایە .

میهرجانی مەڵبەندی چالاکی قوتابخانەکان لە هەولێر

ئەمڕۆ لەژێر دروشمی ((هونەر لە خزمەتی شۆڕش دایە)) مەڵبەندی چالاکی قوتابخانەکان لە هەولێر میهرەجانێکی فراوانی قوتری شانۆو مۆسیقاو شیعرو وتار خوێندنەوە ـ الخطابە ـ لە هۆڵی گەل رێك ئەخات و میهرەجانەکە چوار رۆژ ئەخایەنێ . وە مەڵبەندی چالاکی قوتابخانەکانی هەولێر و سلێمانی و دهۆك و تەئمیم و نەینەوا ، لەم میهرەجانەدا بەشداریی ئەکەن .

طارق عزیز ستایشی چالاکی رۆژنامەگەری کرێکاران ئەکات

پێرێ بەڕێز طارق عزیـز وەزیـری راگەیانـدن لە خوێندنگای رۆشنبیری کرێکارانی عـەرەبدا دەورەی رۆژنامە نوسەکانی کرێکاری کردەوە ، بەڕێز طارق عزیـز وتارێکی دا تیایدا بایەخـی رۆژنامەی کرێکاری دووپـات کردەوەو لەگەڵ ئەو دەورەی لە بلاوکردنەوەی چالاکـی کۆمەلایەتی و واقعی کرێکاراندا ئەیگێڕێ و دەربرینی بیروراو هەڵوێستی ئەوە جۆرەیان لەزۆر رووی کاروباری سیاسـی و ئابوری و کۆمەلایەتـی و رۆشنبیری یەوە .

دوای ئەوە بەڕێز کـەمال وتارێکی خوێندەوە بەخێرهاتنی
عباس بەڕێوەبەری خوێندنگاکە وەزیرو میوانەکانی کردو باسی

وتی : رۆژنامەی کرێکاران بۆتە راستی یەکی چەسپاو لەزۆر وڵاتانی جیهاندا و زۆر لە وڵاتە عەرەبەکانیشدا ، بەستنی ئەم کۆڕەش بەڵگەی بونی ئەم پەرەپێدان و زیادبوونی بایەخ رۆژنامەیە وگەشەسەندنی پێدانیەتی .

بەڕێز وەزیری راگەیانـدن دەستی بۆ ئەوە کێشـا کـە رۆژنامەی کرێکاران لە وڵاتـی عیراقا لە سـەرەتاوە تـا ئیستاش کۆشەی بەرەوتـی رۆژنامەو راگـەیاندنە لە کۆمەڵدا کە لەوەپێش چاپەمەنی نهێنی دەرئەچوو رێگا بـە کرێکاران نەئەدرا خۆیـان رێك بخەن ، بەڵام ئەمـڕۆ گۆشەی بەرەوتین دوای ئەوەی رێکخراوێ هەیە چینی کرێکاری کۆکردۆتەوەو بـەم جۆرەش چاپەمەنی و رۆژنامەی کرێکار لە وڵاتەکەمان بەشێوەیەکـی ئاشکراو ، کار لە چالاکی دایە .

دیسان دەستی بۆ تاقی کردنەوەکانی کرێکارانی عیراق لەم لایەنەوە کێشا لەگەڵ رۆژنامەکانی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالست کـە لەلایەن کرێکارانەوە بەنهێنی دەرئەچون ، ئینجا وەزیری بەڕێز باسی بایەخی ئـەم دەورەیەی کردو بەشـداری کردنی لە پەرەپێدان و پێ گەیاندنی تواناو لێهاتوی پیشەیی بەشدارەکان و بەخێر هاتنی وڵاتەکانی ئاراستەی بەشدارەکان کردو ئامادەیی هەموو دام و دەزگا راگەیاندنەکانی پیشاندا بۆ هەموو یارمەتیەکیان .

بایەخی رۆژنامەی کرێکاری کرد لە بزوتنەوەی کرێکاراندا .

لەم دەورەیەدا کـە دوو هەفتە ئەخایەنێ (٦٠) کـەس لە میسرو لوبنان و جەزائیرو لیبیاو مۆریتانیاو فەلەستین و سۆمال و سودان و تونس و مەغریب و ئەردن و عیـراق بەشداریان کردوە .

بەڕێز سعد قاسم حمودی نەقیبی رۆژنامە نووسەکانی عیراق و یاریدەدەری بەڕێوەبەری گشتی رێکخراوی کـاری عەرەب و چەند کاربەدەستێ لە وەزارەتی راگەیاندن و یەکێتی گشت نەقابەکانی کرێکاران لە کردنـەوەی دەورەکەدا ئامادە بوون .

لەسایەی بەخششی بەردەوامدا کە لەکەمان ئاهەنگی نەورۆزی گێڕا

پێرێ لە هەموو پارێزگاکانی وڵات دا بە بۆنەی جەژنی بەهار (نەورۆز)ەوە ئاهەنگـو میهرەجانی گەورە بەرپاکران .

لەم ئاهەنگانەدا هیمەتێکی باش کرا بۆ ناشتنی درەختوورێک و پاک کردنی سەیرانگاکان و پیشاندانی تێکۆشانی جۆر بەجۆری هونەری .

لە پارێزگای تەئمیم هەزاران هاونیشتمانی لـە هێرشێکی گەورەدا بەشدار بوون بۆ دار ناشتن لـە (٢٠) دۆنم خاك لە ناوچەی (تازە)دا بۆ ئەوەی ببێتە سەیرانگای گشتی هاونیشتمانی یەکان . لەو هێرشەدا بەڕێز پارێزگارو هاوڕێیان ئەندامانی سەرکردایەتی لقی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست و ئەندامانی رێکخراو یەکیەتیە گەلی و پیشەییەکان بەشدار بوون .. هەر بەو بۆنەوە بەڕێز پارێزگار (سەیرانگای گەلی)ی لەسەر رێگای کەرکوك ـ بەغدا کردەوەو هەروەها لە ئاهەنگێکی جەماوەریی گەورەدا (سەیرانگای تەئمیم)یش کردەوە .

لە قەزاو ناحیەکانی پارێزگاشدا چەند ئاهەنگی لەو بابەتە بەڕێوە چوونو رەست نێژراو باخچەو سەیرانگاکان رێکوپێک کران .

پێرێ لە پارێزگای هەولێر ئاهەنگێکی گەورە گێڕرا بە بۆنەی جەژنی نەورۆزەوە . لەو شارەدا رێڕەوێك کەوتە رێگاکە بە شەقامەکانی شاردا ئەڕاو لەبەردەم بارەگای سەرکردایەتی لقی ژوورووی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست و بەڕێزان سەرۆکانی ئەنجومەنی جێبەجێ کردن و یاساداناندو هاوڕێ عدنان داود جێگری سکرتێری سەرکردایەتی لقی ژوورووی حزب و بەڕێزان ئەندامانی لیژنەی بەرزی ئاهەنگەکانی نەورۆز لە ناوچەی ئۆتۆنۆمیدا وبەڕێز پارێزگاری هەولێر پێشوازیان لێ کرد . پاشان ئەمسیرەکە رۆیشت بۆ ناوچەی بەستۆرە لەسەر رێگای هاوینە هەواری صلاح الدین کـە ئاهەنگە جەماوەریەکەی لێبوو .

لە پارێزگای دهۆکیش بەیانی پێرێ رێڕەوێکی گەورە بە خۆشحاڵی جەژنی نەورۆز وەرێ کەوت کە یەکیەتی درێکخراوە پیشەیی و گەلی یەکان و جەماوەرێکی زۆر لـە هاونیشتمانیەکانی تێدابەشدار بوون .. رێڕەوەکە چەند وێنەیەکی سەرۆکی فەرمانـدە احمد حسن البکرو هاوڕێی تێکۆشەر صدام حسین و چەند تابلۆو دروشمێکی بەرز کرد بووەوە کە سڵاویان لەرێبازی سەرکەوتووی شۆڕشی ١٧ی تەموزو حزبە سەرکردەکەی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست و سەرکەوتنە پێشکەوتنخوازیەکانی دەکرد .

بەڕێز پارێزگارو هاوڕێ سکرتێری (شعبە)ی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست لە دهۆك پێشوازیان لێ کرد . لە قەزاو ناحیەکانی ئەو پارێزگایەشدا ئاهەنگی گەورە بە بۆنەوە گێڕان و زۆر بەرنامەی گۆرانی و مۆسیقا پێشکەش کران . لە لایەکی ترەوە یەکیەتی گشتی لاوانی عیراق (لیژنەی لقی دهۆك) میهرەجانێکی گەورەی بەرپا کرد کە بەڕێز پارێزگارو هاوڕێ سکرتێری (شعبە)و تێیدا بەشدار بوون و چەند گۆرانی و سروودی نیشتمانی تێیدا پێشکەش کران لەگەڵ چەند بەرنامەیەکی هونەری .

پارێزگای سلیمانی دوورێژی لەسەر یەك ئاهەنگەکانی جەژنی نەورۆزی درێژەپێدا . پێرێ لە شەقامەکانی شاری سلیمانیدا رێڕەوێکی (الیات) کەوتە رێگا کە دەزگاو دامەزراوە حکوومەتیەکان و رێکخراوە پیشەیی و گەلیەکان و هاونیشتمانیان تێیدا بەشدار بوون .

ترومبێلەکان بـە وێنەی سەرۆکی فەرمانـدە احمد حسن البکرو تێکۆشەر صدام حسین و چەند تابلۆیەك رازا بوونەوە کە پیرۆزبایی جەژنی نەورۆزو جەژنەکانی ئازاریان لە سەرکردایەتی سیاسی حزب و شۆڕش و جەماوەری دەکرد .

لەو مەسیرەیە کە بەڕێز پارێزگاری سلیمانی و هاوڕێ سکرتێری سەرکردایەتی (شعبە)ی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست لە سلیمانی و لێپرسراوە بەڕێزەکانی تێیدا بەشداربوون بە شەقامە سەرەکیەکانی شاردا ئەڕاو پاشان بەرەو قەزای دوکان کەوتە رێ لە مەڵبەندی قەشقوڵی کە شوێنی ئاهەنگ گێڕانی پارێزگاکەبوو گیرسایەوە .

لەو شوێنەدا رێکخراوە جەماوەرییەکان و هاونیشتمانیەکان چەند ئاهەنگێکی هونەرییان بەرپا کرد کە گۆرانی و سروودی نیشتمانی و هەڵپەڕکەی گەلی یان بە بۆنەی بیرەوەری جەژنی نەورۆزەوە پێشکەش کرد .

لە قەزاو ناحیەکانی ئەو پارێزگایەشدا چەند ئاهەنگێکی لەو بابەتە بە بۆنەی جەژنی نەورۆزەوە رێك خران .

Institut Kurde de Paris

ماموستا هاشم حسن ..
لە بارەی ئادارو ئۆتۆنۆمی و شۆڕشەوە ئەدوێت

بەبۆنەی تێپەڕبونی حەوت ساڵ بەسەر بەیاننامەی مارت و سێ ساڵ بەسەر یاسای ئۆتۆنۆمی ، رۆژنامە کەمان ئەم دەستاوێژەی لەگەڵ سەرۆکی ئەنجومەنی تەنفیزی ماموستا هاشم حسن سازدا . ماموستا هاشم لەسەرەتاوە ووتی :

بەیاننامەی ١١ی مارت لە ئەنجامی خەباتی گەلی عیراق هاتۆتە کایە .. لە ئەنجامی گەلێ گیروگرفتی کۆنیش کە لەلایەن حکومەتانی پێشووەوە کە بەتەواوی چارەی نەکراوە ، سەری هەڵدا .

گرنگیەکەی ئەم بەیاننامەیە لەوەدایە کە : بۆ مەسەلەیەکی نیشتمانی ئەرخانکراوە .. بۆ مەسەلەیەك کە مەبدەئەکانی رەسەنی پارتی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب ، بڕوایەکی پتەوی پێ هەیە .. هەر لەبەر ئەوەیش بوو ، تاپێش شۆڕشی ١٧ی تەموزی پیرۆز ئەم بەیاننامەیە بۆ میللەتی کوردی ئیمە نەهاتەدی .

بێگومان ، ئەم بەیاننامەیە بۆ گشت گەلی کوردە .. بۆ جوتیارو کرێکارو رۆشنبیرانە ، تا هەمولایەك بەشداری لە بنیادنانی عیراقێکی تازەدا بکەن .

ئێمە ناتوانین بەیاننامەی ١١ی مارت بە (رێککەوتن) ناوزەد بکەین ، چونکە رێککەوتن لەنێوان دوولادا ئەبێت ، بەڵکو ئەتوانین بڵێین : بەخشیشێکە لە بەخششەکانی شۆڕشی ١٧ی تەموزی پێشکەوتوخوازو چارەسەرێکی بنەڕەتیە ، تاکو میللەتی کوردیش قەوارەی نەتەوایەتی خۆی بپارێزێت و لە چوارچێوەی عیراقدا بە مافە رەواکانی خۆی شادمان بێت .

ئەم بەیاننامەیە .. بناغەیێکی پتەوی رەخساندو ئامانجەکانی شۆڕشی ١٧ی تەموزی رەنگرێژ کردو بوو بە شورەیێکی قایم لە دژی کۆنەپەرستان و دوژمنانی عیراق چونکە لەوکاتەی ئەم بەیاننامەیە دەرچوە ، دوژمنانی عیراق لە پیلانگێران نەکەوتون ، تا ئەم بەیاننامەیە لەبار ببەن .. بەڵام هەڵوێستی حزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب و گەلی عیراقی خۆشەویست ، گەلێ لە پیلانەکانی دوژمنان بەهێزترەو نەبێ .. بۆ نمونە : یاخی بوونی ساڵی ١٩٧٤ روخا . چونکە گەلی کورد لە دەوری بەیانەکە کۆبوبووە .. حزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەبیش تاکە حزبێك بوو ، بەکارامەیی چارەسەری کێشەی کوردی هەڵخست و سەلماندی و دەها تر لای ئاشکراتر بوو کە :

ئەم دەسکەوتە مەزنە ، وەکو هەمو دەسکەوتەکانی تری شۆڕشی ١٧ی تەموز ، پیلانی بۆ دانەنرێ وهەوڵی روخاندنی ئەدرێت .. کەچی لە گەل سەرهەلدانی یاسای ئۆتۆنۆمی ناوچەی کوردستان ، دوژمنان رو بەڕوی واقیعێکی تاڵ هاتن و بۆ یەکەم جاریش لە مێژوی گەلی کوردا ، یاسای ئۆتۆنۆمی رەخسێنرا ..

لە بارەی یاساکەوەیش ماموستا هاشم درێژەی بەقسەکەی داو وتی :

هەر چەندە ئەم یاسایە تازەیە ، بەڵام خۆی لە خۆیدا تاقیکردنەوەیەکی پێشرەوەو لەوانەیە ببێتە بنەڕەتی بۆ چارەسەرکردنی گەلانی تری سەرانسەری جیهان .. چونکە لەناخی کۆمەلی کوردو پێویستیەکانی ئەو کۆمەلەوە هەڵقوڵاوە .

ئەمڕۆکەیش کە (یاخی بوون) ئەبینین ، بەتەنێکی زۆر ئاسایی ئەیدەینە دەمقەلەم چونکە شۆڕشی ١٧ی تەموز ، هەر چەند تەکانێداو بڕوا ، دوژمنانی گەلی زیاتر خەریکی خراپەکاری ئەبن .. ئێمەیش بەوبەری هۆش و کۆششەوە بەرامبەریان ئەوەستین و یەکێتی خاکی ئازیزمان ئەپارێزین و دەم زیاتر لە دەوری شۆڕشی تەموزو بەرەی نیشتمانیدا کۆ ئەبینەوەو هیچ چەشنە دەرفەتێکی تر ، نادەینە دوژمن و عیراق لەهەمێز ئەکەین .

لەبارەی ئەو پرۆژانەوەیش کە ئەنجومەنی تەنفیزی لە ماوەی ئەم (٣) ساڵەدا هێناویەتیە دی وتی :

ئەم ئەنجومەنە ، لە رۆژی دامەزرانیەوە ، ئەرکێکی زۆری لە سەر شان بوو .. لە لایەکەوە ئەبوایە لە روی ئەو (یاخی بوونە) بوەستێ ، کە لە ئەسلا بۆ تێک شکاندنی بەیاننامەی ١١ی مارت و یاسای ئۆتۆنۆمی سازێنرا بوو .. گشتی .. هیچ رۆژێکیش لەلایەکی تریشەوە ئەبوایە ئەو سەرکردایەتی شۆڕش ، راستیەش بسەلمێنێ کە : بۆ بەکارامەیی بۆ داخستنی هەمو خزمەت و پێشکەوتنی گەلی کەلێنێك و هەڵخستنی گشت کورد هاتۆتە ناو . پێویستیەك کۆلی نەداوە .

لە سەرەتاوە ، هەوڵمانداوە ، سەرجەمی سەرەرایەی گەلی کورد ، بڕوایەکی تەواو ئەنجومەنی راپەڕاندن ، بەسەر بەئەنجومەن و ئۆتۆنۆمی پێتی و گشتوگاڵ و پیشەسازیو ئومان لێکردن و دوورەبەرێزی رێگاوبان و فێرکردن و رۆژانی زوو بخاتەوە .. شارەوانی و هاوینە هەوارو

ئێمەیش ئەو مرۆڤە گەورە راستەقینەیە بخوڵقێنین کە : حزبی بەعسی سۆشیالیستی بڕوای بەعیراقی بونی خۆی هەبێ و بیرو باوەڕی سیاسی عەرەب لەلایا پەسەنی و بەرگری لە شۆڕشی تەموز بکات .

ئەم ئەرکەی ئێمە ، ئەرکێکی گەلێ قورس بوو .. بەڵام بێ خۆ دەرخستن ئەڵێم : توانیمان بەری هەمو ئەو ئەرکانە بگرین و گەلێ کادیری لێهاتوو بینینەکایە .. کە بێگومان ئەگەر بەیارمەتی سەرکردایەتی شۆڕش نەبوایە بەهیچ جۆرێ سەری نەئەگرت .. جا چ بەسەردانی لێپرسراوانی راستەوخۆ و چ بەتەرخان کردنی سەرمایەیەکی فرە .. سەرەڕای بۆدجەی خزمەتگوزاری و خزمەتـ گۆمەلایەتی و تەندروستی دابەش ئەکرێت .. لە ماوەی ئەم (٣) ساڵەشدا توانیوەمانە دژێکی لە بار ، بۆ بەجێ گەیاندنی نەخشەو پڕۆگرامەی بڕیاردراو بسازێنین . (بەرنامەی وە بەرهێنان) (١١٨) ملیۆن دیناری بۆ ناوچەی ئۆتۆنۆمی تەرخان کردوە ، جگە لە (١٥) ملیۆن دیناری زیادە ، بۆ پڕۆژەی کتوپڕ ... لەگەڵ ئەم هاریکاریەش‌دا ، گەلێ یارمەتی تریش هەر بەردەوامە .

لێرەدا ئەمەوێ ئەوەیش هەڵنەبوێرم و بڵێم کە : بەردەوام سەردانەکەی جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش ماموستا (صدام) حسین)مان لە بیر ناچێت ، چونکە تا رادەیەکی باش ، توانی بڕوامان بە خۆمان تازەترو پتەوتر بکات و زمانی دوژمنانی گەلەکەمانیش کورت کردەوە .. ئەوانەی ئەیانەوێ ئەم دەسکەوتەمان لە دەس بدەن .. چونکە دەسکەوتی ئۆتۆنۆمی ، لە بڕوایەکی راستەقینەی حزبەوە هەڵقوڵاوە .. ئەم راستیەش لە وتارەکەی ماموستا (صدام)دا دیارکەوت کە ووتی :(بڕوای بڕوای ئێمە بە ئۆتۆنۆمی لەق نابێت) .

لە بارەی ماوەی داهاتوی ئۆتۆنۆمیەوەش ماموستا هاشم ووتی : لە ماوەی داهاتوودا ، ناوچەکە گۆڕانێکی تێکڕایی لە هەمو لایەنێکی کۆمەلایەتی و پەروەردەیی و خزمەتگوزاریەوە ئەبینێ .. ئێمە هەر لە سەرەتای دامەزرانی ئەنجومەنی راپەڕاندنەوە ، دەستمان کردوە بە ئاوەدان کردنەوەی هەمو ئەو بیناو دەزگایانەی وێران کرا بوون .. ئەو بینایانەی پێویستیان بە چاککردن بوو چاکمان کردنەوە .. ئەوەی داخرابوو ، دوبارە کردمانەوە ، ئەمانەو جگە لەو دام‌ودەزگایانەی کە سەر لە نوێ تازە کرانەوە .. هەر لە قوتابخانەو زۆزانەوە بگرە تا نەخۆشخانەو کردنەوەی رێگاوبانی تازە .

هەر بۆ ئەم مەبەستانەیش ، لە داهاتودا نیوەی ئالیاتی عیراق لە ناوچەکەدا ئەخرێتە کار .. هەروا دەس بە دورستکردنی (لادێی کۆکراوە) ئەکەین ، تا هیچ لایەك و کەسێك لە خزمەت بێبەش نەبێت .

لەبارەی دەسکەوتی یاسای ئۆتۆنۆمیەوەش ماموستا هاشم ووتی :

بۆ پاراستنی ئەم دەسکەوتە مەزنە ، پێویستە لە بیرو رێبازی شۆڕشی (١٧)ی تەموز دەزنەچین .. چونکە بە راستی ، حزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب سەرکەوتن و خێرو خۆشی ئۆتۆنۆمی ئەوێت .. هەروا ئەبێ بە ووردی لە ناوەڕۆکەکانی ئۆتۆنۆمی و یەکێتی نیشتمانی قوڵ بینەوەو ئاگامان لە هەمو جۆرە یاخی‌بوونێك بێ و بەردەوام دەسکەوتەکانی شۆڕش بپارێزین و گەمەر بەستەبین و دەستی ئەل بگرین و بەرەو گامەرانی تەکانی پێبدەین و سود لە رابردومان وەرگرین و هەوڵی پێشخستنی رۆشنبیری و ئەدەب و نەریت و رەوشتی کۆمەلایەتی کوردەواری بدەین .. بە مەرجێ لە تەك رێبازو شۆڕشی (١٧)ی تەموزا بگونجێ .. چونکە گۆشەنیگای ئێمە بۆ یاسای ئۆتۆنۆمی ، گۆشەنیگایەکی دابەشکردن نیە .. واتە : نامانەوێ دەسەلات و زەوی و گەل دابەش بکەین .. خۆ ئەگەر لەم سوچەوە سەیری ئۆتۆنۆمی بکەین ، ئەوا بێگومان هەوڵی روخاندنی ئەدەین نەك بنیادنان و پاراستنی .. بە هەر حاڵ .

یاسای ئۆتۆنۆمی ، بۆ هەمو کوردێکە ، جا چ لە ناوچەکە بێت یا لە دەرەوەیدا .. هەر وەکو یاسای سۆشیالیستی ، چۆن ئەگەر رێبازی وڵات بەرەو سۆشیالیزم بێ ، ئەبێتە مایەو مولکی هەمو کەسێك ، ئۆتۆنۆمیش ئاوا ... شۆڕشی (١٧)ی تەموز بۆ هەمو عیراقەو لە چوارچێوەی ئەوەوەیش کورد ئەتوانێ : مافی خۆی دەس بخات ....

لە ئەنجاما ، ماموستا هاشم ، لە رێی (هاوکاری)یەوە ئەم بانگەوازەی بۆ هاووڵاتیان پێشکەش کرد :

داوا لە هەمو کوردێک ئەکەم ، کە جارێکی کە هەڵنەخەڵەتێن و دوای قسەی کۆنەپەرست و ئیمپریالیزم نەکەوێ .. ئەوانەی (ئیدیعای) کوردایەتی ئەکەن و رەخنەمان لێ ئەگرن ، با بێن راستەوخۆ هەر شتێکی پێی قایل نین ، قسەی لەسەر بکەین ... ئێمە گوێ لە هەر رەخنەیەکی لە بارئەگرین و موناقەشەی لە سەر ئەکەین و ئەو شتەی وجانی بۆ ئادەین و لەسەری ئەڕۆین ..

زیاتر خزمەتی کورد ئەکا ، بۆیە ئەبێ هەمو کوردێ ، ئەم دەسکەوتە ، شان بەشانی دەسکەوتەکانی تری شۆڕشی (١٧) تەموز بپارێزێت ، چونکە پاراستنی ئەو دەسکەوتانە ، پاراستنی یاسای ئۆتۆنۆمی یە .

کۆبونەوەی ئەنجومەنی راپەڕاندن

لە کۆبوونەوەی رۆژی شەممەی رابوردودا کە ئەنجومەنی راپەڕاندنی ناوچەی ئۆتۆنۆمی بە سەرۆکایەتی بەڕێز هاشم حسن سەرۆکی ئەنجومەن بەستویەتی ، بودجەی بەڕێوەبردنی ناوخۆی پارێزگای سلیمانی مۆرکرا کە بریتی‌یە لە (٥) ملیون و (٢١٥) هەزارو (٣٢٥) دینار بە (٣٢٧) هەزارو ١٣٤ دینار دەوە کە بودجەی دەزگای گواستنەوەی هاتوچۆکەرانە لە پارێزگاکەدا .

دیسان موافقەت لەسەر کردنەوەی دوو بەڕێوەبەرێتی دەزگای رۆشنبیری جەماوەر لەپارێزگاکانی سلیمانی و دهوك کراو بڕیاردرا ئەم مەسەلەیە بخرێتە بەرچاوی ئەنجومەنی یاسادانان بۆ ئەوەی بڕیاری یاسایی دەربارەی بدێ . دیسان ئەنجومەن لە کۆبوونەوەکەیدا گوێی لەرابورتی ئەمینداری گشتی کاروباری نیشتەجێ کردن گرت دەربارەی قوناغەکانی کاروباری چەند پڕۆژەیەکی گرنگ کە ئەمانەتی ناوبراو لەناوچەکەدا جێبەجێیان ئەکات ، لەگەڵ بەرچاو خستنی کوسپەکانی رێگای ئەو پڕۆژانەو رێگای چارەسەریان و گورج و گۆڵی لەتەواو کردنیانا .

هەڵبژاردنی ئەندامانی دەستەی بەڕێوەبەری کۆمەڵی هونەرو وێژەی کوردی لەهەولێر

سەر لە ئێوارەی رۆژی سێ شەممەی رێککەوتی ١٥-٣-٧٧ لە بارەگای کۆمەڵی هونەروو وێژەی کوردی لقی هەولێر ئەندامانی دەستەی بەڕێوەبەری نوێی کۆمەڵە هەڵبژێردران و ئەنجامەکەشی بەم شێوەیەی خوارەوە بوو :

١ - خلیل بابەکریم - سەرۆکی کۆمەڵە .
٢ - عبدالله خدر پشدەری - جێگری سەرۆك .
٣ - جوهر مصطفی گرمانج - سکرتێر .
٤ - علی قادر - بەڕێوەبەری هونەریی .
٥ - سردار محمد غریب - ژمێریار .

وە کاك کمال سعدی و کاکەمەم بۆتانی و صابر رشید واکرم مولودو فرید بکرو سعدالله پەرۆش و عبدالرزاق شمس الدین بەئەندام هەڵبژێردران .

لە سەرێ

هۆرە لە ناخی دڵەوە

● باوکی بەختیار ●

لالە مارف دەنگێکی خۆش و پڕ سۆزی هەیە لەگەڵ ئەچریکێنێ قاسپەی کەی هیچ نییە لە چاو چریکەکەیدا . خۆم گوتایە بەر بەرۆچکەکەی ئەی ئێزنێك بومەوە زۆرم لا خۆش بو بەتایبەتی کە لالە مارف پیاوێکی بە ساڵا چووی ئەو دێیەی خومانە و لە هۆرە کردندا بێ هاوتایە مەگەر لالە روستەم لە هۆرەدا شان بدات لە شانی ئێر گەرم بوو پیاوانی دێیەکە ئیمان کۆ بونەوە بەرێ کەوت مام رۆستەمیش بەو هۆرەیە دڵ شادبو ویستی کۆرەکەمان گەرم بکات هەر لە دوورەوە ئەویش بە هۆرە بەرەی کۆرەکەمان هات رێمەمان بۆ چوڵ کردو ئامانەتەنشت لالەمارفەوە . رووم کردە مام رۆستەم داخەکەم گوێی گرانە مەگەر دەنگ بەرزبکەیتەوەو داوام لێ کرد دنیا بەهارە با ئێمەش وەکو هەموو کەسێك بەهاری خۆمان بە ئاهەنگێکی جوان بگێرین زۆربەشمان پێخۆش دەبێت لەگەڵ لالە مارفدا ئاهەنگێکی خۆشمان بۆ بگێڕن خوشی بەهارو سەوزەگیاکەی و تەرو بڕی بەهارەکەمان خوشتر بکەن ئێمەش داوا دەکەین لە هەرزەکارەکانمان هەڵپەرکێیەکی جوانمان بۆ ساز بکەن . هەرزەکاران پەسندیان کردو لالە مارف دەستی کرد بە هۆرەو لالە رۆستەم وەك کەو بە قاسپەقاسپی هۆرە دەستی کرد بە هۆرەکردن لە ناخی دڵەوە ووشەکانی دەهاتە دەرێ .

دەست گیرا سەماوەر سازکرا نەورۆزی ساڵی تازە بە هۆرەو هەڵپەرکێ نوخشەکرا بەڵێ هەڵپەرکێ گەرم بوو هەرزەکاران و کیژۆلە جوانەکانی دێیەکەمان گوریان گەرم کرد بەسێ پێی دەنگی هەیاسەو گەمەرەی ترکەی هەرزەکاران ئاوازێکی تایبەت جوانی پێکەوە نا لالە مارف گەرم بو سەر چوپی گرتو لالە رۆستەم دەستی دایە بناگوێی دیمەنی هەڵپەرکێ وەهابو هووی هەرزەکاران لە گەڵ چریکەی لالە مارف و لالە رۆستەمدا پەکی رت ئاور کرایەوە نەورۆزی تازەی دڵ گەشایەوەو قاسپە قاسپی کەو ئاوازی بولبول تێکەڵاو بو چایی سازکراو لباد داخراو هەرزەکارانی لێ کەوتنە جموجۆڵ بەرگی زستانی سارد فڕێدراو هەروو تێکرا کەوتنە شادی خوشی‌یەوە با هەموو ساڵێك نەورۆزمان یاد بکەینەوە لە شارو لە دێدا بەخۆشی و بەشادمانی با ئەو چریکەی دڵسوزیەی لالە مارف و لالە رۆستەم لە یادمان دەرنەچێت هۆرەکەیان فەرامۆش نەکەین رێزیان لێ بگرین ، چەپکێ گوڵی نەورۆزی ئەمساڵیان خەڵات بکەین تا لە نەورۆز بێبەش نەبن .

پاشماوە ● پاشماوە ● پاشماوە ● پاشماوە

پاشماوەی : سەروتار

زایۆنیزم لە بارەی سازانەوە تێ ناپەڕن . کاتێك نیشتمانی پێشنیارکراوی فەلەستینی‌یەکان لە چوارچێوەی حکوومەتی ئەردەن‌دا بۆ ئیتر شتێکی تازە نیە ، بەڵکوو گەڕانەوەیە بۆ ئەو (نیشتمانە) کە پێش شەڕی حوزەیران لە ژێر سێبەری تەختی ئەردەن‌دا هەبوو ، ئەویش پاش بەفیڕۆدانی دوازدە ساڵ خەباتی شۆڕشی فەلەستین کە لەو ماوەیەدا هەزاران شەهیدو بریندارو ئوقوستان و گیراو لە بەندیخانەکانی زایۆنی دوژمن‌دا و پاش قوربانی‌یەکانی دوو شەڕی جەماوەری عەرەب لەدژی زایۆنی داگیرکەر .

یەکێك لە گرنگترین ئامانجەکانی ئەو پرۆژەی سازانە کە ئیمپریالیزمی ئەمریکا دەیهێنێتە گۆڕێ و رژێمە عەرەبیە سەرشۆڕەکەرو کۆنەپەرستەکان زمانیان بە دوادا گێشاوە ، ئەوەیە کە چەکی شەڕ لەدەستی شۆڕشگێری فەلەستینی دەربێنن و رێبازی خەباتی شۆڕشگێرانەی شۆڕشی فەلەستین و خەباتی هەموو جەماوەری بەرینی گەل لە وڵاتە عەرەبیەکان‌دا بگۆڕنەوە بە هێندێك سات و سەوداو گەین و بەین کە ناوەڕۆکی ئەو خەباتەو سروشتە جەماوەری‌یەکەی تیدا بکوژن و دۆخێکی لەبارێك پێنن بۆ لەرێ لادانێکی گشتی لە ناوچەی عەرەبی‌دا بەسەرۆکایەتی دەستەراستی و کۆنەپەرستەکان بەمەبەستی جێبەجێ کردنی پیلان و پرۆژە دوژمنکاریەکانی خۆیان .

ئەگەر خەبات و قوربانی دان و پاڵەوانەتی و خۆراگرتنی گەلی فەلەستین نەبوایە کارتەرو سەرکردەکانی تری ئوردووگای ئیمپریالیزم ئامادە نەدەبوون باسی نیشتمانێك بۆ فەلەستینی‌یەکان بکەن ... هەر بەردەوام بوون و بەرەو زوورچوونی ئەو خەباتەش دەتوانێ کارتەرو هی‌تر ناچار بکا ناوەڕۆکی کێشەی عەرەب و زایۆنیزم ترێبکەن ، ئەو کاتەی جەماوەری جەنگاوەر زەبری گەورە گەورە لە ئیمپریالیزم و زایۆنیزم دەدەن لە ئەنجامی بەردەوام بوونیان لە سەر دەستدرێژی و داگیر کردنی خاکی عەرەب‌دا .

بێ گومان ئەو نیشتمانەش کە جەماوەری خەباتکەر بەدەڵو خوێنی خۆیان دەیهەستێننەوە ئەو نیشتمانەنیە کە کارتەر دەیبەخشێ و زایۆنی دوژمن دەستی بۆ لەمل دەدا .

پاشماوەی : قسەکانی کارتەر

ئەمەریکا هەر چەند بگەڕێ و بەناوێچی تیا بێت بەهیچ جۆرێك لایەنی مافی عەرەب ناگرێت .

لەلایەکی ترەوە شای ئەردەن مەلیك حسین لەنیوەی دووەمی مانگی نیسانی داهاتوو لەسەر بانگ هێشتنی سەرۆکی ئەمەریکی جیمی کارتر سەر لە ئەمەریکا ئەدات .

لەقاهیرەش رۆژنامەی «الاخبار» لەزمانی یەکێ لە لێپرسراوانی وەزارەتی دەرەوەی میسرەوە راگەیاند کە حکومەتەکەی ئەنجوومەنی ئاسایش داوا ئەکات بۆ دەستنیشان کردنی هەڵوێستەکەی بۆ بانگراهێشتن بۆ بەستنەوەی کۆنگرەی جنیف بەمەبەستی رەخساندنی نەخشەی (سازاندن) لەگەڵ زایۆنی دوژمندا لەلایەکی ترەوە وەزیری دەرەوەی فەرەنسا لوی دی گرینگز لە پاریس راگەیاند کە ووڵاتەکەی وابەباش ئەزانێ کە دان پیانانی دەوڵەتە عەرەبەکان بەقەوارەی زایۆنی مەرجی هەرە گرنگی سازاندنە لەناوچەی عەرەبیدا .

پاشماوەی : کوشتنی سەرۆکی سوشیالیست

رۆژی هەینی رابوردوو بروسکەیەکی پرسەنامەی بەبۆنەی شەهیدبوونی کمال جنبلاط بۆ بەڕێز ولید جنبلاط و بنەماڵەی جنبلاط و ئەنجومەنی سەرکردایەتی پارتی پێشکەوتنخوازی سوشیالیستی لوبنان و ئەنجومەنی سیاسی ناوەندی حزب و هێزە نیشتمانیەکانی لوبنان و ئەمینداریتی گشتی بەرەی عەرەبی بەشدار لە شۆڕشی فەلەستین‌دا ناردو تیدا سەلماندی کە بەشەهیدبوونی کامال جنبلاط وڵاتی لوبنان و میللەتی عەرەب ناودارێکی نیشتمانپەروەری راستەقینەو بیری رۆشن و بڕوای پتەوو باوەڕی قووڵی لە دەست چوو .

هەروەها هەڤاڵ عبدالمجید الرافعی ئەمینداری نهێنی سەرکردایەتی هەرێمی پارتی بەعسی عەرەبی سوشیالیست لە ووڵاتی لوبنان بروسکەیەکی پرسەنامەی هاوتا سەلماندی کەوا کرداری کوشتنی خەباتگێر کمال جنبلاط تیرێکە ئاراستەی بزوتنەوەی نیشتمانی لوبنان و شۆڕشی فەلەستین و مەسەلەی ئازادیخوازی عەرەب و جیهان کراوە .

ئاژانسەکانی دەنگوباس زیان ئەیاندکە پێ زانراوە رفعت اسد برای سەرۆکی رژێمی سوریا نەخشەی کوشتنی پێشەوای نیشتمانی کەمال جنبلاطی کێشاوەو سەرپەرشتی جێبەجێ کردنی کردوە .

پاش ئەیانرا کە چوار سەربازی سوریایی ، ئاوانەکەیان جێبەجێ کردوەو لەگەڵ تەواو کردنیا ئەیەنرانەوە دیمەشق ، دوای کەیشتنیان بە خانووی « صالحی » لە گەرەکی « سن الفیل » لە بیروت . ئەم چوارە ئوتومبیلەکەی خۆیان بەجێ هێشتوەو ئوتومبێلێکی لوبنانیان فڕاندووەو بەهەموو نوختەکانی هێزە دامرکێنەرەکانا بە هەموو چەکەکانیانەوە تێپەڕیون ، بەبێ ئەوەی رێگایان لێ بگیرێ .

لە نێوان « ٥ » ساڵی تا « ٧ » ساڵی تەمەنی منالدا ئەم پێویستیانەی بۆ جێ بەجێ بکە

منال لە تەمەنی (٥) ساڵی ی تا (٧) ساڵیدا بە قۆناغێکی زۆر ناسكدا تێئەپەڕێ بەوەی کە ئەچێتە ناو کۆمەڵێکەوە کە نایناسێت و بەلای ئەوەوە تازەیە ئەویش بریتی یە لە کۆمەڵی قوتابخانەو دوورکەوتنەوە – بە درێژایی رۆژ بە لایەنی کەمەوە – لەو کۆمەڵەی خووی پێوەگرتووەو ئاسوودەیی و خۆپاراستن و ئاسوودەیی خۆی لێ هەڵێنجاوە ...

لەو قۆناغە ناسکەدا کە منال تیا ئەچێتە بلەیەکی نوێی بلەکانی ژیانی یەوە ، ئەبێ دایکی ی بە تایبەتیو دەستەی خێزانەکەی بە گشتی ی هەموو ئەو پێداویستانەی بۆ بڕەخسێنن کە لە هەموو گرێ هەڵخلیسانێکی قۆناغەکە بە دووری ئەکاتو لەگەڵ ئەو پێویستیانەشدا یەك ئەکەون کە بۆ پێگەیاندنی شەخسیەتی منالەکە پێویستن ...

لەسەر ئەو لاپەڕەیەدا گرنگترینی ئەو پێداویستیانە ئەخەینەروو کە ئەبێ بۆ منال جێبەجێ بکرێن بۆ ئەوەی بەردەوام منالەکە بەرەو ئەشوو نماکردن هەنگاو هەڵێنێ .

١ – وای هەست پێبکە کە قوتابخانە تاقی کردنەوەیەکی پڕشنگدارەو ، شوێنی دوورخستنەوە نی یە کە ڕێ لە جم وجۆڵو سەربەستی بگرێت.

٢ – کاتێ لە قوتابخانە ئەگەڕێتەوە بە گەرمی ی پێشوازیی بکەو ماوەی بدەرێ کەچی لەو ڕۆژەدا دیوە بۆتی بگێڕێتەوە .

٣ – ئەگەر لە قوتابخانە بە بەستیو قینەوە گەڕایەوە ، بەگیانێکی پرسۆزو لێ تەگەیشتنەوە دەستی بەسەرابێنەو قینو بەستی یەکەی خامۆش بکەرەوە .

٤ – گەیشتنی منال بە تەمەنی قوتابخانە بەلگەی ئەوە نی یەکە ئیتر ئەتوانی بخوێنێتەوە ئەرکێکی بەسەرا مەدە کە لە باریا نەبێت .

ژن و مێردایەتیەکی بێ شەڕوشۆڕ

گۆڤارێك ، یاری سەرنجی خانمێکی کۆمەڵی بڵاوکردۆتەوە کە وتویەتی :

« ژیانی ژنو مێردایەتی کە هەموو رۆژانی ژیانیان بە بێ شەڕوشۆڕو ناکۆکی بەسەر بەرن ، بە پێچەوانەی بۆ چونی هەندێکەوە ، ژیانێکی بەختیار بەسەر نابەن ! چونکە حاڵ لە دوو شت بە دەر نی یە : یان یەکێکیان زاڵە بە سەر ئەوەی تریانەوەو دەستەمۆی کردوە ، یان ئــەوەتا پەیوەندی ژنو مێردایەتیان چۆتە رادەیەکی وا ساردو سڕ کە وا هیچیان بایەخ بەوی تریان نادات ، من بەش بە حاڵی خۆم مشتو مڕی توندم بە لاوە باشترە ئەگەر پێویستیش بوو شەڕی تۆخ بکەن لەوەی کە ساردو سڕی یەکی ناسكو نازدار لەبەینا هەبێ !! »

● پیاو ئەیەوێ یەکەم خۆشەویستی ئافرەت بێ ، ئافرەت ئەیەوێ دوا خۆشەویستی پیاو بێ !!

★★

منال وگرنگی پەیوەندی کۆمەڵایەتی ....

● فوزیە فرج ●

پێویستە گرنگی بە منالەکەت بدەیت بەتایبەتی لە تەمەنی یەك ساڵی و کاتی پێ گرتنی و گاگۆلکێ کردنی ، زۆر لە دایکان بێزاری خۆیان دەرئەبڕن بەرامبەر بە منالەکانیان ، گوایە کاتێ بەفەرمانو ئیشی ناو ماڵەوە خەریك ئەبن و دێن و دەچن « منالەکانیان بە دوایاندا ئەگرین و هاوار ئەکەن» ئەمەش ئەوە ناگەیەنێ کە منالەکانیان دوو چاری خوویەکی ناشیرین و نابەسەند بوون ، بەڵکو ئەمە ئەوە ئەگەیەنێ کە منالەکانیان لە دەوری گەشە کردن و پێگەیشتندان وە هەست بەوە ئەکەن کە تا چ رادەیەك پێویستیان بەدایکیان هەیە .

هەر لەم تەمەنەدا ئەبینین کە منالان ئارەزوی دوزینەوەی شوێنی تازەو هاوسێو خەڵکی نەناسراو ئەکەن . بۆ نموونە « ئەگەر هاتوو دایکی خەریکی شتن و پاکردنەوەی قاپو مەنجەڵی چێشت خواردن بوو ئەبینی منالەکەی زۆر بە دلخۆشیەوە هاتوچۆ ئەکات ، هەوڵ ئەدات بۆ ئەوەی پەلاماری نزیکترین شت بداو بزانێ ئەو شتانە چی تیایە بیخوات، هەروەها هەوڵ ئەدات بۆ ئەوەی بەپێوە بوەستێو دەست بدا لەو شتانەی دەوروپشتیو هەلزنێ بەمێزوو کورسیەکانداو ، تاوەکو بزانێ چی لەو قاپانەدا هەیە و چی لە نزیکی ئەو مەنجەڵەو قاپانەوە هەیە . هەر لەم کاتەدا ئەبینی ئەو منالە دورکەوتۆتەوەو ، هەروەها لێرەدا بیر لەوە ئەکاتەوە کەپێویستی بە هاوڕێیەك هەیە ، بۆیە بەخێرای ئەگەڕێتەوە بۆ لای دایکی .

کە لێرەدا ئازایەتی ئەو منالەمان بۆ دەرئەکەوێت بۆ دوزینەوەو تاقیکردنەوەی شتی تازە . بەڵام هەر پێویستی بە هاوڕێیەك هەیە ئەوەش دایکێتی .

ئەوەی لێرەدا مەبەستمە ئەڵێم سەربەخۆیی لە پاراستن و سەربەستیەوە هاتوە ، بەڵام زۆر لە دایکان هەوڵ ئەدەن منالەکانیان بەشێوەیەکی ترو لە سەر خۆ رابهێنن بە وەی کە منالەکانیان لە ژورێکدا بەتەنها بەجێ بهێڵن بۆ ماوەیەکی زۆر . بەڵام ئەم شێوەیە زیاتر ئازاری منال ئەداو سودی نیە .

بەم شێوەیە منال لە تەمەنی یەك ساڵیدا ، چەند رێگایەکی لەبەردەمدایە ، ئەگەر هاتوو رێگای لەبەردەمدا خۆش بوو ، وردە وردە سەربەخۆیی و گیانی کۆمەڵایەتی تیا جێ گیر ئەبێت. وە زیاتر توانای لە سەر خۆی دروست ئەبێت . بەڵام ئەگەر هاتوو لە خەڵکی دور خرایەوە، تا ماوەیەکی درێژ زیاتر لە دایکی کەسی تر ناناسێ . بەو جۆرە توشی شەرمو ترس لێ نیشتن ئەبێت لەبەر چاوی خەڵکی نەناسراو .

لە کاتێکا منالەکەت توانای رۆیشتنی بوو ، کەوتە سەرپێ پێویستە رێگای بدەی بڕواتو ئاگاداری بکەیت لە کاتی دور کەوتنەوەیدا ، تا وەکو بنەجگەرەو شتی پیس هەڵنەگرێ بیخوات . وە پێویستە رێگای بدرێ بۆ ئەوەی هاوڕێیەتی لەگەڵ منالانی تردا ببەستێ ، رێگای ئەدرێ بە گڵو خوڵ یاری بکا ، هەندێ خواردەمەنی بدەیتێ وەك بسکیتی رەق بۆ ئەوەی ئاماوەیەکی زۆر لەگەڵیا خەریك بێتو پێوەی مەشغول بێت . بۆیە ئەبێ دایکان لەم تەمەنەدا بە شێوەیەکی گشتی ئاگاداری منالەکانیان بکەن لە روی رویشتن و گەڕان و پەیوەندی کۆمەڵایەتیەوە کە منال بەدیوی دەرەوەی ماڵەوە ئەناسێنێ و لە هیچ شتێ ناترسێ و هەموو شتێکی لا ئاسایی ئەبێت لە تەمەنی گەورەبونیا .

لاوان و وەرزش

کۆششی رۆژانەو وەرزش ..

– عبدالقادر خلیل –

بێ گومان ئەو لاوانەی کە بایەخی تەواویان داوە بە وەرزش وەکۆششی تەواودەکەن تا لە مەشقی رۆژانەی خۆیاندا دوا نەکەون . ئەوانە لە راستیوەرزش گەیشتون . چ لەباری سوود لە مەشقی روژانەو چ لە باری سوودمەندبون لە نەشونماکردنی لەشیان هیندێ جار کەسانێك کە خۆیان دور خستوتەوە لە وەرزشو هیچ بایەخێکی پێ نادەن وایان دێتە پێش چاو کە وەرزش لە کۆششی رۆژانەدا لەقوتابخانە دوایان دەخات .

ئەمە پێچەوانەی ئەو رایەیەکە زاناکانی وەرزشو پەروەردە لە جیهاندا ئەمرۆ بناغەی سەرکەوتنی لە سەر دادەنێن . جارو بار رێ دەکەوێت کە کەسانێك کەمەشقی وەرزشی دەکەن کوششی رۆژانەی خۆیان فەرامۆش دەکەن بەڵام ئەمە ئەوە ناگەیەنێت کەئەو کەسانەی سەرگەرمی وەرزشن لەبلەی خوێندن دواکەوتون وەیا توانای کاری چاکیان نی یە . بۆ نموونە ئەمرۆ لە ئەلەمانیای دیموکراتیدا بە هەزاران یانەی وەرزشی هەیەوە بەملیونەها لاوان سەرگەرمی وەرزشو مەشقن وەلە دەورە ئۆلۆمپیەکاندا سەرکەوتنی ئێجگار پێش کەوتوو وەدەست دەخەن لە کاتێکدا زوربەی ئەو لاوانە سەرگەرمی کارکردنن لەکارگەکاندا وکوششی رۆژانەیان بەرەو پێش دەروات لەگەڵ هێنجاندنی هەنگاوە سەرکەوتوەکانیاندا . وە زۆربایەخیان داوە بە وەرزش وە لە هەموو لایەکدا هەر وەرزشەوهەر پێش کەوتن .

جا بابێینەوە سەر پروگرامی نوێی لێ پرسراوانی وەرزش لەئەلەمانیای دیموکراتیدا بۆخولی ئۆلۆمپی جیهانی لەموسکۆ لە ساڵی ١٩٨٠ دا لاوەکانیان دەڵێن دەبێت لە هەموو یاریەکدا سەرکەوتوبین وە بە هەموو لاوانی جیهانی بسەلمێنین کە ئێمە خومان ئامادەو پەروەردە دەکەین لە سەر نوێ ترین تکنیکی وەرزشیوە ئەوەش دیاری دەکەین کە وەرزش هیچ رێگەیەك لە ئێمە ناگرێت لەباری خوێندنو کارکردندا لە کارگەو کێڵگەکاندا . بەڵکو زیاتر لەشمان پتەو ترو بیرو باوەرمان روونتر دەکاتەوە .

هیوادارم ئەو باوکانەی کە وەرزش کردن بەموتەکە دادەنێن و کورەکانیان دور دەخەنەوە لەوەرزش کردن بە ناوی ئەوە وە کە دوایان دەخات لە ئامادە کردنی وانەکانیاندا لەقوتابخانە چاوێك بەکارەکەیاندا بخشێننەوەوە ئەوە بهێننە پێش چاویان کە وەرزش هیچ کاتێك کۆسپ نی یە لەرێگەی منالەکانیاندا .

ئەمرۆ لەجیهانیسەرکەوتودا بروانە : ل ١٠

یاریزانێك لە کۆڕەپانی یاری دا

لەو سەردانانەی کە بــۆ یاریەکانی لاوانی هەوا ر ئەمکردو بەشداریم لەو یاریانە ئەکرد وەك یەکێك لە دانشتوان ئەلێ جار ئەو یاریزانـەم لە هەڵوێستێکی سەرکەوتوانە ئەهاتە بەر چاو وە ئەلێ جار ئەبووە هۆی سەرکەوتنی تیپەکەی ..

یاری زان « پێشـــــڕەو » عبدالقادر « چاوەڕوانی رێگای ئێجگار روونی لێ ئەکرێ لە مەیـدانی یاری کردن دا بـــە مەرجێك پەروەردە بکرێ پشت گوێ نەخرێ لە لایەن مەشقکەرەوە هەموو شتێکی پێویستی بۆ زامن بکرێت .. لەو و دوایی یە دەورەیەك بۆ تیپە میللی یەکان کرایەوە ، وە کاکە « پێشڕەو .. یەکێك بوو لە یاری زانەکان کە خۆی زیاتر چەسپاند لە ناو دلی جەماوەری تۆپی پێ .. بۆیە بە پێویستمان زانی ئـــەو تەتوێژەی لەگەڵ ...از بکەین ..

● تۆپ .. گۆرەپانی وەرزش .. سەرکەوتن لە یاری کردن دا .. چۆن لێـــك ئەدەیتەوە ..؟

● وەك من بۆ لایەنی مەسەلەکە بڕوم لێکی بدەمەوە ئەڵێم (شیری مەمکی دایك چەند پێویستە بۆ منداڵی لە کاتی ژیر کردنەوە ئەوەندەش تۆپ بە لامەوە شیرینە ..)

گۆرەپانی وەرزش بە لای دلی منەوە ئەو جێگە ژوانەیە کە کوڕێك و کچێکی عاشق تیایدا یەکتر ئەدۆزنەوە .. وە سەرکەوتنیش ئەوە مەحاڵە بەلای هیچ کەسێك سەرکەوتن ناخۆش بێ ..

● باشە ئەی ئەگەر لە یاری یەك سەر نەکەوتن ..

● باوەڕ بکە ئەگەر لە یاری یەك سەرنەکەوین ، بێ گومان ئەو ئێوارە زۆر هیلاك ئەبم و کە ئەچمە سەر جێگای خەویشم نە خەوماش ئــەو ناخۆشیەم دێتە بەر چاو ..

● بزوتنەوەی وەرزش لــە شاری هەولێر بە تایبەتیو لە ناوچەی ئێوەوەی بە گشتی چۆن ئەبینی .. ؟

● مەسەلەی بزوتنەوەی وەرزشی بەندە بە ...ژیان، داهێنانی رۆژانەی عـیراق ، وە بزوتنەوەی وەرزشیش لــە هەولێر ئەمە شتێکە نکۆڵی لێ ناکرێ بەرەو پێشـــەوە ئەڕوات وە زۆر بە رۆژ گیروگرفتەکان چارەسەر ئەکرێن، ئەمە وا .. بەڵام هەندێك شتی زۆر لە بەرچاوان هەیە کەچی کەس مشورێکی ئەوتۆی بۆ ناخوات لە هەمووی گـەورە

بروانە : ل ١١

٣٠ ملیۆن یاریکەری واڵی باڵە

ژمارەی ئەو دەوڵەتانەی کەئەندامی یەکێتی واڵی باڵەی دەوڵەتان گەیشتۆتە (١٢٥) دەوڵەت لەوانە (٣٥) دەوڵەت لە ئاسیاو (٣٠) دەوڵەت لە ئەفریقیاو (٢٩) دەوڵەت لە ئەوروپاو (١٧) لە ئەمریکاو بەکوورو ناوەڕاستو (١٤)لە ئەمریکای باشوورو ، بەحرێن و میرنشینە یەکگرتووەکانی عەرەبیو دورگەی عوام بەم دوایە خرانە ناو یەکێتیەکە .. هەروەها (٣) دەوڵەتی تری ئەفریقیش کەتۆگەنداو رواندا و تەنزانیان داوای بەشدارییان پێشکەش کردوە .. ژمارەی بەشدارانی یەکێتی واڵی باڵەی دەوڵەتان ئێستا گەیشتۆتە (٣٠) ملیۆن یاریکەر .

وەرزشوانە ئەمەریکاییەکان بێزارن !!

لەم دواییەدا ووتارێك بڵاوکرایەوە لەلایەن لیژنەی باڵای وەرزش لە ئەمەریکا ، لەم ووتارەدا چۆنیەتی باری وەرزش خرابووە روو ، بۆ سەلماندنی ئەو تێك چوونە چەند نموونەیەکی خستبووە روو لەوانە :

★ لە ساڵی « ١٩٧٣ » بۆ بەشداربوونی دەورەیەکی پایسکیل لە (بەرشلۆنە)ی (ئیسپانیا) تیپێکی ئەمەریکی بۆ ئەو مەبەستە کەوتە رێ .. پاش تەواو بوونی دەورەکە ویستیان بگەڕێنەوە وولاتی خۆیان بەڵام (بلیت)ی گەڕانەوەیان بە فرۆکە وون کردبوو .. بۆیە ناچار (٤) رۆژی تر لە ئیسپانیا مانەوە ئەمەش لەسەر پارەی خۆیان .. بەڵام کاتێ (بلیتی) تازەیان بۆ هاتو ویستیان بگەڕێنەوە بەڵام کابرای خاوەن ئوتێل داوای پارەی ئەو چوارشەوەی ئەکرد .. وەرزشەوانەکان پارەیان پێ نەبوو بۆیە ناچار بوون رابکەن بەرەو فرۆکەخانەوەبە فرۆکە گەڕانەوە ئەمەریکا ..

★ **لە ساڵی (١٩٧٥) کاتێ پاڵەوانێتی جیهان بۆ (بیاتلون) لە شاری (منسك) لەیەکیەتی سۆڤیەت ئێرا .. تیپێکی ئەمەریکی بە بەڕێوەبەرایەتی (ولیام سبلسن) بڕیاریدا بەشداری بکەن بەڵام ئەو پارەیەی ویسترا بۆ یان خەرج بکرێت دەرەنگ گەیشتە دەستیان .. بۆیە ناچار لە سەرپارەی خۆیان ژیان پارەی گەیشتووش کەم بوو .**

★ (بارکۆنەر) یاری زانێکی ئەمەریکیە لە یاری « جومناستیك »دا بەشداری پاڵەوانێتی وولاتەکانی ئەمەریکای کرد کە لە ساڵی (١٩٧٥) لە (مەکسیك) گێڕرا .. پاش ئەوەی بە سەرکەوتوویی و مەدالیایەکی ئالتونی وەرگرت گەڕایەوە بۆ وولاتی خۆی ، بەڵام لە قوتابخانە دەریان کرد .. چونکە ئەو ماوەیە نەچووبۆوە قوتابخانە .. ئەمە پاداشتی ئەو وەرزشەوانە .. هەمان کارەساتیش بەسەر (تیم غویکر) دا هات ئەویش بەشداری دەورەی لاوانی ساڵی رابووردووی کردبوو ...

★ تا ئێستاش مەشقدەرە ئەمەریکاییەکان لەسەر پارەی خۆیان مەشقی وەرزشەوانەکان هەیە بۆ نموونە (دۆرینی هامل) نزیکەی (١٥ – ٢٠) هەزار دۆلاری لەگیرفانی خۆی خەرج کردووە بۆ بتوانێ مەدالیەیەکی ئالتونی لە دەورەی ئۆلەمپی زستانەی ساڵی (١٩٧٦) لە (ئەنسبك) لەیاری (خلیسکاندن) لەسەر بەفر بەدەست بهێنێ .

ئاوات مەحمود مستەفا
ئامادەی کردووە

بێ ئارامی و ترس چارەسەرەکانیان پێکەنینە

ژناکانی فیسۆلۆژیا (زانستی کاروباری ئەندامەکانی لەش) سەریان لە مەسەلەی پێکەنینی مرۆڤ سوڕماوە پێکەنینیش تەنیا بریتییە لە کاردانەوەیەکی (رد فعل) فیسۆلۆژی و عاتفی بەرامبەر شتێکی قۆشمە .. لەوانەیە بە قسەیەکی خۆش و نوکتە یا دیمەنێکی سەیر پێکەنین و بدەینە قاقای پێکەنین پێکەنینیش لە مرۆڤدا بە گرژ بونەوەی ١٥ ماسولکەی دەموچاو پێک دێت و لە رووی فیسولۆژیەوە لە هەموو دنیادا ئەم کارە وەک یەکە .. لەگەڵ گرژ بونەوەی ئەو ماسولکانەدا هەناسەدان دەگۆڕێت بەوە هەناسە هەڵکێشان لە هەناسەدانە وە زیاتر دەبێت ، مرۆڤ تاکە گیانەبەرێکی ئەم دنیایەیە کە توانای پێکەنینی هەیە ، هەر ئەویش لە بەردەم هەندێ هەڵوێستا جۆرە کاردانەوەیەکی تایبەتی هەیە .. سەرەڕای ئەمەش پێکەنین پەیوەندی بە هەندێ حاڵەتی عاتفییەوە هەیە وەک ترس و دوژمنایەتی و بێ ئارامی و ئارەزوی جنس .

زاناکان دەڵێن : پێکەنین تاکە کاردانەوەیەکە کە لە کێشەی ژیاندا هیچ دەورێکی نییە .. وەک زانراوە هەمو هەڵچوونێکی تری مرۆڤ پێویستەیەکی گەورەیە بۆ پارێزگاری کردن لە مافی مرۆڤ .. ترسان کاردانەوەیەکە بەرامبەر ئەو شتە هەڵچوانەی ژیانی مرۆڤ دەخەنە مەترسییەوە ، هەروەها ئازارو ژان کردن زەنگی ئاگاداری کردنەوەیە بۆ دور کردنەوە لەو شوێنەی سەرچاوەی مەترسییە وەک ئاگرو شتی تیژو برینداکەر ، تووڕە بون کاردانەوە بەرامبەر ئەو شتانەی تانە لە کەرامەتی مرۆڤ دەدەن ، یا بەرامبەر ئەو شتەی وای لێدەکات کە خۆی بخواتەوەو ڕێگای ژیانی لێ تێک ئەدات ، ئارەزووی جنسیش هۆی زۆر بون و لە ناو نەچونی مرۆڤە هەر وەها تینویەتی و برسییەتی و زۆر شتی تر .. بەلام پێکەنین هیچ دەورێکی نییە بۆیە زاناکان ناویان ناوە کاردانەوەی خۆش گوزەرانی . وە بڕێتیشە لە حاڵەتێکی هەڵچون بۆ نەهێشتنی ئەو شێواوییەی شتێکی پێکەنیناوی توشی دەرونی دەکات .

● پێکەنین لە کاتی تەنگەتاوی

زۆر جار لە ناوەخت و تەنگەتاویدا دەست بە پێکەنین دەکەین وەک ئەوەی پیاوێکی گەورە لە سەر ڕێگادا هەڵەنگوتێ و بەرەودا بکەوێت ، ئەو پیاوە کە هەڵدەستێتەوە دەست بە پێکەنین دەکات ئەگەر چی شتەکەش شایانی پێکەنین نییە . بەلام بۆیە دەکەوێت یا تەریق بوەوەو [illegible] .

● پێکەنین لە کاتی بێ ئارامیدا

زۆر کەسی واهەیە کە هەواڵێکی ناخۆش دەبیستێ دەست بە پێکەنین دەکات . لەم لایەنەدا زۆر ژن دووچاری ئەم کاردانەوەیە ئەبن وەک لە پیاوان ، ئەویش لە بەر ئەوەی ئەمن وەک پیاو بەرگەی هەواڵی ناخۆش ناگرن و ئەیانەوێت شڵەژانەکەیان بەزۆر بە پێکەنین نەهێڵن .

فروید دەڵێ .. پێکەنین هۆیەکی زیرەو زیرەکانەیە بۆ خۆ قوتار کردن لە رخنەی (من)ی باڵا یا ویژدان کە یاسای خۆی بەسەر هەمو شتێکا دەچەسپێنێ .. لە بەر ئەوە تەشەنە کردنی نوکتەی جنسی و ئارەزوی خەڵکی لەو جۆرە نوکتەیەو ئەو پێکەنینە زۆرەی ئەم نوکتانە دەی هێنن بریتییە لە کاردانەوەیەکی دژوار بۆ دژینەوەی ویژدان (ضمیر) کە ئارەزوی جنس و ئەوشتانەی پەیوەندیان بەم کارەوە هەیە بە قەدەغەو کارێکی قەدەغە کراو دادەنێت . وە هەموو کۆمەڵێک هەندێ نوکتەو قسەی خۆش و ئالتە جاری بەرامبەر ئەو گیروگرفتە کۆمەلایەتیانە هەیە کە تیایدا بڵاو بۆتەوە . وەک دەرەختێک بۆ ڕەخنە گرتن و خۆ لە سزا قوتار کردن ڕاستەوخۆو بێ پێچ و پەنا بوتری، ئەگەر ئەو کارانە بە شێوەیەکی ڕاستەوخۆو بێ پێچ و بوتری ، سەرەڕای سووک کردنی باری بێ ئارامی بەرامبەر هەستی ئەو گیروگرفتانە ، لە بەر ئەوە دەبێت هەر بێ پێکەنی مادام چارەسەری نییەو بە کورت ترین ڕێگە خۆ ڕزگار کردن لەو بێ ئارامییەی ئەو گیروگرفتە دیخاتەوە .. نابێ ئەو نوکتانەمان لە بیر بچێت کە بەسەر مردن و خەمباری و بێدەرەتانی و هەژاریدا هەڵ دەدرێت .. هەمو ئەوانە چارەسەرێکی روح سوکن بۆ ئەو بێ ئارامییەی ئەوشتانە دەیان هێننە کایەوەو نیشان دانیان بەشێوەیەک کە سوک و ئاسانترە وەک لە ڕاستیدا هەیە بۆ ئەوەی بەرگەی بگیرێت ..

یەکێک لە فەیلەسوف فەرەنسایەکان وتویەتی .. پێکەنین هۆیەکە بۆ سوک کردنی باری گوناحێک کە دەکرێ وەک شەر کردن [illegible]

هەموی بەسەر کەسانی لە خۆیان گەورەتردا هەڵیان دەوە وەک دەربڕینی ئارەزوای یەک بەرامبەر ئەو دەسەڵاتەی گەورەکان دی سەپێنن بە سەر لە خۆیان بچوکتردا دەست لە ژیانیان وەردەدەن .

جاری وا هەیە پێکەنین بۆ سەلماندنی دەسەڵاتمان بە سەر کەسانی تردا بەکار دەهێنین .. یا بە نوکتە بە جۆرێک کەسانی تر نیشان دەدەین کە حەز ناکەین ئێمە خۆمان وابین .. وەک ئەم نوکتەیە .. ژنێک چوە ناو پاسێکی قەرەباڵغەوەو منداڵەکەی لە باوەشیدا بو .. جابییەکە لێی نزیک بۆوەو بە سەر سوڕمانێکەوە فیکەیەکی کێشاو بە ژنەی وت لەوەتی من هەم لەم منداڵەم ناشیرین تر نەدیوە .. ژنەکە بەتوڕەییەوە لە پاسەکە دابەزی و دەستی بەگریان کرد بۆ ئەو قسە ناخۆشەی بە منداڵەکەی وترابو .. یەکێک لەوانەی بەسەر ئەو شەقامەدا ڕانەبوردن دڵی بەژنەکە سوتاو ویستی کەمێ دڵخۆشی بداتەوەو بزانێ بۆچی دەگری .. لەبەر کوڵی گریان ژنە هیچ قسەی بۆ نەدەکرا پیاوەکە چوە دوکانێکی نزیک بەرداخی ئاوی پرتەقاڵ و مۆزێکی هێنایەوە بەژنەکەی ووت ئەم ئاوەم بۆ تۆ هێناوە بیخۆرەوە ، مۆزەکەش بدە بەو مەیمونەی پێتە .. بێ گومان هەمو دایکێک بەم نوکتەیە پێ دەکەنێ چونکە هەرگیز ئەوەی بە خەیاڵدا نایەت کە کەس بە منداڵەکەی ئەم وابڵێت .. بەژنەکە پێ دەکەنێت وەک ئەوە بسەلمێنێ کە ئەم منداڵەکەی لە هیتەکەی ئەو جوانترو ئێسک سوکترە .. دوای ئەوەی چاکەی پێکەنین تێ گەیشتین کە چۆن ئەو شڵەژانەمان لە سەر کەم دەکاتەوە کە بە هۆی بێ ئارامی و ترس و تەنگەتاوییەوە توشمان دێت .. ئەگەر پێکەنین نەبوایە ئەوە ژیان دەبوە دۆزەخێک .

وێنە

لە ڕۆژی جیهانی ئافرەتدا ..

ڕۆژی (٨)ی ئازار لەژیانی ئافرەتانی گشت لایەنێکی جیهاندا ڕۆژێکی گرنگ و ناودار بوو .. کۆمەڵ بە کۆمەڵ ئافرەتان لە گشت شێوەو بەرگ وەکو گوڵی هەمەڕەنگ سپی و .. زەردو .. قاوەیی و .. سەوزو .. گشت ڕەنگەکانی تر وەکو مێروو لە خانووەکان .. لە دەزگاکان ..

لە مەکتەبەکانی کار .. لە کۆمەڵگاکانی جووتیاران .. لە ڕێکخراوە کارکەرەکان دەرچوون و .. لافیتەی سپی نوێیان پێش خۆ خستبوو .. کە بەووشەی دڵرفێن .. بڕژیان .. پڕ ئومێد .. ئومێدی دوارۆژێکی ڕووناک .. ڕازاندبوویەوە ..

لەو ڕۆژە سەیردا .. تەنیا دوێنێ .. دەیەها [illegible] لەمەنی خۆم سڕییەوە .. [illegible] لەنێوان دەسکە نوقڵکاندا هەنگاوی نەرمم دەنا .. [illegible] یەکەم جار هەستم دەکرد گوا منم ئاهەنگ بە ڕۆژی خۆم .. بە جەژنی خۆم دەگێڕم .. من ئازادم .. گشت ژیانی خۆم بەئەرک ڕابواردووەو هیچی تێدا نییە ئەگەر ساڵێ جارێک .. ڕۆژێک واز لەو ئەرکانەم بێنم ..

ڕووبکەمە دەروونی خۆم و .. لەگەڵ هاوڕێیانم . لەگەڵ ئافرەتاندا پەیامەکەمان بکەیەنینە جێ .

دوێنێ بە بینینی ماوەیەکی درێژمان بڕی .. بۆ ئەوەی هەموومان لەیەک گۆڕەپان - گۆڕەپانی (کشافە) لە بەغدا کۆببینەوە ..

کاتێ کە دیمان هەموو کەسێک چەپڵە لێدەدات و .. سڵاومان بۆ دەنێرێت و .. پیرۆزبایی لە ڕۆژە نەمرەکەمان .. ڕۆژی جیهانی ئافرەت دەکات .. دڵەکانمان گەشانەوەو پڕی کامەرانی بوون .

لە ڕۆژی ئافرەتدا .. ئاشتی و .. بەزەیی و .. خۆشەویستی و .. هێمنی بۆ جیهان دەخوازین .

- بدریە ... -

لە ئەوروپادا وەزیفەی بەتاڵ دەست ناکەوێ

بۆ دزگارکردنی لاوان بلیۆنێک وەزیفە پێویستە

● لە لەندەن گرانی وشکەساڵی و بێکاری بڵاوبۆتەوە .

● لە پاریسیش گرانی و بێکاریە .

● لە ڕۆماو مەدرید خۆنیشاندان و مانگرتن و گیروگرفتی بێ کاری و گرانییە ..

- لە جنێف و ئستوکهۆڵم و کۆپنهاگن و بۆن ، بۆ یەکەم جار توشی گیرفتی واهاتون کە لەمەوبەر نەیان دیوە .. گیروگرفتی بێ کاری و گرانی و کرێکاران لە ناوچەکانی خوارووەوە بو ناوچەکانی ژوورو گیرو گرفتی بێ کاری و گرانی و داشکانی نرخی پارەکانیان !!

پایتەختەکانی ئەوروپای ڕۆژئاوا ئەمڕۆکە دوچاری گەلێ گیروگرفت هاتون گیروگرفتی توندوتیژی ئەو تۆ کە ئابوری و بەرهەمی توشی مەترسی دەکات .. لەو وڵاتانەدا پتر لە ١٥ ملیون کەسی بێکارن ئەویش لە ئەنجامی قاتی و کەم نرخی پارەو گرانی شتومەکدا)!

- لە لایەکی ترەوە وڵاتانی دنیا لە شاری مانیلای پایتەختی فلیپین خەریکی کۆبونەوەن بە هیوای ئەوەی دنیا لە تەنگوچەڵەمەی ئابوری ڕزگار بکەن و بەرەنگاری ئەو گیروگرفتانە بوستنەوە کە ملیونەها کەس دوچاری بون وەک کەم نرخی پارەو کێج کردن و برسێتی دقات و قری و بێ کاری .. ئەو گیروگرفتانەی بە شێوەیەکی تایبەتی وڵاتە تازە گەشە کردوەکان دووچاری هاتون !! ئەم کۆبونەوەو لێکۆڵینەوانە بە جۆرێک بەلیان کوتاوەو تەشەنەیان کردوە واشنتەن و لەندەن و قەناو پاریس و جنێفی گرتۆتەوە .

لە هەمو کۆبونەوەکاندا شارەزایانی دنیاو نوێنەرانی بانقی وڵاتان و ڕێکخراوی ئەتەوەیە یەکگرتوەکان لەیەک دەگەن . ئەخشەو پیلان بۆ ساڵانی داهاتو دەکێشن بۆ بەربەست کردنی ئەو گرانییە بێ ئەندازەیەی باڵی بەسەر دنیادا کێشاوە لە گەڵ زۆربونی پارەو زۆر گیروگرفتی ئابوری ترا .

- لە جنێف ..

کۆشکی نەتەوە یەکگرتوەکان لە جنێف گەلێ ئاگاداری بڵاوکردۆتەوە دەربارەی ئەوەی کە دنیا لە چەند ساڵی داهاتودا توشی زۆر تەنگوچەڵەمەی ئابوری بەتین و سەخت دەبێت !! لە گەڵ زۆر گیروگرفتی تر گەورەترینیان هەژاری و بێ ئیشی و کێج کردن و قاتیتی و کەم نرخی پارە !!

- [illegible] ی جنێف بڵاویان کردۆتەوە کە گەورەترین گیروگرفتی ئەوروپا گرانی و بێکاریە .. هەروەها وتویەتی وڵاتانی ناو بازاڕی ئەوروپا بێش چەند مانگێک توشی

٧ ملیون کەس بێ کاربون !

بەریتانیا توشی گیروگرفتی ١٫٥ ملیون بێکار هاتوەو ئەمانە نیو ملیونی تر زیاد دەکەن بە هۆی بێ ناوی و ئەوەوە کە کارگەکان لە هەفتە یەکدا تەنیا سێ ڕۆژ کار دەکەن !! شاری لەندەن ١٥٪ ئاوسانی پارە زیادی کردوەو ئەمەش ئابوری ئینگلتەرە دەشلەقێنێ ، لە لایەکی ترەوە گرانیەکی بێ ئامان باڵی بەسەر ئەو وڵاتەدا کێشاوە و خاوەن پارەکان دوودڵن لەوەی پارەکانیان لە پرۆژەی ئیشتیدا بخەنەگەڕ ! لە فەرەنساش کار لەمە چاکتر نییە ، ژمارەی بێ ئیشەکانی گەیشتۆتە ملیونێک و ٢٥٠ هەزار کەس ئەمە تەنیا لە سێ مانگی ڕابوردودا !!

دایەرەکانی ئیش و کار لە پاریس دەڵێن .. ژمارەیەکی زۆر فەرمانبەرو کرێکار بەسەر یەکدا کەڵەکەبون و کار تەنیا بۆ چوارەیەکی ئەوانە هەڵ دەسورێت کە ئێستا کە کاردەکەن و ئاوسانی پارەش گەیشتۆتە پلەی ١٠٪ .

وەلە ئیتالیا .. لە وزە بەدەرشت گران بوە ، شتومەک لە چاو ساڵاندا لە ٤٠٪ ی زیادکردوەو ژمارەی بێکارانیش زیادیان کرد و مانگرتن و خۆنیشاندان بۆ زیادکردنی [illegible] نرخ دانانی شتومەک ڕۆژ [illegible] وڵات لە ئارەای گرانی و بێ کاری لە زۆر بونداید !!

- وە لە ڕاپورتێکی گرنگی ڕێکخراوی کاری وڵاتان لە جنێف دەڵێت : ئەو ژمارانەی لە ١٢٦ وڵاتەوە پێمان گەیشتوە نرخی شتومەک لەچاو ساڵی ١٩٧٤ و ١٩٧٥دا لە سەرانسەری دنیادا زۆر گرانتربوە ، وەنرخی شتومەکی خواردەمەنی هۆی سەرەکی ئەم گران بونەیە بە تایبەتی لە وڵاتە [illegible] گەشە کردوەکاندا، بەلام سەرووبەی وڵاتە خاوەن پیشەسازیکاندا نرخی خواردەمەنی زۆر لە کەرەسەی بەکار هێنانی تر کەمتر زیادی کردوە لە چەند مانگێکی پێشودا پلەی ئەو زیاد بونە گەیشتۆتە ٣٠٪ ، ئەمەش لە ٤٧ وڵاتدا دوو هێندەی لێهاتوە تا گەیشتۆتە پلەیەکی ئەوتۆ کە لە ٢٠ ساڵ لەمەوبەرەوە شتی وانە بینراوە !! ئەو ڕاپورتە دەڵێت نرخی کەرەسەی بەکارهێنان لە ٢٠ وڵاتدا لە ٥٠٪ زیادی کردوە.. لەلایەکی ترەوە ڕۆبەرت مەکنەمارا سەرۆکی بانقی وڵاتان ئەوەی بڵاو کردۆتەوە کە گوایە لە شارە گەورەکاندا ١٥٠ ملیون کەس پتر هەیە کە ئەوەندەیان دەست ناکەوێت کە پێویستی ژینی خۆیانی بێ مەیسەرکەن و خویان لەشالاوی گرانی قوتارکەن !!

پەیدا کردنی ملیونێک ئیش :

ئەو ڕاپوتە گرنگەی لە جنێف بڵاو کراوەتەوە ئەوەی دوپاتە کردۆتەوە کە پێویستە دەستوبرد بکرێت لە ڕادەی ئەو ئیشەی ئێستا هەیەو دوو هێندەی لێ بکرێت .. ئەرکی سەرشانی سیستەمی ئابوریی جیهانی ئەوەیە کە هەرچونێک بێت ١٠٠٠ ملیون ئیش لە ئیستاوە تاوەکو کۆتایی ئەم سەدەیە پەیدا بکات ، ئەمەر نیازی ئەوە هەیە بەراستی بێ ئیشی لە ناو ببرێت و ئەوەکانی داهاتو لە نەبونی قوتار بکرێن .. دایەرەکانی جنێف دەڵێن .. بێ ئیشی لە زوربەی وڵاتانی دنیادا زیادی کردوە ، وە لە چەند مانگی لە مەوپێشدا گورج تر زیادی کردوە ، لە پایتەختەکانی ئەوروپاو ئەمەریکادا بێ کاری لەناو لاواندا بە شێوەیەکی فراوان بڵاو بۆتەوە .. ژمارەی ئافرەتە بێ کارەکان لە گەڵ پیاوە بێ ئیشەکاندا وەک یەکیان لێهاتوە لە زۆر لە وڵاتە خاوەن پیشەسازێکاندا بە تایبەتی لە سوید و ئەوستراڵیا و فەرەنسادا !! بێ ئیشی لە ئەمەریکادا بە جوزێک پێی لی هاویشتوە لە تەنگوچەڵەمە جیهانیەکەی ساڵی ١٩٣٠یەوە شتی وای بەخۆیەوە نەدیوە .. وەزارەتی کاری ئەمەریکا بڵاوی کردۆتەوە کە ژمارەی بێ کارانی ئاو وڵاتە گەیشتوتەتە ٨٫٥ ملیون ئەمەریکایی زوربەی [illegible] و بێ کارانە لەو لاوانەن [illegible] تەمەنیان لە نیوان ١٦ و ٢٥ ساڵیدایە .. ئەوەشی ڕاگەیاند ، کە هەر پێنج هەفتە ٢٠ ملیون بێ کار پەیدا دەبێت .. کە ئەمەش ئەرکێکی گرانە دەکەوێتە سەر خەزێنەی ئەمەریکا .. لە هۆڵەندەش بێ کاری ژمارەیان لە زۆر بون .. !! بێ کاری لە

بڕوانە ل ١١

پیشانگای هونەری بەبۆنەی بیرەوەری ١١ ی ئازارەوە لەهەولێر

لەژێر دروشمی (هونەر لە خزمەتی شۆرشدایە) ڕۆژی هەینی ١١ی ئازار پیشانگای هونەری تەشکیلی و پیشەیی مەڵبەندی چالاکی قوتابخانە لە هۆڵی قوتابخانەی سەفین کرایەوە کە بۆ ماوەی سێ ڕۆژ بەردەوام ئەبێت .

وە بۆ شارەزابوون دەربارەی جۆرێتی پیشانگاکە ئەم ووتووێژەمان لەگەڵ کاک (جمال هیدایت) سەربەرشتکەری پیشانگاکەکرد :

کە لەسەرەتادا ووتی :

لەم پیشانگایەدا « ٢٧ » قوتابخانەی ناوەندی وئامادەیی کچان و کوران بەشداری یان کردووە، لەوانە (٨) قوتابخانەی کچانەو لەگەڵ ١٨ قوتابخانەی کوران .

ئەم قوتابخانانە بەتابلۆی هەمەجۆری پۆستری زەیتی و بۆیەی ئاوی و سیرامیک و تەحنیتی مەل و نەخش و چنین و وێنە لەسەر کان دەرهێنان وکاری دەست بەشدارییان کردووە .

تابلۆکان بەجۆرێکی گشتی لەباسی نیشتمان پەروەری (مەسەلەی فەلەستین و لبنان ، و باسی کۆمەڵایەتی و شتی کوردەواری و سروشتی ناوچەی ئۆتۆنۆمی ئەدوێن .

● قوتابی چۆن ئەتوانێ بەبەرهەمەکەی بەشداری پیشانگاکە بکات ؟

★ بۆ ئەم مەبەستە لیژنەی تایبەتی هەڵبژاردن و هەڵسەنگاندن، بەرهەمە هونەرییەکان ئەبینێت و چاودێری چەند مەرجێک لە بەرهەمەکاندا ئەکات لەوانە ، مەبەستی بەرهەمەکە باسی تابلۆکە ، شێوەی پیشاندانیان ، داهێنانێک ئەگەر هەبێت .

وە لەکاتی گەڕانماندا بەناو پیشانگاکەدا چاومان بە یەکێک لەقوتابییە بەشداربووەکان کەوت لێمان پرسی :

● ناوت

★ شەماڵ کەماڵ - ناوەندی سەیداوە .

● بەچەند تابلۆ بەشداریت کردووە ؟

★ بە (١٠) پۆستەری زەیتی و بۆیەی ئاو .

● ئەمە چەندەم جارتە بەشداری پیشانگا ئەکەیت :

★ یەکەم جارمە .

لێرەدا مامۆستای کاک شەماڵ ووتی :

ئەوەی ڕاست بێت شەماڵ مامەڵەی لەگەڵ ڕەنگ و تابلۆدا زۆر تازەیە بەلام لەگەڵ ئەوەشدا بەرهەمەکانی گەیشتۆتە پلەیەکی باش و چاوەڕوانی پاشەڕۆژێکی باشین .

دووبارە ڕوومان کردە کاک شەماڵ و لێمان پرسی :

● لە تابلۆکانتدا چی چارەسەر ئەکەیت ؟

★ هەتا ئێستا لە ڕەسم کردندا پشتم بە ئەندێشەی خۆم ئەبەست بەلام لەمەودوا نیازم هەیە باسی دیاردەی کۆمەڵایەتی بکەم .

لە کۆتاییدا کاک جمال هیدایت باسی تاقە گیروگرفتی کرد ووتی : ئێمە هەوڵێکی زۆرمانداوە بۆ ئەوەی پیشانگاکەمان بەجۆرێکی باش بۆ جەماوەری پارێزگاکەمانی دەربهێنین لەگەڵ ئەوەی جێگاکەمان زۆر تەسکە بەلام بەگوێرەی ساڵانی پێشوو زۆر پێشکەوتووترە بەتایبەتی سەبارەت بە بەرهەمی قوتابخانەکانی کچان ، هەموو ساڵ تەنها [illegible] بەنەخش و چنین بەشداریی [illegible] کرد بەلام ئەمساڵ بە تابلۆی زۆر باش بەشدارییان کردووە .

وە ئەوەی شایانی باسە ئەم پیشانگایە چاودێری کرا لە لایەن جێگری پارێزگار بەڕێز لەنور عارف و هەروەها بەڕێز بەڕێوەبەری پەروەردەی پارێزگاو چەندان لەلێپرسراوانی پارێزگا لەم پیشانگایە ئامادەبوون .

ب. هاوکاری

Institut Kurde de Paris

ڕۆشنبیری و ڕۆشنبیرەکان لە دهۆک ئەوەی هەیەو .. ئاواتەکانی باشتر ڕۆژ

صدیق علي

لە ٢٦-٢٨ ، ١٩٧٧دا لە بارزگای دهۆک میهرەجانێکی ڕۆشنبیری هەڵبەستەکانی لاوانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی سازکرا .

لە گفتوگۆیەکی «هاوکاری»دا لەگەڵ ئەو ڕۆشنبیرە کوردانەدا کە لە میهرجانەکەدا بەشداریان کردوە ، دەربارەی باری ئێستای ڕۆشنبیری کوردی لە دهۆک و چونیەتی گەیشتن ڕۆشنبیری کورد بە شوێنی تەواوی خۆی کە کار بکاتە سەر پەرەپێدانی کاری

پێشکەوتن و گۆڕانکاری لە هەموو ڕوویەکەوە لە پلەی ئەو گۆڕانکاری یە بەرەوپێشەوە چوەی وڵاتەکەمان ئەیبینێ ، هەروەها دەربارەی باشترین ڕێگای چوست کردنی ئەم ڕۆشنبیرییە بەو جۆرەی کە خزمەتی ئاواتەکانی جەماوەری

کەلەکەمان و کاروانی گۆڕانکاری شۆڕشگێڕانە بکات . ئەم دەمەتەقێیەمان کرد :

● احمد حاجی جادر ●

لە پێشەوە قسەمان لەگەڵ مامۆستا احمد حاجی جادری باوەڕ پێکراوی نەقابەی مامۆستایانی دهۆک دا کرد کە وتی :

- ئاشکرایە جوولانەوەی ڕۆشنبیری هەر شارێ لەو چالاکییانەدا دەرئەکەوێ کە لە لایەنە هەمو پەشنەکانی ڕۆشنبیریدا هەیە وەک شانۆو کۆڕی ڕۆشنبیری و کۆڕی هەمە چەشنەی شیعرو وتارو چیرۆک خوێندنەوە . کە ئەم چالاکیانە ڕووی ڕۆشنبیری ئەو شارە ئەنوێنن .

سەرچاوەکانی ئەم چالاکییە ڕۆشنبیرییانە لە پارێزگای دهۆکدا ، هەژاری ئەم پارێزگایە دەرئەخەن ، ئەوەی ئێستا لە بارەی ڕۆشنبیرییەوە لە دهۆکدا هەیە ، ئەوە تێی ئەپەڕی وە کە هەندێ شانۆگەری لە بڕیە دیسەری کراوەکاندا پێشکەش ئەکرێن لەگەڵ هەندێ پێشانگای

هونەری تەشکیلی و پێشانگای ئاکادیمی و دەرکردنی گۆڤاری «الشموع» کە وەعهەدی مامۆستایان دەری ئەکات و گۆڤاری « لاوان » کە مەڵبەندی لاوانی دهۆک دەری ئەکات ، کە ئەمە ئەوەندە کەمە ئەو بارەی ئێستا لە ڕووی ڕۆشنبیری پارێزگاکە وە هەیە لەگەڵ ئەو سەردەمە شۆڕشی‌یەدا ناگونجێ کە تیایا ئەژین ، لەگەڵ ئەوەشدا کە هەندانی باش و گەورە لە لایەن حکومەتی شۆڕشەوە بەرامبەر جووڵانەوەی ڕۆشنبیری بە گشتی و هونەرو هونەرمەندان بە تایبەتی‌دا هەیە .

دیسان مامۆستا احمد ڕوونی کردەوە کە :

- هەژاری و دواکەوتنی باری ڕۆشنبیری لە دهۆک هوی مەوزوعی خۆیی هەیە لەبەر ئەوەی ئەم ناوچەیە ساڵانی دوورو درێژی دەسەڵاتی خێڵایەتی بەسەر برد کە نە ئەتوانرا لە سایەیدا هونەر نەی ئەتوانی لە چوارچێوەی پێویستی خۆیدا

هەڵسووڕێ دیسان باری ڕۆشنبیری لە سایەی ئاسایش و لە سەردەمی شۆڕشگێڕانەدا ئەبێ گەشە ئاکات ، ئەم سەردەمەش دهۆک بە خۆیەوە

زۆرە لە دوای دەرچوونی بەیاننامەی ١١ی مارتی مێژوویی و ڕوخاندنی دەستەی بەکرێگیراوە وە ئەبێ .

لە دوایشدا وتی :

- دەستەیەکی باشی ئەدیب و خاوەن پێنووسی لێهاتوو لە پارێزگای دهۆک دا هەن ، ئەوەی هیوامانەو لە کاتێکدا ئێمە لە سەر دەمی گۆڕانکاری شۆڕشگێڕانەدا بەرەو دروست کردنی کۆمەڵێکی سەبەینێ باش ئەڕۆین ئەو پێنووسانە بۆ خزمەتی کۆمەڵ بکەونە کارو لەو بێ دەنگییەوە دەربچن کە چەند ساڵێکی خایاند .

● عادل قاضی ●

کاک عادل قاضی لێپرسراوی کتێبخانەی گشتی لە دهۆک لەم بارەیەوە ئەدوێ و ئەڵێ :

- ئەو ڕۆشنبیرییەی لەگەڵ مرۆڤدایە ، پەرەپێدان و فراوان بوونی پشتی بەو ئەمۆران و پەرەپێدانە ئەبەستێ کە بە مرۆڤ ئەگات . چاکترین ڕێگای ئەیاندنی ڕۆشنبیری خستنە سەر ساکاری و زمانێکی وا پاراوە کە بتوانێ کار بکاتە سەر خەڵک ، لەگەڵ بایەخدان بە کەلەپوری نەتەوایەتی بە جۆرێ نە کە بشێوێ بەڵکو پەرەی پێ بدرێ ،

کۆمەڵگای دهۆک بە هوی ئەو بارو زروفە کۆمەڵایەتە خێڵەکیەوە تیایا ئەژیا ، باری ڕۆشنبیریشی ناتوانرێ لەدیاردەکانی تر جیابکرێتەوە کە یەك بە یەکەوە بەستراون چاکترین ڕێگاش بۆ بڵاوکردنەوەی ڕۆشنبیری و گەیاندنی بە خەڵکی بە خێرایی زۆرکردنی هەڵبەستەکانی

قەڵاچۆکردنی نەخوێندەوارییە کە ژمارەیەکی زۆری کۆمەڵی دهۆک بەشداری تیا بکات لەگەڵ بایەخدان ، پێویستی بەشدار بوونی ئافرەت لەم هەڵبەستانەدا .

● کمال ملکی کماله ●

بەڵام کاك کمال ملکی کماله لە بارەی جووڵانەوەی ڕۆشنبیرییەوە لە دهۆک ئەڵێ .

- ئەگەر باسی ڕۆشنبیری و ئەوەی ئێستا لە بارەی ڕۆشنبیرییەوە هەیە بیکەین ، ئەبێ تێکڕا باسی دەست کێشان بۆ هەموو ئەو بارو زروفەی گۆڕانکارییەکەی بەسەردا هاتوە لە هەر دوو لایەنی ئیجابی و سەلبییەوە ، دیسان ئەبێ هەموو ڕۆشنبیرو خاوەن قەڵەمەکانی هەموو کەرت و دامودەزگاو ڕێکخراو یەکێتی یە کارگێڕەکان بگرێتەوە ، کە بە تایبەتیش باسی پارێزگاکەمان ئەکەین ، زۆر ناڕۆم ئەگەر بڵێم بە قوڵی هەست بە ناخۆشیی دڵ تەنگی ئەکەم بەرامبەر باری دواکەوتوی ڕۆشنبیری لە دهۆکداو ئێمەش هەموومان

بەرپرسیارین بەرامبەر دواکەوتنی دهۆک لەم ڕووەوە لە هەموو پارێزگاکانی عێراقدا لەم لایەنە گرنگەوە کە بەڕاستی بەردی بناغەی پێگەیاندنی ئەوەی هوشیاری چەکدارە بە بیرو باوەڕی فراوان و هەست کردن بە لێپرسینەوە . ئەگەر ئەوە بپرسین :

ئایا بەم بارە ڕۆشنبیرییە دواکەوتووە ڕازی ئەبین ؟

بێ گومان ئەم دواکەوتنە کار ئەکاتە سەر کاروانی شۆڕش و نەخشەکانی گەشە پێدان ، دیسان کار ئەکات سەر سامان و کەلەپوری شارستانی لە لە ناوچوون نزیکی ئەکاتەوە، ڕۆشنبیری و ڕاگەیاندن ئاوێنەیە کە پێش کەوتنی نەتەوەکان و وڵاتان ئەنوێنێ ، دیسان جێگای ئاڵ پشتی یەکەی بەرهەم و بیناکاری یە لە وڵاتدا، جا کە سەرنجی باری خۆمان بدەین ، پێویستمان ، جووڵانەو چالاکی هەیە بو لە ناوبردنی هەموو کەندو کۆسپێ ڕۆشنبیری لەگەڵ پێشکەوتنی ئێستای وڵاتەکەمان و سوود وەرگرتن لە باوەڕو ڕووناك بیری سەرکردەکانی وڵاتەکەمانی .

کاك کەمال ئەوەشی وت :

- چارەسەری ساغ بە هەنگاوێنی ڕاست ئەبێ ئابێ ئەبێ بە وردی هوی گیروگرفتەکانی دیاری بکەین ، ئەرەوە بەرپرسیاری تێکڕایی ئەبێ بە وردی سەرنجی دوو هـ بدەین ، بارو زروف و پێویستی بە کادیری لێهاتو ، لەم ڕووەوە جەماوەری مامۆستایان فراوانترین کەرتی ڕۆشنبیری پارێزگاکەن ، لەبەر ئەوە وای ئەبینم کە نەقابەی مامۆستایان لقی دهۆک بجوڵێ و لە ڕێگای لیژنەی پەرەپێدانەوە مامۆستایان لەوەستاوی ڕزگار کات و بکەونە بەستنی کۆڕی ڕۆشنبیری و داوا ئەنوسەرو ئەدیبان بکەن بنووسن و بڵاو بکەنەوە کۆڕی ڕۆشنبیری بو جەماوەری دهۆک ساز بکرێ ، ئەویش لە ڕێگای لیژنەی ڕۆشنبیری و ڕاگەیاندنی ئەنجومەنی گەلەوە بۆ فراوان کردنی ڕادەی هوشیاری جەماوەرو گەیاندنی بە ... ی دەوری بە کاری خۆی لە پەرەپێدانی پارێزگاکەدا .

هەروەها کردنەوەی دەورە بۆ لاوانی کورو کچ لە لایەن یەکێتی گشتی لاوانی عێراقەوە لقی دهۆک بۆ لە باوەش گرتنی بەهرەدارەکان پێگەیاندنیان و ڕێکخستنی کاروبار لە نێوان ڕۆشنبیرەکانی یەکێتی و ڕێکخراوەکاندا بۆ لێکۆڵینەوەی ئەو گیروگرفتانەی لە ڕێگای پەرەپێدانی ڕۆشنبیریدان لە پارێزگاکەدا .

★★

مرۆڤ لەنێوان سروشت و مەزنی بیرکردنەوەدا

سەر لە ئێوارەی ڕۆژی ٣ی مانگی ئاداری ساڵی ١٩٧٧ لە پێشانگای نیشتمانی هونەری نوێ (کولبنکیان) پێشانگای ڕەنگ ڕشتنی (مۆناتایپی) هونەرمەند جبار مجبل کرایەوە ، پێشانگاکە پتر لە ٥٠ تابلوی تیادا نیشاندرابو زوربەیان بە مەرەکەب ڕەنگیان ڕێژرابو هەندێکیشیان بەبویەی زەیت ، سەراپای تابلۆکان بەبێ جیاوازی تارمایی کویرە وەری و ژان باڵی بەسەردا کێشاون .. درەختی قەشەنگی بڵند بڵند لقەکانی وەک هەژدیها پەلیان هاویشتوە ترس و لەرز دەخەنە دڵەوە ، چیای سەرکەش بڵندو ڕوت و قوت وادێتە بەرچاو کە هێندەی نەماوە تاشەبەردەکانی هەرەس بێنێت و دنیا ویران و خاپور بکات ، ئاگرو دوکەڵ دنیای لرفداوە ،

تەقینەوەو بومەلەرزە لافاوی بێ ئامان باڵندەی ئەفسانەیی تۆقێنەر ، بیابانی وشک و برنگ مرۆڤی تیادا دەژین و گلەیی لە سەرگەردانی و ئاوارەیی خۆی دەکات لەیەما تابلوی ئاوا پڕ زەش بینی و لە نێوان ئەم هەموو کوێرەوەری و ماڵ ویرانیەدا لە سەر خراستی هونەرمەندە کە مرۆڤ بڕیە بێدەسەڵاتە لەودنیا تۆقێنەرەدا دەژی .. لە کاتێکدا سروشت و واقیع وای لە سەر فەرزدەکات کە مرۆڤ بیرکردنەوەیەکی داهێنەری بەتوانایە کە توانیویەتی بەهۆی مێشک و بیرکردنەوەیەوە هەموو شتێکی سەر ئەم زەمینە بکاتە کەرەسەی دەستی ..

بەڵام جباری هونەرمەند ئەمانەی خستوتە چوارچێوە یەکی ڕیکەوت و بێ سەرو شوێنی و ترس لە شتێکی نەزانراو . هەتاوەکو ئەو تابلویەش کە بە بۆیەی زەیت دروستی کردوە ڕەنگە سەوزەکەی تاریك دەنوێنی و دڵی پێ تەنگ دەبێت و ناخۆش دەخاتە دڵەوەو توسقالی هیوای ئەهێشتۆتەوە کە مرۆڤ بۆ دوارۆژێکی بێ ترس و لەرزو کامەرانی دڵی پێ خۆش بکات، بەو تابلۆیە هەمو هیوایەکی پرشنگداری دوارۆژی کوشتوە مرۆڤی بەلەش بچوکی بە مێشک گەورە لە چاو ئەو چیاو درەختە بڵند باڵاو ئەو

بیابانە بەرینەداو ئەو دنیە بەربڵاوەدا هەوڵی دوورژێکی

هەتاوەکو لەو وشەیەدا کە لە پێشانگاکەدا نوسیویەتی دەبینین سەری لە خۆی تێکداوە هەر وەک لە سەرەتاکەیدا دەڵێت :«هەروەها لە کاری هونەریدا مەسەلەی سەربەستی خەریکی کردووم گومان لەوەشدانییە کە ئەوە باڵاترین پلەی بیرکردنەوەیە بۆ بەرەو ئەوە چون هەمیشە وام‌زانیوە کە ئەو شتانە گیرودەیان کردوم کە جوانن یا پێچەوانەی ئەمەن ، چونکە باڵاترین نمونەی جوانی لە زانستەوە هەڵدە هێنجرێت ..) ئەو دەربارەی سەربەستی دەدوێت ، سەربەستی شتێک نییە هەر بەووشە بنوسرێت ، بەڵکو ئەو برێتی یە لەکارکردن و قوربانیدان ، وە ئەوانەی ئاڵای سەربەستی هەڵدەگرن ، دوای ئەوەی خۆی بە قوربان دەکات وەک شتێکی نەمر هەرگیزاو هەرگیز دەژی و نامرێت ..

هەر لەو بارەیەوە دەڵێت :

« من وام هەستکردوە کە نیسبەتێکیش نییە لە نێوان بیرو هەستی مرۆڤ ئەو دۆخە درندانەیەی تێایدا دەژی ، ئەم هەستەش تاوەکو لە قەوارەکاندا دەر کەوتوە مرۆڤ بچوک دێتە پێش چاو لەبارەی لەشەوە کەچی لە ڕاستیدا هەر ئەو گەورەیە ، هەرشتی بەرامبەر لەشی ... دات

چاکتر دەدات بۆ مرۆڤایەتی ،وە لە سەر دەمێکدا کە بیری سۆشیالیستی ڕووناك دەیەوێت بەری کاری بەر بگرێت و ئەخۆشییەکان ئەهێڵێت و خواردەمەنی بۆ هەمو کەسێک زۆر کات و بەناخی زەمیندارڕۆ دەچێت و دەئەڕێت بۆ خەزنە ئەهێنێکانی تاکو بۆ چاکەی مرۆڤ خەرجیان بکات و بەرەو ئاسمان سەر دەکەوێت بۆ ئەوەی پەردە لەسەر هەمو نهێنییەک لە پێناوی چاکەی مرۆڤایەتیدا هەڵماڵی .. لە سەردەمی چونە مانگ و ئەستێرەو ساروخ و مانگی دەست کردا ئەبینین ئەم مرۆڤە داهێنەرە ئاوارەیەو نازانێت چی بکات و لە ناو تابلۆکانی جبار مجبیلی هونەرمەندا سەری لێشێواوەو نازانێت بەرەو کوێ هەنگاو بنێت ..

دەی‌هارێت و لەگەڵ لەشیدا میشکیشی تیا دەچێت .)

نازانم پەیوەندی چییە لە نێوان سەربەستی و ترس و تۆقاندن لە شتێکی نادیارو نەزانراو .. مەزنی مرۆڤ لەوەدایە کاتی هەموو ئەو بەستانە دەشکێنێ کە ڕێگای ڕووناکی و زانستی لێ دەگرن ، کاتی ڕووناکی بڵاو دەبێتەوە شەمشەمەکوێرە مۆتەکەو هەمو تارەیەک مەیدان جێدەهێڵن و هەڵدێن و کاروانی پێشکەوتن بە بیرو هەستی داهێنەری مرۆڤ بەرەو دوارۆژێک دەکەوێتە ڕێگا کە مانای ترس و لەرزیی تیادا نازانێت ..

تابلۆکانی جباری هونەرمەند دەرونی خۆی دەخاتە ڕوو و ئەو ترسەی لە دڵیدایە بە تابلۆ نیشانی داوەو خستونەتیە پێشانگاوە ، ئەو پێشانگایەش بە تەنیا سەر بەو هونەرمەندەیە چاکتر وابو هونەرمەند تابلوکانی هەر بۆ خۆی دروست بکردایەو هەڵی بگرتایە .. چونکە هیچ شتێکی نوێی دروست نەکردوە نە ئەرچی وێنەکانی بە دیمەن جوانن ..

- فاضل محمد -

شاری هەڵەبجە ئێستا شاری خۆشی و جوانییە ..

شاری هەڵەبجە ئەو شارە خنجیلانەو دڵگیرو ڕووخۆشەیە کە پڕیەتی لە بابەتی جوانی و خۆشی ئاوو هەوایەکی سازگارەو دەکەوێتە سەرووی دەشتی شارەزوورەوەو شوێنێکی پان و بەرینی بۆ خۆی داگیر کردووە ، قەزایەسەر بە پارێزگای سلێمانییەو سنووری شارەکە بەم جۆرەیە : لە سەرووی ڕۆژهەڵاتەوە کەژی شنرویەو لە سەرووی ڕۆژئاوایەوە کێوی بالامبۆیە کە لە شیعرو فولکلۆرەکانی ئەم ناوچەیەدا ناو دەبرێ و لە بەهاراندا کوڕو کچ بەم دوو کەژەدا بڵاو دەبنەوەو لەگەڵ گۆرانی و وتنەدا کەنگر هەڵدەکەن .

هەڵەبجە لە کۆندا بە «ئەلبەجە»ش ناو براوە ، بە جۆرێکی تر دەڵێن ئەم ناوە لە «عەجەب جێ»وە هاتووەو دواجار لە عەجەب جێوە گۆڕاوە بۆ هەڵەبجە .

ئەم شارە بەدایکی شاعیران ناسراوەو شاعیرێکی زۆری تێهەڵکەوتوە ، کانی «نەواڵە» کە ئێستا باخچەی گشتییە بەڵگەیەکی زۆر ڕوونە کە شوێنگای شاعیرەکان بووەو لەوێدا کۆبونەتەوەو لە شیعرو شاعیرێتی دواون و خەڵکێکی زۆریش بۆ گوێ گرتن ڕوویان تێ کردوون . باخی

«میر» کە باخێکی زۆر لە بارو بەناوبانگ بوو چەن گۆڕانێکی بەسەردا هات و نەما ، بەڵام ئێستا «باخەبچکۆل» جێگای گرتۆتەوەو لە ئێوارانەدا دانیشتوانی شارەکە ڕووی تێدەکەن و کاتێکی خۆشی تیا بەسەر دەبەن ، هەڵەبجە

کاریگەری سروشت وای ڕێك خستوە کە دەچێتە ناویەوە دەکەوێتە جیهانێکی سەیرا ناوی و خۆشەوە ، هەموو شەقامەکانی بە ناوی شاعیرێکەوە ناو دەبرێ و ئەم کانیاوە پاك و خاوێنانەی تیا هەڵدەقوڵێ : کانی زار ، کانی یەکوێرە کە کشت و کاڵێکی

زۆری لە بەردا دەکرێ ، کانی قولکە کە ئێستا ناوی گەڕەکێکی گەورەیە ، کانی ئاشقان ئەمیش گەڕەکێکی هەڵەبجەیە ، کانی تووە وشك . باغی دەروێش فەرەج و شێخ جەلال ئەم دوو باغە لە ناوەڕاستی شارەکەدان و جوانیان

کردووەو هەموو جۆرە میوە جاتێکیان تیا دەست دەکەوێ ، جا بوونی ئەو هەموو کانیاوو باغ و باغاتە بە چەشنێکی ئەوتۆ دڵی و دەرونی سەیرکەران دەخەنە ناو خۆشترین وجوانترین دیمەنەوەو بە یانیان لە گەڵ هەڵکردنی شنەی باغەکاندا هەست بە بۆنێکی

خۆش و بەهەزەت دەکەیت . دێی (عەنەب و جەنیلەو ئەباعوبەیدەی ئەنسار وەك زنجیرەیەك پێزیان بەستووەو بە بەرامبەری یەوەن و هەڵەبجەیان کردووە بە جوانترین و ڕەسەن ترین تابلۆو سەرنجی هەموو کەسی

ڕادەکێشن . ئەم هاوینە هەوارانە هەڵەبجەیان گرتۆتە باوەش :

هاوینە هەواری «ئەحمەدئاوا» کە لە عێراق و دەرەوەی عێراقی خۆشەویستەوە ڕووی تێدەکەن هاوینە هەواری (بیارە) ، «گوڵان»و

«گەرماو»یش دوو هاوینە هەواری خۆشن و یەکی ٢-٧ کم لە هەڵەبجەوە دوورن و خەڵکێکی زۆر ڕوویان تێدەکەن و لێیان دەحەسێنەوە . هەڵەبجە (ئێنج

قوتابخانەی ناوەندیی ئامادەیی لێیەو (یازدە قوتابخانەی سەرەتایی کوڕو کچی لێیە ، بە هۆی سەرکردایەتی ڕامیاری پارتی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستەوە دەستکراوە بە ئاوەدانو ئەپرانەوەی شارەکە بۆ دێخی باشتر لە جارانی هەروەها شۆڕش پرۆژەیەکی گەورەی پاك کردنەوە (تنقیح ی تیـ کردۆتەوە و لە ئەوو بوندایەو لە شارەکە داشوێنی دابەش کردنی نەوت و بەنزینی تیاکرایەوەو پارەیەکی زۆری تەرخان کردووە بۆ ئەو پرۆژەیەی کەئاو لە سەر چاوەی «زەڵم»ەوە دەهێنێتە هەڵەبجەو بە هۆی ئەم پرۆژانەو (سەرۆی شارەزوورەوە بێکاری لەشارو ناحیەکانیشدا بەرەو نەمان دەچێت .

جەباری حاجی کەریم - هەڵەبجە

بۆ ئاگاداری

ئاگاداری ژمارە «١»ی ساڵــی ١٩٧٧ لــە وەزارەتی بازرگانــی ناوخۆوە ••

بۆراپەڕاندنی بریاری ژمارە (١٦)ی ١٩-١-١٩٧٧ی ئەنجومەنی رێکخستنی بازرگانی ، نرخی شتن و چەورکردنی ئوتومبێل لە گەراجەکانی شتن و چەورکردن بەم جۆرە ئەبێ :

یەکەم :

دیاری‌کــردنی شتن و چــەورکردنی ئوتومبیـــل

بەم جۆرە :

جۆری ئوتومبیل	نرخی‌شتن	نرخی‌چەورکردن فلس	نرخی فلس
ئوتومبێلی تایبەت	٧٧٥	٢٠٠	٩٧٥
ئوتومبێلی تاکسی	٨٧٥	٢٠٠	١٠٧٥
ئوتومبێلی پیک ئاپ	١١٠٠	٢٢٥	١٣٢٥
ئوتومبێلی بارهــــەڵگر (یەک‌ئەکسل) یان گواستنەوەی (٢٢) نەفەری یان کەمتر			٢٣٠٠
ئوتومبێلی بارهەڵگر (دەبل‌ئەکسل) یان گواســـــتنەوەی (٣٢) نەفەری یان زیاتر			٣٠٠٠
ئوتومبیل بارگواستنەوەی گەورەو گالیسکەکانی دوایی			٥٥٠٠
ترێلە			٤٥٠٠

دووەم :

کــاروباری شتن و چەورکردنی بە پێی ئــەم رێ و شوێنە ئەبێ :

أ ـ شتن :

١ ـ وشــک کردنــەوەی ناوەوەی ئوتومبێل بــە بەکارهێنانی هەواو پاککردنەوەی هەموو خــــۆڵ و تۆزی دوای پاککردنەوەی بەهۆی ماددەی پاککردنـــەوەو ئاوەو دوایش وشک‌کردنەوەی بە تەواوەتی •

٢ ـ پاککردنەوەو شتنی مەکینە بەگازو هــەوا بۆ سڕینەوەی ئەو رۆن و چەورییەی پێویەتی •

٣ ـ پاککردنەوەی دەرەوەی ئوتومبیل بــە شامپۆی تایبەتی • پاککردنەوەی ئوتومبیل و شتنی لــە بنــەوەو لێکردنەوەی هەر پیسی و پەڵوخیەک پێویەتی دوای بەرزکردنەوەی بە هوی جەکەوە •

٤ ـ پاککردنەوەی ئوتومبیل بــە قوماشی چــاکی تایبەت •

ب ـ چەورکردن و رۆن‌گۆڕین :

١ ـ چەورکردن دوای بەرزکردنەوەی ئوتومبێل بە جەک یان (حفرە) و بە باشی چەورکردنی هەموو ئــەو شوێنانەی پێویستیان بە چەورکردنە هەروەها باتریەکەی و دەرگاکانی و هەموو ئــەو بەشانەی تری پێویستیان پێی هــەیە •

٢ ـ گۆڕینی رۆن لە ناو نرخی چەورکردن ئەبێ و نرخی لیترێک رۆن (٢٥٠)فلسە •

٣ ـ ئەو نرخانەی لە سەرەوە دیاری کــراون بە بەرزترین رادەی نرخ دائەنرێن •

ج ـ ئەم مواسەفات و نرخانە بــە شێوەیەکی دیارو ئاشکرا لە هەموو گەراجەکان هەڵئەواسرێن و کۆپی ئەکرێ و هەموو خاون گــاراج و وەرشەیەک دەفتەرێک ئەکاتەوە بۆ نووسینی ژمارەی ئــەو ئوتومبێلانەی ئەیان شوات و چەوریان ئەکات و لــە گــەڵ ئــەو پارەیەی لێیان وەرئەگرێ هەریەکەو جۆری خزمەتی بەجیا •

د ـ لایەنە دیاری‌کراو نەقابەی گشـــتی کرێکارانی میکانیک ئەرکی چاودێری راپەڕاندنی ئەم بریارەیان پێ سپێردراوەو چاودێری وردلە رێگای لیژنە نەقابیەکانەوە ئەخەنەسەر ئەو گەراجانە بێجگە لــە چاودێری میللی و سەرپێچی‌کەر بە پێی فرمانەکانی یاســـای رێکخستنی بازرگانی سزا ئەدرێ •

سێیەم :

ئیسگەکانی شتن و چەورکردنی سەر بــە دەزگای دابەش‌کردنی بەرهەمی نەوت بەرامبەر کاروباری شتن و چەورکردن هەمان بارە وەرئەگرن کــە لە فەقــەرەی (یەکەم)دا دیاری کراوەو لەسەر هەمان رێ و شوێنی دیاری‌کراو •

چوارەم :

بەیاننامەی ژمارە (٥) ساڵی ١٩٧٦ هەڵئەوەشێتەوە •

پێنجەم :

لەسەر هەموو لایــەنە دیاری‌کراوەکانە لــە رۆژی دەرچوونی ئەم ئاگاداری‌یەوە دەست بکەن بــە جێ‌بەجێکردنی و بە پێی فرمانەکانی یاسای رێکخستنی بازرگــانی ژمارە (٢٠)ی ساڵی ١٩٧٠ی چاک‌کراو سزای سەرپێچیکەران ئەدرێ •

وەزیری بازرگانی ناوخۆ
حسن علی

٢-١

بۆ ئاگاداری

موناقەسەی نهێنی ژمارە (١)ی ســـاڵی ١٩٧٧ بـــۆ دروست‌کردنی سێ قوتابخانەی ئامادەیی ١٢ پۆلی یەک‌نهۆم لە شاری هەولێردا ، بەمە ئەو موناقەسە نهێنی‌یە رائەگەیەنین بەپێی ئەم مەرجانەی خوارەوە :ـ

١ ـ لە بەڕیوەبەرایەتی ئەشغالی پارێزگای هەولێر یـــا مەڵبەندی ئــــەم بەڕیوەبەرایەتی‌یە کۆمەڵــــە ئیستیمارەی موناقەسەکە بە ١٥ دینار جنگ دەکەوێت ، ئەویش بۆ هـــەر قوتابخانەیەک و ئەو پارەیە نادرێتەوە ..

٢ ـ پێش‌کەش‌کردنەکان (عطاءات) لـــــەکاتی دەوامی رەسمیدا یا پێش کۆتایی دەوامی رەسمی رۆژی شـــــەممەی رێکەوتی ٩-٤-١٩٧٧ دەدرێتە سکرتێری لیژنەی کردنـــەوەی عەتائات لە دیوانی ئەم بەڕیوەبەرێتی‌یە •

٣ ـ پێشکەش‌کردنەکان ئەمانەی لەگەل دەبێت ..

آ ـ تامیناتێکی سەرەتایی (٣٠٠٠) سێ هەزار دیناری لەسەر شێوەی کەفالەتی بانق کە لە تاریخی پێش‌کەش کردنی عەتائاتەکانەوە بۆ ماوەی شـــەش مانگ بر بکات ، پاچەکێکی مۆرکراو لەگەڵ عەتائاتەکاندا پێش کـــەش دەکرێت .. پارەی کاش وەرناگیرێت ..

ب ـ هەویـــەی زوری بازرگانی •

ج ـ هەویەی پلەی بەڵێندەری •

د ـ لیستەیەک لەو جۆرە ئیشانە ..

هـ ـ پارەی زەریبەی دەخلی لانەبێت .

٤ ـ هەر پێش‌کەش‌کردنێک ئەو مەرجانەی نەبێـــــت پشت‌گوی دەخرێت .

٥ ـ ئەم بەڕیوەبەریە مەجبور نی‌یە هەرزانترین عەتائات یا هەر عەتائاتێکی تر پەسەند کات .

٦ ـ پێویستە لەسەر بەڵێندەرەکە کـــە ئەندازیارێک بۆ چاودێری و سەرپەرشتی دابنێت وابێت کـــە ئەم بەڕیوەبەریە پەسندی کات ..

٧ ـ سزای دواخستنی تەنیا رۆژێکی کارەکە (٣٠)سی دینارە .

٨ ـ جونیەتی ئەو مواسەفاتە فەنیانەی لە بەڕیوەبەرایەتی گشتی‌ی مەبانی هەیە بەبەشێکی مەرجەکان دادەنرێت .

٩ ـ پێویستە بۆ هەر قوتابخانەیەک عەتایەکی سەربەخۆ پێشکەش کرێت و ناوی قوتابخانەکەی بەم جۆرەی لای خوارەوە لەسەر دەنوسرێت .

١٠ ـ بەڵێندەرەکە بۆی هەیە کە عەتائاتەکەی بۆ تەنیـــا قوتابخانەیەک یا زیاتر پێشکەش‌کات و ئەوە دەگەرێتـــــەوە بۆ ئارەزوی خۆی ..

ناوی قوتابخانەکان	ژمارەیان
١ ـ قوتابخانەی شورش	٤
٢ ـ قوتابخانـــــەی گۆران	٥
٣ ـ قوتابخانەی روناکی	٦

شیروان علی امین
ئەمینداریتی گشتی‌ی بەڕیوە بردنی کاروبارو نیشتەجی

٢-١

پاشماوەی : نەورۆزو بەهارو•

دەکەوینەوە • دەگەینە ئاستی ئاشێکی ئاو • بەو لاتریـــەوە دوو ـ سێ خانویەکە •

ئاشەکەو خانوەکان بـــــە بەرزایی یەوەن • خـــوارەوە قەراغ رووبارەکەیە • چــــەندرەختێکی داربی و دار تـــووی لێیــــەو بە دەمی‌یەوە زەل‌وقامیش و گژوگیا • دادەبەزین • لۆری‌یەکە ئیزن دەدەین کــــە ئێوارە بێتەوە بە دوامانــــداو خۆمان شۆڕ دەبینەوە بۆ بـــــن‌درەختەکان و سەر رووبارەکە • هەر یەکەمان خواردنی لــــەماڵەوە هێناوەو بەڵام هەمـــوو دەکرێ بە یەک و دەخرێتە سەر یەک خوان • هەر لەوە پەرەوە لیژنەیەک پێکهاتوە بۆ رێــــک‌وپێکی و یەکێکی تــــــر بـــۆ رێکخستن و سەرپەرشــــتی کردنی ئاهەنگ و کۆبوونەوەکە دوو لیژنەکە دەدەونە ئیش •

ل نیوەڕۆ هەر کــــــەس ئارەزووی خۆی بوو چـــــی دەکرد و بە لایەکدا دەچێ بـــۆ گەڕان • لە نیوەڕۆدا هەمـــوو گرد ئەبووینەوەو پێکـــــەوە نانمان دەخوارد • دوای ماوەیەک ئاهەنگ و کۆبوونەوە دەستی پێدەکرد • پرۆگرام بریتـــی دەبوو لە سروودو وتـــاروشیعر خوێندنەوەو بە بێ ترس چ رق و کینەو توورەیی‌یەک لـەدەروونماندا بوایە بـــە رووی زۆرداراندا هەڵماندەرشت • لەگەڵیدا شانۆگەری‌یەکی بـــــە مەغزای کورت ، یا دوو ـ سێ دیمەنی تەمسیلی‌ی کومیدیمان دەنواند • لە کۆتاییدا دەکرایە گۆرانی و هەڵپەڕکێ و ســـــەما کردن •

لە ئێوارەدا کە دەگەڕاینەوەدڵنیا دەبووین لەوەی کــە بەم رێبازە توانیومانە چەند قوتابی‌یەکی تر بکەینە دۆســـــتی نزیکی بزووتنەوەی نیشتمانی‌وهانمانداوون بێ ترس بـــــێ بێ‌ئەوەی سەختی تێکۆشانەوەدژی بەرەی زۆرداران •

بەڵێ •• لە ســـــــاڵانی حوکمی پاشایەتی کۆنەپەرستدا وەها نەورۆزمان دەکردو وەهـــادەچووینە سەیرانی بەهاران • بەڵام وا ئێســـــتا رۆژانێـــــک داهاتوون کـــــە ئەو نەورۆزو بەهارە ، بۆتە جەژنێــــــکی‌رەسمی و جەماوەری گەلان بـــە ئاشکراو بە سەربەســــــتی • لە کووچەو کۆڵان و شـــەقام و مەیدانەکانی شارەکانداو لـــەهەموو سەیرانگاکاندا (کە بە داخەوە ئێستا چەقڵاوایان تێدانی‌یە) ، ئاهەنگ و زەماوەندی بۆ دەگێڕن و بە دەیەها هەزارلە جەماوەری گەل بەشـــداری تێدا دەکەن •

سڵاو لە نەورۆزو بەهاری‌رۆژانی چەقڵاواو رۆژانـــــی لەوەبەرو لەوە دوای •

پاشماوەی : بیروڕا ••

نەخوێندەواری خۆی بنێت تاکو توانای فێربوون و هوشیاربوون و سوودوەرگرتنی هەبێت ، بەڵام پروپاگەندەو درۆزنیەتـی خۆی ئەگەر هاتـــوو لەســـــــەرمایـــەوەو بـــــەردەوام بـــوو لەوکاتەدا بە نەخوێنـــــدەوارو گەمژەڵێتی ئەمێنێتەوەو ســـەر لە شتێک دەرناکات و لـــــەوسانەشدا زیان بـە خـــۆی و کۆمەڵگاکەی ئەگەیەنێت •

● محمد البدری ●

پاشماوەی : کەمایەتیەکان ••

ولە بازنەی خۆیەوە گرتنی حیزب بەرەسەنی بیـــروڕای نەتەوەیی و مرۆڤایەتی خــــۆی و بە قووڵکردنەوەی ئەرکـــــی بەستنەوەی دیالیکتیکانەوە لــە نێوان نەتەوایەتی و مرۆڤایەتیدا وە بە دەوڵەمەند کــــــردنی تێکۆشانی نەتـــــەوەیی بە ناوەرۆکی مرۆڤایــــــــەتی پێشکەوتنخوازانەوەکـــە لــە مەترسی‌ی هەڵخلیسکان بەرەو دەمارگرتن و خۆپێچانـــەوەی بپارێزێت ، هەنگاوی نا بـــۆ دیاری کردنی پەیوەنـــــدی شۆڕشی عەرەبی بەوگـــەل و کەمایەتیانەوە کـــــــە لە گەلیاندا ژیاوە ، ئەمـــــەش بەسووربوون لەسەر ئەوەی کە ئەبێ ئەو پەیوەندی‌یە لەســـەر بنچینەیەکی مرۆڤایەتیانـــەی ئەو تۆدا دابمەزرێت کـــــــە بزوتنەوەی شۆڕشی عەرەبی خواستەکانــی کەمایـــــەتیە نەتەوایەتیەکان لە ئامێز بگرێ و رێزیان لێ‌بنێت ، وە بـــــــە چەشنێکی رزگاریخوازانـــەش وەلامـــــــی مافەرەواکانیان بدانەوە •

حیزب لە دەستوورەکـــەی خۆیاکە یەکەم کۆنگرێســـــی نەتەوەیی لە ســــاڵی ١٩٤٧دا بریاری لەسەردا نـــــــەو بیروباوەڕەی تێدا دەرخســـت کە (مرۆڤایەتی کۆمەڵێـــکن لەپێناو بەرژەونـدی خۆیاندا هاوکارن وە لە نـــــــرخ و شارستانیشدا (هاوبەشن) •

وە وەک وەرگێرانێـــــــکی بەکردەوە لەلایەن حیزبەوە بـــۆ پابەندە تیۆریـــەکانی خــــۆی لەبواری بیروڕای نەتەوەیـــــی مرۆڤایەتیانـــــەدا ، لە رۆژانی یەکەمی شــــۆڕشی ١٧ ـ ٣٠ تەموزی رزگاریخوازەوە دەستی کردوە بە قووڵکردنـــــەوەی بیروباوەڕی برایەتی نەتەوەیی و یەکێتی نیشتمانی لە ولاتـــــــە کەمانەدا ، لەگەڵ ئامادەکـــردنی دۆخ‌وباری سیاسی‌و ئابووری‌و کۆمەڵایەتی‌یەکی مسۆگەردا کە ئەرکی یەکێتی نیشتمانی بـــۆ گەلی عیراقمان بەجـــێ بهێنێت تا وەکــــو کەمایــــــەتیە نەتەوایەتیەکان بگەنە ئەوەی کە مافی نەتەوەیی خۆیـــــــــان هەڵسوڕێنن •

لەو چوارچێوەیـــــــــەوە سەرکردایەتی حیزب و شۆڕش روونی کردەوە کە (پاراستنی خاسیەتە نەتەوەیی‌کانی کــــە مایەتیەکان و پاراستنی نەریت و کەلەپوری میللی و مرۆڤایەتی یان و پەرەپێدانی رۆشـــنبیری و ئەدەبیان لە رێبازێـــــــکی پێشکەوتنخوازانەوە لەگــــەڵ پەیداکردنی هەل و مەرجـــــی مسۆگەر بۆ راپەڕین و وریـــا کردنەوەی جەماوەرانمان ، ئەو بەئەنگەوە بوونە دەرئەبڕێ کە زیاتر بەشـــــداری بیناکردنی ئەو نیشتمانەو بەهێز کــــردن و چەسپاندنی رەوتی پێشـــــکە وتنخوازانــــــەی نیشتمان و پەوکردنی یەکێتی نیشتمانی و یەکێتی تێکۆشان لەنێوان رۆڵە کانی نیشتماندا ئەکـــــــات ، هەروەها پەیوەندی برایــــەتی لەنێوان جەماوەرانی گەلەکە لەو ولاتەدا دائەکوتێ وە بەپــــێی بارو جۆری نەتەوەیی‌یان لەسەر بنچینەیەکی دیموکرتیانـــــەی پتەودا پەیوەندیی لە نێـــوان هاوولاتی یەکاندا دائـــــــــە مەزرێنێت و بریارەکــــــــانی کـــۆنگرەی حەوتەمی پارتـــــی بەعسی‌عەرەبی سۆشیالیستیش دەربارەی ئەوەی کە پێویستە کەمایەتیە نەتەوەیی‌یەکـــــــان بتوانن مافەرەواکانی خۆیـــــان هەڵسووڕێنن بەجێ ئەهێنێت •

ئیمرۆش کــــــە جەماوەری گەلەکەمان ئاهەنگ بەجەژنـــــــە کانی ئازارو میللی کـــــــردن و بەیاننامەی ئاشتی‌و ئۆتۆنۆمی‌و نەورۆز ئەگێڕێت وا بەدرێژایی هەشت ساڵانەی تەمــــــــەنی شۆڕشی ١٧ ـ ٣٠ تەمـــــوزی پێشکەوتنخوازەوە ئەخشـــــەی ئەو دەسکەوتانە ئەخاتەروو کە لە تێکرای ولاتا بەجێ‌هێنراون و رۆژ بەرۆژیش متمانــــــــەی چەسپیوی خۆی بەوراستی‌یە قوولتر ئەکاتەوە کە ئـــــەو سەدەها ملیۆن دینارەی بـــــۆ گوزەرانی فراوان‌کــــردنی مەودا و ەرگەو پرۆژەکــــانی ئەشەپێدانی پیشەســـــازی و کشت‌وکاڵی و کۆمەڵایــــــەتی ناوچەی ئۆتۆنۆمی دانــــراوە رووبەڕوی پاک و گەشی رووەکانی ئاڵ و وێری حیزب و شــــۆڕش پێک‌ئەهێنێ کە بەو رووەپاکەوە لەگەڵ کەمایەتیە نەتەوەیی‌یـــــە براکانی ولاتەکەمانداو لەگــــەڵ مەسەلەی نەتەوەیی گــــــەلی کوردماندا بەتایبەتی ئاڵووێـــر ئەکات •

پاشماوەی : گریان

منی ئەکرد ، منیش لەو ژیانە تەنیا سەبووریم بە دوو شت ئەهاتەوە ، یەکێکیان دایکم بوو کە هەموو شەوان تا چـــــاوم ئەچووە خــــەو ئەیلاواندمەوەو ماچی‌ئەکردم ، شەوێکیان لــــە خەوما دایکم پەڕۆکۆنی‌کردبووە دەمم ، کە خەبەرم بووە لــــــە برسانا لێفە شرەکەم ئەجوی ، جەندەها شەویش لــە لێدانی باوەژنەکەم راچڵەکیوم و خەبەرم بۆتەوە ••)

ئازادی کوڕی ئەحمــــــەدە فەندی ، وەکو ئەکتەرێک کە بۆ یەکەم جار لــە شانۆگـــەریەکی تەلـــــەفزیۆنی خۆی‌بینیبێ ، ئارادەیەک نیشانەی شتی‌تری لێ‌بەدی‌ئەکرا ، بەلام وەکـــــو ئەوەی کە بەراووردێکی ساکارانەی لەنێوان خۆی و باوکی‌دا ئەوا بێجگە لە لاسایی کردنـــە وەیەکی رووت ، هیچی‌تری بۆ نەئەمابەوە •

مۆسیقا ـ لەشانۆگەریەکەدا وەکو کەرەستەیەکی پێویستی شانۆگەری‌حیسابی بۆ نەکرابوو تەنانەت ئەگەر لەنرخی‌هونەری کەم‌نەکردبێتەوە زیادی‌نەکردوە لەکاتێکا ئەو هەڵوێستە کتوپڕیانەی هەبوون بەبێ ئیقاعێکی مۆسیقایی وەکو یەکــــەرێکی رووت وابوو ، هەتا لە هەندێ کاتا ئەو مۆسیقایەمان گـــوێ لێ‌ئەبوو کە لە فلیمەکــــــانی (سێرکی جیهانی) لێ‌ئەدرێن ، یاخود سەرەتای شانۆگەریەکە بە گۆرانیـــــەکی (ام کلثـــوم) ئەکرێتەوە ، ئەمە وا ئەگەیەنێ کە دەرهێنەر حیسابی‌مۆسیقای بۆ شانۆگەریەکە نەکـــردووە ، لەکاتێکی تەنگەبەریشدا هـــەر ئەوەندەیان بۆلواوە ، لەهەندێ کاتیشا بینــــەر لێوی خـــۆی بەرامبەر هەندێ هەلە ئەگوژێ و لەکەیەک ئەخەنە سەر رووی گەشی شانۆگەریەکە وەکــــو ئەوەی کە ئەحمەدە فەندی لــە دەمی دەرئەچێ و بە پیــــاوە بازرگانەکـە ئەڵێ (کورم)و هەڵەکە بینە ئەکــــاو داوای لێبوردنی لێ‌ئــەکاو ئەڵـــێ (قوربان) یا کە بە کوڕەکەی خۆی ئەڵێ (کاکە) ، شتی‌تری ووردتریش کە بێداوستیان بە حیسابێکی هونەریە . لـــــە بێشەکی شانۆگەریەکە هەندێ فلیمی ســـینەمایی دەرەوەیی نیشـــــان ئەدرێ ، بینــــەر وا چاوەروان‌ئەکا کە ئەو پارچـــــە فلیمانە دەوریکیان هـــــەبێ ، بەلام لە کۆتایی شانۆگەریەکــە وادەرئەکەوێ کــــــە شتێکیان نەخستۆتە سەر شانۆگەریەکە بێجگە لــــە یەک تاقە پارچـــــە نەبێت •

لەکۆتایی‌دا ئــــەم چـــــەند ووشەیە وەکو رێزو ستایشێکی زۆری تایبەتی‌خۆمان پێش‌کەش بە تیپی کۆمــــەڵەی ســـوڵێمان ئەکەین ، هیوای سەرکەوتنیان بۆ ئەخوازین لەپێناو خزمەت کردنی هونـــەری کـــوردی و پیرۆزبایی ســـــەرکەوتنیـــــان لێ‌ئەکەینەوە •

پاشماوەی : دەوری پێگەیاندن

بۆ چارەکردنی هەمـــــــووگیروگرفتێکی بە پەلە ئەبـــێ پەنا ببرێتەبەر ئـــەو شـــێوە دیموکراتی‌یە رەوایانەی کە لە دەستی دەزگا ئیداری‌و نیقابی‌و سیاسی‌یەکاندان •

● هەموو بەیەکا چوونێکی نامەشروع لە نێوان ئەو کاتەی بۆ ئیش‌کردن و ئــەو کاتـــەی بۆ کاروباری تایبەتی تەرخان کراوە • کاتی ئیش‌کردن بــــە یەکەم دەرک ئەژمێرێ کــە ئەبێ هەموو مرۆڤێک بەو پەری چالاکی‌یەوە بەجێی بهێنێت •

● هەر دەرچوونێک لــەو چوارچێوە نەریت و پابەنـدی ئیش کردنەی کاریان پـــێ ئەکرێ کە ئەوانیش بە شێکی ئیش‌کردنەکەن ، ئەوەنــدەی ئیش کردنەکە پیرۆزن • وە ئەو پابەندانەی بەرتوەشـــی ئەبەن و رێکیشی ئەخـــــەن ، کامڵترو بایەخدارتری ئەکەن ، هەروەها پەیرەو کردنی رژێم و یاساو رێ و شوێن و راسپاردە کانیش خۆشەویستی‌ی ئیش کردن و خۆشەویســـــــتی‌ی بەرهەمهێنان لە مــــــرۆڤدا قوولتر ئەکاتەوەو نەریتـــی شارستانیەتیش زیاتر بــــۆ کۆمەڵ ئەچەسپێنێت •

پاشماوەی : لە ئەوروپادا ••

ئەڵمانیـــــــای رۆژئـــاوادا گەیشتۆتە چڵەپوپ لـــە ساڵی ١٩٥٩وە تاکو ئیستاکـــــــە ژمارەیان گـــەیشتۆتە ٩٥٠ هەزار بێ کار زوربەیان لـــەو کرێکارە بێ‌گانانەن کـــە لە کارگەکانی ئەڵمانیـــــــا کاردەکەن !!

بەم جۆرەو دایەرەکـــانی جنیف دەڵێت •• زروفـــی کارکردن و گیروگرفتی ئیـــش کردن لە هەموو ولاتاندا چـــون یەکتر نی‌یە •• لەبەر ئـــەوە رێکخراوی کاری ولاتـــان داوا دەکات کە نوێنەری ولاتـــان و خاوەن ئیش و کارەکان زوبەزو بەیناوبە بن بەیەک بکـــەن بۆ ئەوەی چارە ســـــەرێکی دەمودەستی بێ کاری بکەن •• راوێژکارانی رێکخراوەکــــە نامۆژگاری پێشکەش زۆر لە ولاتانە کردوە کە ئــــیرۆدەی بێ‌کاری بون وەزۆر پێشنیاریان پێشکەش کردون بۆ نە هێشتنی بێ‌کاری و دۆزینەوەی ئیش بـــۆ ئەوانەی بێ‌کارن !!

ـ ئا بەم شێوەیە پایتەختەکانی ئەوروپـــا دوچاری زۆر تەنگوچەڵەمەی ئابوری هاتون و دووچاری گرانی و ئاوسانی پارەو بێ‌کاری هاتون •• وەبەیتایەیتا کۆبونەوە دەکرێت بە تایبەتی لە جنیف پارەگای ئەنـــــەوە یەکگرتوکان لە ئەوروپـــا بۆ لێکۆڵینەوەو دۆزینـــــەوەی چاکترین رێـــگا بۆ چارەســـەر کردنی گیروگرفتەکانی پایتەختە کانی ئەوروپاو پایتەختەکـــانی هەمودینا ••

پاشماوەی : لاوان و وەرزش

کچ و کور بە لاوو پیرەوە هەمو سەرگەرمی وەرزشن چونکـــە وەرزشکار خاوەنی بیرو هوشی راستەو خاوەنی لەش و لاری بێ گەردە • ئەگەرجارو باریش لەش لەسەر بنچینەیەکی‌چەوت پەروەردەبوبێت وەیا دووچاری کۆســـپێک بووبێ تاوانـــی وەرزش نی‌یە •!!

ئەمرۆ وەرزش لەســـــەر بناغەیەکی پتەو وزانیــــاری دادەمەزرێت وەکو جـــاران نی‌یە !! دەی گورج کە تۆ باش بازدەدەیت وەیاتوبی بی شەقی بەرزە حەوالیکەی باشـــی لێ دەدەیت ئەمانە هەموو چۆنـــە گۆڕەوە ئەمرۆ وەرزش بریتیە لە تکنیک لە خو ورەوشـــت بەرزی لە مەشـــق کردن لـــە لێبوردن لـــە سەرکەوتن بـــە هونەر . لاوانی جیهان بڕیاریان داوە لە خولی ئۆلومبی ســـاڵی ١٩٨٠دا پلەی هەرە پیش‌کەوتو لەوەرزشدا وەدەســـت بهێنن وە مەشخەلی ئۆلومبی بدرەوشێنەوە بە سەرکەوتنی نـــوێ وەدەستی سپی و رەش‌وزەرد بخەنە ناوێەک بۆ پێش خستنی لاوان و ناوی لاوانی جیهان •

پاشماوەی راپۆرتی سیاســـی

هێندێک (پێ‌هەڵگـــوتن !!)و دڵنیا کردنیــــان بۆ مانەوەی وەزعی ئێستای خـــۆیان دەستبکەوێ •

لەمەوە دەتوانین بڵێین کـــە هەموو ئــــەو هەوڵ وتەقەلاو دەستەو داوێن بوونە بەهیـــچ جۆر ناوەرۆکی ئەو تەنگانەیـــە ناگۆرێ کە رژێمەکانی لایەنگری سازان و رژێمە کۆنەپەرستەکانی‌تر بەهۆی قسەکانی ئـــەم دوایی‌یە کارتەرەوە تووشـــی هاتوون ، وەهەروەها دەتوانیـــن بڵێین بە رێبازی چارەســـەری خۆ بەدەستەوە دەرانەوڕێژیمە لایەنگرەکانی رۆژێکـــــی رەش چاوەڕێیانە •

پاشماوەی : یاری زانێک ••

تر (تەواو نەکردنی ئــــەو گۆڕەپانە گەورەی ناو گۆڕەپانی لاوان ، کە کاتی خۆی تاکــە گۆڕەپان بوو لە هەولێـــــر (فریز) بێ کەچی تێکدرا بە نیازی چاک کردنەوە ئەوەسێ ساڵە کەس لێی نایێچێتەوە •

وە بە نسبەت ناوچــــــەی ئوتونومی من لێرەدا بەو پەری سینگێک فراوانیەوە ئەڵێم ئەگەر خۆمان رەخنە لە خۆمـــــان نەگرین بە مەرجێ رەخنـــــە جیگیربێ وەک هەڤاڵ (صدام حسین) ئەڵێ (رەخنــــەی جێگر باچی لە ســـەرنیـــــە) ئەگەینە هەموو ئەنجامێـــکی باش •• جا لێرەدا ئەتــــەوێ دەربارەی بزوتنەوەی وەرزش لە ناوچەی ئوتونومی بڵێـــم شاری دهۆک شارێـــکە لــە شارەکانی ئەو ناوچەیە کـــەچی نازانم بۆچی ئەمینداریەتـــی گشتی رۆشنبیری و لاوان تـــا سنورێک پشت گوێی خستون وەیان خۆیان پشت خستوە وە وا بزانم ئەگەر ئەوانیـــــشر کەمتەرخەمی بنوێنن نابێ ئــەم دەزگایە رازی بێت ••

● نوختەیـــەکی تـــر •• ئەمەوێ پێشنیار بکەم بـــــۆ ئەمینداریەتی گشـــــــتی رۆشنبیری و لاوان کە بۆچـــی سەرەجانێکی‌گۆرەپان و هەڵاتن (ساحە والمیدان) بۆ (بنکەی لاوانی) هەرسێ شارەکە لـــە ساڵێ جارێک ساز ناکات •• هیوادارم ئــــەو پێشنیارەم• بێتە دی ••

● هەروەها تەرخان کردنی مەشق دەر (مدرب) لە لایەن بنکەی لاوانەوە بۆ تیپـــــــە میللی‌یەکان هۆیەکی سەرەکی‌یە بۆ بزوتنـــــەوەی وەرزش •• چونکە هەموومان ئەزانیـــــن ئەمرۆ لەو تیپانەی کە ســـەر بە دەزگایەک ئەبن زیاتر هیـــچ مەشق دەرێک تەرخان ناکـــرێ بۆ تیپێک •• زۆر مەشـــــق دەرهەیە لە تیپە میللی‌یەکـانا هەتا سەعات ٥ر٢ ئە ئیشـــە دوای ئەمەش دێت بۆ مەشــق وابزانم ئەمە هیچ لایـــــەک سوود لە یەکتر نابینین ••

● سوپاس کـــە پێشـــرەو هیوادارین هەمـــــو پێشنیارە کانتان جێ‌بەجێ بکرێت ••

● وە منیش تکا ئەکـــــەم هیچ لایەک ئەو چەند ووشەیەم بە هیچ شتێک لێک بداتـــەوە ، تەنیا مەبەستم ســــــەرکەوتن و بنیات نانی وەرزشـــــــێکی پێشکەوتنخوازە ••

فخرالدین طاهر صالح
ئامادەی کردووە

Institut Kurde de Paris

بەیاخەی ئێوە

دۆستەکەم ، سەری گردە سەرم ، شتێ بنووسم …

وەختەبوو وای لێبێ ببی بە «فەرمان» بۆ نوسین.

— بەڵام ، کاکی خۆم ، مەرج نیە هەمومان ، لە یەك گۆشەنیگای تەسك و تەنگەبەرو دووبارەکراوەوە بنووسین .

ئەمجارەیان ، دۆستەکەم (تکا)ی کردو بە (فەرمان)ەوە ووتی :

★ ڕاستە .. بەڵام …!!

لەم (بەڵام)ەدا ، زانیم شتی دەورو بەرکاری تێ ئەکاو بەوردی گوێ بۆ ئەو شتانە شل ئەکات کە لەسەر پەردەی گوێچکەیا ئەزرنگێتەوە .

.....

.....

هەمویان باسی (نەورۆز) ئەکەن ، ئەفسانەیە ، سەرگوزشتەیە یا نەریتێکە لە نەریتەکانی مرۆڤی ئەم زەمانە …

بەڵام (نەورۆزەکەم) بەو جۆرە نیە ، یا هەر خۆم حەز ناکەم ببێ بە ڕەمزێك و لە نێو زیندانی تاریکی چاخە دواکەوتوەکاندا ، حەشار بدرێت .. ئەمەوێ ووشەك هەڵبێت لە پێوەندی کلاسیزمێکی ئاوانبار کراودا چ لە فیکرو چ لە کردەوەو چ لە ڕێڕەو جەستەنواندنا ، کروشکە ببەستێ .

(نەورۆزەکەم) ، ڕەنگدانەوەی پێشکەوتنی ژیانی خۆم و دۆستەکانمە .. نیشانەی خۆرا گرتنمانە — خۆم و هاودەمەکانم — لە ڕوی ستەمکارانی دوێنێی نزیك و بە درێژایی ووشکە ساڵەکان .. نیشانەی سووربونمانە — خۆم و دۆستەکانم — لە سەر تێکشکاندنی پێوەن و ڕاونانی شەوەزەنگ .. نیشانەی حەز وئارەزومانە — من و دۆستەکانم — بەرەو ڕوناکی و هەوای سازگارو دڵ .. بەرەو ژیان .

(نەورۆزەکەم) درەخشانە ، کانیاوی ژیانی من و ڕۆڵەی نەتەوەو دوستەکانمە ، لە ڕوی جەتەکانی شەڕو ئاژاوەی ڕەش و ناهەموار .. ئێمە خێرو خۆشەویستی ئەچێنین .. ئەوان ئەرژەنگی زەرد .

(نەورۆزەکەم) ، خاکێکی بەپیتەو .. نیرۆزی بۆنداری دادو شەرەف و ژیانی بەردەوامبووی گەلی تەموزە .. تەموزی بەرە .. گەلی ئاداری ئاشتی و خۆشەویستی و تەئمیم و .. ئۆتۆنۆمی .

(نەورۆزەکەم) ، ویژدانی هەموو بەشەرەفێکە وگۆرانی‌ی نەمری ، هەمو مەردێکی ڕەندە :

نەورۆزەکەم … عیراقە

عیراق … نەورۆزەکەمە

(نەورۆزەکەم) مەزنە .. چونکە عیراقەکەم نەمرە .. بەختیاری و درەوشانەوەیەکی بەردەوامە ، چونکە عیراقی من ، زەماوەندێکی تەموز ئاسای بەردەوامە .

(نەورۆز)ی من ، چەند داب و نەریت و ئەفسانەو سەرگوزشتەیەکی مێژوو نیەو بەس ، نا بەڵکو ژیانی تازەی منە ، لە ژێر تریسکەی خۆری ، دەشتایی یەك خواست و یەك ئامانج و چێژی سەرلێوی یەك گۆرانی بە :

نەورۆزەکەم .. عیراقە

عیراق .. نەورۆزەکەمە

.....

.....

دەدەی ، ئەی دۆستی ئازیزم ، دڵی دۆست و برادەرانی ڕۆڵەی نەتەوەکەت ، بەگۆرانیەکەی من (دەسازۆ) بکە ، دەی .

● عثمان محمد فائق ●

١٩٧٧/٣/٢٠

ئازار مانگی خۆشی و سەرکەوتن

هەموو ساڵێك گەلەکەمان بەوپەڕی خۆشی و شانازی‌یەوە لە مانگی ئازار دەژی بەتایبەتی لەو ڕۆژەوە شۆڕشی حەفدەی تەمووز بەرپابووە ڕۆژانمان هەمووی بووە بە جەژن لەسایەی ئەو دەسکەوتە مەزنانەوە کە شۆڕش لە کاروانی سەرکەوتووی خۆیا بەدی هێناون .. لەگەڵ ئەوەشا مانگی ئازار ڕوخسارێکی دیاری هەیەو ، ڕۆژەکانی گەلێ سەرکەوتنی بەرزی تێدایە کە گەلەکەمان چاوەڕێی یادکردنەوەیانی ئەکات و ئاهەنگیان بۆ ئەگێڕێت ئەوەش وەك شانازی‌یەك ئەو گەلە بەو سەرکردایەتیەی ئەکات کە ئەو سەرکەوتنانەی بۆ بەدەست هێناوە هەروەها سەلماندنێکی توانای ئەو سەرکردایەتیەشە کە ئەتوانێت لە ڕێی پێشکەوتن و سەرکەوتن‌دا گەلێ دەسکەوت و سەرکەوتنی‌تریش بهێنێتە دی .

لە یەکەم ڕۆژی مانگی ئازاری ساڵی ١٩٧٣ دا جەماوەری گەلەکەمان بە پشتی‌ی سەرکردایەتی پارتی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست و شۆڕشە گەورەکەی سەرکەوتنێکی وەستایانەی بەسەر کۆمپانیا مۆنۆپۆلە بێگانەکاندا بەدی هێنا ، ئەو کۆمپانیانەی بە پشتی‌ی هێزە ئیمپریالیزم و زایۆنیزم و کۆنە پەرستەکانەوە هەولیاندا ، کەماڕۆی ئەو سەرکەوتنە مەزنە مێژوو یی‌یە بدەن کە لە یەکەم ڕۆژی مانگی حوزەیرانی ساڵی ١٩٧٢ دا بەدەست هێنرابوو کە ئەویش سەرکەوتنی میللی کردنی نەوت بوو .

هەموو ئەو هەولانەی ئیمپریالیزم و زایۆنیزم و کۆنە پەرستان بۆڕێ لی‌گرتن لە بە جێهێنانی سەرکەوتنی میللی کردن دایان هیچی سەری نەگرت ، چونکە گەلەکەمان سوور بوو لە سەرئەوەی کە ئەبێ دوا ئامانجی خۆی دەستگیر بخات هەرچەندی قوربانی بدات .. هەروەها ئەو هەولەی ڕژێمی بەکرێگیراوی سوریاش سەری نەگرت ، کە ئەیویست کەندو کۆسپ بخاتە بەردەم میللی کردنی نەوتمان و گیروگرفتی بۆ بخولقێنێ ..

سەرکردایەتی سیاسی حیزب و شۆڕش بەهەنگاونانی هووشیارو چەسپاوەوە توانی نەوتی میللی کراومان بنێرێتە بازاڕەوەو گەلێ کەلێنیش بۆ ناردنە دەرەوەی پەیدا بکات . بەم کارەش جگە لە سەرشۆڕیی بەولاوەهیچی تر بۆ حوکمدارانی بەکرێگیراوی سوریا نەمایەوە .

لە شەشەم ڕۆژی مانگی ئازاری ساڵی ١٩٧٥ دا گەلەکەمان سەرکەوتنێکی ئێجگاریی بەسەر تاقمە بەکرێگیراوو تێکدەرەکەی ژووررووی نیشتمان دا بەدی هێنا ، دوای ئەوەی ئەو تاقمە خراپە کاری وتێکدانێکی زۆری لەو بەشە خۆشەویستەی نیشتمانەکەمان دا کرد .

ڕووداو وراستیەکان سەلماندیان کە ئەو تاقمە بەکرێگیراوە لە تەنها ئامرازێك بەدەر نەبوو کە ئەبێ پیلان و نەخشەکانی هێزە ئیمپریالیزم و زایۆنیزم و کۆنەپەرستەکان دژی شۆڕشەکەمان و دەسکەوتە پێشکەوتنخوازەکانی بەجێ بهێنێت . ئەو تاقمە بە هەڵوێستێکی دوژمنکارانە دژی خواستەکانی جەماوەری گەلی کوردمان و دژی یەکێتی‌نیشتمانی وەستاو ملی ناوە بەر تێکدانی ئەو دەسکەوتانەی سەرکردایەتی

پارتی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستی و شۆڕشی حەفدەی تەمووز بۆ ڕۆڵەکانی گەلەکەمانی لە ژووررووی نیشتمان دا بەدی هێناوەو بگرە گەلێ ئامرازی توندو تیژیی و ستەمکاریشی دژی ئەو جەماوەرە بەکار هێنا کە شۆڕشی حەفدەی تەمووزو دەسکەوتەکان و کاروانەکەی‌یا ئەو ئامانج و خواستانەی بەدی‌ئەکرد کە لە پێناویاناو لە پێناو هێنانە دیانا ساڵانێکی زۆر خەباتی گێڕاوە .

خۆ ئەگەر شەشەم ڕۆژی مانگی ئازاری ساڵی ١٩٧٥ ئەو سەرکەوتنە گەورەی بە خۆیەوە بینیبێ و سەرەتای دەست پێکردنی قۆناغێکی نوێش بێت بو ئیش کردن و ئاوەدان کردنەوەو ڕاپەڕینی سەرانسەری ناوچەکەو لە هەموو بوارو مەیدانێکدا ڕادەی‌بەرز بکرێتەوە وا لە یانزەی ئازاری ساڵی ١٩٧٠ ش دا سەرکردایەتی سیاسیمان بە دەرکردنی بەیاننامەی یانزەی ئازاری مێژوویی سەرکەوتنێکی پرشنگداری بە دەست هێنا .. ئەو سەرکەوتنەش دەربڕینێك بو لە هەڵوێستی مرۆڤانەی پارتی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستی و سەرنجی دیموکراتی و بیروباوەڕە بەرزەکانی بۆ بڕیاردان لەسەر مافی هەموو هاووڵاتیان بێ جیاوازی و خواست و مەبەسیان بهێنرێتە دی .

شۆڕش بەڵێنی خۆشی بەجێ هێنا کە بریتی بوو لە دامەزراندنی دەزگای ئۆتۆنۆمی تاوەکو ئەو دەزگایە دەوری خۆی بۆ خزمەت کردنی هاوولاتیانی ناوچەکە بگێڕێت و پێداویستەکانیان بۆ جێ بەجێ بکات و ڕادەیان لە هەموو ڕوویەکەوە بەرز بکاتەوە .

لە چواری تشرینی یەکەمی ساڵی ١٩٧٤ لە کۆبونەوەیەکی مێژوویی دا کە لە هەولێر لە ناوچەی ئۆتۆنۆمی بەسەرپەرشتی‌ی سەرۆکی فەرماندە احمد حسن البکر گیرا دامەزراندنی دەزگای ئۆتۆنۆمی ڕاگەیانرا ، دەزگا کەش لە سنووری ئەو هێڵە بنچینەییانەی سەرکردایەتی حیزب و شۆڕش بۆ پێشخستن و ڕاپەڕاندنی ناوچەی ئۆتۆنۆمی کێشا بووی دوای ئەو هەموو ساڵە بێ پێزو وشکەی لە سەردەمە کۆنە پەرستەکانی رابووردوودا بەسەر ناوچەکەدا تێپەڕی بوون ، یەکسەر دەستی دایە ئیش کردن و جێ بەجێ کردنی ئەرکەکانی پێش ئەوەی ڕۆژەکانی ئازار بەسەر بچن دوێنێ ئاهەنگێکی تریشمان گێرا ئەویش جەژنی «نەورۆز»ە کە شۆڕشەکەمان بۆ خێرو خۆشی و خۆشەویستی‌ی تەرخانی کردووە .

ئازار ئەڕوات ، پێشوازیی نیسان و ئایارو حوزەیران و تەمووزو .. و .. و ئەکەین ، هەموویان تێکڕا پڕیانەلەبەخش و هەموو ڕۆژانێکیان ڕێکەوتەو جەژنەو ، سوودو سەرکەوتنی جەماوەران ئەنوێنن .

بەشی لیکۆلینەوە —

نەورۆز

جەژنی ئازادییە

نەورۆز

جەژنی ئاشتییە

ئەگەر سەرنجێکی لاپەڕەکانی مێژوو .. مێژووی گەلانی جیهان بدەین .. دەبینین ڕووداوو داستانی پاڵەوانی نەوتۆ لە ڕێڕەوی ئەم گەلانەدان کە هەمیشە لە گەڵ چەرخدا دەدرەوشێنەوەو بەشداری لە پێشخستنی ڕەوەوەی شارستانێتی مرۆڤایەتی‌دا دەکەن .

گەلی کوردیشمان یەکێکە لەو گەلانەی کە مێژوویەکی پڕ ڕووداوی نەوتۆی هەیە کە شایەنی یادکردنەوەو لەبیر نەچوونەوەن .. چونکە خەباتی گەلی کورد لە پێناوی سەربەستی‌دا دەوردەخەن کە هیواو ئاواتی هەموو گەلێکە .. بیست و یەکی ئاداریش یەکێکە لەو ڕووداوە نەمرانەی کە خەباتی مرۆڤ دژی زنجیر دەستی و زۆرداری پیشان دەدات ..

ئەو کوتەکەی کە ڕاوەشێنرا وەنەبێت تەنیا بۆ لەناو بردنی (زوحاك) بێت .. بەڵکو بانگەوازێك بوو بۆ وریاو ئاگادار کردنەوەی جەماوەران کە مافەکانیان خورابوو .. نموونەیەك بوو بۆ تێکۆشانی نیشتمانی دژی دەستەی چەوسێنەر .. کە لە دوایی‌دا جێی ڕەنجبەرو سەردەکەوێت ..

بەم جۆرە نەورۆز بوو بە دروشمێکی ڕاستەقینە بۆ ڕاپەڕین و سەرکەوتن لە مێژووی گەلەکەمان‌داو وەکو گەلانی تر ئەم ڕۆژەی کردە بناغەیەك بۆ خەباتێکی بێ‌ووچان دژی زۆرداری و چەوساندنەوە .

لە دەمی کۆنەپەرستی کۆماردا گەلی کورد بە نهێنی ئاهەنگی دەگێڕا .. چونکە ئەو دەسەڵاتدارانە نەیان دەویست دان بە مافی کورد بنێن کە وەکو گەلانی تر ئاهەنگ بە بۆنەی جەژنە نەتەوەییەکەیەوە بگێڕێت ..و بە چەندەها شێوەی ناڕەواو ناڕەوا لێکیان دەدا-

یەوە . دەیانگوت : کوردەکان ئاگر دەپەرستن ، بۆیە لە نەورۆز [illegible] ئاگر دادەگیرسێنن و .. دوی نەورۆزیان [illegible] جەژنی درەخت) ..

ئەو لێکدانەوەی ئەوان بۆی دەچوون هیچ ڕاستنییە .. بەڵکو کە کورد ئاگر لە سەر [illegible] چیاکان دادەگیرسێنێت ئەوە وادەگەیەنێت کە میللەت ئازاد دەکاتەوەو مژدەی سەرکەوتنی پێ دەگەیەنێت ..

چەوساندنەوەی کاربەدەستانی کۆنەپەرستی کۆمار [illegible] گەیشتبوویە ڕادەی ئەوەی نەیان دەهێشت گەلەکەمان بە نهێنیش ئاهەنگ بە بۆنەی جەژنی نەتەوەیی خۆیانەوە بگێڕن .

دوای شۆڕشی [illegible] هاتەکایەوە .. کە پارتی پێشڕەو ، پارتی بەعسی عەرەبی سوشیالیست سەرکردایەتی کردو .. هەر لە سەرەتاوە مژدەی [illegible] گەلی عیراق دوا هیچ جیاوازیەك لە نێوان نەتەوەیەکی تردا نیەو گشت نەتەوەکانی وڵاتی عیراقی ڕووناك کردەوەو .. جێ بەجێ کردنی ئاواتەکانی کەمایەتییە نەتەوەییەکانی تری سەرخاکی عیراقی خستە ئەستۆی خۆی .. گوتی کەوا مافی نەتەوەیی گەلی کورد جێ بەجێ دەکات و .. ئەمەش شتێکی سەیر نەبوو .. چونکە ئەو باوەڕە لە وژدان و ڕەوشتەکەیەوە هەڵقوڵاوەو لە نەتەوایەتی و مرۆڤایەتی ئەو دەگەیەنێت . واتە ئەمە لە بنەڕەتدا لە خودی پارتی

بەعسی عەرەبی سوشیالیست و نیشانە دیموکراسی و مرۆڤایەتیەکەیەوە دەردەکەوێت .

بەڕاستی دەستی‌دایە بیناکردنی یەکێتی نیشتمانی و پتەوکردنی برایەتی نێوان ڕۆڵەکانی گەلەکەمان و .. هیچ شوێنەوارێکی کاری کۆنەپەرستی و دەرەبەگایەتی و ڕەگەزپەرستی گومڕای نەهێلا بەڵێ .. سەرکردایەتی شۆڕش بڕیاری‌دا کە «نەورۆز» ببێت بە جەژنێکی نیشتمانی لە گۆڕەپانی عیراق و مافەڕەواکانی کوردی داو بە بەیاننامەی ئاداری نەمری هێنایە دی .

نەورۆز .. مەشخەڵێکی گەشەو بڕەکەی هیچ ناکوژێتەوەو .. هەمیشە نیشانەیەکی خەباتە لە پێناوی سەربەستی و سەرفرازی‌داو .. گەلی کوردمان بەردەوام و ساڵ بە ساڵ لەگەڵ برای عەرەب‌دا یادی تازە دەکەنەوە ..

دەبا «نەورۆز» بکەین بە جەژنی هاوکاری و یەکێتی نیشتمانی .. با دەست لەناو دەست‌دا بنێین و بەڵێن تازە بکەینەوە بۆ ئەوەی ببین بە هێزێکی پۆڵا بۆ بەربەرەکانی دوژمنان و دۆستەکانیان ..

سڵاو .. لە (نەورۆز) .. کە خێرو بەهار دەبەخشێت .. با (نەورۆز)ەکەمان هەر نەورۆزی سەرکەوتن و خۆشەویستی و بەخشین بێت .

سڵاوێك لە کانگای دڵەوە بۆ گەل و شۆڕشگێڕانی تەمووز .. بۆ دروستکەرانی ئاشتی .. بۆ پاڵەوانانی سەربەستی ..

نەورۆز لە چەمکی هاوچەرخی ئاهەنگەکانی گەلی کوردمان بە بۆنەی جەژنەکانی ئازارەوە چی دەگەیەنێت ؟

هەر ئاهەنگێک کە دەگێڕدرێت هەست و نەستی ئەو کەسانە دەردەبڕێت کە بەشداری ئاهەنگەکە دەکەن و ، چەمکی جەژن لە هەموو دنیادا خۆشی و کامەرانی دەگەیەنێت . گەلی کوردیش وەکو گەلانی تری سەر ڕووی زەمین خۆشی و ناخۆشی ژیانی چێژتووەو هەستێکی زیندووی بەرامبەر باری ژیان وەرگرتووەو بەگوێرەی توندو تیژی ئەو ژیانە ئەوە بەنەوە یادەکەی گواستێتەوە .

جەژنی نەورۆز کە جەژنێکی پیرۆزی گەلی کوردە چەندەها بیروڕاو لێکدانەوەی لەسەرە بەڵام تێکڕایی هەموویان ئەوەیە کە کورد لەبارێکی سەختی ژیانێکی تاریکەوە چووەتە

بارێکی خۆشی ژیانێکی ڕوناکەوە .. هەر ئەمەندەش بەس بووەو بەسە بۆ ئەوەی هەموو کوردێك ئاهەنگ بەم بۆنەیەوە بگێڕێت و گشت نەریتی نەتەوەیی خۆی بەرزبکاتەوەو هەست و نەستی خۆی دەرببڕێت و ئازوورازی خۆی هەڵبڕێژێت .

بەڵام شتێکی ئاشکرایە کە چەندە دڵی مرۆڤ خۆشتربێت جەژنەکەی ئەمەندە پیرۆزتر دەبێت و چەندە ژمارەی ئاهەنگ گێڕان پتربێت جەژنەکە ئەوەندەتر ڕۆشنترو کامەرانتر دەبێت .

بۆیە دەبینین نەورۆزی ئێستامان وەکو جاران تەنیا ڕۆژێك نیە .. بەڵکو زنجیرەیەکی جەژن و ژیانێکی ئاهەنگ و جیهانێکی کامەرانی‌یە .. چونکە تێکەڵ بە جەژنەکانی تری ئاداربووە وەکو یازدەی ئاداری نەمر کە بەیاننامەی ئۆتۆنۆمی دەرکراو .. یەکی ئادار کە سەرکەوتنی گەلی عیراق بەسەر کۆمپانیاکانی بێگانەی نەوت‌دایەو جەژنی مامۆستایەو … هەشتی ئادار کە ڕۆژی ئافرەتی جیهانی‌یە ..

نەورۆزی ئێستامان وەکو جاران تەنیا جەژنی گەلی کورد نیە ، بەڵکو جەژنی هەموو گەلی‌عیراقە بە کوردو عەرەب و کەمایەتیە نەتەوایەتیەکانی ترەوەیە ..

نەورۆزی ئێستا لە سایەی ئاشتی و ئاسایش و برایەتی و ئۆتۆنۆمی و بەرەی نیشتمانی و خۆماڵی کردنی نەوت و گەشەپێدان و دەسکەوتەکانی ترەوەدە گێڕدرێت .

نەورۆزی ئێستامان نوێیەتە خاڵێکی دەرپەڕین بێت بەرەو ژیانێکی نوێ و پاراستنی دەسکەوتەکانی گەلی عیراق و زەمانی دوارۆژ بێت .